

**NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO
VREDNOVANJE OBRAZOVANJA**

Godišnje izvješće NCVVO-a za 2012. godinu

GODIŠNJE IZVJEŠĆE NACIONALNOG CENTRA ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA ZA 2012. GODINU

Godišnje izvješće NCVVO-a za 2012. godinu

OSOBNA ISKAZNICA

NACIONALNOG CENTRA ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

PUNI NAZIV: **Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja**

SKRAĆENI NAZIV: Centar ili NCVVO

ADRESA: Petračićeva 4, 10000 Zagreb

PRAVNO USTROJBENI OBLIK: javna ustanova

OSNIVAČ: Republika Hrvatska

ODGOVORNA OSOBA: ravnatelj Goran Sirovatka, dipl. ing.

TELEFON: 01/4501-800

TELEFAX: 01/4501-801

E-POŠTA: ncvvo@ncvvo.hr

WEB: www.ncvvo.hr

Matični broj poslovnog subjekta: 1943430

OIB: 94833993984

Šifra djelatnosti: 75120

Datum osnutka: 4. ožujka 2005. godine, Trgovački sud u Zagrebu

Sadržaj

1. NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA	7
1.1. OPĆE ODREDBE	7
1.2. DJELATNOST CENTRA.....	7
1.3. ZAKONSKI I PODZAKONSKI AKTI: IZMJENA POSTOJEĆIH I DONOŠENJE NOVIH.....	9
1.4. ZAŠTITA PODATAKA.....	10
1.5. USTROJSTVO CENTRA	12
1.5.1. Upravljanje Centrom: Upravno vijeće i Stručni savjet.....	12
1.5.2. Ustrojstvo Centra: službe i odjeli.....	13
2. OPĆI POSLOVI CENTRA U 2012. GODINI	15
2.1. KADROVI.....	15
2.2. POSLOVNI PROSTOR.....	16
2.3. VANJSKI SURADNICI	16
2.4. NABAVA MATERIJALA.....	17
2.5. PUTNI NALOZI	18
2.6. ODLUKE	18
2.7. ODRŽAVANJE RAČUNALNOG SUSTAVA.....	19
2.8. POVJERENSTVO ZA RAD NA ZAMOLBAMA ZA PODACIMA PRIKUPLJENIM ISTRAŽIVAČKO-ZNANSTVENIM I PROJEKTNIM AKTIVNOSTIMA CENTRA.....	20
3. OSTVARENJA VANJSKOGA VREDNOVANJA U USTANOVAMA ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ	23
3.1. RAD POVJERENSTVA ZA RAZVOJ METODOLOGIJE I INSTRUMENATA ZA PRAĆENJE KVALITETE RADA USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA TE O PROVEDENOM PILOT PROJEKTU SAMOVREDNOVANJA USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA	23
3.2. SAMOVREDNOVANJE USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA	27
3.3. PROJEKT PREDŠKOLSKIM ODGOJEM DO POTPUNE INTEGRACIJE	29
4. OSTVARENJA VANJSKOG VREDNOVANJA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA.....	33
4.1. SAMOVREDNOVANJE OSNOVNIH ŠKOLA	33
4.2. SAMOVREDNOVANJE SREDNJIH ŠKOLA	36
4.2.1. Samovrednovanje srednjih škola u školskoj godini 2011./2012.....	36
4.2.1.1. Edukacija i razmjena iskustava suradnika Mreže podrške	

samovrednovanju škola	36
4.2.1.2. Analize prikupljenih podataka	38
4.2.2. Samovrednovanje srednjih škola u školskoj godini 2012./2013.....	38
4.2.2.1. Edukacija školskih Timova za kvalitetu.....	40
4.2.2.2. Rad na Projektu	41
4.3. RAZVOJ ZAVRŠNIH ISPITA NA KRAJU OBRAZOVNIH CIKLUSA.....	42
4.3.1. Ciljevi i aktivnosti Projekta	42
4.3.2. Sinergija projekta Razvoj završnih ispita i projekta Razvoj banke zadataka.....	44
4.3.3. Obavješćavanje o Projektu/javno predstavljanje Projekta.....	44
4.3.4. Sudionici na Projektu	46
4.3.5. Prikaz provedenih aktivnosti i rezultata Projekta u 2012. godini.....	50
4.3.6. Izrada Priručnika za izradu i procjenu zadataka višestrukog izbora iz Povijesti.....	59
4.4. NACIONALNI ISPIT IZ MATEMATIKE U OSMIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE.....	60
4.4.1. Aktivnosti na Projektu u 2012. godini.....	63
4.5. NACIONALNI ISPIT IZ PREDMETA ZDRAVSTVENA NJEGA	66
4.5.1. Aktivnosti provedene u sklopu Projekta	68
4.6. ZASTUPLJENOST PODUZETNIČKIH SADRŽAJA U PROGRAMIMA SREDNJIH ŠKOLA U REPUBLICI HRVATSKOJ	69
4.7. VANJSKO VREDNOVANJE EKSPERIMENTALNE PROVEDBE KURIKULUMA GRAĐANSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA U 12 OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U 2012./2013. I 2013./2014. ŠKOLSKOJ GODINI.....	76
4.7.1. Aktivnosti i rezultati Projekta u 2012. godini	78
4.8. VANJSKO VREDNOVANJE EKSPERIMENTALNE PROVEDBE KURIKULUMA ZDRAVSTVENOG ODGOJA (2012. – 2014.)	80
4.8.1. Aktivnosti i rezultati Projekta u 2012. godini	81
4.9. EDUKACIJA VANJSKIH SURADNIKA	83
4.9.1. Edukacija za autore ispitnih materijala iz Hrvatskoga jezika (modul 1)	83
4.9.2. Edukacija ocjenjivača	84
4.9.3. Edukacija ispitnih koordinatora	88
4.9.4. OSTALE EDUKACIJE.....	91
5. OSTALI PROJEKTI VANJSKOG VREDNOVANJA	92
5.1. UNAPREĐENJE ISPITNIH MATERIJALA.....	92
5.1.1. Istraživanje pisanja: razvoj objektivnih kriterija za ocjenjivanje pisanog rada iz Hrvatskoga jezika	92

5.1.2. Sekundarne analize sadržaja i rezultata ispita državne mature iz Geografije 2010., 2011. i 2012. godine	95
5.1.3. Razvoj ispita iz Povijesti/državna matura.....	101
5.2. RAZVOJ STANDARDA ISPITIVANJA	103
5.2.1. Projekt Izrada konceptualnog okvira za ispitivanje Hrvatskog jezika u osnovnoj i srednjoj školi.....	103
5.3. IPA PROJEKT U SKLOPU KOMPONENTE IV, OPERATIVNOG PROGRAMA ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA.....	105
5.4. LICENCIRANJE UČITELJA, NASTAVNIKA, STRUČNIH SURADNIKA I RAVNATELJA	108
5.5. SURADNJA S MINISTARSTVOM UPRAVE: EDUKACIJA VEZANA UZ RAZVOJ DRŽAVNOG STRUČNOG ISPITA	109
5.6. POBOLJŠANJE KVALITETE SUSTAVA STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOJNO- OBRAZOVNIH RADNIKA.....	110
5.7. PROJEKT IZRADE BANKE ZADATAKA.....	111
5.7.1. Aktivnosti i rezultati Projekta u 2012. godini	114
5.8. PROIZVODNO-POSLOVNA DJELATNOST.....	115
5.8.1. Tiskani materijal.....	115
5.8.2. Materijal u pripremi.....	116
6. MEĐUNARODNI PROJEKTI I SURADNJE.....	116
6.1. PIRLS.....	116
6.2. TIMSS.....	126
6.3. ESLC	138
6.4. OECD/PISA.....	147
6.5. OECD/TALIS	151
6.6. IEA/ICILS	154
6.7. PRIKUPLJANJE PODATAKA I DOKAZIVIH ČINJENICA (EBPM – <i>Evidence Based Policy Making</i>) RADI RAZVOJA UČINKOVITOG SUSTAVA OBRAZOVANJA I OSPOSOBLJAVANJA	156
7. DRŽAVNA MATURA 2011./2012.....	159
7.1. PRIPREMA ISPITA.....	162
7.2. OCJENJIVANJE ISPITA.....	167
7.3. ODREĐIVANJE PRAGOVA OCJENA NA ISPITIMA	170
7.4. RJEŠAVANJE PRIGOVORA PRISTUPNIKA NA ISPITIMA.....	171
7.5. ORGANIZACIJA ISPITA	172
7.6. PROVEDBA ISPITA	176

7.7. ISPITI DRŽAVNE MATURE 2011./2012. GODINE U JESENSKOM ROKU	177
7.8. PRILAGODBA ISPITNIH MATERIJALA	178
7.9. OSTALI POSLOVI ORGANIZACIJE I PROVEDBE DRŽAVNE MATURE	179
7.10. UPITNICI I ANKETE	181
7.10.1. Stavovi maturanata o školovanju i studiranju.....	181
7.10.2. Upitnici na mrežnoj stranici Postani student	182
8. SUDJELOVANJE DJELATNIKA CENTRA NA KONFERENCIJAMA I STRUČNIM SKUPOVIMA TE ORGANIZACIJA ISTIH	182

1. NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

1.1. OPĆE ODREDBE

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (u daljnjem tekstu Centar ili NCVVO) ustrojen je temeljem Zakona o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 151/04).

Osnivač Centra je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja Vlada Republike Hrvatske. Nadzor nad zakonitošću rada Centra obavlja Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je javna ustanova koja obavlja poslove vanjskog vrednovanja u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske i poslove provođenja ispita temeljenih na nacionalnim standardima.

Na temelju članka 7., stavka 2. Zakona o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 151/04) i članka 54. Zakona o ustanovama (NN, 76/93, 29/97 i 47/99), Upravno vijeće Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, na sjednici održanoj 1. prosinca 2005. godine donijelo je Statut Centra, koji u 61. članku sadrži odredbe i propise Centra.

1.2. DJELATNOST CENTRA

Djelatnost Centra je vanjsko vrednovanje u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske i provođenje ispita temeljenih na nacionalnim standardima.

Prema članku 11. Statuta, Centar obavlja sljedeće aktivnosti:

- planira strategije i metodologiju provođenja ispita i vanjskog vrednovanja u obrazovanju

- provodi znanstvenoistraživački rad u području edukacijskih mjerenja i vanjskog provjeravanja znanja, vještina i ostalih kompetencija
- izrađuje banke zadataka, konstruira testove i ostale ispitne materijale
- izrađuje i publicira ispitne kataloge i utvrđuje standarde vrednovanja znanja, vještina i ostalih kompetencija
- izrađuje i publicira radne materijale i priručnike za pripremanje ispita
- surađuje i usklađuje rad s međunarodnim certifikacijskim centrima i organizacijama
- organizira provođenje međunarodnih ispita i međunarodnih komparativnih analiza u obrazovanju
- provodi vanjsko vrednovanje u osnovnim i srednjim školama te drugim ustanovama koje se bave profesionalnim obrazovanjem i usavršavanjem
- organizira i provodi sve vrste ispita, uključujući i državnu maturu
- analizira, statistički obrađuje i objavljuje rezultate ispita i vanjskog vrednovanja obrazovanja
- na temelju evaluacijskih analiza daje prijedloge Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta za trajno unapređivanje kvalitete obrazovanja
- provodi savjetodavni rad sa školama – pomaže školama u samovrednovanju i razvoju koji se temelji na rezultatima standardiziranih testiranja
- organizira seminare za nastavnike u području edukacijskih procjena, ocjenjivanja i vrednovanja napredovanja učenika
- organizira seminare za vanjske suradnike Centra u procesu pripreme i provođenja ispita (predmetna povjerenstva, vanjski ocjenjivači, autori ispitnih zadataka itd.)
- razvija i održava informacijski sustav te tiska i objavljuje dokumente i publikacije iz područja vanjskog vrednovanja
- pruža stručnu, tehničku i administrativnu potporu stručnim radnim skupinama i vanjskim suradnicima
- izdaje potvrde i svjedodžbe o položenim ispitima
- obavlja druge poslove vezane uz provođenje nacionalnih ispita i vanjskog vrednovanja u obrazovanju.

U obavljanju poslova iz svoje djelatnosti, Centar surađuje sa znanstvenim i odgojno-obrazovnim ustanovama te drugim srodnim ustanovama, fizičkim i pravnim osobama.

O rezultatima svoga rada najmanje jedanput godišnje izvještava Vladu Republike Hrvatske i Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora.

Centar također pravodobno izvješćuje javnost o obavljanju svoje djelatnosti.

1.3. ZAKONSKI I PODZAKONSKI AKTI: IZMJENA POSTOJEĆIH I DONOŠENJE NOVIH

ZAKONI

1. Zakon o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 151/04)
2. Zakon o ustanovama (NN, 76/93, 29/97 – ispravak, 47/99 – ispravak)
3. Zakon o plaćama u javnim službama (NN, 27/01)
4. Zakon o državnim službenicima (NN, 92/05, 107/07, 27/08)
5. Zakon o javnoj nabavi (NN, 110/07, 125/08)
6. Zakon o radu (NN, 149/09, 61/11)
7. Zakon o pečatima i žigovima s grbom Republike Hrvatske (NN, 33/95)
8. Zakon o zaštiti na radu (NN, 86/08, 59/96, 94/96, 114/03 i 100/04)
9. Zakon o zaštiti od požara (NN, 58/93)
10. Zakon o općem upravnom postupku (NN, 47/09)
11. Zakon o proračunu (NN, 87/08)
12. Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju (NN, 107/07)
13. Zakon o tajnosti podataka (NN, 79/07)
14. Zakon o zaštiti osobnih podataka (NN, 103/03).

PODZAKONSKI AKTI

1. Statut Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 1/06)
2. Pravilnik o polaganju državne mature (NN, 1/13)
3. Pravilnik o normi rada nastavnika u srednjoškolskoj ustanovi (NN, 112/09)
4. Pravilnik za primjenu Zakona o pečatima i žigovima s grbom RH (NN, 93/95)
5. Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu (NN, 27/05)
6. Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (NN, 27/05 i 2/07)

7. Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijenata složenosti poslova u javnim službama (NN, 38/01, 112/01, 62/02, 156/02, 82/05, 133/05 i 30/06)
8. Uredba o računovodstvu proračuna (NN, 96/94, 108/96, 119/01 i 74/02).

OPĆI AKTI CENTRA

1. Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i njegove izmjene i dopune
2. Pravilnik o radu
3. Pravilnik o zaštiti na radu
4. Pravilnik o zaštiti od požara
5. Pravilnik o stručnom usavršavanju
6. Pravilnik o poslovnoj tajni
7. Pravilnik o zaštiti arhivskoga i registraturnoga gradiva.

KOLEKTIVNI UGOVORI

1. Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, 115/10).

1.4. ZAŠTITA PODATAKA

Člankom 4. Zakona o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja propisano je da Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja obavlja poslove vanjskoga vrednovanja u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske i poslove provođenja ispita prema nacionalnim standardima. Člankom 6., stavka 3. Zakona o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja, a u smislu članka 34. Zakona o tajnosti podataka propisano je da se banke zadataka, testovi i ostali ispitni materijali, kao i identitet ispitanika smatraju poslovnom tajnom.

Podaci iz djelatnosti Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji se odnose na pripremu i provođenje nacionalnih ispita i ispita državne mature, prema Zakonu o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 151/04) te

podaci koji se odnose na pripremu i provođenje međunarodnih istraživanja - PISA, PIRLS, TIMSS, TALIS, ICILS, ESCL - smatraju se poslovnom tajnom kako slijedi:

- banke zadataka
- sadržaji neiskorištenih ispita i ostalih neiskorištenih ispitnih materijala
- točni odgovori
- ključevi za ocjenjivanje
- podaci na temelju kojih se utvrđuje identitet ispitanika
- sadržaji nacionalnih ispita, ispita državne mature i ispita međunarodnih istraživanja
- lista za odgovore učenika
- lista za ocjenjivače
- digitalni zapisi svih materijala vezanih uz provedbu ispita
- podaci o učenicima koji sudjeluju u ispitivanju
- riješeni ispiti učenika
- baze podataka s pojedinačnim rezultatima učenika
- potvrde i svjedodžbe o položenim ispitima
- statističke obrade podataka, izvješće o provedbi i rezultatima do njihove javne prezentacije
- sadržaj upitnika za ispitivanje
- rezultati bilo koje škole ili ispitanika koji sudjeluju u međunarodnom istraživanju te Hrvatske u cjelini
- sve informacije vezane uz pripremu istraživanja i uz škole koje sudjeluju u međunarodnom istraživanju
- sadržaj ispitnih knjižica
- pojedinosti i kriteriji za kodiranje ispitnih knjižica
- tehnologija prikupljanja podataka, njihov unos i obrade.

Izjava o zaštiti tajnosti podataka je uručena svim zaposlenicima i vanjskim suradnicima Centra. Ovom se izjavom određuje koji se podaci smatraju poslovnom tajnom kao i način postupanja s tim podacima. U uredima u kojima se radi na izradi ispitnog materijala za državnu maturu izvršena je instalacija video nadzora.

U razdoblju od 1. siječnja do 13. studenog 2012. godine, 14 327 vanjskih suradnika Centra potpisalo je Izjavu o zaštiti tajnosti podataka.

Pod obvezom potpisivanja Izjave o zaštiti tajnosti podataka su sve osobe koje na bilo kojoj način sudjeluju u projektima Centra, a posebno na projektu državne mature.

Posebno se to se odnosi:

- na članove stručnih radnih skupina
- na ocjenjivače ispita državne mature
- na osobe koje rade prijevod, lekturu, korekturu, prilagodbu i prijelom ispita
- na članove Školskih ispitnih povjerenstva, ispitnih koordinatora i njihovih zamjenika.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje izvršilo postupak registracije pri Agenciji za zaštitu osobnih podataka.

1.5. USTROJSTVO CENTRA

Ustrojstvo Centra uređuje se Zakonom o Nacionalom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja i Statutom Centra.

Makroorganizacijsko ustrojstvo Centra propisano je Statutom i Zakonom, a odlukama Upravnog vijeća Centra tijekom 2011. godine izmijenjeno je i dopunjeno u skladu s potrebama stvarnog funkcioniranja Centra.

1.5.1. Upravljanje Centrom: Upravno vijeće i Stručni savjet

Centrom upravlja Upravno vijeće koje ima predsjednika i šest članova iz redova istaknutih znanstvenika i stručnjaka, a na temelju javnog poziva i prijedloga ministra znanosti, obrazovanja i sporta, imenuje ih i razrješava Vlada Republike Hrvatske. Dana 28. listopada 2009. godine, Vlada Republike Hrvatske imenovala je Upravno vijeće. Za predsjednika Upravnog vijeća imenovan je prof. dr. sc. Damir Boras, a za članove prof. dr. sc. Draženku Blaži, prof. dr. sc. Antonija Dulčića, Suzanu Hitrec, prof., prof. dr. sc. Hrvoja Kraljevića, prof. dr. sc. Iliju Živkovića i Ivanku Roksandić, prof.

Stručni savjet je kolegijalno stručno tijelo Centra. Ima predsjednika i četiri člana: jednog člana iz reda stručnih djelatnika Centra i tri člana iz reda vanjskih suradnika. Članovi Stručnog savjeta moraju imati doktorat znanosti.

Upravno vijeće je donijelo Odluku o imenovanju zamjenice ravnatelja dr. sc. Jasmine Muraje u srpnju 2011. godine.

1.5.2. Ustrojstvo Centra: službe i odjeli

Ustrojbene jedinice Centra su službe i odjeli koje osiguravaju učinkovito i kvalitetno djelovanje

- Služba općih poslova i odnosa s javnošću osigurava pravnu, stručnu i administrativnu potporu Centru i predstavljanju aktivnosti Centra u javnosti. U službi je ustrojen Odsjek za pravne i kadrovske poslove.
- Financijska služba obavlja poslove i zadatke vezane uz financijska poslovanja Centra.
- Odjel za organizaciju i provođenje ispita organizira i provodi ispite u školskim i drugim ustanovama. Priprema i tiska materijale te osigurava distribuciju ispitnih materijala u škole u kojima se provode ispiti. Rad ovoga Odjela uključuje i komunikaciju s ispitnim koordinatorima i Školskim ispitnim povjerenstvima, ustroj mreže ocjenjivača, učitavanje ispitnih materijala optičkim čitačima te pripremu baza podataka za statističke analize. U Odjelu je ustrojen Odsjek za vanjsko vrednovanje uz prilagodbu ispitne tehnologije, koji obrađuje zahtjeve pristupnika koji imaju pravo na prilagodbu ispitne tehnologije te priprema ispite za njih.
- Istraživačko-razvojni odjel se bavi istraživanjima u području edukacijskih mjerenja, razvojem i konstrukcijom ispitnih testova, obavlja psihometrijske analize i surađuje s međunarodnim institucijama koje se bave istim poslovima. U Odjelu se provodi TIMMS, PIRLS i ESLC međunarodna istraživanja.
- Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja bavi se analizom rezultata testiranja i ispitivanja i na temelju toga predlaže konkretne postupke za otklanjanje nedostataka i unapređivanje kvalitete rada škola. Ima savjetodavnu ulogu i tijesno surađuje sa školama, potiče njihovo samovrednovanje i razvoje

planove. Surađuje sa znanstvenim i odgojno-obrazovnim ustanovama. Vodi projekt izrade vrednovanja nacionalnih postignuća.

- Informacijsko-računalni odjel se bavi vođenjem baze podataka i evidencija, obradom podataka, razvojem programske podrške za statističke analize te sustavom zaštite baza podataka, kao i psihometrijskim analizama ispita provedenih u Centru te provedbom psihometrijske recenzije ispita u pripremi.
- Odjel za izdavaštvo je prestao postojati jer su njegove funkcije pripreme ispita za osnovne škole kojima se bavio preraspoređene u druge odjele.
- Odjel za svjedodžbe i kvalifikacije ne obavlja funkcije navedene u svom imenu. Izdavanje svjedodžbi redovitim učenicima srednjih škola obavljaju školske ustanove, a pristupnicima koji nisu redoviti učenici srednjih škola, Centar izdaje potvrde o položenim ispitima državne mature. Obavljaju se poslovi vezani uz kvalifikacije kao i licenciranje nastavnika, a do zakonske, odnosno podzakonske regulative navedenih područja rada.
- PISA centar kao nacionalna provedbena jedinica OECD/PISA istraživanja provodi evoluciju znanja i vještina učenika sukladno međunarodno dogovorenim standardima.
- Odjel za ispitne materijale ima zadaću pripremati ispitne materijale za sve vrste ispita, nacionalne ispite u osnovnim i srednjim školama, državnu maturu, kao i izrađivati banku zadataka Centra. Odjel priprema i osposobljava autore ispitnih zadataka. U Odjelu se u cijelosti vode poslovi od pripreme ispita, vođenja stručnih radnih skupina i izrade ispitnih kataloga, ispitnih specifikacija i izrade ispita do tiska ispita.

Poslove zaštite na radu obavljaju osposobljeni ovlaštenici – načelnici Odjela i zaposlenik Dinko Obraz, stručnjak zaštite na radu. Zaposlenik Josip Šabić je, odlukom ravnatelja, imenovan ovlaštenom osobom za primanje i rješavanje pritužbi vezane uz zaštitu dostojanstva radnika.

U Centru je 20. prosinca 2011. godine osnovano Radničko vijeće. U Radničko je vijeće izabrana Alenka Buntić Rogić. Sindikalna podružnica Centra Nezavisnog sindikata obrazovanja i visokog obrazovanja osnovana je 17. studenoga 2011. godine, a za glavnog sindikalnog povjerenika imenovan je Nenad Marković.

2. OPĆI POSLOVI CENTRA U 2012. GODINI

2.1. KADROVI

U Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja s danom 13. studenoga 2012., bilo je 52 djelatnika koji su uključeni u poslove organiziranja i izvođenja planiranih programskih zadaća (Prilog 1).

Tijekom 2012. godine zaposlena je jedna djelatnica na neodređeno vrijeme na mjesto načelnice te je sklopljen jedan sporazum o prestanku ugovora o radu. Dana 3. svibnja 2012. godine istekao je otkazni rok jednoj djelatnici koja je otkaz o radu dobila iz organizacijskih razloga.

Sistematizacija radnih mjesta utvrđena je Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Struktura zaposlenika Centra na dan 13. 11. 2012.

Stručna sprema	Broj djelatnika	%
dr. sc.	4	7,69
mr. sc.	4	7,69
mr. spec.	3	5,77
diplomski sveučilišni	25	48,08
stručni diplomski	1	1,92
preddiplomski	5	9,62
SSS	9	17,31
NSS	1	1,92
Ukupno	52	100,00

S 49 djelatnika potpisan je Ugovor o radu na neodređeno vrijeme, s 3 djelatnika potpisan je Ugovor o radu na određeno vrijeme do povratka privremeno nenazočnih djelatnika. Jednoj je djelatnici uručen poslovno uvjetovan otkaz ugovora o radu.

Centar sudjeluje u sufinanciranju troškova za stručno usavršavanje 16 djelatnika (Prilog 2). U 2012. godini 4 djelatnika je završilo stručno usavršavanje čije troškove je sufinancirao Centar (Prilog 3).

2.2. POSLOVNI PROSTOR

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 3. ožujka 2011. godine donijela Odluku o davanju suglasnosti Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, za preuzimanje obveza na teret sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske u 2012. i 2013. godini, za zakup poslovnog prostora za potrebe Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Ovom je odlukom državni proračun preuzeo obvezu da Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja u 2012. godini osigura sredstva u iznosu od 3.018.656,00 kuna te u 2013. godini u iznosu od 3.270.211,00 kuna za zakup poslovnog prostora.

Heruc d.d. iz Zagreba, Jurišićeva 3, kao zakupodavac, i Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, kao zakupoprimac, dana 14. ožujka 2011. godine zaključili su Ugovor o zakupu poslovnog prostora. Za poslovni prostor u vlasništvu zakupodavca na lokaciji Petračićeva 4, Zagreb, ugovorila se zakupnina u iznosu od 10 eura po m² za prvu godinu, 11 eura po m² za drugu godinu i 12 eura po m² za treću godinu zakupa. Ova cijena se uvećava za PDV, a kunska protuvrijednost se obračunava po srednjem tečaju HNB-a na dan fakturiranja. Za troškove tehničkog održavanja poslovnog prostora tijekom trajanja zakupa se obračunava 1 euro po m² uvećan za PDV.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je uredio prostor na način koji zadovoljava potrebama djelatnosti koju obavlja Centar, te je 15. kolovoza 2011. godine preselio na novu adresu u Petračićevu 4, Zagreb.

2.3. VANJSKI SURADNICI

Vanjski suradnici uključuju konzumente proizvoda, kao i suradnike u procesima te pružatelje vanjskih usluga NCVVO-a. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja s vanjskim suradnicima sklapa Ugovore o djelu ili Ugovore o stvaranju autorskog djela po narudžbi.

U razdoblju od 1. siječnja do 13. studenog 2012. godine Centar je sklopio 3 292 ugovora (655 autorskih ugovora, 2 637 ugovora o djelu), (Prilog 4).

U razdoblju od 1. siječnja do 13. studenog 2012. godine Centar je sklopio 15 ugovora/sporazuma s ustanovama. Centar je s tri fakulteta sklopio ugovore vezane uz provođenje dodatne provjere znanja (Prilog 5).

Kako bi što kvalitetnije obavio poslove iz svoje djelatnosti, Centar je sklopio sporazume i ugovore sa znanstvenim i odgojno-obrazovanim ustanovama, te drugim srodnim ustanovama (Prilog 6).

2.4. NABAVA MATERIJALA

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je u 2012. godini proveo postupke javne nabave (Prilog 7).

Sukladno Zaključku Vlade, donesenom na sjednici održanoj 17. ožujka 2011. godine, koji se odnosi na provedbu članka 20., stavka 1., točke 4. Zakona o pravu na pristup informacijama u vezi s objavljivanjem informacija o izvršenju ugovora o javnoj nabavi, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja podatke o sklapanju i izvršavanju ugovora o javnoj nabavi iskazuje prema obrascu *Pregled sklopljenih ugovora o javnoj nabavi i njihovog izvršenja*, te ih od 2012. godine objavljuje na svojoj mrežnoj stranici.

Centar je, osim kroz postupke javne nabave, u razdoblju od 1. siječnja do 13. studenog 2012. godine nabavljao materijal i koristio usluge za potrebe poslovanja Centra kroz bagatelnu nabavu sa 100 tvrtki putem narudžbenica ili ugovora (Prilog 8).

2.5. PUTNI NALOZI

Služba općih poslova je djelatnicima Centra u razdoblju od 1. siječnja do 13. studenog 2012. godine izdala 161 putni nalog.

Ukupan broj putnih naloga prema odjelima Centra

Odjel/Odsjek	Broj putnih naloga
Ravnatelj	31
Financijska služba	1
Informacijsko-računalni odjel	5
Istraživačko-razvojni odjel	7
Odjel za ispitne materijale	6
Odjel za organizaciju i provođenje ispita	31
Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja	50
PISA centar	25
Služba općih poslova i odnosa s javnošću	2
Odsjek za vanjsko vrednovanje uz prilagodbu ispitne tehnologije	3
UKUPNO	161

2.6. ODLUKE

Centar je u razdoblju od 1. siječnja do 13. studenoga 2012. godine donio 285 odluke. Odluke se odnose na poslovanje Centra i razne projekte (Prilog 9):

- poslovanje Centra: 12 odluka
- državna matura: 224 odluke (141 odluka odnosi se na Odluke o naknadnoj prijavi/promjeni ispita državne mature za učenike/kandidate)
- Razvoj završnih ispita: 6 odluka
- PISA: 1 odluka
- licenciranje nastavnika : 2 odluke
- javna nabava: 33 odluke
- Građanski odgoj: 2 odluke
- Zdravstvena njega: 1 odluka
- Zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola: 1 odluka

- Samovrednovanje: 2 odluke
- NI-MAT-OŠ: 1 odluka.

2.7. ODRŽAVANJE RAČUNALNOG SUSTAVA

Informatički referent, Nikola Vergles, zadužen je za svakodnevno održavanje računalnog sustava i mreže, te za njihovo upravljanje. Računalni sustav Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja sastoji se od deset servera raznih namjena koji iziskuju svakodnevno praćenje i nadzor. Održava računalnu opremu Centra, te je svakodnevna podrška korisnicima istih, a po potrebi upoznaje korisnike s novim tehnologijama. U 2012. godini obavio je nadogradnju informatičkog sustava zbog kvara elektroenergetskog sustava. Kvar je prouzročio veliki problem informatičkog sustava koji je bio otklonjen u kratkome roku, ali je zbog tog kvara bilo potrebno zamijeniti tri servera. Zbog procedure zamjene servera popravak je trajao dva mjeseca dok se cijela konfiguracija nije vratila na postojeće stanje prije kvara. Također, neki serveri i sama konfiguracija se nadograđivala zbog povećanih zahtjeva u radu Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Zbog potrebe za povećanom sigurnosti mreže Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, izvršeno je testiranje i implementacija dodatnog mrežnog uređaja. Za potrebe Centra i PISE vršio je instalaciju prijenosnih računala.

Za potrebe provedbe državne mature na terenu su obavljani poslovi izgradnje i održavanja mreže, kao i svi poslovi pripreme, kontrole i distribucije dokumenata potrebnih za djelovanje informatičkog sustava.

2.8. POVJERENSTVO ZA RAD NA ZAMOLBAMA ZA PODACIMA PRIKUPLJENIM ISTRAŽIVAČKO-ZNANSTVENIM I PROJEKTNIM AKTIVNOSTIMA CENTRA

S obzirom na sve veći interes znanstveno-istraživačke zajednice za podatke koje Centar prikuplja tijekom svojih aktivnosti vezanim uz vrednovanja obrazovanja, pojavila se potreba za donošenjem odgovarajućih kriterija za odobravanje uvida i korištenja istih.

Centar oduvijek želi razvijati procedure usmjerene u navedenom smjeru te tako postaviti primjer dobre prakse u kontekstu institucionalnog uređivanja vlastitih baza podataka te njihova otvaranja zainteresiranoj javnosti i drugim institucijama sustava.

Ovaj projekt predstavlja početni impuls kako bi se podaci prikupljeni projektnim aktivnostima Centra, od njegova osnivanja do danas, evidentirali, centralno pohranili, i uredili prema zadovoljavajućim kriterijima, te u konačnici dali na uvid znanstvenoj i široj zajednici. Ovo su teme kojima se sve više bave različiti tipovi institucija u Hrvatskoj – javne i državne institucije, ministarstva, znanstveni instituti, sveučilišta i njegove sastavnice, biblioteke i arhivi. U tom kontekstu, Centar je jedna od prvih institucija koja je na vlastitu inicijativu započela proces uređivanja vlastitih baza podataka, te u skladu s važećom zakonskom regulativom i uz uvažavanje svih specifičnosti provedbe istraživačkih projekata u obrazovanju, njihovo otvaranje prema zainteresiranim sudionicima sustava.

Voditeljicom Povjerenstva za rad na zamolbama za podacima prikupljenim istraživačko-znanstvenim i projektnim aktivnostima Centra (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo za podatke) imenovana je Ines Elezović, mag. soc. Kao suradnici na projektu imenovani su: Alenka Buntić Rogić, Martina Golubić, Dinko Obraz, Josip Šabić i Zoran Žitnik.

Odlukom o imenovanju Povjerenstva za rad na zamolbama za podacima prikupljenim istraživačko-znanstvenim i projektnim aktivnostima Nacionalnog Centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja od 20. siječnja 2012. (Klasa: 080-01/12-02/02, Urbroj: 437/1-12-1), osnovano je međuodjelno Povjerenstvo za podatke u sljedećem sastavu: Ines Elezović (Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja), Alenka Buntić Rogić (načelnica Službe općih poslova i odnosa s javnošću) i Josip Šabić (Informacijsko-računalni odjel, voditelj Odsjeka za psihometriju).

Osnovni cilj Povjerenstva za podatke bio je formulirati, raspisati i obznaniti uputstva za podnošenje Molbi za uvid i korištenje podataka prikupljenih istraživanjima/projektima Centra. U tom se smislu pri odobravanju molbi postavljaju dva osnovna pitanja koja se tiču sljedećih kategorija:

1. Tko traži podatke, tko je subjekt molbe? (u daljnjem tekstu: tražitelj). Jesu li to studenti; profesori, nastavnici (sveučilišni, srednjoškolski, osnovnoškolski, zaposlenici državnih ili javnih institucija unutar/izvan sustava obrazovanja); stručnjaci koji nisu zaposlenici državnih ili javnih institucija, privatni sektor; građani koji nisu pripadnici znanstveno-akademske zajednice; institucije (voditelji) državnih ili javnih institucija unutar/izvan sustava obrazovanja; institucije (voditelji) privatnih institucija unutar/izvan sustava obrazovanja ili pak opća javnost (novinari i ostali zainteresirani tražitelji)?
2. Zašto se traže podaci? Odnosno, svrha uvida i korištenja, što može biti pisanje znanstvenoga rada (stručnog ili znanstvenog članka, diplomskog, magistarskog ili doktorskog rada za sve kategorije tražitelja); relevantna znanstvena istraživanja ili pak redovno izvještavanje i informiranje pojedinih institucija ili opće javnosti.

Tijekom 2012. godine Povjerenstvo za podatke održalo je šest radnih sastanaka na kojima su glavne teme bile:

- razmatranje postojeće dokumentacije Centra (i/ili drugih sličnih institucija) o davanju na uvid podataka prikupljenih u znanstveno-istraživačkim projektima
- određivanje okvirnih rokova planiranih aktivnosti (početak rada na procedurama, dogovor oko dinamike rada i sastajanja Povjerenstva za podatke, dogovor oko inicijalne raspodjele zadataka među članovima)
- rad na procedurama među kojima je najvažniji razvoj finalnih formi obrazaca za komunikaciju između tražitelja podataka i Centra (1. Zamolba, 2. Mišljenje Povjerenstva za podatke, 3. Odgovor tražitelju, 4. Žalba tražitelja na odgovor)
- izrada prvog Popisa projekata Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja 2006. – 2012.
- razvijanje dokumenta *Kriteriji za odobravanje uvida i korištenja podataka prikupljenih istraživanjima/projektima Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja* (planirani završetak i javna objava u prvoj polovici 2013. godine)

- osmišljavanje i izrada specifičnog ugovornog dokumenta, *Sporazuma o davanju na korištenje i načinu korištenja podataka* (radni naslov) u suradnji sa Zoranom Žitnikom
- rješavanje pristiglih zamolbi tražitelja podataka (tri različita tipa zamolbi od kojih je jedna u srpnju 2012. godine riješena do kraja i tražitelju su isporučeni podaci).

Osnivanjem Povjerenstva za podatke realiziran je početak navedenih aktivnosti te ostvareno povezivanje s drugim institucijama i projektima koji se bave istom ili sličnom tematikom (MZOS i projekt EBPM, knjižnica Filozofskog fakulteta i drugi).

U raspisivanju uputa i smjernica glede nastavka ovih aktivnosti detaljno je proučena postojeća zakonska regulativa, kontaktirani su brojni sudionici te je uložena značajna trud Povjerenstva za podatke u prikupljanju pouzdanih preporuka kako upravljati ovim procesom. To se prvenstveno odnosi na visoke standarde kvalitete, ali i osiguranje interesa, prava i dužnosti svih uključenih strana (ispitanika, Centra, tražitelja i krajnjih korisnika). Kao dio inicijalnih aktivnosti popisani su svi projekti Centra od njegova nastanka do 2012. godine. Na temelju ovog popisa Informacijsko-računalni odjel (Martina Golubić) započeo je s centralnim prikupljanjem svih projektnih baza što će nastaviti činiti i tijekom iduće godine. Određene su četiri osnovne forme obrazaca za komunikaciju s tražiteljima te je samo za ovu svrhu otvorena nova mail adresa (povjerenstvo_podatci@ncvvo.hr), dostupna članovima Povjerenstva za podatke i Upravi Centra. Od osnivanja Povjerenstva za podatke obrađena su tri zahtjeva tražitelja od kojih je samo s jednim procedura u potpunosti dovršena i podaci su predani na korištenje. Razvijen je poseban ugovorni dokument koji potpisuju obje strane (Centar i tražitelj), *Sporazum o davanju na korištenje i načinu korištenju podataka* (radni naslov), a kojim se štite prava i obveze obaju strana, te osigurava tajnost podataka vezanih uz ispitanike predmetnih istraživanja.

Na sastanku Povjerenstva za podatke u prosincu 2012. godine, kao najvažniji prioritet za 2013. godinu postavljeno je razvijanje sadržaja dokumenta *Kriteriji za odobravanje uvida i korištenja podataka prikupljenih istraživanjima/projektima Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja*, koji bi bio objavljen na mrežnoj stranici Centra te kojim bi se detaljno objasnile procedure i pravila vezane uz davanje podataka na uvid.

Osim uključenja u MZOS-ov i ETF-ov projekt (*Prikupljanje podataka i dokazivih činjenica radi razvoja učinkovitog sustava obrazovanja i osposobljavanja*) koji je

značajno pridonio oblikovanju ciljeva rada Povjerenstva za podatke, kao gost-predstavnik Centra, Ines Elezović je sudjelovala na sljedećim skupovima u predmetnom području:

- radionica *Upravljanje intelektualnim vlasništvom u društvenim i humanističkim znanostima* (ožujak 2012., Sveučilište u Zagrebu, Zagreb)
- okrugli stol *Pohrana i korištenje istraživačkih podataka u društvenim znanostima – potrebe znanstvenika, postojeća infrastruktura i oblikovanje znanstvenih politika* (studeni 2012., Filozofski fakultet u Zagrebu, Zagreb).

3. OSTVARENJA VANJSKOGA VREDNOVANJA U USTANOVAMA ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ

3.1. RAD POVJERENSTVA ZA RAZVOJ METODOLOGIJE I INSTRUMENTATA ZA PRAĆENJE KVALITETE RADA USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA TE O PROVEDENOM PILOT PROJEKTU SAMOVREDNOVANJA USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Temeljem uspješne prakse provedbe projekata samovrednovanja, odnosno unapređenja kvalitete na osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini, ukazala se potreba za uvođenjem samovrednovanja na razini predškolskog odgoja i obrazovanja. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja osniva 2010. godine Povjerenstvo za razvoj metodologije i instrumenata za praćenje kvalitete rada ustanova ranog i predškolskog odgoja. Povjerenstvo okuplja stručnjake različitih profila, od sveučilišnih profesora do praktičara, koji su se svojim radom iskazali na području predškolskog odgoja. Voditeljicom Povjerenstva imenovana je dr. sc. Jasmina Muraja, a čine ga i sljedeći članovi: Sandra Antulić, dipl. psih., prof. (koordinatorica Povjerenstva), prof. dr. sc. Edita Slunjski (Zagreb, FFZG), prof. dr. sc. Maja Ljubetić (Split, FFST), Sonja Pribela Hodap, (Crikvenica, DV Radost), Tatjana Kljenak (Split, DV Radost), Ana Malnar (Zagreb, DV Izvor), Snježana Zagrajski Malek (Zagreb, DV Mali princ) i Sanja Horvatić (NCVVO).

Jedan od prvih zadataka Povjerenstva bio je definiranje kvalitete ustanove ranog i predškolskog odgoja te definiranje područja kvalitete rada i pripadajućih indikatora. Kvalitetna ustanova ranog i predškolskog odgoja definira se kao ona koja potiče rast i razvoj svakog djeteta, roditelja, djelatnika i zajednice u kojoj živi. Područja kvalitete rada ustanove odnose se na strategiju ustanove ranog odgoja odnosno misiju, viziju i vrijednosti ustanove, zatim, organizacijsko vođenje ustanove, kulturu ustanove, prostorno-materijalne i tehničke uvjete rada, zdravstveno-higijenske uvjete rada i sigurnost, ljudske resurse, suradnju s užom i širom društvenom okolinom te proces praćenja i vrednovanja. Za svako su područje kvalitete izrađene smjernice ključnih indikatora kvalitete koje su usklađene sa suvremenim spoznajama na području ranog odgoja i obrazovanja. Nakon definiranja ključnih područja kvalitete, definirani su ključni sudionici u procesu praćenja i osiguravanja kvalitete rada ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja: ravnatelj, upravno vijeće, odgojitelji, stručni suradnici, administrativno-tehničko i pomoćno osoblje te roditelji.

Nakon definiranja ključnih elemenata procesa osiguranja kvalitete Povjerenstvo je razradilo instrumente i metodologiju za praćenje kvalitete rada ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Nositelj procesa samovrednovanja na razini ustanove je Tim za kvalitetu. Tim za kvalitetu okuplja ravnatelja ustanove te predstavnike upravnoga vijeća, odgojitelja, stručnih suradnika, administrativno-tehničkog i pomoćnog osoblja, roditelja i lokalne zajednice. Uloga Tima za kvalitetu je informiranje ključnih sudionika o procesu osiguranja kvalitete, provedba procesa samovrednovanja te praćenje realizacije razvojnog plana, odnosno unapređenje kvalitete rada ustanove.

Za svaku skupinu ključnih sudionika konstruirani su upitnici. Upitnici prate zadana područja kvalitete te obuhvaćaju pripadajuće indikatore kvalitete za svako područje. Kao podrška provedbi upitnika pripremljen je *Vodič za provedbu upitnika* i pripadajući obrasci. Kod provedbe upitnika uvažava se načelo anonimnosti i dobrovoljnosti. Provedba upitnika povjerena je Timu za kvalitetu kao nositelju procesa samovrednovanja na razini ustanove.

Prikupljanje upitnika, analiza rezultata te priprema povratne informacije na razini ustanove povjerena je Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja, a interpretacija rezultata povjerena je Timu za kvalitetu. Temeljem pokazatelja prikupljenih upitnicima i objektivnih pokazatelja na nivou ustanove Tim za kvalitetu analizira svako pojedino područje kvalitete, uočava jake i slabije strane ustanove te donosi razvojni plan koji sadrži prioriteta područja unapređenja kvalitete rada

ustanove. Kao podrška u ovoj fazi procesa samovrednovanja pripremljen je *Vodič za interpretaciju rezultata i izradu izvješća o samovrednovanju* te *Obrazac za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja*.

Preduvjet kvalitetne provedbe procesa samovrednovanja je osposobljavanje ključnih sudionika. Povjerenstvo je pripremlilo *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* koji sadrži ključne suvremene teorijske postavke vezane uz kvalitetu ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i proces osiguranja kvalitete te ključne faze provedbe procesa samovrednovanja. Priručnik je edukativnog karaktera, a služi Timu za kvalitetu i svima zainteresiranim za provedbu procesa samovrednovanja i unapređenje kvalitete rada ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* dobio je vrlo pozitivne i poticajne recenzije od eminentnih stručnjaka na području predškolskog odgoja. U tijeku je prijevod Priručnika na engleski jezik.

Uz Priručnik pripremljen je model stručnog usavršavanja Timova za kvalitetu. Stručno usavršavanje namijenjeno je svim članovima Tima za kvalitetu, a sadrži relevantne teorijske aspekte procesa samovrednovanja uz sadržaje konkretne provedbe pojedinih faza procesa. Provedba stručnog usavršavanja zamišljena je kroz predavanja i radionice. Cilj stručnog usavršavanja je da sudionici steknu teorijsko-metodološke okvire procesa samovrednovanja i konkretne alate koji će im pomoći u provedbi procesa.

Predloženi model samovrednovanja ustanova ranog i predškolskog odgoja provjeren je kroz pilot projekt koji je trajao od rujna 2011. do ožujka 2012. godine.

U pilot projekt se uključilo 14 ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja s područja Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Primorsko-goranske županije, Istarske županije te s područja Splitsko-dalmatinske županije. Cilj pilot projekta bio je provjera pripremljene metodologije, instrumenata i popratnih materijala u realnim uvjetima ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Osnovano je 16 Timova za kvalitetu, a upitnici su primijenjeni za 1 347 sudionika. Testirani su upitnici, metodologija, popratni materijali i vremenik provedbe projekta. Također, članovi Timova za kvalitetu svih ustanova uključenih u pilot projekt sudjelovali su u stručnome usavršavanju čime su stekli dodatna znanja, vještine i kompetencije potrebne za uspješnu provedbu samovrednovanja. Jednodnevnim stručnim usavršavanjem educirano je 97 sudionika. Pilot projekt je rezultirao s 14 razvojnih planova ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja što je pokazatelj uspješne provedbe procesa

samovrednovanja. Po završetku pilot projekta ustanove nastavljaju s procesom samovrednovanja kroz realizaciju razvojnih planova i podršku ustanovama koje će se tek uključiti u projekt. Prikupljene su evaluacije svih sudionika procesa. Temeljem povratnih informacija materijal je doraden i prilagođen kako bi se osigurala što kvalitetnija provedba procesa samovrednovanja u praksi. Iskustva ustanova koje su sudjelovale u pilot projektu vrlo su pozitivna i poticajna za nastavak rada na unapređenju kvalitete ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

U dvije godine rada (ožujak 2010. – lipanj 2012.) Povjerenstvo je održalo 12 sastanaka i niz individualnih konzultacija. Sažetak ključnih rezultata rada Povjerenstva prikazan je u tablici:

Definirani su ključni pojmovi. Postavljen je okvir za samovrednovanje. Izrađeni su instrumenti i metodologija samovrednovanja.	
TEORIJSKO-METODOLOŠKI OKVIR	INSTRUMENTI
<i>Priručnik za samovrednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj</i>	<i>Obrazac prijave i općih podataka</i>
<i>Vodič za osnivanje Tima za kvalitetu</i>	<i>Upitnik za ravnatelje</i>
<i>Dnevnik Tima za kvalitetu</i>	<i>Upitnik za članove upravnog vijeća</i>
<i>Vodič za provedbu upitnika</i>	<i>Upitnik za članove stručnog tima</i>
<i>Obrazac za evidenciju provedbe upitnika</i>	<i>Upitnik za odgojitelje</i>
<i>Vodič za interpretaciju rezultata i pripremu Izvješća o samovrednovanju</i>	<i>Upitnik za administrativno-tehničko i pomoćno osoblje</i>
<i>Obrazac za Izvješće o samovrednovanju ustanova za rani i predškolski odgoj</i>	<i>Upitnik za roditelje</i>
Proveden je pilot projekt samovrednovanja. Ukupno 14 ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja je uspješno započelo proces samovrednovanja i unapređenja kvalitete rada ustanove. Educirano je 97 članova Timova za kvalitetu.	

Povjerenstvo je predložilo da se početkom rujna 2012. godine krene u provedbu procesa samovrednovanja na nacionalnoj razini. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja predložen je kao stručna i savjetodavna podrška ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u procesu samovrednovanja. Odgovornost ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u procesu samovrednovanja je iskazivanje interesa za uključivanjem u projekt, osnivanje Tima za kvalitetu, provedba upitnika, interpretacija rezultata, izrada izvješća o samovrednovanju te provedba i praćenje realizacije razvojnog plana ustanove. Odgovornost Centra u procesu samovrednovanja je informiranje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, osiguranje materijala potrebnih za provedbu

procesa samovrednovanja, analiza rezultata i povratna informacija na nivou pojedine ustanove te stručno usavršavanje Timova za kvalitetu. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja pruža podršku u procesu samovrednovanja, uvažavajući autonomiju i anonimnost svakog sudionika procesa. Temeljem analiza podataka na nacionalnoj razini, Centar daje smjernice za unapređenje odgojno-obrazovnog sustava čime se osigurava kvalitetno praćenje i unapređenje kvalitete predškolskog odgoja i obrazovanja.

Povjerenstvo je predložilo godišnje praćenje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u provedbi procesa samovrednovanja, te ponavljanje ciklusa samovrednovanja svake tri do četiri godine, ovisno o uspješnosti realizacije razvojnih planova ustanove.

Preporuka Povjerenstva je bila i dodatno usavršavanje Timova za kvalitetu ustanova ranog i predškolskog odgoja koje su sudjelovale u pilot projektu s ciljem osiguranja mreže podrške u procesu samovrednovanja ustanova ranog i predškolskog odgoja koje su se u projekt uključile u rujnu 2012. godine.

3.2. SAMOVREDNOVANJE USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Pedagoške godine 2012./2013. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja uz suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (Klasa: 023-03/12-01/00023, Urbroj: 533-21-12-0002) te temeljem Odluke (Klasa: 080-01/12-01/262, Urbroj: 437/1-12-1) počinje provoditi projekt *Samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Cilj projekta *Samovrednovane ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* je sustavno praćenje i unapređenje kvalitete rada dječjih vrtića, neovisno o osnivaču, te osnovnih škola pri kojima se odvija program ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Projekt *Samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* provodi se od rujna 2012. godine na nacionalnoj razini, a namijenjen je svim ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koje žele sustavno i kontinuirano raditi na unapređenju kvalitete rada.

U prva tri mjeseca provedbe Projekta završena je faza informiranja ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja. Prikupljene su baze podataka ustanova te su ažurirani podaci potrebni za provedbu Projekta.

U prvom ciklusu odazvale su se 73 ustanove. Navedene su ustanove popunile *Obrazac prijave i općih podataka*. Kroz mjesec listopada u navedenim su ustanovama formirani Timovi za kvalitetu kao organizacijske strukture koje su nositelji procesa samovrednovanja. U ovoj fazi projekta svakoj su ustanovi kao podrška poslana *Upute za formiranje Tima za kvalitetu* koje sadrže preporuke i smjernice, ali istovremeno uvažavaju specifičnosti svake pojedine ustanove. Nakon osnivanja Timova za kvalitetu ustanove su provele upitnike za ravnatelje, članove upravnoga vijeća (školskog odbora), članove stručnoga tima, odgojitelje, administrativno-tehničko i pomoćno osoblje te roditelje. Pripremljeno je i poslano 11 812 upitnika te za svaku skupinu po jedan do dva rezervna upitnika. U ovoj fazi Projekta ustanovama je poslan *Vodič za provedbu upitnika*, popratni obrasci te letak koji služi za informiranje o Projektu. Do sredine studenoga provedeni upitnici vraćeni u Centar. Tijekom studenog i prosinca u Centru je obavljen unos podataka, analiza rezultata te priprema povratne informacije na nivou svake ustanove. Djelatnice Informacijsko-računalnog odjela izradile su numeričke (tablice) prikaze rezultata, kao i izvješća s povratnim informacijama o upitnicima u okviru Projekta. Krajem prosinca, odnosno početkom siječnja, svaka je ustanova dobila povratnu informaciju o rezultatima provedenih upitnika te dodatne materijale za provedbu procesa samovrednovanja: *Vodič za interpretaciju podataka i pripremu Izvješća o samovrednovanju* te *Obrazac za Izvješće o samovrednovanju*. Kao podrška provedbi procesa pripremljen je *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* koji je u studenom poslan svim ustanovama koje su se prijavile za sudjelovanje.

U 2013. godini predviđa se stručno usavršavanje Timova za kvalitetu ustanova prvog ciklusa provedbe projekta, prikupljanje i analiza *Izvješća o samovrednovanju* te priprema povratnih informacija ustanovama o provedenom procesu samovrednovanja. U drugom su ciklusu (početak studenog) materijali poslani u ostalih 450 ustanova. Poslani materijali sadržavaju *Upute za formiranje Timova za kvalitetu*, *Vodič za provedbu upitnika* te upitnike za ravnatelje, članove upravnoga vijeća (školskog odbora), članove stručnoga tima, odgojitelje, administrativno-tehničko i pomoćno osoblje te roditelje. Uključujući i rezervne upitnike ukupno je pripremljeno i poslano 44 594 upitnika. Materijali sadrže i *Priručnik za samovrednovanje* koji je podrška ustanovama u procesu samovrednovanja te letke koji služe za informiranje o Projektu.

Prema kalendaru za drugi ciklus provedbe procesa samovrednovanja, od prosinca 2012. godine do veljače 2013. godine planirano je osnivanje Timova za kvalitetu na razini svake ustanove koja se uključi u drugi ciklus projekta *Samovrednovanje* te provedba upitnika. Unos i analiza upitnika drugog ciklusa planirana je tijekom veljače i ožujka 2013. godine nakon čega slijedi slanje povratnih informacija o rezultatima upitnika na razini svake ustanove. Analiza rezultata i priprema *Izvješća o samovrednovanju* planirana je tijekom travnja, svibnja i lipnja 2013. godine. Tijekom srpnja i kolovoza planirana je analiza pristiglih *Izvješća* te priprema povratnih informacija ustanovama o provedenom procesu samovrednovanja. Edukacija ustanova koje su se uključile u drugi ciklus provedbe Projekta planirana je za iduću pedagošku godinu.

Nakon svih navedenih analiza i aktivnosti planirana je priprema *Izvješća o provedbi procesa samovrednovanja ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*.

3.3. PROJEKT PREDŠKOLSKIM ODGOJEM DO POTPUNE INTEGRACIJE

Predškolskim odgojem do potpune integracije projekt je Međimurske županije i Fonda za obrazovanje Roma (REF). Projekt *Predškolskim odgojem do potpune integracije* započeo je 15. rujna 2011. godine na području Međimurske županije i trajao je do 30. lipnja 2012. godine.

Svrha je projekta *Predškolskim odgojem do potpune integracije* uključiti djecu romske nacionalne manjine u šire društvo od najranije dobi i to kroz program predškole koji je istovremeno i priprema za ulaz u osnovnoškolsko obrazovanje. Program predškole organiziran je pri pet osnovnih škola i jednom dječjem vrtiću na području Međimurske županije tijekom trajanja Projekta.

Glavni cilj Projekta je stvaranje održivih uvjeta za potpunu integraciju djece romske nacionalne manjine u osnovnoškolsko obrazovanje na području Međimurske županije kroz dugoročan i sustavan pristup predškolskom i osnovnoškolskom obrazovanju.

Specifični ciljevi Projekta su:

- usvajanje radnih i higijenskih navika kroz program predškole

- osposobljavanje romske djece za primjerenu uporabu hrvatskog standardnog jezika u govoru, čitanju i pisanju
- omogućavanje ravnopravne komunikacije i stjecanje znanja u procesu učenja u osnovnoj i srednjoj školi
- socijalizacija i postupna integracija u širu društvenu zajednicu.

Sandra Antulić i Kristina Svalina, djelatnice Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja dio su stručnog tima s funkcijama osmišljavanja metodologije vanjske procjene elemenata programa predškole i njezine provedbe.

Opis posla obuhvaća utvrđivanje inicijalnog i završnog stanja kvalitete rada odgojno-obrazovnih ustanova koje sudjeluju u projektu *Predškolskim odgojem do potpune integracije*.

Aktivnosti provedene u sklopu Projekta:

- osmišljavanje inicijalne procjene stanja kvalitete rada odgojno-obrazovnih ustanova koje sudjeluju u Projektu
- organizacija i provedba inicijalne procjene.

Procjena inicijalnog stanja kvalitete rada odgojno-obrazovnih ustanova koje su sudjelovale u Projektu provedena je od 24. do 28. listopada 2011. godine. Procjena je provedena u sljedećim odgojno-obrazovnim ustanovama:

- dječji vrtić Čakovec, Čakovec
- osnovna škola Tomaša Goričanca, Mala Subotica
- osnovna škola Vladimira Nazora, Pribislavec
- osnovna škola Dr. Ivana Novaka, Macinec
- osnovna škola Kotoriba, Kotoriba
- osnovna škola Orehovica, Orehovica.

Procjena inicijalnog stanja obuhvaćala je ispitivanje polaznika programa predškole, djelatnika predškole i pripadajuće osnovne škole te roditelja polaznika predškole.

Ispitivanje polaznika programa provedeno je s prilagođenim podražajnim materijalom s ciljem stjecanja uvida u inicijalno stanje poznavanja i korištenja hrvatskoga jezika.

Kako bi se procijenila kvaliteta odgojno-obrazovnih ustanova provedeni su polustrukturirani intervjui s odgojiteljima, učiteljima razredne nastave, stručnim

suradnicima i romskim pomagačima s ciljem stjecanja uvida u različite elemente kvalitete rada ustanove.

Kako bi se procijenili zadovoljstvo i stavovi roditelja polaznika predškole, posjećena su i romska naselja Parag, Livadarska, Dravska, Piškorovec, Kotoriba i Kuršanec. U svakom je naselju proveden intervju s roditeljima čija su djeca trenutni polaznici predškole, odnosno roditeljima čija su djeca polazila predškolu prethodnih godina. Na taj su način prikupljeni podaci o mišljenju roditelja vezanim uz program predškole.

Ispitivanjem inicijalnog stanja prikupljeni su podaci o poznavanju i korištenju hrvatskog jezika kod polaznika programa predškole, podaci o elementima kvalitete rada odgojno-obrazovnih ustanova i programa predškole te podaci o stavovima i mišljenju roditelja o programu predškole.

Sukladno ulozi i zaduženjima u okviru Projekta, Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja izradio je u veljači 2012. godine *Izvješće inicijalne procjene* koje je proslijeđeno Međimurskoj županiji.

Cilj završnog istraživanja bio je procijeniti elemente kvalitete projekta *Predškolskim odgojem do potpune integracije*. S ciljem utvrđivanja završnog stanja i unapređenja programa predškole provedeno je vanjsko vrednovanje kvalitete programa. Cilj istraživanja je utvrditi završno stanje unutar pojedinih elemenata programa te ponuditi smjernice za nadopunu i unapređenje kvalitete programa predškole. Kako bi se stekao uvid u završno stanje, u istraživanje su uključeni polaznici programa i sve strukture koje su sudjelovale u realizaciji programa.

Završna procjena provedena je u razdoblju od 7. do 11. svibnja 2012. godine.

Tim Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja proveo je završnu procjenu u dječjem vrtiću Čakovec, osnovnoj školi Tomaša Goričanca, Mala Subotica, osnovnoj školi Vladimira Nazora, Pribislavec, osnovnoj školi Dr. Ivana Novaka, Macinec, osnovnoj školi Kotoriba i osnovnoj školi Orehovica. U svakoj posjećenoj školi (i jednom vrtiću) kroz upitnik su ispitani stavovi i mišljenja te procjena kvalitete rada od strane odgojitelja, stručnih suradnika i romskih pomagača.

Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja je tijekom lipnja i srpnja 2012. godine izradio *Završno izvješće* koje je proslijeđeno Međimurskoj županiji.

Nakon provedbe Projekta došlo se do zaključka da se u svim ustanovama u kojima se provodi program predškole primijetio znatan napredak djece na području jezika, higijenskih navika i socijalizacije s iznimkom nekoliko slučajeva iz obitelji teškog

socioekonomskog statusa te djece s određenim poteškoćama. U trenutku završne procjene zapažena je značajno bolja reprodukcija materijala na hrvatskom jeziku u odnosu na inicijalnu procjenu. Važno je naglasiti da su u završnoj procjeni polaznici razumijeli upute te se procjena provela bez prisutnosti romskoga pomagača, za razliku od inicijalne procjene gdje je romski pomagač bio kontinuirano prisutan.

Uz *Završno izvješće* istaknute su i preporuke za nadopunu i unapređenje kvalitete programa predškole:

- značajna je dobrobit predškole za djecu, obitelj i lokalnu zajednicu zbog čega je potrebno nastaviti s provođenjem programa
- potrebno je produžiti trajanje programa predškole kako bi se osigurala što kvalitetnija prilagodba djeteta u odgojno-obrazovni sustav
- ranije uključivanje polaznika u program predškole
- svu djecu koja polaze program predškole, a obuhvaćena su ovom procjenom, nastaviti pratiti u daljnjem radu i napredovanju kroz osnovnoškolsko obrazovanje
- školama je potrebno pružiti podršku u ostvarivanju programa predškole
- nastaviti vrednovati program, motivirati i poticati škole na poboljšanje
- školama potrebno pružiti materijalno-tehničku podršku
- školama je potrebna stručna podrška u obliku:
 1. stručnog usavršavanja odgojitelja, romskih pomagača, stručnih suradnika, ravnatelja, nastavnika, edukacije roditelja
 2. radionica s primjerima dobre prakse
 3. međusobnog povezivanja škola s programom predškole
 4. međusobnog povezivanja škola s polaznicima nacionalnih manjina
 5. povezivanja škola s Učiteljskim fakultetom i stručnjacima u području.

4. OSTVARENJA VANJSKOG VREDNOVANJA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA

4.1. SAMOVREDNOVANJE OSNOVNIH ŠKOLA

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja od školske godine 2008./2009. sustavno provodi projekt *Samovrednovanje osnovnih škola* na nacionalnoj razini. U 2012. godini prikupljene su povratne informacije škola o uspješnosti realizacije postavljenih školskih razvojnih planova te o napretku u kvaliteti rada škole u protekle dvije godine. Održane su edukacije školskih Timova za kvalitetu škola koje su se od ove godine uključile u Projekt te škola koje sustavno rade na unapređenju kvalitete rada od početka projekta *Samovrednovanje osnovnih škola*.

Prikupljene su povratne informacije škola o realizaciji školskog razvojnog plana (*Obrazac o realizaciji školskog razvojnog plana*) koje su obuhvaćale podatke:

- o školi i školskom Timu za kvalitetu
- o stupnju realizacije ciljeva unutar prioriternih područja unapređenja postavljenih u školskome razvojnome planu iz 2009. godine
- o uzrocima djelomične realizacije, odnosno ne realizacije prioriternih područja
- o prioriternim područjima unapređenja koje je škola uspješno realizirala
- o iskustvu sudjelovanja u projektu *Samovrednovanje osnovnih škola* uz prijedloge za unapređenje procesa.

U tijeku je analiza izvješća i priprema plana diseminacije dobivenih rezultata i primjera dobre prakse školama.

Prikupljene su povratne informacije škola o napretku u kvaliteti rada škole u protekle dvije godine. Kroz *Izvješće o samovrednovanju* škole su se osvrnule na napredak u predloženim područjima kvalitete, izradile su KREDA analizu i školski razvojni plan kao jednogodišnju strategiju unapređenja kvalitete rada škole. U tijeku je analiza izvješća i priprema povratnih informacija školama o uspješnosti provedbe procesa samovrednovanja.

Temeljem analize prikupljenih materijala, u 2013. godini planira se:

- diseminacija rezultata i primjera dobre prakse školama
- izrada smjernica za unapređenje kvalitete na razini sustava
- unapređenje metodologije samovrednovanja i plana edukacije školskih Timova za kvalitetu.

U sklopu projekta *Samovrednovanje osnovnih škola* Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja organizirao je stručno usavršavanje za članove školskih Timova za kvalitetu. Usavršavanje je bilo namijenjeno osnovnim školama koje su se od tekuće školske godine (2011./2012.) uključile u projekt *Samovrednovanje osnovnih škola*.

Cilj stručnog usavršavanja bio je osnažiti članove školskih Timova za kvalitetu u razumijevanju i provedbi procesa samovrednovanja. Jednodnevno stručno usavršavanje organizirano je u Varaždinu, Zagrebu, Vinkovcima, Rijeci i Kninu. Na stručnim usavršavanjima sudjelovalo je 56 osnovnih škola te 114 sudionika.

Kroz evaluacijske upitnike sudionici su se osvrnuli na zadovoljstvo sadržajem pojedinih tema stručnog usavršavanja, organizacijskim aspektom, atmosferom i komunikacijom među sudionicima, vlastitim doprinosom te općenito Projektom. Stručno usavršavanje sadržajno je obuhvatilo osnove za provedbu procesa samovrednovanja. Sudionici su izrazili želju za stjecanjem dodatnih znanja i vještina iz područja timskog rada, iskustva drugih škola u provedbi procesa te u radu školskih Timova za kvalitetu. Izrazili su potrebu za dodatnim upoznavanjem s primjerima dobre prakse u izradi KREDA analize i školskog razvojnog plana. Opći komentar održane edukacije potvrđuje zadovoljstvo sudjelovanjem, uz želju sudionika za daljnjim usavršavanjem na ovome području.

U sklopu projekta *Samovrednovanje osnovnih škola* Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja u suradnji s Pučkim otvorenim učilištem Korak po korak nastavio je edukaciju za članove školskih Timova za kvalitetu pod nazivom *Uspješna škola*. Edukacija je održana od 28. do 30. svibnja 2012. godine u OŠ Vidici u Šibeniku. Edukacija je trajala tri dana, a sudjelovalo je 30 polaznika – ravnatelji i članovi školskih Timova za kvalitetu iz pet osnovnih škola s područja grada Šibenika. Edukaciju su pripremile i vodile prof. dr. sc. Vlasta Vizek Vidović i prof. dr. sc. Vlatka Domović.

Po završetku edukacije polaznici su ispunili evaluacijske upitnike u kojima su se osvrnuli na sadržaj, aktivnosti, materijale, voditeljice, organizacijski aspekt održanoga seminara i na osobno iskustvo sudjelovanja. Nakon unosa i analize podataka

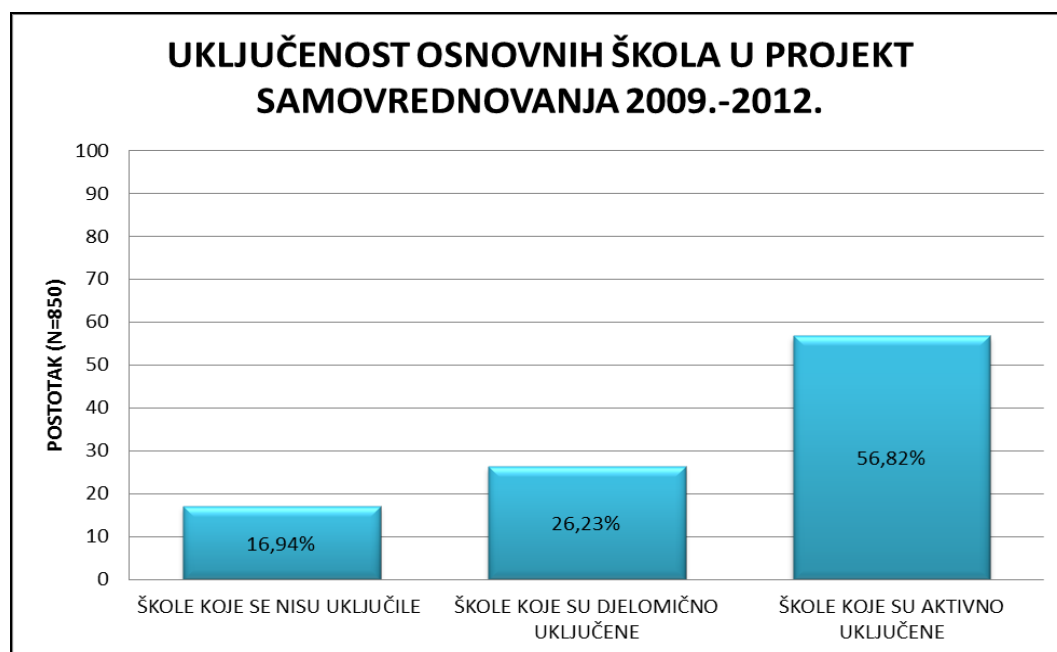
pripremljeno je *Izvešće o evaluaciji stručnog usavršavanja* koje je objavljeno na mrežnoj stranici Centra.

U studenome 2012. godine organiziran je ponovni susret sa školama tijekom kojega su prikazani rezultati koje su škole postigle u razdoblju od svibnja do studenoga 2012. godine. Sudjelovali su gotovo svi sudionici edukacije održane u svibnju. Nakon prezentacije postignuća škola i realizacije postavljenih školskih razvojnih planova, članovi školskih Timova za kvalitetu koji su sudjelovali na edukaciji i ponovnom susretu primili su od Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, a u suradnji s POU Korak po korak, *Potvrde o stručnom usavršavanju*.

Po završetku susreta sudionici su ispunili evaluacijske upitnike. *Izvešće o evaluaciji susreta školskih Timova za kvalitetu nakon stručnog usavršavanja* objavljeno je na mrežnoj stranici Centra.

U 2013. godini potrebno je nastaviti sa sustavnom edukacijom školskih Timova za kvalitetu, sukladno iskazanim potrebama.

Kroz 2012. godinu ažurirana je baza evidencije sudjelovanja osnovnih škola u projektu *Samovrednovanje osnovnih škola*.

Stupanj uključenosti osnovnih škola u projekt *Samovrednovanje* određen je u odnosu na broj pristiglih izvješća škola o procesu samovrednovanja od početka projekta 2009. godine do kraja 2012. godine. Postotak je dobiven u odnosu na ukupan broj osnovnih škola prema podacima Državnog zavoda za statistiku (br. 8.1.2., travanj 2012). Od ukupnog broja osnovnih škola (N=850) 83,05% škola sudjeluje u projektu *Samovrednovanje* (26,23% škola je djelomično uključeno, a 56,82% škola je aktivno uključeno). Od ukupnog broja škola njih 16,94% se nije uključilo u projekt *Samovrednovanje*.

Školske godine 2011./2012. u Projekt se uključilo 60 novih osnovnih škola. Riječ je o školama koje do tada nisu bile aktivno uključene u Projekt. Navedeni podatak ukazuje na kontinuirani interes i potrebu škola za sustavnim unapređenjem kvalitete njihova rada.

4.2. SAMOVREDNOVANJE SREDNJIH ŠKOLA

4.2.1. Samovrednovanje srednjih škola u školskoj godini 2011./2012.

Projekt *Samovrednovanje u srednjim školama* nastavio se s realizacijom i u školskoj godini 2011./2012. te u školskoj godini 2012./2013. U sklopu Projekta škole i suradnici Mreže podrške samovrednovanju škola poslali su Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja *Izvješća o samovrednovanju srednjih škola*, odnosno *Izvješća o posjetima suradnika Mreže školama*. Sva pristigla izvješća su evidentirana.

4.2.1.1. Edukacija i razmjena iskustava suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola

U sklopu projekta *Samovrednovanje srednjih škola* Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja organizirao je i u 2012. godini stručno usavršavanje suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola. U mjesecu siječnju 2012. godine

održana je edukacija pod nazivom *Asertivnost i modeli učenja odraslih* na kojoj je sudjelovalo 15 suradnika Mreže. Ciljevi edukacije su se odnosili na unapređenje interpersonalnih vještina suradnika Mreže u području asertivnog komuniciranja, upoznavanje sudionika s pristupima učenju odraslih u svrhu smislenog i učinkovitog vođenja edukacijskih programa u okviru programa podrške samovrednovanja škola i primjena spoznaja o učenju odraslih u planiranju i provedbi budućih edukacija za suradnike Mreže. Sudionici su na edukaciji učili kako prepoznati značajke i svrhu asertivnog komuniciranja, samoevaluirali su svoju asertivnost te u malim grupama uvježbavali učinkovite obrasce asertivnog ponašanja. Za suradnike Mreže u mjesecu siječnju 2012. godine organizirane su i dvije radionice čiji je cilj bio razmjena iskustava suradnika Mreže u procesu samovrednovanja. Ukupno je sudjelovalo 25 suradnika Mreže, a nazivi održanih radionica bili su *Pozitivna iskustva suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola* i *Kreiranje modela podrške školama za različite situacije*.

U srpnju 2012. godine održan je drugi sastanak suradnika Mreže, a cilj sastanka bila je razmjena iskustava o posjetima školama u školskoj godini 2011./2012. Na sastanku je sudjelovalo 28 suradnika Mreže. Za suradnike Mreže pripremljeno je predavanje pod nazivom *Pozitivno školsko ozračje kao preduvjet uspješnog samovrednovanja* u kojem je problematiziran odnos pozitivnog školskog ozračja i procesa samovrednovanja kroz dvije pretpostavljene motivacije: to čine škole s iznimno pozitivnim ozračjem, odnosno zrele organizacije spremne za idući korak u svome razvoju i/ili one koje imaju izražene unutarne probleme koje je moguće (ili pak nije moguće) precizno definirati i utvrditi odgovornost za njih, te potražiti rješenje u osvještavanju i novim metodama rada.

Održano je i interaktivno predavanje pod nazivom *Školski Timovi za kvalitetu o suradnicima Mreže* i radionica *Posjete suradnika Mreže školama*. Sadržaj spomenutog interaktivnog predavanja i radionice rezultat su sadržajnih analiza izvješća suradnika Mreže i školskih Timova za kvalitetu o posjetima školi, a koje su se radile u Centru. Voditeljica edukacija bila je mr. sc. Biljana Vranković, a suradnice i voditeljice radionica i predavanja bile su prof. dr. sc. Vlasta Vizek Vidović, prof. dr. sc. Antonia Žižak, Ines Elezović, mag. soc. i Bojana Bodin Petrov, prof.

4.2.1.2. Analize prikupljenih podataka

Tijekom mjeseca travnja i svibnja 2012. godine analizirani su izvještaji od škola i suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola o prvome posjetu školi. Neki od rezultata ovih analiza prezentirani su na edukaciji i razmjeni iskustava suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola u srpnju 2012. godine pod nazivom *Školski timovi za kvalitetu o suradnicima mreže i Posjete suradnika Mreže školama* te na stručnim skupovima za ravnatelje u organizaciji UHSR (Udruga hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja) u okviru predavanja *Vrednovanje u srednjim školama i Razvoj vanjskog vrednovanja i samovrednovanja u srednjim školama*.

Od lipnja do rujna analizirani su *Izvještaji škola i suradnika Mreže o drugome posjetu školama*. Analizu su radile mr. sc. Biljana Vranković i Bojana Podin Petrov, prof. Rezultati ovih analiza bit će sastavni dijelovi *Monografije o samovrednovanju srednjih škola*.

4.2.2. Samovrednovanje srednjih škola u školskoj godini 2012./2013.

Tijekom kolovoza 2012. godine upućen je javni poziv školama da se i u školskoj godini 2012./2013. uključe u projekt *Samovrednovanja*. Školama je ponuđeno da u školskoj godini 2012./2013. provode samovrednovanje na jedan od sljedeća dva načina:

- uz podršku suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola
- samostalno (popunjavanjem *Obrasca o samovrednovanju* te *Završnog izvješća* na kraju školske godine).

Škole koje provode samovrednovanje uz pomoć suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola prijavljuju se Centru da u školskoj godini 2012./2013. žele odabrati svog suradnika Mreže i provode projekt slijedeći tijek iz hodograma aktivnosti. U nastojanju da se pomogne školama u njihovu procesu razvoja te da se podrže Timovi za kvalitetu pokrenuta je mreža kolegijalne podrške po uzoru na zapadnoeuropska iskustva. Ovu Mrežu čine motivirani prosvjetni djelatnici koji dobro

poznaju opće funkcioniranje škola i razumiju smisao i važnost unapređenja kvalitete škola, a bira ih i imenuje Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja na temelju javnoga natječaja. Škole koje odabiru svog suradnika Mreže ispunjavaju i opći obrazac o samovrednovanju, dostavljaju ga Centru prema hodogramu aktivnosti te u tijeku godine ostvaruju po dva sastanka s odabranim suradnikom Mreže. Nakon svakog sastanka ispunjavaju tzv. *Obrazac školskih Timova za kvalitetu o prvom, tj. drugom posjetu suradnika Mreže* te na kraju nastavne godine završni obrazac za sudjelovanje u Projektu.

Škole koje samostalno provode proces samovrednovanja do datuma koji je naveden u hodogramu aktivnosti ispunjavaju *Obrazac o samovrednovanju*, šalju ga Centru i samostalno brinu o provedbi svih aktivnosti koje su navedene u školskom razvojnom planu obrasca. Na kraju školske godine škole ispunjavaju *Završno izvješće o provedenim aktivnostima*.

Javni poziv školama za sudjelovanje u projektu *Samovrednovanje srednjih škola* upućen je svim srednjim školama Republike Hrvatske putem Brošure o samovrednovanju (Prilog 10). Javni je poziv bio na mrežnim stranicama Centra, Udruge srednjoškolskih ravnatelja te CARNet-ovom portalu. Svim školama gimnazijskog programa poslano je pismo kojim ih se poziva da se uključe u projekt *Samovrednovanje* koji je ujedno i zakonska obveza svih srednjih i osnovnih škola Republike Hrvatske.

U školskoj godini 2012./2013. za sudjelovanje u projektu prijavilo se 95 škola pri čemu je 62 škole odabralo suradnika Mreže podrške, a 33 škole će samostalno provoditi samovrednovanje. U ovoj školskoj godini imenovan je 41 suradnik Mreže podrške samovrednovanju škola. Suradnici Mreže potvrdili su nastavak rada na Projektu za školsku godinu 2012./2013. kod kolegice Antonije Grga Vergles. Tijekom studenog 2012. godine suradnici Mreže podrške samovrednovanju škola raspodijeljeni su po školama te prema informacijama iz plana aktivnosti dužni su u školskoj godini 2012./2013. posjetiti dodijeljenu školu dva puta. Koordinaciju raspodjele suradnika Mreže po školama napravile su kolegice Antonia Grga Vergles i mr. sc. Biljana Vranković pri čemu su nastojale maksimalno uvažiti prijedloge škola o odabranom suradniku Mreže.

Za novi ciklus provođenja projekta *Samovrednovanje srednjih škola* u školskoj godini 2012./2013. pripremljen je plan aktivnosti projekta (Prilog 11) te novi obrasci. *Izvješće o samovrednovanju škola* u školskoj godini 2012./2013. predstavlja osnovni instrument koji škole koriste u početnoj fazi procesa samovrednovanja. On je osnova za pojedinačne i grupne analize prikupljenih podataka, ali predstavlja i prikaz stanja u

školi te rada koji je školski Tim za kvalitetu uložio u projekt samovrednovanja te školske godine. Sve škole, one koje sudjeluju u projektu uz podršku suradnika Mreže i one koje sudjeluju u projektu samostalno, dužne su popuniti *Obrazac o samovrednovanju škola* i dostaviti ga Centru do 15. siječnja 2013. na adresu antonia.grga@ncvvo.hr.

Izvješće suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola o prvome posjetu školi u školskoj godini 2012./2013. je obrazac koji suradnici Mreže popunjavaju nakon svojeg prvog posjeta školi i šalju ga popunjenog u Centar.

Izvješće školskoga Tima za kvalitetu o prvome posjetu suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola u školskoj godini 2012./2013. je obrazac koji školski Timovi za kvalitetu popunjavaju nakon prvog sastanka sa suradnikom Mreže i šalju ga popunjenog u Centar.

Na obrascima su radile djelatnice Centra mr. sc. Biljana Vranković, Ines Elezović, mag. soc., Sandra Antulić, prof., Antonia Grga Vergles te vanjske suradnice Centra Bojana Bodin Petrov, prof. i Suzana Hitrec, prof.

4.2.2.1. Edukacija školskih Timova za kvalitetu

U mjesecu listopadu 2012. godine za sve škole uključene u Projekt Centar je organizirao edukaciju namijenjenu ravnateljima i članovima školskih Timova za kvalitetu. Od 90 prijavljenih škola za sudjelovanje u Projektu, u ovoj školskoj godini je 34 novoprijavljenih škola. Centar je organizirao dvodnevnu edukaciju za ravnatelje i članove školskih Timova za kvalitetu, s time da su prvi dan na edukaciji bili djelatnici škola koje do sada nisu sudjelovale u projektu, a drugi je dan edukacija bila namijenjena za škole koje su u su Projektu sudjelovale od dvije do šest godina. Prvi dan je na edukaciji sudjelovalo 27 članova školskih Timova za kvalitetu iz 27 škola, a drugi dan 36 sudionika iz 34 škole.

Škole su na edukaciji upoznate s tijekom provedbe *Samovrednovanja* i planom aktivnosti Projekta za ovu školsku godinu. Prikazani su rezultati dosadašnjeg rada škola uključenih u projekt *Samovrednovanja* te je objašnjena uloga i značenje suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola. Jedan od važnih elemenata u procesu samovrednovanja koje provodi Centar je osvrt škole na rezultate vanjskog vrednovanja. Temeljem rezultata iz obveznog dijela državne mature škole analiziraju

postignute rezultate, opisuju svoje zadovoljstvo postignutim rezultatima učenika te promišljaju što učiniti da rezultati njihovih učenika budu bolji. Sudionicima edukacije je kroz predavanje *Interpretacija rezultata državne mature – ljetni rok 2012.* na primjerima opisano kako ispravno analizirati rezultate državne mature te na što treba pripaziti kod tumačenja rezultata. Sudionici edukacije su upoznati i kako pravilno ispuniti obrasce za samovrednovanje te kako u svojoj školi izraditi KREDA analizu i školski razvojni plan.

Od djelatnika Centra predavači i voditelji radionica bili su: ravnatelj Centra Goran Sirovatka, dipl. ing., mr. sc. Nataša Tepić, Ines Elezović, mag. soc. i mr. sc. Biljana Vranković te vanjske suradnice Bojana Bodin Petrov, prof. i Eni Surić Faber, prof. Voditeljica edukacije bila je mr. sc. Biljana Vranković.

4.2.2.2. Rad na Projektu

Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja je tijekom cijele školske godine u kontaktu s članovima školskih Timova te sa suradnicima Mreže podrške samovrednovanju škola. Pozivi na edukacije i obavijesti vezane uz Projekt u ciklusima se šalju pismenim putem i elektroničkom poštom. U Odjelu se prikupljaju *Izvešća o posjetima suradnika Mreže podrške školama* koja se naknadno analiziraju.

Nakon pet godina kontinuiranog provođenja projekta *Samovrednovanje u srednjim školama* Republike Hrvatske, Centar priprema publikaciju pod nazivom *Monografija o samovrednovanju srednjih škola*. Knjiga će se sastojati od osam poglavlja s naglaskom na iskustva škola, školskih Timova za kvalitetu, suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola i dr. suradnika koji su sudjelovali u projektu od školske godine 2007./2008. do školske godine 2011./2012.

Budući da Projekt svake godine ostavlja pozitivne rezultate i dojmove, kako na same škole u Projektu, tako i na suradnike Mreže podrške samovrednovanju škola, razmišlja se o daljnjim aktivnostima te mogućim izmjenama kako bi se Projekt što bolje razvijao.

4.3. RAZVOJ ZAVRŠNIH ISPITA NA KRAJU OBRAZOVNIH CIKLUSA

4.3.1. Ciljevi i aktivnosti Projekta

Projekt *Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa* započeo je u rujnu 2011. godine i provodit će se do svibnja 2015. godine. Stručna voditeljica projekta jest Natalija Gjeri iz Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja.

Opći cilj projekta je razviti model ispitivanja znanja na kraju obrazovnih ciklusa.

Specifični ciljevi su:

- razviti model i postupke testiranja prema suvremenim pristupima ispitivanju znanja - uporaba modela Teorije odgovora na zadatak (Item Response Theory) u izradi i analizi testova
- ispitati i procijeniti razine znanja učenika osmih razreda iz predmeta Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fizika.

Ispiti će biti usklađeni sa sadržajem *Nastavnog plana i programa*, a ispitivanje će se provesti na uzorku škola/učenika osmih razreda. S obzirom na činjenicu da će se ispitivanja provesti u veljači/ožujku, ispiti neće sadržavati nastavno gradivo drugog polugodišta.

Rezultati vanjskoga vrednovanja obrazovnih postignuća učenika, odnosno rezultati mjerenja učeničkoga znanja jedan su od indikatora kvalitete škole i obrazovanja u cjelini. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja započeo je s vanjskim vrednovanjem 2006. godine u srednjim školama, nakon čega su one bile uključene u nekoliko nacionalnih ispitivanja, a od školske godine 2009./2010. provode se ispiti državne mature. U osnovnim je školama 2007. godine provedeno eksperimentalno vanjsko vrednovanje, a 2008. godine vanjsko vrednovanje obrazovnih postignuća učenika iz razredne i predmetne nastave. Na nacionalnim ispitima iz Biologije (provedenim 2011. godine) i Matematike (provedenim 2011. i 2012. godine), provjeravalo se znanje učenika iz uže definiranih sadržajnih područja nastavnoga programa tih dvaju predmeta.

Zbog važnosti koje vanjsko vrednovanje ima za učenike, škole i za obrazovni sustav u cjelini, nužno je kontinuirano unapređivati način ispitivanja učeničkoga

znanja. Stoga je Centar odlučio razviti model testiranja prema suvremenim pristupima ispitivanju znanja, čime će se proces vanjskoga vrednovanja dodatno poboljšati. Razvijeni će se model ispitivanja moći primijeniti za izradu ispita na kraju obrazovnih ciklusa, čime će se osigurati temelj za sustavno praćenje učenika i obrazovnog sustava, radi osiguranja kvalitete obrazovanja.

Aktivnosti Projekta su usklađene s postupcima razvoja i provedbe ispita. Probno ispitivanje zadataka iz Hrvatskog i Engleskog jezika, Povijesti i Fizike provest će se početkom ožujka 2013. godine, a glavno ispitivanje u veljači 2014. godine.

Aktivnosti Projekta od rujna 2011. od svibnja 2015. godine su:

- uporaba modela *Teorije odgovora na zadatak* u razvoju, analizi i interpretaciji ispita
- razvoj uputa, procedura, nacрта i priručnika vezano uz razvoj novog modela ispitivanja i pripadajućih aktivnosti Projekta
- uvođenje baze zadataka u rad Centra - uvođenje procedure izrade zadataka i sistema upravljanja zadacima kao i njihova skladištenja i praćenja
- razvoj sadržajne strukture i nacрта ispita prema *Nastavnom planu i programu*
- narudžba i izrada zadataka različitih težina i razina složenosti prema sadržajnoj strukturi te nacrtu ispita
- trostruka recenzija zadataka (sadržajna, metodološko-psihometrijska, završna sadržajna)
- razvoj opisivača izvedbenih razina za navedene predmete, postavljanje standarda (određivanje pragova prolaznosti)
- izrada nacрта ispitnih knjižica, izrada ispitnoga materijala
- izrada uzorka škola i učenika, priprema ispitnih materijala za ispitivanje
- provedba ispitivanja: probno i glavno ispitivanje
- unos, kodiranje/ocjenjivanje, analize ispita i ispitnih zadataka prema modelu *Teorije odgovora na zadatak*
- interpretacija, prikaz i korištenje rezultata prema modelu *Teorije odgovora na zadatak*
- objavljivanje rezultata Projekta i ispitivanja (izvješća, priručnici, konferencija).

4.3.2. Sinergija projekta Razvoj završnih ispita i projekta Razvoj banke zadataka

Projekt *Razvoj banke zadataka* započeo je u siječnju 2012. godine s ciljem izrade aplikacijskog i baznog sustava podrške cjelokupnom procesu ispitivanja. To je prvi Projekt Centra kroz koji je razvijen funkcionalni sustav prikupljanja i upravljanja zadacima, a koji je primijenjen u projektu *Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa*. U oba su projekta aktivno sudjelovali Zoran Žitnik, koordinator projekta *Razvoja banke zadataka* i projekta *Razvoja završnih ispita*, i Natalija Gjeri, voditeljica projekta *Razvoj završnih ispita*.

U prvoj fazi Projekta uveden je sustav naručivanja, izrade i prikupljanja zadataka putem web aplikacije, prema specifikacijama projekta *Razvoj završnih ispita*. Zatim je uveden sustav trostruke recenzije zadataka i njihove dorade te je uveden sustav praćenja zadataka i rada svih korisnika aplikacije. Kroz aplikacijski sustav vršila se i finalizacija zadataka i ispitnih knjižica za probno ispitivanje (lektura, dorada slika, izrada ispitnih knjižica). Sve navedene aplikacije pospješile su i unaprijedile proces ispitivanja znanja unutar projekta *Razvoj završnih ispita*.

U sklopu projekta *Razvoj banke zadataka* napravljena je i aplikacija za komunikaciju sa školama tijekom pripreme za ispitivanje i tijekom samog ispitivanja. Ta je aplikacija također primijenjena za projekt *Razvoj završnih ispita*, čime će se osigurati bolja i efikasnija komunikacija s velikim brojem škola. Škole će kroz aplikaciju provjeravati i ažurirati podatke o školi i učenicima te zaprimati sve potrebne dokumente vezane uz provedbu ispitivanja i pripremu provedbe ispitivanja.

4.3.3. Obavještavanje o Projektu/javno predstavljanje Projekta

S obzirom na značaj koji Projekt ima za škole i obrazovanje općenito, Centar je osigurao vidljivost Projekta kroz izradu brošure i mrežne stranice Projekta, kroz predstavljanje Projekta na različitim sastancima i skupovima te kroz komunikaciju s medijima. Osim toga, kroz direktan rad s velikim brojem vanjskih suradnika koji su zaposleni u obrazovnim institucijama, Projekt i njegove aktivnosti neposredno su predstavljeni ne samo vanjskim suradnicima, nego i ustanovama iz kojih one dolaze.

U listopadu 2011. godien izrađena je brošura Projekta koja sadrži opis pozadine projekta, ciljeve i projektne aktivnosti (Prilog 12). Brošura Projekta podijeljena je vanjskim suradnicima Projekta, školama iz kojih vanjski suradnici dolaze i ostalim sudionicima. Na stručnom skupu održanom u Vodicama u veljači 2012. godine brošure Projekta podijeljene su i ravnateljima osnovnih škola. Brošura projekta dostupna je na web stranici projekta u elektroničkom obliku.

Na mrežnoj stranici Centra izrađena je podstranica Projekta pod nazivom Razvoj završnih ispita. U poveznici su dostupne informacije o aktivnostima Projekta te su objavljeni dokumenti Projekta kao i javni pozivi. Na stranici se redovito objavljuju popisi provedenih aktivnosti Projekta te obavijesti vezane uz javne pozive. Otvorena je i službena mail adresa Projekta: zavrсни.ispiti@ncvvo.hr.

Na 7. Danima Agencije za odgoj i obrazovanje (16. 12. 2011.) voditeljica Projekta, Natalija Gjeri, održala je izlaganje pod naslovom *Kvalitativne analize ispita i razvoj novog modela ispitivanja*. Na izlaganju je predstavljen Projekt, njegovi ciljevi i aktivnosti provedbe.

Na državnom stručnom skupu za ravnatelje osnovnih škola u veljači 2012. zamjenica ravnatelja, Jasmina Muraja, predstavila je projekte vanjskog vrednovanja u funkciji unapređivanja kvalitete rada u školi. Između ostalih projekata, predstavljen je i projekt *Razvoj završnih ispita*. Na stručnom skupu podijeljena je brošura projekta svim ravnateljima osnovnih škola.

Kroz čitavu 2012. godinu ravnatelj Goran Sirovatka i zamjenica ravnatelja Jasmina Muraja održavali su izlaganja na stručnim skupovima na kojima se predstavljao rad Centra i projekti koji se provode, a tako i projekt *Razvoj završnih ispita*. Na taj je način Projekt predstavljen široj publici, odnosno različitim sudionicima u obrazovanju.

U Školskim je novinama (6. ožujka 2012. godine) objavljen intervju sa zamjenicom ravnatelja Centra dr. sc. Jasminom Muraja. U članku pod naslovom *Ispitivanja u službi osiguranja kvalitete obrazovanja* zamjenica ravnatelja opisala je ciljeve i aktivnosti projekta *Razvoj završnih ispita*.

U Projektu sudjeluje veći broj vanjskih suradnika: članovi skupina za razvoj ispita, autori ispitnih zadataka, te nastavnici koji su sudjelovali u postavljanju standarda ispitivanja. Na taj je način veliki broj nastavnika direktno uključen u rad Projekta.

Javni pozivi objavljeni na mrežnoj stranici Centra također su prosljeđeni na mailove osnovnih škola sa zamolbom da o njima obavijeste nastavnike koji bi se mogli prijaviti

na Javni poziv. Na taj način škole dobivaju redovite informacije o aktivnostima Projekta.

4.3.4. Sudionici na Projektu

U provedbu Projekta uključen je veliki broj djelatnika Centra, a sve uključene osobe su zaposlene na radnim mjestima izrade i analize ispitnih materijala (27 osoba). U Projektu sudjeluju djelatnici iz gotovo svih Odjela Centra: Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja, Informacijsko-računalni odjela, Odjel za ispitne materijale, Odjel za organizaciju i provođenje ispita i Odjel za logistiku. Pravnu i financijsku potporu osigurali su djelatnici Službe općih poslova i odnosa s javnošću i Financijske službe. Posebnom su odlukom imenovane osobe koje sudjeluju u Projektu (Klasa: 080-01/11-01/157, Urbroj: 437/1-11-1, 26. 10. 2011).

U provedbu Projekta uključen je i veliki broj vanjskih suradnika (215 osoba). S obzirom na to da je projekt *Razvoj završnih ispita* usko povezan s projektom *Razvoj banke zadataka*, u Projekt su time bili uključeni i programeri aplikacijskog i baznog sustava (vanjski suradnici).

Sudionici na Projektu u 2012. godini (djelatnici Centra i vanjski suradnici)

Sudionici na Projektu		Broj sudionika	
djelatnici Centra	voditeljica projekta	1	27
	predmetni koordinatori	10	
	psihometrijski koordinatori	5	
	bazna podrška	1	
	logistika/priprema ispitivanja	3	
	administrativna pomoć/komunikacija sa školama	3	
	ostali	4	
vanjski suradnici	konzultant	1	215
	skupine za razvoj ispita	19	
	autori ispitnih zadataka	152*	
	stručni recenzenti ispitnih zadataka	8	
	osobe za postavljanje standarda	31	
	lektori, prevoditelji (hrvatski i engleski jezik)	3	

	ostali	1	
Ukupno		242	

* Za izradu ispitnih zadataka prijavilo se 167 osoba, no njih 15 naknadno je odustalo od sudjelovanja na Projektu.

Djelatnici Centra koji sudjeluju na Projektu

IME I PREZIME	FUNKCIJA NA PROJEKTU	ODJEL U CENTRU
Natalija Gjeri	voditeljica projekta	Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja
Zoran Žitnik	koordinatore projekta	Informacijsko-računalni odjel – Odsjek za psihometriju
Antonia Grga Vergles; (Sandra Sečak – do lipnja 2012.)	administrativne referentice	Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja; Odjel za organizaciju i provođenje ispita
Petra Chudy (od svibnja 2012.); (Tea Vidović – do svibnja 2012.)	predmetne koordinatorice za Hrvatski jezik	Odjel za ispitne materijale
Marijana Vučić, Vanda Petanjek, Martina Prpić (od rujna 2012.)	predmetne koordinatorice za Engleski jezik	Odjel za ispitne materijale
Mario Peranić, Irena Matoić, Tajana Crnobrnja Miljković (od ožujka 2012.)	predmetni koordinatori za Povijest	Odjel za ispitne materijale
Zlatko Zadelj, Valentina Kapraljević (od ožujka 2012.)	predmetni koordinatori za Fiziku	Odjel za ispitne materijale
Ira Tretinjak	psihometrijska koordinatorica za Hrvatski jezik	Informacijsko-računalni odjel – Odsjek za psihometriju
Tajana Lankaš (od lipnja 2012.), (Natalija Čurković – do lipnja 2012.)	psihometrijska koordinatorica za Engleski jezik	Informacijsko-računalni odjel – Odsjek za psihometriju
Josip Šabić	psihometrijski koordinator za Povijest	Informacijsko-računalni odjel – Odsjek za psihometriju
Zoran Žitnik	psihometrijski koordinator za Fiziku	Informacijsko-računalni odjel – Odsjek za psihometriju
Marija Babić (od listopada 2012.)	komunikacija sa školama	Odjel za organizaciju i provođenje ispita
Martina Golubić	bazna podrška	Informacijsko-računalni odjel
Anđa Fofić, Josip Žagar	logistika (priprema provedbe probnog ispitivanja)	Odjel za logistiku
Sanja Fulgosi, Kristina Svalina, Nataša Tepić, Ana Lončarić	ostale sudionice u projektu (sudjelovanje u edukacijama)	Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja; Informacijsko-računalni odjel

Konzultant na pojedinim aktivnostima projekta bio je Eduardo Cascallar iz Assessment Group International, Bruxelles, Belgija.

U listopadu 2011. godine odabrane su stručne radne skupine za razvoj ispita iz predmeta: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fizika (19 osoba). U studenom 2011. godine imenovane su *Odlukom o imenovanju stručnih radnih skupina za razvoj ispita u projektu Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa* (Klasa: 080-01/11-01/169, Urbroj: 437/1-11-1, 23. 11. 2011.). U radu skupine iz Hrvatskog jezika sudjelovale su četiri osobe, a u radu skupina iz Engleskog jezika, Povijesti i Fizike sudjelovalo je pet osoba po predmetu/skupini.

Zadaće stručnih radnih skupina u 2012. godini bile su: dovršenje nacрта ispita, izrada primjera zadataka za priručnike, sadržajne recenzije zadataka, izrada prve verzije opisivača izvedbenih razina i sadržajna provjera ispitnih knjižica. Skupine iz Hrvatskog i Engleskog jezika dodatno su izradile zadatke otvorenog tipa te pripadajuće ljestvice za ocjenjivanje.

Članice stručne radne skupine iz Hrvatskoga jezika

IME I PREZIME	ŠKOLA
Iverka Kraševac	OŠ Augusta Harambašića, Zagreb
Mirjana Jukić	OŠ Rudeš, Zagreb
Tina Kirin	SŠ Sesvete; SŠ Jelkovec
Natalija Blažević (do travnja 2012.)	OŠ Antuna Augustinčića, Zaprešić

Članice stručne radne skupine iz Engleskoga jezika

IME I PREZIME	ŠKOLA
Suzana Anić Antić	OŠ Brezovica, Zagreb
Dubravka Despot	OŠ Vrbani, Zagreb
Ela Ivanić	OŠ Veliko Trgovišće, Veliko Trgovišće
Katarina Reicher	OŠ Špansko Oranice, Zagreb
Dajana Vukadin	OŠ Sveta Klara, Zagreb

Članovi stručne radne skupine iz Povijesti

IME I PREZIME	ŠKOLA
Marita Batinović	OŠ Antuna Gustava Matoša, Zagreb
Darko Benčić	OŠ Jabukovac, Zagreb
Anita Gambiraža-Knez	OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića, Zagreb
Ana Komadina	OŠ Augusta Šenoae; OŠ Ljubljana, Zagreb
Manuela Kujundžić	OŠ Popovača, Popovača

Članice stručne radne skupine iz Fizike

IME I PREZIME	ŠKOLA
Tanja Čulibrk	OŠ Brezovica, Brezovica
Branka Grgić	OŠ Rapska, Zagreb
Anđelka Jalušić	OŠ Rudeš, Zagreb
Sanja Martinko	OŠ Tituša Brezovačkog, Zagreb
Luca Spetić	OŠ grofa Janka Draškovića, Zagreb

U siječnju/veljači 2012. odabrane su osobe koje će izrađivati zadatke iz predmeta: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fizika. U veljači 2012. godine imenovane su *Odlukom o imenovanju osoba koje će izrađivati ispitne zadatke za ispite u projektu Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa* (Klasa: 080-01/12-01/, Urbroj: 437/1-12-1, 15. 2. 2012.). U izradi ispitnih zadataka sudjelovalo je ukupno 152 autora: 50 za Hrvatski jezik, 37 za Engleski jezik, 33 za Povijest i 32 za Fiziku (Prilog 13).

Zadaća autora ispitnih zadataka bila je izrada zadataka prema sadržajnoj strukturi i nacrtu ispita (putem web aplikacije), a prema propisanim uputama i kriterijima za izradu zadataka.

U lipnju/srpnju 2012. godine odabrani su stručnjaci za sadržaj iz pojedinog predmeta koji će recenzirati zadatke. Zadaća recenzenata bila je završna, stručna (sadržajna) recenzija zadataka prema propisanim kriterijima. U stručnim recenzijama sudjelovalo je ukupno osam osoba, po dvije osobe za svaki predmet.

Recenzenti ispitnih zadataka

	IME I PREZIME	INSTITUCIJA
HRVATSKI JEZIK	dr. sc. Jasna Novak Milić	Filozofski fakultet, Zagreb
	dr. sc. Srećko Listeš	Agencija za odgoj i obrazovanje, podružnica Split
ENGLISKI JEZIK	dr. sc. Vesna Bagarić Medve	Filozofski fakultet, Osijek
	dr. sc. Vlatka Ivić	Filozofski fakultet, Osijek
POVIJEST	dr. sc. Snježana Koren	Filozofski fakultet, Zagreb
	dr. sc. Ivan Botica	Staroslavenski institut, Zagreb
FIZIKA	dr. sc. Planinka Pećina	Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb
	dr. sc. Lana Ivanjek	Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb

U listopadu 2012. godine odabrani su nastavnici za sudjelovanje u postavljanju standarda za ispite iz predmeta: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fizika. Imenovani su *Odlukom o imenovanju osoba koje će sudjelovati u postavljanju standarda za ispite u osmim razredima osnovnih škola u sklopu projekta Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa i naknadi* (Klasa: 080-01/ 12-01/276, Urbroj: 437/1-12-1, 23. 10. 2012.). U postavljanju standarda sudjelovao je 31 nastavnik, šest iz Hrvatskog jezika, devet iz Engleskog jezika, deset iz Povijesti i šest iz Fizike (Prilog 14). Zadaća nastavnika koji su sudjelovali u postavljanju standarda za ispite bila je izvršiti reviziju opisivača izvedbenih razina te procijeniti težinu zadataka koji će se probno ispitati, za svaku opisanu razinu postignuća učenika.

4.3.5. Prikaz provedenih aktivnosti i rezultata Projekta u 2012. godini

Početkom 2012. godine dovršeni su nacrti ispita te je započela narudžba i izrada zadataka za ispite iz Hrvatskog i Engleskog jezika, Povijesti i Fizike. Izrađeno je oko 2 900 zadataka za ispite iz navedenih predmeta. Zadaci su prošli trostruku recenziju: sadržajnu, psihometrijsku i završnu sadržajnu recenziju. Osim nacrtu ispita, napravljen je i nacrt ispitnih knjižica na temelju kojeg su krajem 2012. godine izrađene ispitne knjižice za probno ispitivanje. Krajem 2012. godine započela je priprema

ispitnih materijala za tisak i slanje školama koje su odabrane za sudjelovanje u probnome ispitivanju. Probno ispitivanje provede će se početkom ožujka 2013. godine.

U 2012. godini održano je više sastanaka s konzultantom Projekta te organizirano nekoliko predavanja koja je održao konzultant. Sastanci i predavanja bili su vezani uz izradu nacрта ispita i ispitnih knjižica, izradu i recenzije zadataka, zatim uz primjenu *Teorije odgovora na zadatak* i analizu ispita u *Parscale* programu, uz jednačenje i vertikalno skaliranje ispita, te uz razvoj sadržajnih i izvedbenih standarda i postavljanje standarda.

Radi bolje preglednosti, provedene aktivnosti i rezultati Projekta u 2012. godini prikazani su u tablici u prilogu (Prilog 15).

Javni poziv za izbor osoba koje će sudjelovati u izradi ispitnih zadataka bio je objavljen 1. prosinca 2011. godine, a rok za prijavu završio je 8. siječnja 2012. godine. U siječnju 2012. zaprimljene su sve molbe za sudjelovanje na Projektu te su odabrani autori ispitnih zadataka, imenovani Odlukom o imenovanju 15. 2. 2012. Centar je od autora naručivao zadatke između ožujka i rujna 2012. godine, odnosno dok nije bio prikupljen dovoljan broj kvalitetnih zadataka za ispitivanje.

U projektu *Razvoj završnih ispita* autori ispitnih zadataka nisu bili organizirani kao skupina koja zajedno radi i izrađuje zadatke, nego su autori izrađivali i slali zadatke putem web aplikacije. Ovakvim pristupom u izradi zadataka za ispite može sudjelovati veliki broj autora koji iz vlastitog doma mogu izrađivati i slati zadatke, prema napucima i kriterijima koje je propisao Centar.

Zadaci su nakon zaprimanja prošli tri recenzije: sadržajnu, psihometrijsku i završnu sadržajnu recenziju. Zadaci su prihvaćeni ili odbijeni, ovisno o tome jesu li zadovoljili sadržajne i metodološke kriterije kvalitete. Za izradu zadataka odabrani su autori zaposleni u osnovnim i srednjim školama te Agenciji za odgoj i obrazovanje. Odabrano je 167 autora ispitnih zadataka.

Broj odabranih autora prema predmetu

PREDMET	BROJ ODABRANIH AUTORA
HRVATSKI JEZIK	53
ENGLJSKI JEZIK	44
POVIJEST	36
FIZIKA	34
UKUPNO	167

U prosincu 2011. godine napravljeni su početni nacrti ispita te prošireni nacrti ispita kojim je trebalo specificirati raspodjelu većeg broja zadataka koji će se naručiti od autora ispitnih zadataka. Određen je broj zadataka koji će se naručiti u svakom području i podpodručju sadržajne strukture ispita. Također, unutar nacрта određen je broj/udio zadataka koji će pripadati pojedinoj težini (tri razine težine) i razini složenosti (tri razine složenosti misaonog procesa koji je potreban za rješavanje pojedinoga zadatka).

Na sastancima predmetnih i psihometrijskih koordinatora sa skupinama za razvoj ispita između 18. i 23. siječnja 2012. godine početni nacrti ispita revidirani su zajedno s proširenim nacrtima ispita. Na sastancima održanim između 25. i 30. siječnja 2012. godine finalizirani su prošireni nacrti ispita, na temelju kojih su pripremljeni podaci za narudžbu ispitnih zadataka (specifikacija sadržaja, težine i razine složenosti). Na sastancima su sudjelovali predmetni i psihometrijski koordinatori, skupine za razvoj ispita iz sva četiri predmeta te voditeljica i konzultant Projekta.

S obzirom na to da je izrada i procjena zadataka jedan od najvažnijih koraka u razvoju ispita, napravljen je program edukacije i organizirana su predavanja o izradi zadataka na kojima su sudionici unaprijedili znanje o teoretskim aspektima izrade ispita i zadataka višestrukog izbora. Edukacija je održana između 31. siječnja i 3. veljače 2012. godine (za svaki predmet održana je dvodnevna edukacija).

Sudionici edukacije bili su predmetni koordinatori zajedno sa skupinama za razvoj ispita iz četiri predmeta, koji su zaduženi za sadržajne recenzije zadataka. Edukaciju su prošli i psihometrijski koordinatori zaduženi za drugu recenziju zadataka koja slijedi nakon sadržajne recenzije. Izlaganje o izradi zadataka održao je konzultant projekta. Nakon teoretskog dijela, skupine za razvoj ispita izrađivale su zadatke i međusobno ih recenzirale.

Između 15. i 18. veljače 2012. godine skupine za razvoj ispita zajedno su s predmetnim i psihometrijskim koordinadorima doradile i odabrale najbolje zadatke koji su ušli u *Priručnik za izradu zadataka višestrukog izbora*.

U ožujku 2012. godine dovršeni su i uređeni *Priručnici za izradu i procjenu zadataka višestrukog izbora* iz četiri predmeta: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fizika. U izradi Priručnika sudjelovali su voditeljica projekta (pisanje teksta priručnika, uredništvo), skupine za razvoj ispita (izrada primjera zadataka) te predmetni i psihometrijski koordinatori (recenzije priručnika).

Priručnici obuhvaćaju opis i način izrade zadataka višestrukoga izbora, kriterije za izradu i procjenu kvalitete zadataka te primjere zadataka različitih težina i razina

složenosti koje su izradile skupine za razvoj ispita. Na temelju smjernica u priručnicima, autori ispitnih zadataka izrađivali su zadatke višestrukog izbora od travnja do rujna 2012. godine. Priručnike su koristile i skupine za razvoj ispita koje su zajedno s predmetnim koordinatorima recenzirale zadatke.

U veljači 2012. godine organizirana su predavanja o razvoju i provedbi ispita unutar *Teorije odgovora na zadatak*. Predavanja su održana 5. i 6. ožujka 2012. godine za predmetne i psihometrijske koordinate te statističarke. Predavanja o *Teoriji odgovora na zadatak* održao je konzultant Projekta.

Na sastancima održanim 9. ožujka 2012. godine raspravljalo se o izradi ispitnih knjižica, provedbi ispitivanja te analizama ispita. Na sastancima su sudjelovali voditeljica i konzultant Projekta te predmetni i psihometrijski koordinatori.

U ožujku 2012. godine organizirana su predavanja o razvoju sadržajnih i izvedbenih standarda. Predavanja su održana između 29. i 31. ožujka 2012. Sudionici su bili predmetni koordinatori i skupine za razvoj ispita iz Hrvatskog jezika, Engleskog jezika, Povijesti i Fizike. Predavanje o sadržajnim i izvedbenim standardima održao je konzultant Projekta, nakon čega su skupine zajedno s koordinatorima započele s izradom opisivača izvedbenih razina za pojedini predmet.

Predmetni koordinatori održali radne sastanke sa skupinama za razvoj ispita iz Hrvatskog jezika, Engleskog jezika, Povijesti i Fizike između 11. i 19. travnja 2012. godine na kojima su opisivači izvedbenih razina dovršeni. Navedeni opisivači standardna su procedura u postavljanju standarda i određivanju pragova prolaznosti koje se održalo u listopadu/studenom 2012. godine.

U travnju 2012. godine organizirana je psihometrijska edukacija s temom *Jednačenje i vertikalno skaliranje ispita*. Edukacija je održana od 2. do 4. travnja 2012. godine za psihometričare i statističare iz Centra, a održao ju je konzultant Projekta. Uz teoretski dio, sudionici su izvodili vježbe u programu *Parscale*. Na sastancima s konzultantom radilo se i na nacrtu ispitnih knjižica.

Dana 5. travnja 2012. godine, održani su sastanci predmetnih koordinatora i konzultanta u vezi zadataka pisanja/ljestvica za ocjenjivanje za ispite iz Hrvatskog i Engleskog jezika. Održane su i konzultacije s psihometrijskim koordinatorima vezane uz analize podataka u programu *Parscale*.

Za svaki je predmet bilo potrebno naručiti veći broj zadataka od onoga predviđenog nacrtom ispita, a probno će se ispitati najbolji od dobivenih zadataka. Stoga je napravljen prošireni nacrt ispita s većim brojem zadataka koji će se naručiti iz svakog podpodručja, odnosno područja, uzimajući u obzir postojeći nacrt ispita. Prema

nacrtu ispita, naručivali su se zadaci višestrukog izbora za sve predmete, te skupine od po tri zadatka vezanih uz polazni sadržaj za ispite iz Hrvatskog i Engleskog jezika. S obzirom na veliki broj zadataka koji se trebao naručiti i izraditi u kratkome vremenu, te s obzirom na složen sustav provjere kvalitete i dorade zadataka (putem recenzija), bilo je potrebno napraviti aplikaciju koja bi podržala te aktivnosti.

Stoga je sklopu projekta *Razvoj banke zadataka*, a u suradnji s projektom *Razvoj završnih ispita*, od siječnja do ožujka 2012. godine napravljena aplikacija za izradu i slanje zadataka te sustav narudžbe zadataka. Sustav izrade zadataka osmišljen je od strane voditeljice i koordinatora projekta. U bazu/aplikaciju inkorporirani su prošireni nacrti ispita iz Hrvatskog i Engleskog jezika, Povijesti i Fizike, odnosno sadržaji prema kojima će se zadaci naručivati. Predmetni i psihometrijski koordinatori izvršili su finalno testiranje aplikacije u ožujku 2012. godine, nakon čega je mogla započeti narudžba i izrada zadataka.

Nakon narudžbe zadataka, u travnju 2012. godine nastavilo se raditi na web aplikaciji za trostruke recenzije zadataka. Sustav recenzija zadataka također je osmišljen od strane voditeljice i koordinatora projekta te inkorporiran u web aplikaciju. Predmetni i psihometrijski koordinatori izvršili su finalno testiranje aplikacije u svibnju 2012. godine nakon čega su započele recenzije zadataka.

U ožujku 2012. naručen je veći broj zadataka koji su izrađeni i nakon toga prošli sadržajnu recenziju zadataka. Oni zadaci koji su prihvaćeni u sadržajnoj recenziji zadataka prošli su i drugu, psihometrijsku recenziju zadataka. Na temelju podataka o prihvaćenim i odbijenim zadacima, u srpnju 2012. godine naručen je dodatan broj zadataka. S obzirom na to, zadaci su naručeni, izrađivani i recenzirani u dva kruga, kao što je prikazano u tablici *Prikaz aktivnosti vezane uz narudžbu, izradu i recenzije zadataka*.

Od svibnja do kraja listopada 2012. godine odvijali su se paralelni procesi izrade zadataka, sadržajne i psihometrijske recenzije i završne sadržajne recenzije zadataka iz sva četiri predmeta. U listopadu 2012. godine prikupljen je dovoljan broj kvalitetnih zadataka prema specifikacijama u sadržajnim strukturama i nacrtima ispita, koji će biti odabrani za probno ispitivanje nakon postavljanja standarda.

Prikaz aktivnosti vezane uz narudžbu, izradu i recenzije zadataka

AKTIVNOSTI	RAZDOBLJE
narudžba i izrada zadataka – prvi krug	Ožujak – lipanj 2012.
sadržajne i psihometrijske recenzije zadataka – prvi krug	Svibanj – kolovoz 2012.
narudžba i izrada zadataka – drugi krug	Srpanj – listopad 2012.
sadržajne i psihometrijske recenzije zadataka – drugi krug	Kolovoz – listopad 2012.
završne sadržajne recenzije zadataka	Srpanj – listopad 2012.

Narudžba zadataka odvijala se u dva kruga. Između ožujka i lipnja 2012. godine naručen je najveći broj zadataka, a od srpnja 2012. godine (nakon što su zadaci izrađeni i prošli prve dvije recenzije), naručen je dodatni broj zadataka koji je bio potreban s obzirom na sadržajnu strukturu/nacrt ispita. Zadaci su izrađivani prema zadanim specifikacijama između ožujka i svibnja (prvi krug) te srpnja i listopada (drugi krug).

Prikupljeni zadaci prošli su tri recenzije:

- sadržajnu recenziju (prva recenzija)
- psihometrijsku recenziju (druga recenzija)
- završnu sadržajnu recenziju (treća recenzija).

Ovakvim sustavom trostruke recenzije zadataka osiguravala se visoka kvaliteta ispitnog materijala.

Sadržajne i psihometrijske recenzije zadataka odvijale su se u dva kruga:

- prvi krug: od svibnja do kolovoza 2012. godine (nakon prve narudžbe i izrade zadataka)
- drugi krug: od kolovoza do sredine listopada 2012. godine (nakon druge narudžbe i izrade zadataka).

Završne sadržajne recenzije zadataka odvijale su se od srpnja do sredine listopada 2012. godine.

Od ožujka do listopada 2012. godine bilo je naručeno 2 897 zadataka iz četiri predmeta, a gotovo su svi zadaci izrađeni te prošli prvu, sadržajnu recenziju. Drugu recenziju su prošli oni zadaci prihvaćeni u prvoj recenziji (1 756 zadataka), a treću recenziju su prošli oni zadaci koji su bili prihvaćeni u drugoj recenziji (1 692 zadatka). Svi zadaci koji su u trećoj recenziji imali komentare recenzenata izmijenjeni su ili

odbačeni (ako se nisu mogli izmijeniti), tako da je iz sva četiri predmeta prihvaćeno sveukupno 1 532 zadatka.

Broj zadataka koji su izrađeni i prošli trostruku recenziju

predmet	naručeni zadaci	izrađeni zadaci	zadaci recenzirani u 1. recenziji	zadaci recenzirani u 2. recenziji	zadaci recenzirani u 3. recenziji	zadaci prihvaćeni nakon 3. recenzije
Hrvatski jezik	707	706	706	382	366	365
Engleski jezik	676	676	676	379	362	358
Povijest	691	690	690	559	539	426
Fizika	823	822	822	436	425	383
Ukupno	2897	2894	2894	1756	1692	1532

U rujnu 2012. godine organizirani su i sastanci s konzultantom Projekta. Na sastancima koji su održani između 10. i 13. rujna 2012. godine predmetni i psihometrijski koordinatori predstavili su dobivene statistike vezane uz izradu i recenzije zadataka.

Skupine za razvoj ispita iz Hrvatskog i Engleskog jezika, uz vodstvo predmetnih koordinatora, izradili su otvorene zadatke (zadaci pisanja) za ispite iz navedenih predmeta. Zadatke su dodatno recenzirale psihometrijske koordinatorice iz ta dva predmeta. Skupine su izradile i početne ljestvice za ocjenjivanje izrađenih otvorenih zadataka.

Predmetni i psihometrijski koordinatori, te skupine za razvoj ispita iz Hrvatskog i Engleskog jezika održali su sastanke s konzultantom u rujnu 2012., vezano uz izrađene zadatke pisanja i ljestvice za ocjenjivanje. U listopadu 2012. godine dovršene su ljestvice za ocjenjivanje zadataka iz Hrvatskog i Engleskog jezika.

Zadaci koji su prihvaćeni nakon treće recenzije prošli su dvostruku lekturu. Prva lektura napravljena je prije postavljanja standarda za ispite, a druga nakon radionica postavljanja standarda. Unos lekture vršio se u web aplikaciji. Osim toga, svi polazni sadržaji (slike i ostali grafički crteži) vezani uz pojedine zadatke prošli su grafičku obradu/doradu ili su grafike iznova izrađene.

Javni poziv za izbor osoba koje će sudjelovati u postavljanju standarda za ispite u osmim razredima osnovnih škola bio je objavljen 8. lipnja 2012., a rok za prijavu završio je 5. listopada 2012. (produžen rok). U listopadu 2012. godine zaprimljene su

sve molbe i životopisi te odabrane osobe za sudjelovanje u radionicama postavljanja standarda.

Broj odabranih osoba za sudjelovanje u postavljanju standarda

PREDMET	BROJ NASTAVNIKA
Fizika	6
Engleski jezik	9
Povijest	10
Hrvatski jezik	6
UKUPNO	31

Postavljanje standarda za ispite iz Hrvatskog i Engleskog jezika, Povijesti i Fizike (eng. *standard setting*) u sklopu projekta *Razvoj završnih ispita* provedeno je na radionicama između 29. listopada. i 9. studenog 2012. godine.

Na radionicama su revidirani opisivači izvedbenih razina, procijenjene težine svakog zadatka za tri razine postignuća, te određeni preliminarni pragovi prolaznosti za svaku razinu (pravi podaci bit će dobiveni nakon probnog ispitivanja).

Radionice iz Fizike i Povijesti vodio je konzultant Projekta, a radionice iz Hrvatskog i Engleskog jezika asistentica konzultanta.

Specifikacija radionica postavljanja standarda

PREDMET	DATUMI
Fizika	29. 10. - 2. 11. 2012. (1. 11. neradno)
Engleski jezik	30. 10. - 3. 11. 2012. (1. 11. neradno)
Povijest	5. - 8. 11. 2012.
Hrvatski jezik	6. - 9. 11. 2012.
UKUPNO	4 DANA PO PREDMETU

Psihometrijski koordinatori bili su zaduženi za unos i praćenje podataka. Procjene težina za svaku razinu postignuća upisivane su u ASC Angoff Analysis Tool, programu baziranom na Excelu. Program je osigurao konzultant, a za potrebe Projekta ga je prilagodio koordinador Projekta.

Predmetni koordinatori pratili su proces postavljanja standarda te sudjelovali u raspravama/pojašnjenjima vezanim uz sadržaj opisa izvedbenih razina i ispitnih zadataka.

Nakon radionica postavljanja standarda održani su sastanci psihometrijskih koordinatora i voditeljice Projekta s konzultantom (12. - 13. studenog 2012.). Na sastancima se raspravljalo o nacrtu ispitnih knjižica za probno ispitivanje zadataka.

Od 14. do 18. studenog 2012. godine, napravljen je „alat“ (Excel bazirani program) za jednačenje ispitnih knjižica od strane koordinatora Projekta, koji je prilagođen za izradu specifikacija ispitnih knjižica iz sva četiri predmeta. Prilikom izrade specifikacija ispitnih knjižica, revidirani su nacrti ispita/ispitnih knjižica iz Hrvatskog i Engleskog jezika. Od 19. do 23. studenog 2012. godine izrađene su specifikacije ispitnih knjižica prema nacrtu ispitnih knjižica iz Hrvatskog i Engleskog jezika, Povijesti i Fizike. Za izradu nacrtu i specifikacija ispitnih knjižica bili su zaduženi psihometrijski koordinatori. Izrađeno je 16 ispitnih knjižica za predmete Hrvatski jezik, Engleski jezik i Fizika te 15 ispitnih knjižica za ispitivanje znanja iz nastavnoga predmeta Povijest. Knjižice su izrađene prema blok – nacrtu što znači da će se dio zadataka preklapati u ispitnim knjižicama. Ispitne će knjižice sadržavati i tzv. sidrišne zadatke koji će biti podjednaki u svim ispitnim knjižicama. Ispitne su knjižice složene pomoću aplikacije (iz banke zadataka), a prema specifikacijama knjižica iz svakoga predmeta.

Izrađene ispitne knjižice prošle su dvije sadržajne provjere (provjere preklapanja sadržaja). Između 23. studenog. i 5. prosinca 2012. godine predmetni su koordinatori provjerili ispitne knjižice nakon čega je slijedila korekcija ispitnih knjižica od strane psihometrijskih koordinatora. Skupine za razvoj ispita su, zajedno s predmetnim koordinatorima napravile završnu sadržajnu provjeru ispitnih knjižica. Nakon te provjere i unesenih korekcija, ispitne su knjižice pripremljene za grafičko oblikovanje.

U studenom 2012. godine napravljen je dvoetafni stratificirani uzorak škola i učenika koji će sudjelovati u probnome ispitivanju (za sva četiri predmeta). Za izradu uzorka bio je zadužen koordinador Projekta. Uzorak je rađen uzimajući u obzir provedbu ostalih projekata u osnovnim školama u 2013. godini (NI-OŠ-MAT; ICILS), kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri umanjila opterećenost škola od strane Centra u 2013. godini. Za sudjelovanje u probnome ispitivanju odabrano je oko 160 – 180 škola po predmetu.

Početak prosinca 2012. godine škole koje su ušle u uzorak za ispitivanje obaviještene su o sudjelovanju u Projektu. U probnom ispitivanju sudjelovati će oko 600 škola iz cijele Hrvatske. Za škole su pripremljeni pristupni podaci za aplikaciju, obavijesti o Projektu te upute za pripremu provedbe ispitivanja. Unutar aplikacije provjeravana je točnost podataka o školi i podaci o učenicima koji će sudjelovati u probnome ispitivanju.

Početak prosinca 2012. godine započela je priprema ispitnih knjižica za tisak i probno ispitivanje. Ispitne su knjižice išle na prijelom, nakon čega je slijedila korektura i priprema za tisak. Početkom 2013. godine materijali će biti spremni za tisak, nakon čega će biti otisnuti i poslani školama. Probno ispitivanje provest će se početkom ožujka 2013. godine.

4.3.6. Izrada Priručnika za izradu i procjenu zadataka višestrukog izbora iz Povijesti

U sklopu projekta *Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa* u ožujku 2012. dovršeni su i uređeni *Priručnici za izradu i procjenu zadataka višestrukog izbora* iz četiri predmeta: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fizika. U izradi Priručnika sudjelovali su voditeljica Projekta (pisanje teksta Priručnika, uredništvo), skupine za razvoj ispita (izrada primjera zadataka) te predmetni i psihometrijski koordinatori (recenzije Priručnika).

Priručnici obuhvaćaju opis i način izrade zadataka višestrukoga izbora, kriterije za izradu i procjenu kvalitete zadataka te primjere zadataka različitih težina i razina složenosti koje su izradile skupine za razvoj ispita. Na temelju smjernica u Priručnicima, autori ispitnih zadataka izrađivali su zadatke višestrukog izbora od travnja do rujna 2012. godine. Priručnike su koristile i skupine za razvoj ispita koje su zajedno s predmetnim koordinatorima recenzirale zadatke.

Kroz recenzije zadataka i upite autora postalo je jasno da nedostaju objašnjenja određenih kriterija te primjeri dobro i loše postavljenih zadataka, s obzirom na sve kriterije koji su bili dani, kako bi se olakšalo autorima pri konstrukciji zadataka.

Stoga je u drugoj polovini 2012. godine započela dorada i nadopuna *Priručnika za izradu i procjenu zadataka višestrukog izbora iz Povijesti*. U doradi i nadopuni Priručnika sudjelovali su Natalija Gjeri (Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja) i Mario Peranić (Odjel za ispitne materijale). U prvoj polovini 2013. godine Priručnik će

se završiti te objaviti. U novoj, proširenoj verziji Priručnika bit će proširena poglavlja o teoriji izrade ispita (razvoj ispita i metrijske karakteristike ispita), a Priručnik će sadržavati i primjere dobro i loše postavljenih zadataka za svaki kriterij kvalitete zadatka.

Ovakav će Priručnik koristiti autorima ispitnih zadataka, recenzentima ispitnih zadataka, nastavnicima te ostalim sudionicima odgojno-obrazovnog sustava. Ovakav će se Priručnik moći izraditi za sve nastavne predmete kako bi se osigurala kvaliteta ispitnih zadataka, a samim time i ispita.

4.4. NACIONALNI ISPIT IZ MATEMATIKE U OSMIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE

Projekt *Nacionalni ispiti u osnovnim školama – Matematika* u trajanju od 2011. do 2014. godine (NI-OŠ-MAT-2011-2014) sveobuhvatan je projekt kojemu je cilj obuhvatiti ne samo trenutne razine znanja, vještina i sposobnosti učenika iz područja matematike na kraju osnovnoškolskog obrazovanja, već i utvrditi potencijalne probleme u usvajanju znanja i kompetencija iz matematike tijekom osnovnoškolskog obrazovanja.

Osim navedenoga, kao ciljevi Projekta postavljeni su i utvrđivanje faktora utjecaja na stjecanje razina znanja, vještina i sposobnosti iz matematike, uspostavljanje kriterija razine znanja, vještina i sposobnosti na kraju osnovnoškolskoga obrazovanja iz matematike, uspostava procedura i standardizacija postupaka u provedbi nacionalnih ispita, kao i izrada baze zadataka.

Važna je odrednica ovoga Projekta integriranje ispitivanja razine znanja, vještina i sposobnosti s istraživanjem potencijalnih problema u učenju matematike u osnovnoj školi. Samo utvrđivanje razine znanja, vještina i sposobnosti ne omogućuje uvid u procese njihova stjecanja te time ne ispunjava svoj puni potencijal u doprinosu obrazovnome procesu. Integracija oba pristupa može doprinijeti potpunijem uvidu u učenička postignuća, kao i dati odgovore na neka bitna pitanja u procesu matematičkog obrazovanja.

U projektu NI-OŠ-MAT sudjeluju djelatnici Centra: Jasmina Muraja (voditeljica Projekta), Zoran Žitnik (projektni koordinator), Zlatko Zadelj (viši stručni savjetnik) i Ines Elezović (suradnica, nadzor i kontrola ocjenjivanja ciklusa 2012.), dok su u

stručnoj radnoj skupini prof. dr. sc. Aleksandra Čižmešija (PMF, Zagreb), Renata Svedrec, prof. (OŠ Otok, Zagreb), dr. sc. Dubravka Glasnović Gracin (Učiteljski fakultet, Zagreb), Tanja Soucie, prof. (OŠ Matka Laginje, Zagreb).

U svrhu detaljne procjene razine matematičkih znanja, vještina i sposobnosti osmih razreda osnovne škole, područje matematike podijeljeno je na sedam sadržajnih cjelina raspoređenih u četiri etape Projekta.

Četvrta etapa posljednji je dio Projekta u kojem će se na temelju svih prethodnih faza strukturirati cjelovit ispit za procjenu i praćenje razina matematičkih znanja, vještina i sposobnosti na kraju osnovnoškolskoga obrazovanja.

U prve tri etape Projekta nastojat će se utvrditi potencijalni problemi u stjecanju matematičkih znanja i vještina te razvoju sposobnosti kroz ispitivanje cijelog spektra znanja i vještina iz određenog područja, od najnižih razina i jedinica znanja pojedinog područja, do najviših. Osim uvida u matematička znanja i sposobnosti učenika osmih razreda, prikupit će se i pretestirati veliki broj pitanja iz svih područja matematike.

Temeljem dobivenih rezultata u četvrtoj fazi kreirat će se i ispitati test znanja iz Matematike.

Sadržajne cjeline koje će se ispitati u sklopu projekta po etapama

ETAPE	SADRŽAJNE CJELINE
1. ETAPA 2011. godina	Brojevi
	Algebra – bez koordinatnog sustava, grafičkog i tabličnog prikaza funkcije
2. ETAPA 2012. godina	Oblik i prostor – bez koordinata i grafičkog prikaza funkcije
3. ETAPA 2013. godina	Algebra – zapisi funkcije
	Oblik i prostor – koordinatni sustav na pravcu i u ravnini
	Mjerenje*
4. ETAPA 2014. godina	Podaci
	NACIONALNI ISPIT IZ MATEMATIKE – cjelovit ispit za provjeru i praćenje dostignute razine matematičkih znanja, vještina i sposobnosti tijekom osnovnoškolskog obrazovanja

*Mjerenje je u početnom planu Projekta trebalo biti obrađeno u 2. etapi, ali je zbog sadržajnih razloga ispitivanje toga područja premješteno u 3. etapu.

U svakoj etapi provedbe Projekta sudjelovat će matične i područne osnovne škole (područne s osam razreda osnovne škole) iz cijele Hrvatske. Uzorak će u svakoj etapi nastojati obuhvatiti od 4 000 do 5 000 učenika osmih razreda osnovnih škola, odnosno između 8 i 11% svih učenika pojedine generacije.

Stratifikacija uzorka bit će na dvije razine (dvoetajni stratificirani uzorak):

1. škole stratificirane prema:

- županijama (s kontrolom regije) – postotak zastupljenosti
- prosječnim ocjenama općeg uspjeha i uspjeha iz matematike u sedmom razredu (dodatna kontrola uspjeha na polugodištu osmog razreda)
- veličini škole – broj učenika
- vrsti škole (matična, područna)

2. učenici stratificirani prema:

- županiji (s kontrolom regije) – postotak zastupljenosti
- spolu – postotak zastupljenosti
- prosječnom općem uspjehu u sedmom razredu
- uspjehu iz matematike u sedmom razredu.

Ovakvom stratifikacijom uzorak škola i učenika nastojat će se postići i održati reprezentativnost za područje Republike Hrvatske.

S obzirom na ciljeve, resurse i odrednice uzorkovanja u sklopu Projekta ispitivanje će se provoditi isključivo u osnovnim školama s regularnim programom, u kojima je nastava na hrvatskom jeziku te na učenicima bez prilagodbi u nastavi ili nastave po posebnom programu.

U svakoj etapi ispitivanja nastojat će se obuhvatiti zasebne škole kako bi što više osnovnih škola bilo obuhvaćeno ispitivanjem.

4.4.1. Aktivnosti na Projektu u 2012. godini

Od siječnja do svibnja 2012. godine pripremljen je i proveden nacionalni ispit iz matematike u osmim razredima 160 osnovnih škola (145 matičnih i 15 područnih) iz cijele RH.

U ispitivanju je sudjelovalo 4 592 učenika (uzorak) iz matičnih i područnih osnovnih škola. Ispit se sastojao od 25 ispitnih knjižica koje su sadržavale 347 čestica u 247 zadataka. Ispitivano područje je bilo Oblik i prostor (geometrija).

U svibnju su ocijenjeni-kodirani i uneseni podaci kao i završene primarne obrade. Početkom lipnja učenicima koji su sudjelovali u ispitivanju su poslani podaci o njihovom uspjehu na ispitu.

Na sastanku s Povjerenstvom Projekta dogovoren je plan za drugi krug kodiranja podataka ispita ovog ciklusa (studeni 2012. godine) kao i izrade zadataka za ciklus 2013. godine (do kraja 2012. godine).

Do prosinca je izrađen plan obrade podataka oba ciklusa (2011. i 2012.) ispitivanja, a do kraja svibnja 2013. godine očekuju se završetak preliminarnih analiza, izrada plana i strukture izvješća te početak sekundarnih analiza u suradnji sa stručnom radnom skupinom. Uzorak za ciklus 2013. godine bit će završen početkom prosinca u suradnji s RZI projektom (ispiti iz 4 predmeta).

Uzorak za 3. etapu projekta planiran je prema općim smjernicama uzorkovanja koje su određene nacrtom projekta te planira obuhvatiti oko 5 000 učenika iz oko 170 osnovnih škola. Uzorak će biti izrađen u suradnji s projektom *Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa* kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri izbjegle interferencije dvaju projekata i preopterećenje osnovnih škola zbog preklapanja uzoraka.

Komunikacija sa školama koje će biti obuhvaćene uzorkom bit će provedena kroz istu proceduru kao i prethodnih godina (provjera preliminarnog popisa učenika, traženje suglasnosti roditelja, sastavljanje konačnog popisa učenika te nadzor organizacije prostorija i nastavnika za provedbu pisanja ispita). Za potrebe komunikacije sa školama u razvoju je *online* aplikacija (KoM modul).

Sadržajna struktura i nacrt ispita za 3. etapu NI-OŠ-MAT 2013 su izrađeni. Izrada ispitnih zadataka bit će završena do kraja studenog, a recenzije do kraja prosinca 2012. godine.

Slaganje ispitnih knjižica, prijelom i tisak ispitnih materijala planira se do ožujka 2013. godine, dok će slanje ispitnih materijala prema školama biti tjedan dana prije provedbe ispita.

Ispit znanja iz matematike planiran je za ožujak – travanj 2013. godine. Točan datum bit će određen do prosinca 2012. godine, a s obzirom na koordinaciju s ostalim projektima koji iz Centra nastupaju prema osnovnim školama te ostalim uvjetima rada kako Centra, tako i osnovnih škola. Kao i prošlih godina planira se odrediti tjedan u kojem škole same odabiru dan u kojem će pisati ispit (lakša organizacija provedbe u školama).

Do kraja školske godine podaci će biti uneseni i obrađeni te će učenicima i njihovim roditeljima biti vraćena povratna informacija o uspjehu.

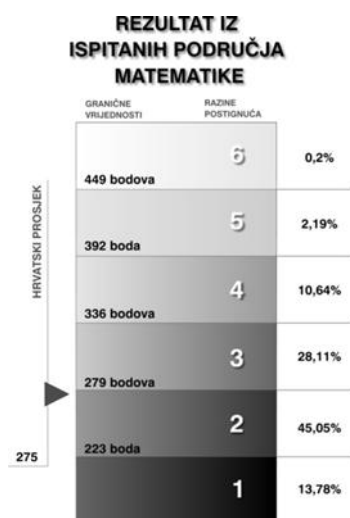
U prve dvije etape Projekta pretestirano je preko 600 zadataka/čestica iz matematike. Nakon 3. etape bit će preko 800 predestiranih zadataka/čestica iz matematike na razini osmih razreda osnovne škole.

Završetkom 3. etape Projekta bit će završena i cijela sadržajna struktura predmeta Matematike u osnovnoj školi na 4 razine do razine ishoda.

Podaci iz ciklusa 2011. godine su dodatno kodirani za kvalitativne analize dok se podaci iz ciklusa 2012. planiraju započeti kodirati krajem 2012. godine.

U prvoj etapi projekta *Nacionalni ispiti u osnovnim školama - Matematika* 2011. godine sudjelovalo je 3 927 učenika osmih razreda iz 153 osnovnih škola (138 matičnih i 15 područnih) iz svih županija RH.

Svi učenici ispunjavali su jednu od 25 ispitnih knjižica koje su u različitim omjerima sadržavale pitanja iz područja brojeva i algebre bez koordinatnog sustava, grafičkog i tabličnog prikaza funkcije koje su u različitim omjerima sadržavale ukupno 221 zadatak (352 čestice).

U preliminarnoj obradi rezultati učenika skalirani su na skalu od 200 do 400 i korigirani su s obzirom na težinu ispitne knjižice. Nakon korekcije ukupna skala počinje na 166, a završava na 505 bodova.

Skala rezultata podijeljena je u 6 razina postignuća. Prve dvije razine određuju slaba znanja i vještine iskazane na ispitu, treća i četvrta razina odnose se na srednja znanja i vještine, dok peta i šesta prikazuju napredna znanja i vještine iskazane na ispitu.

S lijeve strane skale označen je hrvatski prosjek (prosjek rezultata svih učenika u uzorku), a s desne se strane nalaze postotci učenika koji su postigli rezultat unutar pojedine razine.

U drugoj etapi projekta *Nacionalni ispiti u osnovnim školama - Matematika* 2012. godine sudjelovalo je 4 592 učenika osmih razreda iz 160 osnovnih škola (145 matičnih i 15 područnih) iz svih županija RH.

U preliminarnoj obradi rezultati učenika skalirani su na skalu od 200 do 500 i korigirani su s obzirom na težinu ispitne knjižice. Svi učenici ispunjavali su jednu od 25 ispitnih knjižica koje su u različitim omjerima sadržavale ukupno 247 zadataka (347 čestica) iz sadržajnog područja Oblik i prostor – bez koordinatnog sustava i grafičkog prikaza funkcije (druga etapa projekta NI-OŠ-MAT 2012. godine trebala je obuhvatiti i sadržajno područje Mjerenje, ali je zbog opsega sadržajnog područja Oblik i prostor odlučeno da se Mjerenje ispituje u trećoj etapi projekta 2013. godine).

Nakon korekcije ukupna skala počinje na 194, a završava na 527 bodova. Skala rezultata podijeljena je u 6 razina procjene postignuća. Za potrebe preliminarne analize i izvještaja izvršena je normalizacija skale ($M=350$, $SD=50$ – *Parscale* – IRT) te su izbačeni zadaci na koje su odgovorili svi učenici ili niti jedan učenik (5 zadataka – 4 s 0% i 1 s 100%). U dodatnim analizama zadataka nakon druge faze kodiranja (dodatna pitanja otvorenog tipa bit će bodovana) sva će pitanja proći potvrdu uvrštavanja u ukupnu sumu ispita te će se time napraviti dodatna korekcija rezultata, finalna verzija ispita i dodatna korekcija rezultata učenika.

REZULTAT IZ ISPITANIH PODRUČJA MATEMATIKE

	GRANIČNE VRIJEDNOSTI	RAZINE POSTIGNUĆA	
	471,5 bodova	5	0,9%
	416,0 bodova	5	8,8%
	360,5 bodova	4	31,5%
	305,0 bodova	3	40,3%
	249,5 bodova	2	16,4%
348		1	2,0%

HRVATSKI PROSJEK

Na skali postignuća u prve dvije razine nalaze se rezultati koje postižu učenici s niskom razinom znanja i vještina. U trećoj i četvrtoj razini nalaze se rezultati koje postižu učenici sa srednjom razinom znanja i vještina. U petoj i šestoj razini nalaze se rezultati koje postižu učenici s visokom razinom znanja i vještina.

S lijeve strane skale označen je hrvatski prosjek (prosjeak rezultata svih učenika u uzorku), a s desne strane nalaze se postotci učenika koji su postigli rezultat unutar pojedine razine.

4.5. NACIONALNI ISPIT IZ PREDMETA ZDRAVSTVENA NJEGA

Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja započeo je s aktivnostima na projektu *Nacionalni ispit iz predmeta Zdravstvena njega 2010. godine*, a prvi ciklus nacionalnih ispita proveden je u travnju 2011. godine. Aktivnosti projekta *Nacionalni ispit iz predmeta Zdravstvena njega* u 2012. godini nastavak su aktivnosti provedenih u 2011. godini.

Cilj nacionalnog ispita je procijeniti znanja i sposobnosti učenika iz uže definiranih programa, a upućuje na prednosti i nedostatke ispitanih područja. Nacionalnim ispitom ispituju se sadržaji bilo kojeg nastavnog predmeta ili međupredmetni sadržaji. Nacionalnim ispitom se ispituju predviđena sadržajna područja te može biti više ispitnih knjižica.

Zdravstvena njega je temeljni predmet struke medicinska sestra/medicinski tehničar te je ključno vršiti procjenu kompetencija iz ovoga područja kao glavnog nositelja struke.

Specifični ciljevi *Nacionalnog ispita iz predmeta Zdravstvena njega*:

- detaljna procjena znanja i vještina Zdravstvene njege učenika četvrtih razreda srednjih strukovnih škola
- definiranje kriterija razine znanja i vještina iz predmeta Zdravstvena njega u četvrtim razredima
- određivanje standarda ispitivanja iz predmeta Zdravstvena njega
- razvoj procedura i standardizacija postupaka procjene znanja i vještina u strukovnim predmetima.

U rujnu 2011. godine započinju aktivnosti za ciklus *Nacionalnog ispita iz predmeta Zdravstvena njega* imenovanjem Povjerenstva za izradu ispitnih materijala predmeta Zdravstvene njege. Članovima su imenovani:

- Mirjana Kozina, bacc. med. tech., Škola za medicinske sestre Vrapče, Zagreb, voditeljica Povjerenstva
- Maja Budisavljević, bacc. med. tech., Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb
- Verica Elveđi, bacc. med. techn., Medicinska škola Ante Kuzmanića, Zadar
- Ivana Barač, prof. psihologije, Medicinski fakultet Osijek, Studij sestrinstva
- Jadranka Plužarić, dipl. ms., Medicinski fakultet Osijek, Studij sestrinstva.

Za rad s Povjerenstvom iz Centra se zadužuju Kristina Svalina, dipl. soc., stručna suradnica – koordinatorica Povjerenstva.

U skladu s planom testiranja područja iz predmeta Zdravstvena njega, ispitivanje se proširuje s tri na pet područja. Tri su nova područja: zdravstvena njega neuroloških bolesnika, zdravstvena njega kirurških bolesnika i zdravstvena njega bolesnoga djeteta. Isto tako, u 2012. godini proširuje se broj ispitnih pitanja predtestiranih područja u 2011. godini: opće zdravstvene njege, zdravstvene njege zdravoga djeteta i zdravstvene njege internističkih bolesnika.

U nacionalnom ispitu provedenome 2012. godine povećao se broj testiranih pitanja, tako da za razliku od nacionalnog ispita provedenoga u 2011. godini, kada su ispitne knjižice sadržavale 48 ispitnih pitanja, u 2012. godini ispitne knjižice sadrže 92 ispitna pitanja.

4.5.1. Aktivnosti provedene u sklopu Projekta

Od listopada 2011. do siječnja 2012. godine, koordinatrica Povjerenstva, Kristina Svalina, održava redovite mjesečne sastanke s Povjerenstvom za izradu ispitnih materijala iz predmeta Zdravstvena njega te komunikaciju na dnevnoj i tjednoj bazi. U tom se razdoblju radilo na ispitnom katalogu koji je prošao dvije recenzije te je ožujku objavljen na mrežnoj stranici Centra.

U suradnji s Odsjekom za psihometriju pripremljen je Izvještaj o provedenome nacionalnome ispitu 2011. godine – opširnije o provedbi nacionalnog ispita iz Zdravstvene njege te rezultati ispita. Rezultati nacionalnog ispita iz predmeta Zdravstvena njega prezentirani su u travnju 2012. godine ravnateljima škola koje su sudjelovale u provedbi nacionalnog ispita 2011. godine.

Od studenoga 2011. do ožujka 2012. godine Povjerenstvo za izradu ispitnih materijala osim dorade ispitnog kataloga, radilo je na izradi ispitnih pitanja iz područja: zdravstvena njega neuroloških bolesnika, zdravstvena njega internističkih bolesnika i zdravstvena njega kirurških bolesnika.

Poslovi koordinatorice obuhvaćali su:

- sastanke sa stručnom radnom skupinom
- pripremu rezultata na razini škole prošlogodišnjeg NI – u suradnji s Odsjekom za psihometriju
- izradu baze pitanja za predviđena područja istraživanja za NI 2012.
- analiza prošlogodišnjih rezultata – prema prošlogodišnjoj statistici filtracija pitanja iz prošlogodišnje baze pitanja i odabir pitanja za nacionalni ispit 2012.
- metodološku recenziju pitanja za nova područja ispitivanja
- izmjenu predviđenoga nacrtu testa za NI 2012
- odabir pitanja za testiranje
- slaganje klustera i slaganje ispitnih knjižica
- prezentaciju rezultata stručnoj radnoj skupini i ravnateljima škola uključenih u Projekt
- pripremu uputa za provedbu ispita - Upute za ravnatelje te Upute za dežurne nastavnike
- administrativno-tehničke poslove vezane uz provedbu NI 2012 - komunikacija sa školama, odnosno ispitnim koordinatorima te pisanje i upućivanje pisma

ravnateljima o provedbi Projekta kao i priprema obrazaca važnih kod provedbe ispita - Obrazac o primitku materijala, Obrazac za dežurne nastavnike

- organizaciju unosa rezultata, a uključuje i izradu baze za unos rezultata te instruiranje studenata za unos i kontrola unosa.

Nacionalni ispit iz predmeta Zdravstvena njega proveden je u svibnju 2012. godine u 23 srednje škole s programom medicinska sestra/medicinski tehničar.

Priprema baza i unos rezultata odvijao se u lipnju i srpnju 2012. godine.

U studenome je osnovano Povjerenstvo za izradu ispitnih materijala iz predmeta Zdravstvena njega za 2013. godinu.

4.6. ZASTUPLJENOST PODUZETNIČKIH SADRŽAJA U PROGRAMIMA SREDNJIH ŠKOLA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Opći cilj Projekta bio je utvrditi zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola u RH s ciljem sustavnoga uvođenja učenja poduzetništva kao jedne od ključnih obrazovnih kompetencija.

Specifični ciljevi projekta odnosili su se na:

- analizu sadržaja nastavnih planova i programa srednjih škola (utvrđivanje zastupljenosti poduzetničkih sadržaja u nastavnoj praksi trogodišnjih i četverogodišnjih srednjih strukovnih škola, gimnazija i umjetničkih srednjih škola)
- terensko istraživanje Upitnikom za nastavnike (utvrđivanje razine informiranosti te stavova nastavnika prema poučavanju i učenju poduzetništva, poduzetničkoj kompetenciji te poduzetništvu kao međupredmetnoj temi)
- terensko istraživanje Upitnikom za učenike (utvrđivanje razine poznavanja koncepta poduzetništva i povezanih sadržaja kod učenika srednjih škola te njihovih stavova prema njima)
- izradu preporuka i smjernica za sustavno uvođenje učenja poduzetništva u srednjim školama temeljenih na dobivenim rezultatima
- podizanje svijesti o važnosti učenja poduzetništva kao jedne od ključnih obrazovnih kompetencija.

U Nacionalnome okvirnom kurikulumu (2010.) poduzetništvo se kategorizira kao međupredmetna tema i definira se na sljedeći način: „Osnovni cilj razvoja poduzetničke kompetencije učenika jest razvoj osobina ličnosti te znanja, vještina, sposobnosti i stavova potrebnih za djelovanje pojedinca kao uspješne poduzetne osobe. Poduzetnička kompetencija uključuje razvoj učenika kao poduzetnih, kreativnih i samostalnih osoba spremnih na prihvaćanje promjena i preuzimanje rizika, tj. kao pojedinaca s razvijenim socijalnim i komunikacijskim sposobnostima i temeljnim znanjima iz područja gospodarstva i vođenja poslova te područja obrta. U osnovi razvoja poduzetničke kompetencije, kao međupredmetne teme koja se razvija u svim predmetima, jest razvoj poduzetne osobe osposobljene za uočavanje prilika u kojima svoje ideje mogu pretvoriti u djelatnost ili pothvat u različitim situacijama: obrazovanju, radu i životu općenito (str. 45).“ U hrvatskome obrazovnom sustavu postoji potreba za analizom stanja i načina implementacije standarda Europskoga referentnog okvira (*European Reference Framework*) i jedne od njegovih osam ključnih kompetencija cjeloživotnoga učenja: osjećaja za inicijativu i poduzetništvo (*Sense of Initiative and Entrepreneurship*). U skladu s time, ovo prvo nacionalno terensko istraživanje informiranosti i stavova prema poduzetništvu kod učenika i nastavnika srednjih škola predstavlja značajan korak obrazovnog sustava u praćenju i vrednovanju ovog novog područja.

Voditeljica Projekta pri Centru, koordinatorica stručne radne skupine je Ines Elezović, mag. soc. Vanjski suradnik i partner projekta je Obrazovna grupa Zrinski koju čine Vitomir Tafra, Martina Ferk, Zdravko Tkalec, Ivana Sertić, Maja Quien i Ksenija Halter.

U Centru je u rujnu 2011. godine formirana stručna skupina koja je odmah započela s radom i planiranim projektnim aktivnostima. Do kraja navedene godine skupina je intenzivno prikupljala materijale i podatke potrebne za početak istraživanja poduzetničkih sadržaja u srednjim školama. Skupinu od šest članova činili su stručnjaci iz Centra i OG Zrinski. Pripremne aktivnosti uključivale su održavanje tjednih i mjesečnih sastanaka do izrade konačnoga nacрта istraživanja, a zatim i rad na razvoju istraživačkih materijala – Upitnika za učenike i nastavnike.

U pripremnoj fazi, početkom 2012. godine, sadržajno su analizirani nastavni planovi Politike i gospodarstva, Poduzetništva i drugih relevantnih (ekonomskih) predmeta u srednjim strukovnim školama kako bi se utvrdili specifični poduzetnički sadržaji. Također, nakon odabira nacionalno reprezentativnoga uzorka srednjih škola posebno su proučeni nastavni planovi i programi odabranih srednjih škola (njih 65)

kako bi se u njima utvrdila trenutna zastupljenost poduzetničkih sadržaja prema zadanim kriterijima.

Centar je sa školama prvi put stupio u izravnu komunikaciju u prosincu 2011. godine kada ih je pozvao da potvrde svoju suradnju u projektu *Zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola*. U pismu ravnateljima odabranih škola bilo je opisano tko, kada i na koji način provodi ovo istraživanje te je školama dano oko deset dana da odgovore žele li sudjelovati ili ne. Veliki broj škola pridružio se Projektu, točnije, odaziv škola iznosio je visokih 84%. To se smatra iznimnim uspjehom s obzirom na činjenicu da je sudjelovanje u Projektu bilo potpuno dobrovoljno. 16% škola iz originalno odabranoga uzorka, najčešće zbog razloga preopterećenosti rasporeda u planiranome razdoblju, odgovorilo je negativno.

Prethodno terenskom istraživanju provedene su fokus grupe s nastavnicima i učenicima. Pojedini nastavnici u odabranim školama (a izvan uzorka za glavno ispitivanje) zamoljeni su za sudjelovanje u kraćem strukturiranom grupnom intervjuu vezanom uz konstrukciju Upitnika za nastavnike. Sudionici su, između ostaloga, zamoljeni da komentiraju osnovne ideje radne inačice Upitnika za nastavnike te da iskažu svoje slaganje s predloženim temama i načinom na koje se one istražuju. S obzirom da nije postojao prethodni nacionalni instrumentarij za ispitivanje učeničkoga poznavanja poduzetničkih sadržaja, kao ni stavova prema istima, fokus grupe s učenicima koji pohađaju pojedine tipove programa poslužile su za prikupljanje dodatnih informacija o stavovima učenika s ciljem izrade valjanoga upitnika.

Od 130 škola koje su sudjelovale u istraživanju, 92 škole u uzorku izvode programe različitih strukovnih trogodišnjih i četverogodišnjih usmjerenja, 27 je gimnazija (te još četiri škole koje izvode mješovite gimnazijske i strukovne programe), a 7 je umjetničkih škola. Stoga, nešto manje od trećine učenika pripada gimnazijskim programima, a dvije trećine strukovnim programima (omjer trogodišnjih i četverogodišnjih strukovnih programa iznosi 1:2) s područja cijele RH. Ispitanici anketnoga istraživanja bili su nastavnici (*online* Upitnik za nastavnike) i učenici (papir-olovka Upitnik za učenike). Istraživanje je provedeno na učenicima odabranih završnih razreda trogodišnjih i četverogodišnjih srednjih strukovnih škola, gimnazija i umjetničkih srednjih škola te na nastavnicima koji su u tim školama voditelji školskih stručnih vijeća. U škole koje su pristale na sudjelovanje poslano je 3 817 Upitnika za učenike, što u odnosu na njihov povrat čini 87% učenika koji su se odazvali ovom istraživanju.

Učenici završnih (trećih i/ili četvrtih) razreda, N=3345, srednjih škola u RH popunjavali su Upitnik čiji je cilj stvaranje bolje slike o učeničkome poznavanju poduzetničkih sadržaja, kao i njihovim stavovima prema tim sadržajima. Učenici su također, kao i nastavnici, odgovarali na pitanja o tome koliko su poduzetnički sadržaji zastupljeni u nastavi.

Upitnik za učenike sastojao se od sljedećih četiriju tematskih cjelina:

- osobina ličnosti
- informiranost o sadržajima iz područja poduzetništva
- stavovi prema poduzetničkim i drugim društvenim temama
- demografski nezavisni sklop varijabli.

Ta struktura zadovoljila je sve istraživačke ciljeve koje je radna skupina odredila kao relevantne na samome početku provedbe. Sve, osim hrvatskoga prijevoda BFI upitnika (*Big Five Inventory*) za ispitivanje osobina ličnosti koje nam je ljubazno ustupio prof. dr. sc. Denis Bratko (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za psihologiju), autorski su instrumenti izrađeni i prilagođeni isključivo ovoj temi i svrsi istraživanja.

Baterija pitanja poznavanja poduzetničkih sadržaja, odnosno razina informiranosti o njima, ima svoje uporište u nastavnim jedinicama predmeta Politika i gospodarstvo za gimnazije i srednje strukovne škole te u manjem dijelu i predmeta Poduzetništvo.

Poseban dio čine i pitanja koja se paralelno pojavljuju u učeničkome i nastavničkom Upitniku s ciljem usporedbe procjena ovih dviju skupina posebice vezano uz školske izvannastavne i posebne projektne aktivnosti povezane s poduzetništvom.

Upitnikom za nastavnike ispitivano je pet većih cjelina:

- informiranost i stavovi nastavnika o podučavanju i učenju poduzetništva općenito
- poznavanje poduzetničke kompetencije te njezinih sastavnica – poduzetničkih znanja, vještina i stavova
- pojam međupredmetne teme općenito i poduzetništva kao međupredmetne teme prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2010.)
- postojanje školskih izvannastavnih i drugih posebnih projektnih aktivnosti vezanih uz poduzetništvo

- demografski nezavisni sklop varijabli o školi i nastavnicima.

Na početku svakoga dijela navedene su definicije i opisi pojmova o kojima je u toj cjelini riječ. Od nastavnika se tražilo da iznesu svoje mišljenje o tim definicijama i pojmovima. Tako je na početku prve cjeline definiran pojam poduzetništva, na početku druge cjeline pojam poduzetničke kompetencije, a na početku treće cjeline pojam poduzetništva kao međupredmetne teme zajedno s njezinim ciljevima.

S obzirom da je bilo teško utemeljiti način uzorkovanja nastavnika unutar odabranih škola, uz činjenicu da ih ne možemo sve anketirati, donesena je odluka da anketu popunjavaju isključivo voditelji pojedinih stručnih aktivna. Osnovna ideja bila je ispitati upravo ove nastavnike koji, po svemu sudeći, imaju solidan pregled nad sadržajem više od jednoga predmeta (onoga koji predaju). Dobiven je presjek različitih struka nastavnika koji su utemeljeno mogli pružiti informirane odgovore o tome koliko ima poduzetničkih sadržaja (procjena zastupljenosti u postotcima) unutar pojedinih područja.

Upitnik je proveden *online* računalnom metodom ispitivanja, pri čemu su ispitanici s pomoću univerzalne lozinke anonimno popunjavali Upitnik u zadanome vremenskom razdoblju. Djelatnici OG Zrinski osigurali su tehnologiju potrebnu za provedbu ovoga Upitnika (*hardware, know how*), proces izrade i održavanje ankete te ispis rezultata.

Poziv za sudjelovanje u popunjavanju *online* Upitnika za nastavnike poslan je na 824 elektroničke adrese voditelja stručnih aktivna nastavnika dobivenih od strane uzorkovanih škola. Upitnik je u cijelosti ispravno popunilo 516 nastavnika (63%). Taj se postotak smatra uspješnim s obzirom na uobičajeno niske odazive popunjavanju *online* upitnika.

Upitnik za nastavnike, voditelje stručnih vijeća, bio je dostupan školama na poslanoj web adresi (linku) od 30. siječnja do 12. veljače 2012. godine. Nastavnici su bili zamoljeni da Upitnik popune u predviđenome vremenskom razdoblju, no u konačnici je ovaj rok bio produžen za još jedan dodatni tjedan provedbe kako bi se prikupilo što više anketa. Unaprijed je napomenuto da je za popunjavanje upitnika potrebno otprilike 20 minuta kako bi se ispitanicima omogućilo planiranje njihova vremena za tu aktivnost na odgovarajući način. Za popunjavanje Upitnika voditelji stručnih vijeća škola koristili su pristupne podatke (lozinke) koje su im sredinom siječnja, s dodatnim uputama, poslana na njihove osobne elektroničke adrese. Detaljnije upute za popunjavanje bile su dostupne i u uvodnome dijelu Upitnika.

Zajamčeno je kako će se elektroničke adrese voditelja stručnih vijeća upotrebljavati isključivo za slanje linka za popunjavanje Upitnika za nastavnike. Nužno je bilo da nastavnici popune Upitnik u cijelosti jer u protivnome odgovori ne bi bili pohranjeni u bazu podataka. U slučaju bilo kakvih tehničkih problema, djelatnici OG Zrinski i Centra bili su na raspolaganju voditeljima stručnih vijeća gotovo 24 sata na dan (po poslanoj e-pošti ili SMS poruci/pozivu).

Nakon povratka materijala u Centar, pristigle učeničke ankete su razvrstane i numerirane. Radna skupina studenata društvenoga i humanističkoga područja prošla je kratku obuku o bodovanju dijela Upitnika o informiranosti učenika te idućih tjedan dana dodjeljivala bodove učenicima. Zatim je uslijedio unos podataka u programu SPSS 15.0. Zbog dodatnih provjera i osiguranja kvalitete izvršen je dvostruki unos oko 30% Upitnika za učenike kako bi se postigla maksimalna pouzdanost unesenih podataka. Podaci prikupljeni Upitnikom za učenike pročišćeni su statističkim postupcima i kontrolama te je ovaj dio aktivnosti u potpunosti završen u travnju 2012. godine. Do listopada su u Centru provedene analize podataka za Upitnik za učenike, te u OG Zrinski za Upitnik za nastavnike. Rezultati su izloženi na završnoj konferenciji u studenome 2012. godine.

Održano je šest sastanaka radne skupine u 2012. godini. Održan je i niz sastanaka pojedinih članova skupine u manjim timovima, posebice u fazi pripreme istraživačkog materijala početkom 2012. godine, te pred samu konferenciju u studenome 2012. godine.

Suradnja na izradi konferencijskog izvještaja odvijala se uglavnom intenzivnom pisanom komunikacijom od rujna do studenog 2012. godine.

Glavna zadaća Projekta bila je provesti planirano istraživanje zastupljenosti poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola u RH na nacionalno reprezentativnom uzorku te izvijestiti o prikupljenim rezultatima nadležne institucije što je u potpunosti ostvareno.

Partnerske institucije Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja i Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje „Nikola Šubić Zrinski” ostvarile su odličnu suradnju svaka pridonoseći svojom specifičnom stručnošću u području. Na konferenciji u studenome 2012. godine, naznačena je mogućnost daljnje suradnje uz uključenje ostalih sudionika (Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva poduzetništva i obrta, Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Hrvatske gospodarske komore i ostalih prisutnih sudionika) u smjeru produblivanja predstavljenih analiza te izrade strateškog dokumenta *Preporuka i smjernica za*

sustavno uvođenje učenja poduzetništva u srednjim školama. Otvoren je put nastavku suradnje i ovoga projekta u 2013. godini.

Rezultati istraživanja predstavljeni su javnosti tijekom 2012. godine na sljedećim skupovima:

- Konferencija Nacionalne koordinacije E4E obrazovanja za poduzetništvo, Hrvatska gospodarska komora, 4. svibnja 2012., (Ines Elezović i Jasmina Muraja, prezentacija preliminarnih rezultata istraživanja).
- *ICEL2 – 2. međunarodna konferencija o učenju za poduzetništvo*, 28. lipnja 2012., Novi Sad, Srbija
Percepcija karijere poduzetnika kod srednjoškolskih učenika strukovnih škola u Republici Hrvatskoj (Vitomir Tafra, Ines Elezović i Ivana Sertić).
- Završna konferencija projekta *Zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola* (Goran Sirovatka, Jasmina Muraja, Ines Elezović, Martina Ferik i Maja Quien), 6. studenog 2012., Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Konferencijsko izvješće objavljeno je na mrežnoj stranici Centra i OG Zrinski (<http://www.ncvvo.hr/drzavnamatura/web/public/unaprijedenje>
<http://www.zrinski.org/grupa/aktualnosti/aktualnosti/zastupljenost-poduzetnickih-sadrzaja-u-programima-srednjih-skola/>).

Sudjelovanje na skupovima povezanima s temom poduzetništva kao gost-predstavnik Centra:

- završna konferencija projekta *Istraživanje tržišta rada*, 26. rujna 2012., Zagreb, ARS Progetti S.P.A. Consortium i Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
- konferencija *Poduzetništvo žena u Hrvatskoj – predstavljanje rezultata projekta EntrepreneurSHEp*, 27. studenoga 2012., Zagreb
- konferencija predstavljanje programa *Mreža studentskih poduzetničkih inkubatora*, prosinca 2012., Zagreb, Inovacijsko razvojni centar Zrinski.

4.7. VANJSKO VREDNOVANJE EKSPERIMENTALNE PROVEDBE KURIKULUMA GRAĐANSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA U 12 OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U 2012./2013. I 2013./2014. ŠKOLSKOJ GODINI

Osnovni cilj Projekta je uspješna provedba vanjskog vrednovanja eksperimentalne provedbe Kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja (u daljnjem tekstu GOO) u dvanaest osnovnih i srednjih škola u 2012./2013. i 2013./2014. školskoj godini, te izrada izvještaja i preporuka za nadležne institucije.

Specifični ciljevi uključuju dvije razine izvedbe:

- savjetodavna uloga za izradu sveobuhvatnog metodološkog okvira i vremenika te kontinuirana podrška IO Centru za ljudska prava i demokratsko građanstvo (FFZG)
- sustavna podrška te logistička pomoć u svim etapama, za svaki od dva pojedinačna projekta Agencije za odgoj i obrazovanje te Mreže mladih Hrvatske.

Prema okviru za razvoj Kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja „...složenost promjena kroz koje danas prolaze odgojno-obrazovni sustavi u svijetu posljedica su dvaju međusobno povezanih procesa: uspostave globalnog tržišta temeljenog na proizvodnji globalno konkurentnih znanja i tehnologija te širenje kulturno pluralnih demokratskih društava uređenih na načelima ljudskih prava, ravnopravnosti i vladavine prava.(...) Takve promjene u pristupu obrazovanju, učenju i poučavanju jamstvo su osiguranja kvalitetnijeg života građana u njegove tri ključne dimenzije: privatnoj, društveno-kulturnoj i profesionalnoj.“ (*Kurikulum građanskog odgoja i obrazovanja*, 2012., <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3426>). Svrha samog vrednovanja eksperimentalne provedbe jest utvrditi uvode li se propisani sadržaji na prihvatljiv način za sve sudionike (učenike, roditelje, nastavnike i ravnatelje) uz istovremeno poštivanje visokih standarda kvalitete i održivosti projekta, te izvještavanje nadležnih tijela.

Kao članica međuinstitucionalnog Povjerenstva za praćenje vanjskog vrednovanja eksperimentalne provedbe Kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja u dvanaest osnovnih i srednjih škola u 2012./2013. i 2013./2014. školskoj godini kojeg čine po dva predstavnika iz MZOS-a, MMH-a, AZOO-a, FFZG-a i Centra, voditeljicom radne grupe (užeg metodološkog tima) pri Centru imenovana je Ines Elezović, mag. soc.

Suradnici u Centru su Kristina Svalina, Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja i Antonija Storić, Ured ravnatelja (administrativna podrška), a vanjski suradnici koji čine Povjerenstvo GOO su prof. dr. sc. Vedrana Spajić Vrkaš (IO Centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo, FFZG, voditeljica Povjerenstva), Ingrid Jurela Jarak (MZOS), Ivana Kalogjera (MZOS), Nevenka Lončarić Jelačić (AZOO), Tomislav Ogrinšak (AZOO), Ankica Milić (MMH), Monika Rajković (MMH) i Izvor Rukavina (FFZG). Oformljena je i Radna grupa GOO koju, osim navedenih članova Povjerenstva (Spajić Vrkaš, Rajković i Rukavina) čine Zdravko Popović (KSFF) te apsolvent Dorian Vahtar (vanjski suradnik). Suradnica Mreže mladih Hrvatske je Anamarija Sočo.

Temeljem Odluke o eksperimentalnoj provedbi i praćenju provedbe Kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja u dvanaest osnovnih i srednjih škola u 2012./2013. i 2013./2014. školskoj godini koje je Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta donijelo 27. kolovoza 2012. godine (Klasa: 602-01/12-01/00370, Urbroj: 533-21-12-0002), te temeljem Odluke o izmjeni Odluke o eksperimentalnoj provedbi i praćenju provedbe Kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja u dvanaest osnovnih i srednjih škola u 2012./2013. i 2013./2014. školskoj godini koje je Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta donijelo 24. listopada 2012. godine (Klasa: 602-01/12-01/00370, Urbroj: 533-21-12-0003), vanjsko vrednovanje provedbe Kurikuluma GOO provodit će Centar, te o tome sustavno izvještavati MZOS (članak 7.). Dvanaest škola iz navedenih odluka dijeli sa na šest škola koje sudjeluju u IPA projektu *Novo doba ljudskih prava i demokracije u školama* (nositelj Mreža mladih Hrvatske), te na dodatnih šest škola prema izboru Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Agencije za odgoj i obrazovanje. Uključene škole dijelom provode projektne aktivnosti na isti ili sličan način, no u nekim dijelovima (edukacija nastavnika, na primjer) se razlikuju. Uloga Centra kao temeljne institucije koja se bavi vanjskim vrednovanjem obrazovnih programa je provesti neovisno vanjsko vrednovanje Kurikuluma GOO, no u partnerskom odnosu naspram obaju projekata pružiti punu potporu svim projektnim aktivnostima u naredne dvije godine. Centar će također, u suradnji s Povjerenstvom, koordinirati pisanje objedinjujućeg izvještaja za nadležne institucije.

4.7.1. Aktivnosti i rezultati Projekta u 2012. godini

Centar postaje aktivan sudionik Projekata u listopadu 2012. godine uključivanjem u izradu materijala za početno ispitivanje, a na poziv i u suradnji s IO Centrom za ljudska prava i demokratsko građanstvo (FFZG). Prvi sastanak sa sudionicima procesa praćenja implementacije i vrednovanja Građanskog odgoja i obrazovanja održan je pri Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja 15. listopada 2012. godine. Temeljni zaključci i plan neposrednog djelovanja odnosili su se na reviziju pristupa i metodologije praćenja i izvještavanja na nacionalnoj razini, odnosno pružanju podrške IO Centru za ljudska prava i demokratsko građanstvo (FFZG) i voditeljici prof. dr. sc. Vedrani Spajić Vrkaš, te daljnjem koordiniranju sudionika i osoba koje su do toga trenutka bile uključene u provedbu inicijalnih istraživačkih aktivnosti u oba projekta GOO (izrade materijala, provedbi predinicijalnih ispitivanja, održavanju edukacija za nastavnike i slično). U IPA projektnoj dokumentaciji *Novo doba ljudskih prava i demokracije u školama*, Centar je naveden kao jedna od tri suradničke institucije (uz Agenciju za odgoj i obrazovanje te vladin Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina) posebno zadužene za razvoj metodologije za praćenje i vrednovanje integriranog kurikulumu, vrednovanje rezultata i iznošenje preporuka zajedno s ostalim projektnim stručnjacima, a u koordinaciji Mreže mladih Hrvatske. Od sredine listopada do kraja godine održano je nekoliko sastanaka na operativno-istraživačkoj razini koje je pri Centru vodila prof. dr. sc. Vedrana Spajić Vrkaš. Djelatnice Centra (Ines Elezović i Kristina Svalina) priključile su se terenskoj provedbi početnog istraživanja kao potpora Agenciji za odgoj i obrazovanje, a ostvareno je i planirano uključenje u provedbu polustrukturiranih grupnih intervjua s nastavnicima i učenicima u oba projekta. U IPA-inom Projektu kojemu je Centar partnerska institucija, u potpunosti su preuzete propisane aktivnosti, dok se na molbu Agencije za odgoj i obrazovanje i IO Centra za ljudska prava i demokratskog građanstvo, Centar u potpunosti uključio u provedbu i ovog dijela vrednovanja provedbe kurikulumu GOO od listopada 2012. godine.

U Centru je 5. studenoga 2012. započeo unos podataka prikupljenih početnim istraživanjem u oba projekta GOO. Ukupni broj upitnika za unos iznosio je oko 1 750 upitnika različitih tipova za što su pri Centru osigurana sva potrebna sredstva (računala, prostor, studenti). Unos podataka završio je 22. studenoga 2012. godine, nakon čega je uslijedila provedba grupnih i individualnih polustrukturiranih intervjua s

učenicima, nastavnicima i ravnateljima u dvanaest odabranih osnovnih i srednjih škola koje su provodili predstavnici svih navedenih institucija u zadnjem tjednu studenoga i prva dva tjedna prosinca 2012. godine.

Tijekom 2012. godine planirano je i ostvareno imenovanje dvaju ključnih tijela, Povjerenstva i Radne grupe GOO. Povjerenstvo je zaduženo za praćenje vanjskog vrednovanje eksperimentalne provedbe Kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja u dvanaest osnovnih i srednjih škola u 2012./2013. i 2013./2014. školskoj godini, te izradu izvještaja i preporuka za nadležna tijela. Prvi formalni sastanak Povjerenstva održan je 16. studenoga, gdje je jedan od glavnih zaključaka glasilo kako projekt ima punu potporu MZOS-a i kako ono svim uključenim stranama stoji na raspolaganju te se treba ozbiljno shvatiti uloga koju će nacionalne institucije preuzeti po završetku ovoga Projekta, kada rezultate bude trebalo iskoristiti u odgojno-obrazovnoj praksi.

Radna grupa je pak zadužena za samu provedbu vanjskog vrednovanja eksperimentalnog Kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja u dvanaest osnovnih i srednjih škola u 2012./2013. i 2013./2014. školskoj godini što se posebice odnosi na istraživačke aktivnosti izrade ispitnih materijala i popratnih upitnika, te koordinaciju i provedbu svih planiranih metoda istraživanja. Od početka aktivnosti održano je nekoliko sastanaka radne skupine u različitom sastavu (ovisno o aktivnostima koje su bile glavna tema sastanaka) te na različitim lokacijama, Centar ili IO Centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo. Aktivnosti Radne grupe su u dvije prilike bile višestruko intenzivirane, posebice u fazi finalizacije istraživačkih materijala za početno ispitivanje te pripremu za terenske posjete školama i provedbu grupnih i individualnih polustrukturiranih intervjua. U svim je školama tijekom listopada provedeno početno istraživanje koje se odnosilo na ispitivanje znanja i stavova o građanskom odgoju i obrazovanju kod učenika u četvrtim i osmim razredima osnovne škole i prvim, odnosno drugim razredima srednje škole. Svi su rezultati uneseni i provedene su početne deskriptivne analize kao osnova za planirane intervjua u školama. Glavne zadaće u narednom razdoblju su obrada podataka prikupljenih kvantitativnim i kvalitativnim metodama istraživanja tijekom 2012. godine, osmišljavanje istraživačkih materijala za završno ispitivanje u 2013. godini, pisanje svih potrebnih izvještaja (projektnih i izvan-projektnih) nadležnim institucijama, a sve upravljano odlukama Povjerenstva i Radne grupe GOO.

4.8. VANJSKO VREDNOVANJE EKSPERIMENTALNE PROVEDBE KURIKULUMA ZDRAVSTVENOG ODGOJA (2012. – 2014.)

Opći cilj Projekta je provesti neovisno i stručno vanjsko vrednovanje eksperimentalne provedbe Kurikuluma zdravstvenog odgoja i obrazovanja (u daljnjem tekstu Kurikulum ZOO) tijekom dvije školske godine.

Specifični ciljevi/istraživački problemi odnose se na:

- ispitivanje usvojenosti modula i sadržaja Kurikuluma zdravstvenog odgoja i obrazovanja među učenicima trećih, petih i sedmih razreda osnovnih škola te prvih i trećih razreda srednjih škola
- ispitivanje postoji li povezanost određenih karakteristika učenika (spol, školske ocjene, obrazovanje roditelja, obilježja kućanstva) i/ili škole (veličina škole, županije i regije, za srednje škole – tip programa koji škole provode) s uratkom učenika na ispitu iz Zdravstvenog odgoja i obrazovanja
- ispitivanje postoje li razlike u učeničkoj početnoj i završnoj uspješnosti rješavanja zadataka vezanih uz nastavne sadržaje eksperimentalnog Kurikuluma zdravstvenog odgoja i obrazovanja
- ispitivanje stavova i ponašanja kroz popratne upitnike za učenike, roditelje i nastavnike/stručne suradnike te postoje li razlike u stavovima i ponašanju sudionika između početnog i završnog mjerenja u drugoj godini provedbe (učenika, roditelja i nastavnika/stručnih suradnika).

Jedna od šest međupredmetnih tema propisanih Nacionalnim okvirnim kurikulumom za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2010.) jest i Zdravlje, sigurnost i zaštita okoliša što predstavlja jedan od temelja ponovnog predstavljanja i uvođenja ovih sadržaja u nastavne programe škola. Kako je istaknuto u uvodu Kurikuluma zdravstvenog odgoja i obrazovanja (2012.), „...svrha zdravstvenog odgoja je uspješan razvoj djece i mladih da bi stasali u zdrave, zadovoljne, uspješne, samosvjesne i odgovorne osobe. Program zdravstvenog odgoja temelji se na holističkom poimanju zdravlja, koje obuhvaća očuvanje zdravlja i kvalitete života, humane odnose među spolovima i ljudsku spolnost, prevenciju ovisnosti, kulturu društvene komunikacije i prevenciju nasilničkog ponašanja.“ Svrha samog vrednovanja eksperimentalne provedbe jest utvrditi uvode li se propisani sadržaji na prihvatljiv način za sve sudionike (učenike, roditelje, nastavnike i ravnatelje) uz

istovremeno poštivanje visokih standarda kvalitete i održivosti Projekta, te izvještavanje nadležnih tijela.

4.8.1. Aktivnosti i rezultati Projekta u 2012. godini

Krajem 2012. godine predstavnici Centra (Goran Sirovatka, Jasmina Muraja, Josip Šabić i Ines Elezović) pozvani su na dva preliminarne sastanka u Agenciji za odgoj i obrazovanje (18. listopada i 26. studenoga 2012.) kojima je prisustvovala većina članova skupine stručnjaka koji su izradili Kurikulum zdravstvenog odgoja i obrazovanja, a koji se eksperimentalno provodi od ove godine u osnovnim i srednjim školama. Centar je izradio prijedlog praćenja, te nakon neovisne recenzije i dorade svog prvobitnog *Prijedloga nacrta vanjskog vrednovanja ZOO* sredinom studenoga predao AZOO-u finalnu inačicu ovoga dokumenta. Dokument je od strane radnoga tijela AZOO-a u studenome prihvaćen, te se započelo s provedbom aktivnosti koje su se prema planu u prosincu prvenstveno odnosile na okupljanje međuinstitucionalnog i interdisciplinarnog Povjerenstva za praćenje vanjskog vrednovanja eksperimentalne provedbe kurikuluma Zdravstvenog odgoja i obrazovanja (2012. – 2014.). Odsjek za psihometriju pristupio je pak izradi nacionalno reprezentativnog uzorka za prvu i drugu godinu provedbe vrednovanja.

Tijekom studenog Centar je u skladu s člankom IV., odluke MZOS-a od 27. rujna 2012. (Odluka o uvođenju, praćenju i vrednovanju provedbe Kurikuluma zdravstvenog odgoja u osnovnim i srednjim školama, Klasa: 602-01/12-01/00431, Urbroj: 533-21-12-0003), izradio okvirni prijedlog nacrta istraživanja za procese predmetnog praćenja i vrednovanja. Na prvome sastanku Centra i AZOO-a (18. listopad 2012.) izložen je prijedlog od strane Centra da u prvoj godini pristup vrednovanju bude fleksibilniji i osloni se na kvalitativne metode (analize slučaja pojedinih škola, fokus grupe, intervjue i slično), te da se uz razvoj modela predavanja događa istovremeno i razvoj modela vanjskog vrednovanja. Zaključeno je kako je za planirano praćenje važno od početka pratiti i materijale koje dobivaju nastavnici i učenici, te prisustvovati edukacijama za nastavnike. Predstavnici Centra priključit će se ovim skupovima (sastanci županijskih vijeća u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku) tijekom iduće godine kad god je to moguće. Stručna radna skupina pri AZOO-u izvijestila je kako će se razrađivanje metodoloških jedinica graditi sukcesivno kroz jednu/prvu godinu. Nakon stručne metodološke

recenzije prof. dr. sc. Aleksandra Štulhofera i unošenja traženih izmjena, planirano vrednovanje prihvaćeno je od strane svih uključenih sudionika te se s provedbom predloženih aktivnosti započelo početkom prosinca. Najprije je izrađen stratificirani, nacionalno reprezentativni uzorak čija je jedinica uzorkovanja razredno odjeljenje. Razredna odjeljenja osnovnih škola birana su na način da se u uzorku zadržao populacijski omjer odjeljenja iz različitih regija, te populacijski omjer odjeljenja iz matičnih i područnih škola, a iz srednjih škola populacijski omjer odjeljenja iz različitih vrsta nastavnih planova i programa koji škola provodi (gimnazije, trogodišnji/četverogodišnji strukovni te umjetnički nastavni planovi i programi). U prvoj je godini isplaniran okvirni uzorak učenika od najmanje N=500 (20 razrednih odjeljenja za treći, peti i sedmi razred) u osnovnim školama i N=500 (20 razrednih odjeljenja za prvi i treći razred) u srednjim školama. U drugoj je godini isplaniran okvirni uzorak učenika od najmanje N=1 500 (60 razrednih odjeljenja za treći, peti i sedmi razred) u osnovnim školama i N=1 500 (60 razrednih odjeljenja za prvi i treći razred) u srednjim školama. Određeni su okvirni vremenski rokovi za sve druge istraživačke aktivnosti do kraja ovog dvogodišnjeg Projekta. Tako će izvještaj o rezultatima prikupljenim u prvoj i drugoj godini provedbe biti isporučen Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta i Agenciji za odgoj i obrazovanje u rujnu 2013., odnosno rujnu 2014. Završni izvještaj koji uključuje sve aspekte kvantitativnih i kvalitativnih mjerenja iz prve i druge godine provedbe isporučuje se navedenim institucijama u listopadu 2014.

U prosincu 2012. godine pri Centru je osnovano Povjerenstvo za praćenje vanjskog vrednovanja eksperimentalne provedbe Kurikuluma zdravstvenog odgoja i obrazovanja (2012. – 2014.) i uži tim u radnoj grupu koje će se iduće dvije godine intenzivno baviti svim aspektima vanjskog vrednovanja provedbe Kurikuluma zdravstvenog odgoja i obrazovanja.

4.9. EDUKACIJA VANJSKIH SURADNIKA

4.9.1. Edukacija za autore ispitnih materijala iz Hrvatskoga jezika (modul 1)

Cilj edukacije je uputiti buduće vanjske suradnike Centra u osnovna obilježja objektnoga ispitivanja znanja i osnovna načela za sastavljanje čestica. Edukacija je održana u subotu, 14. travnja 2012. godine, u prostorijama Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO) u Zagrebu. Edukacija je trajala od 10 do 14 sati. Edukaciju za Hrvatski jezik osmislila je Sanja Fulgosi, a u izvedbi radionice sudjelovala je tadašnja djelatnica centra Tea Gerić. U edukaciji je sudjelovalo 18 polaznica. Sve su polaznice nastavnice Hrvatskoga jezika u srednjoj školi.

Edukacija je održana u dva dijela. Prvi je dio bio interaktivno predavanje s naslovom *Osnovna načela za sastavljanje zadataka višestrukoga izbora* koje je osmislila i održala Sanja Fulgosi, a drugi dio bila je radionica koju je na temelju prvoga dijela osmislila i održala Tea Gerić.

U prvomu dijelu edukacije polaznice su ukratko upoznate sa sadržajem svi triju modula. Prvi se modul odnosi na osnovna načela za sastavljanje zadataka objektnoga tipa, za drugi modul planirani su zadaci višestrukoga izbora za ispitivanje čitanja, a u trećem modulu sastavljat će se esejski zadaci za ispitivanje pisanja. Uvodnom predavanju prvoga modula polaznice edukacije upoznale su se sa sljedećim sadržajima:

- s osnovnim pojmovima vezanim uz test i objektivno ispitivanje znanja
- s osnovnim značajkama zadataka objektnoga tipa
- s pojmom ishoda i načinima ispitivanja znanja, vještina i sposobnosti u Hrvatskomu jeziku
- s tehnikama sastavljanja zadataka različite težine
- s načelnima za oblikovanje zadataka višestrukoga izbora koji su bili popraćeni primjerima zadataka i najčešćih pogrešaka.

Polaznice su dobile popis načela kojih se trebaju pridržavati u pisanju zadataka. Drugi dio edukacije bila je radionica. Polaznice su podijeljene u četiri skupine. Svakoj su skupini zadana dva ishoda koji su se razlikovali s obzirom na sadržaj, kognitivni proces i težinu. Na taj se način uvježbavala razlika između sastavljanja zadataka za

ispitivanje znanja i za ispitivanje vještina. Svaki je zadatak prikazan svima i zajednički raspravljan. Polaznice su dobile zadatak za domaću zadaću koju su trebale poslati u Centar do 15. lipnja 2012. godine.

Polaznice su jasno obaviještene o svojim obvezama koje se tiču triju modula, što je isto kao i u prethodnom ciklusu, redovito pohađanje edukacije (sva tri modula) i tri domaće zadaće. Polaznice edukacije bile su prema vlastitim riječima vrlo motivirane za upoznavanje s temom čitave edukacije, a prema dojmu koji je iskazala većina polaznica bio je vrlo pozitivan.

4.9.2. Edukacija ocjenjivača

Ocjenjivanju ispita državne mature prethodila je edukacija svih ocjenjivača. Svi koji su bili uključeni u ocjenjivanje pohvalili su cijeli proces. Priprema svih ocjenjivača kroz edukaciju i kontrolne točke tijekom ocjenjivanja, te stručna podrška i pomoć stručnih koordinatora iz Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja podigli su razinu kvalitete cijeloga procesa i doprinijeli unapređenju procedura, ali i pojačali pouzdanost, valjanost i objektivnost procesa te na taj način osigurali da svaki pristupnik ima najbolje moguće uvjete ocjenjivanja.

Edukaciju ocjenjivača planirali su djelatnici Odjela za ispitne materijale. Pripremili su i doradili nekoliko dokumenata za bolje praćenje ocjenjivača i procesa ocjenjivanja. Ti dokumenti, *Tehničke upute* i *Opće upute i specifične situacije* prikazani su ukratko tijekom edukacije. Potom su umnoženi za svakoga ocjenjivača kako bi bili spremni na njegovome radnom mjestu. Ove godine većina stručnih radnih skupina odlučila se za edukaciju na temelju provedenih ispita pa je u skladu s time napravljen raspored. Prvo su s edukacijama započele one stručne radne skupine koje su pripremile stručni dio edukacije na temelju provedenih ispita državne mature 2010./2011. godine te stručna radna skupina iz Hrvatskoga jezika i stručne radne skupine iz materinskih jezika nacionalnih manjina koje su prvi dio edukacije temeljile na opisivačima za zadatak esejskoga tipa. Stručne radne skupine mogle su dovoljno objektivno pripremiti prvi dio edukacije jer su na samom početku ocjenjivanja detaljno prošle kroz ovogodišnji zadatak esejskoga tipa i opisivač A.

Također, na temelju prošlogodišnjih ispita održana je edukacija za ocjenjivače iz Geografije, Informatike, Biologije i Engleskoga jezika. Za sve navedene predmete

prijavilo se više ocjenjivača nego što je potrebno pa su ove edukacije bile ujedno i klasifikacijske. Procedura ocjenjivanja započela je objavom Javnoga poziva od strane Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja kojim su se pozivale zainteresirane i kvalificirane osobe da se prijave za odabir ocjenjivača. Na taj je način svim pristupnicima edukacije od samoga početka vrlo jasno dano na znanje da su pozvani svi koji su zadovoljili postavljene uvjete, ali konačni odabir ovisi o njihovom uratku tijekom edukacije.

Od 9. lipnja 2012. godine sve su se edukacije održale na temelju provedenih ispita državne mature. Iako je to organizacijski bilo vrlo zahtjevno, ovakav pristup pokazao se vrlo uspješnim jer su na temelju provedenih ispita članovi stručnih radnih skupina mogli s najvećom sigurnošću ponuditi gotove ključeve za odgovore. U dijelu pripreme za edukaciju članovi stručnih radnih skupina su prethodno pregledali određeni broj ispita kako bi dobili bolji uvid u rad pristupnika. Prethodno pregledavanje određenoga broja ispita bilo je češće kod obveznih predmeta s velikim brojem pristupnika, nego kod izbornih predmeta, iako su i ocjenjivači brojčano manjih izbornih predmeta vrlo ozbiljno i detaljno pristupili tom procesu, naravno u skladu s tipovima zadataka i specifičnostima predmeta.

Stručni koordinatori svih predmeta, bez obzira na broj prijavljenih ispita, pristupnika i ocjenjivača, bili su dužni pripremiti i održati edukaciju za ocjenjivače. Broj ocjenjivača varirao je po predmetima, primjerice, 220 ocjenjivača Matematike, 215 ocjenjivača Hrvatskoga jezika, 120 ocjenjivača Engleskoga jezika, 6 ocjenjivača Likovne umjetnosti i 4 ocjenjivača Sociologije. Edukacije nisu održane samo za stručne radne skupine za ispite kojima nisu trebali ocjenjivači jer su ih ocjenjivali upravo članovi stručne radne skupine. Naravno, u tom su slučaju članovi stručne radne skupine u potpunosti vladali sadržajem ispita i tehnikom ocjenjivanja, ali su u uvodnome dijelu uz podršku stručnih koordinatora dobili smjernice od strane Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja te su potaknuti da prije ocjenjivanja zajednički detaljno pregledaju ključ za odgovore i bodovne sheme kako bi se pripremili i usuglasili.

Svaka edukacija započela je pozdravnom riječi ravnatelja Gorana Sirovatke, dipl. ing. i zamjenice ravnatelja dr. sc. Jasmine Muraje. U tom dijelu Uprava Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja zahvalila je nazočnima na odazivu Javnom pozivu za odabir ocjenjivača ispita državne mature ističući važnost sudjelovanja u tom dijelu procesa. Nastavnicima u školama će edukacija pomoći u stjecanju novih znanja koje će primijeniti u poboljšanju nastavnoga procesa. Te će se

edukacije nastaviti redovito provoditi radi ujednačavanja ključa za odgovore, bodovne sheme i načina ocjenjivanja jer se tijekom edukacija ocjenjivači bolje upoznaju s ispitnim materijalima. Nužno je zajednički raditi zbog temeljnoga usuglašavanja prije ocjenjivanja. Spomenuto je i da su u ocjenjivanje ispita iz većine predmeta uključene nove osobe koje su se odazvale Javnom pozivu zbog potrebe Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja za novim ocjenjivačima i želje da što više nastavnika, koji će proći ovu edukaciju, sudjeluje u ocjenjivanju. Na taj se način stvara i određena baza te je moguće da će već u idućem ciklusu biti ponovno pozvani novi nastavnici i/ili oni koji su tijekom jedne ili dviju godina pauzirali.

Nakon pozdrava, slijedila je uvodna riječ stručnih koordinatora koji su pratili izradu ispita i rad stručne radne skupine tijekom cijeloga ciklusa. Pojedinačnim radom stručnih koordinatora sa stručnim radnim skupinama ujednačavaju se ispitni materijali te se podiže njihova kvaliteta. Iako je u početku postojao mali otpor, na kraju su sve stručne radne skupine i ocjenjivači bili zadovoljni pripremom edukacije i načinom rada Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Nakon uvoda i rješavanja svih administrativnih pitanja, voditelji stručnih radnih skupina započeli su edukaciju uvodnim izlaganjem o ispitu, strukturi ispita, područjima koja su zastupljena i općem opisu zadataka s posebnim osvrtom na zadatke dopunjavanja i kratkoga odgovora. Ocjenjivači su dobili primjere ispita s neriješenim zadacima otvorenoga tipa. Kada su svi riješili ispit, voditelji su, čitajući jedan po jedan zadatak govorili točne odgovore te ih odmah dopunjavali s odgovorima koji se još mogu priznati. Zajedno s ocjenjivačima razmatrali su pojedine prijedloge i na taj način dopunjavali ključ za odgovore. Za tu je proceduru bila potrebna edukacija ocjenjivača.

Posebna pozornost posvećena je ispitima sa zadatkom esejskoga tipa, primjerice, ispitu iz Hrvatskoga jezika, ispitima iz jezika nacionalnih manjina, ispitima iz stranih jezika te ispitu iz Filozofije i Etike i u skladu s time održana je temeljita edukacija ocjenjivača. Edukacija za Hrvatski jezik održana je 21. travnja 2012. godine i započela je uvodnim predavanjem prof. dr. sc. Lane Hudeček. Nakon uvodnoga predavanja ocjenjivači su podijeljeni prema razinama i prema broju osoba na manje grupe. Prva se edukacija odnosila na opisivače B i C koji su ove godine malo izmijenjeni, a sukladno razinama ispita razdvojene su i skupine za višu i osnovnu razinu. Zatim je 9. lipnja 2012. godine održana edukacija za osobe koje su se prvi put prijavile i koje su odabrane za ocjenjivače. Za taj je predmet dogovoreno da će na početku ocjenjivanja biti izdvojena tri sata za edukaciju ocjenjivača na temelju provedenih ispita i to isključivo za opisivač A. I ova je edukacija provedena sukladno razinama, a voditelji edukacije, kao i prije, bili

su članovi stručne radne skupine koji su izradili ispit za 2011./2012. godinu te osobe koje su pripremale ispite državne mature i vodile edukacije prijašnjih godina.

Osim ispita iz Hrvatskoga jezika, zadatak esejskoga tipa imaju i jezici nacionalnih manjina koje su također prošle edukaciju i to za Talijanski materinski jezik i Srpski materinski jezik te su odmah zaključili da je ovaj postupak, bez obzira na brojnost ocjenjivača, nužan, važan i veliki korak u njihovu daljnjem radu. Također je zaključeno da će iduće godine pokušati i sami više informirati nastavnike te ih potaknuti da se prijave za ocjenjivanje. Ocjenjivači ispita iz Mađarskoga materinskog jezika nisu imali posebne edukacije, ali je dogovoreno moderiranje ispita tijekom ocjenjivanja, a ispit iz Češkoga materinskog jezika nije prijavio nijedan pristupnik.

Za ispite iz stranih jezika se već godinama provodi edukacija za zadatak esejskoga tipa te im ni ovo nije bila novost, osim u dijelu u kojem je pripremu, organizaciju i odabir ocjenjivača preuzeo Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, što prije zbog nedovoljno ljudskih resursa nije bilo moguće. Edukacija je za ispite iz Engleskoga i Njemačkoga jezika bila eliminacijska, a u ocjenjivanje ispita iz Talijanskoga, Francuskoga i Španjolskoga jezika bili su uključeni svi prijavljeni kandidati. Za svaku edukaciju stručne radne skupine su ponovno doradile opisivače i bodovnu shemu te sukladno tomu provele edukaciju.

Također, Filozofija i Etika imale su zadatak esejskoga tipa za koji se stručna radna skupina temeljito pripremala i izradila detaljne opisivače koji su korišteni u edukaciji i ocjenjivanju. Edukacija ocjenjivača za Filozofiju i Etiku odvijala se nakon provedbe ispita, što je omogućilo kvalitetnu pripremu svih sudionika za posao ocjenjivanja.

Također, članovi stručne radne skupine iz Matematike, kao obveznoga predmeta s velikim brojem pristupnika i dvjema razinama, višom i osnovnom, nakon provedbe ispita su detaljno doradili i pripremili bodovnu shemu, a na temelju dorađene bodovne sheme obavili su i edukaciju ocjenjivača, ali posebno i moderatora (osoba koje su zadužene za praćenje i kontrolu ocjenjivača). Taj postupak moderiranja uveden je ove godine za gotovo sve predmete kojima je to bilo potrebno, a osigurao je temeljitost, sigurnost i visoku razinu kvalitete u procesu ocjenjivanja. Temeljita priprema ocjenjivača uključila je upoznavanje s Tehničkim i Općim uputama te edukaciju na temelju ispitnih materijala. Takav način pripreme ocjenjivača, te pravodobno rješavanje administrativnih pitanja doprinijeli su kvaliteti postupka ocjenjivanja. Naime, sva tehnička pitanja riješena su prije datuma ocjenjivanja, što je omogućilo odličan početak rada pri zakazanom susretu. Također, sva stručna pitanja su

unaprijed riješena te je definiran pristup ispitnomu materijalu i način ocjenjivanja, što ponovno doprinosi vrlo konkretnom stručnom radu na ispitima od samoga početka ocjenjivanja. Cijela priprema omogućila je kvalitetniji, djelotvorniji, ali i brži postupak ocjenjivanja, što nije zanemariva činjenica s obzirom na vrlo kratke vremenske rokove koji su postavljeni kalendarom državne mature i koji su potrebni zbog objave rezultata i rang-lista, odnosno završetka školovanja i/ili upisa na sveučilište.

U organizaciji su sudjelovali Odjel za organizaciju i provođenje ispita te Služba općih poslova i odnosa s javnošću čije je poslovanje i podrška stručnom dijelu edukacije od velike važnosti za uspješno provođenje pripreme ocjenjivača.

4.9.3. Edukacija ispitnih koordinatora

Kako bi se škole mogle kvalitetno pripremiti za provedbu ispita državne mature, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja organizirao je dva ciklusa edukacija s temom *Priprema za provedbu ispita državne mature za ispitne koordinatore* na način da se u kratkome roku obiđu sve županije i svi koordinatori istodobno dobiju valjane informacije o poslovima koji slijede. Pritom se vodilo računa da ispitni koordinatori ne putuju, te su djelatnici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja putovali u sve županije.

Edukacija je provedena u razdoblju od 17. do 28. listopada 2011. godine. Cilj joj je bio pripremiti sve imenovane koordinatore za provedbu ispita državne mature, rad na unosu podataka u NISpVU uz praktičnu demonstraciju i dogovor o načinu komuniciranja i praćenja odluka Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Edukaciju su vodili Višnja Francetić i Mirjana Smoljić iz Odjela za organizaciju i provođenje ispita te Ivan Budišćak s Fakulteta elektrotehnike i računarstva.

Vrijeme i mjesto održavanja:

- 17. 10. u 10.00 sati Gospić, Gimnazija Gospić, za ispitne koordinatore Ličko-senjske županije
- 18. 10. u 10.00 sati Metković, Gimnazija Metković, za ispitne koordinatore Dubrovačko-neretvanske županije
- 19. 10. u 10.00 i u 16.00 sati Split, Nadbiskupijska klasična gimnazija „Don Frane Bulić” s pravom javnosti, za ispitne koordinatore Splitsko-dalmatinske županije
- 20. 10. u 10.00 sati Šibenik, Gimnazija Antuna Vrančića, za ispitne koordinatore Šibensko-kninske županije
- 20. 10. u 16.00 sati Zadar, Medicinska škola Ante Kuzmanića, za ispitne koordinatore Zadarske županije
- 21. 10. u 10.00 sati Rijeka, Prva sušačka hrvatska gimnazija, za ispitne koordinatore Primorsko-goranske županije
- 21. 10. u 16.00 sati Pazin, Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, za ispitne koordinatore Istarske županije
- 24. 10. u 10.00 sati Virovitica, Gimnazija Petra Preradovića, za ispitne koordinatore Virovitičko-podravske županije
- 24. 10. u 16.00 sati Osijek, III. gimnazija, za ispitne koordinatore Osječko-baranjske županije
- 25. 10. u 10.00 sati Vukovar, Strukovna škola Vukovar, za ispitne koordinatore Vukovarsko-srijemske županije
- 25. 10. u 16.00 sati Slavonski Brod, Tehnička škola Slavonski Brod, za ispitne koordinatore Brodsko-posavske i Požeško-slavonske županije
- 26. 10. u 10.00 sati Čakovec, Gimnazija Čakovec, za ispitne koordinatore Međimurske i Varaždinske županije
- 26. 10. u 16.00 sati Koprivnica, Gimnazija „Fran Galović”, za ispitne koordinatore Bjelovarsko-bilogorske i Koprivničko-križevačke županije
- 27. 10. u 10.00 sati Zagreb, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, za ispitne koordinatore Sisačko-moslavačke i Krapinsko-zagorske županije
- 27. 10. u 15.00 sati Zagreb, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, za ispitne koordinatore Karlovačke i Zagrebačke županije

- 28. 10. u 10.00 sati Zagreb, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, za ispitne koordinate Grada Zagreba (gimnazije i mješovite škole)
- 28. 10. u 16.00 sati Zagreb, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, za ispitne koordinate Grada Zagreba (strukovne škole).

Drugo stručno usavršavanje ispitnih koordinatora održano je od 16. do 26. travnja 2012. godine prema sljedećem rasporedu:

- 16. 4. u 10.00 sati Gospić, Gimnazija Gospić, za ispitne koordinate Ličko-senjske županije
- 17. 4. u 10.00 sati Metković, Gimnazija Metković, za ispitne koordinate Dubrovačko-neretvanske županije
- 18. 4. u 10.00 sati Split, Nadbiskupijska klasična gimnazija „Don Frane Bulić” s pravom javnosti, za ispitne koordinate Splitsko-dalmatinske županije
- 18. 4. u 16.00 sati Šibenik, Gimnazija Antuna Vrančića, za ispitne koordinate Šibensko-kninske županije
- 19. 4. u 10.00 sati Zadar, Medicinska škola Ante Kuzmanića, za ispitne koordinate Zadarske županije
- 20. 4. u 10.00 sati Pazin, Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, za ispitne koordinate Istarske županije
- 20. 4. u 16.00 sati Rijeka, Prva sušačka hrvatska gimnazija, za ispitne koordinate Primorsko-goranske županije
- 23. 4. u 10.00 sati Virovitica, Gimnazija Petra Preradovića, za ispitne koordinate Virovitičko-podravske županije
- 23. 4. u 16.00 sati Osijek, Strojarska tehnička škola, za ispitne koordinate Osječko-baranjske županije
- 24. 4. u 10.00 sati Vukovar, Strukovna škola Vukovar, za ispitne koordinate Vukovarsko-srijemske županije
- 24. 4. u 16.00 sati Slavonski Brod, Tehnička škola, za ispitne koordinate Brodsko-posavske i Požeško-slavonske županije
- 25. 4. u 10.00 sati Čakovec, Gimnazija Čakovec, za ispitne koordinate Međimurske i Varaždinske županije
- 25. 4. u 16.00 sati Koprivnica, Gimnazija „Fran Galović”, za ispitne koordinate Bjelovarsko-bilogorske i Koprivničko-križevačke županije

- 26. 4. u 11.00 sati Zagreb, Graditeljska tehnička škola, za ispitne koordinatore Krapinsko-zagorske, Sisačko-moslavačke, Karlovačke i Zagrebačke županije te Grada Zagreba.

Djelatnici Odjela za organizaciju i provođenje ispita su tijekom edukacija sve ispitne koordinatore (nastavnike), koji u svojim školama organiziraju provedbu ispita državne mature, anketirali upitnikom. Cilj anketiranja upitnikom je unapređenje budućih sličnih edukacija. Anketiranje je provedeno potpuno anonimno.

4.9.4. OSTALE EDUKACIJE

Edukacije provedene u sklopu projekta Samovrednovanja srednjih škola detaljno su opisane pod točkama 4.2.1.1. i 4.2.2.1. ovog Izvješća.

5. OSTALI PROJEKTI VANJSKOG VREDNOVANJA

5.1. UNAPREĐENJE ISPITNIH MATERIJALA

5.1.1. Istraživanje pisanja: razvoj objektivnih kriterija za ocjenjivanje pisanog rada iz Hrvatskoga jezika

Na poslovima ovoga istraživanja rade zaposlenici NCVVO-a Sanja Fulgosi, Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja i Zoran Žitnik, Informacijsko-računalni odjel. Sanja Fulgosi kao profesor hrvatskoga jezika i doktor filologije, a Zoran Žitnik kao profesor psihologije i diplomirani psiholog te kao psihometričar sudjeluje u osmišljavanju i provedbi znanstvenog istraživanja. Kao vanjske suradnice u istraživanju sudjeluju nastavnice hrvatskoga jezika: Mia Lugović, Ranka Đurđević, Iva Milićević, Tanja Salak, a zadužene su za ocjenjivanje uzorka pisanih radova.

Cilj istraživanja je uspostaviti i potvrditi univerzalni model za objektivno ocjenjivanje pisanoga rada iz Hrvatskoga jezika koji se može primijeniti u ocjenjivanju različitih vrsta pisanih radova kao dopuna ostalim kriterijima ocjenjivanja.

Istraživanje mogućnosti razvoja objektivnih kriterija za ocjenjivanje pisanog rada započeto je 2011. godine kao sekundarna analiza ispita iz Hrvatskoga jezika u osmom razredu provedenoga u sklopu nacionalnih ispita. Koautori istraživanja, Sanja Fulgosi i Zoran Žitnik, osmislili su i postavili model sklopa objektivnih kriterija ocjenjivanja pisanog rada kojeg se istraživanjem trebalo ispitati i potvrditi. Analiziran je uzorak pisanih radova učenika iz Hrvatskoga jezika iz ispita provedenog u sklopu Vanjskog vrednovanja obrazovanja obrazovnih postignuća u četvrtom i osmom razredu. Uzorak od 350 pisanih radova analiziran je s obzirom na 23 varijable relevantne za školski tekst i proces pisanja u osnovnoj školi. Te su nezavisne varijable uspoređene s varijablama koje reprezentiraju jezična obrazovna postignuća učenika. Rezultatima ove analize utvrđena je statistički značajna visoka povezanost između nekih sadržajnih, strukturnih i jezičnih obilježja teksta i ostalih postignuća učenika kao što je ocjena iz Hrvatskoga jezika i opći uspjeh na kraju sedmoga razreda. Rezultati su

potvrdili dio modela te ukazuju na visoku održivost nekih objektivnih prediktora unutar modela.

Temeljem dobivenih rezultata ukazala se objektivna potreba za potvrdom rezultata i dobivenog modela i na drugim vrstama esejskih zadataka, odnosno vrstama pisanog teksta.

Predviđeno je da se u 2012. godini provjeri objektivnost i pouzdanost modela na drugim vrstama tekstova i na većem broju ocjenjivanja istoga pisanog rada. U skladu s tim ciljem za daljnju su analizu odabrana dva zadataka iz Hrvatskoga jezika. Prvi je zadatak primijenjen u nacionalnom ispitu Eksperimentalnoga vanjskog vrednovanja obrazovnih postignuća učenika osnovnih škola u osmom razredu (NI-OŠ-HJ-2007-8r), drugi je esejski zadatak više razine ispita državne mature iz Hrvatskoga jezika (DM-SŠ-HJ-DoA-2010.). Nacrtom istraživanja predviđeno je da pet ocjenjivača ocijeni isti uzorak pisanih radova, što se odnosi na oba uzorka, kako bi se ispitala pouzdanost i objektivnost prethodno uspostavljanog modela.

Aktivnosti na projektu:

- redoviti radni sastanci sa Zoranom Žitnikom u vezi s osmišljavanjem Projekta i aktivnostima na Projektu
- radni sastanci s računalnim programerom i Zoranom Žitnikom u vezi s prilagodbom računalne aplikacije za ocjenjivanje radova iz hrvatskoga jezika
- održavanje triju sastanka s ocjenjivačicama:
 - 3. 10. 2012., preliminarni sastanak
 - 10. 10. 2012., prvi radni sastanak (upućivanje rad aplikacije i kriterije ocjenjivanja)
 - 17. 10. 2012. drugi radni sastanak (upućivanje rad aplikacije i kriterije ocjenjivanja).

Specifični poslovi u istraživanju:

- definiranje jezičnih varijabli i sudjelovanje u osmišljavanju istraživanja
- sastavljanje kodnoga plana za ocjenjivanje
- objašnjavanje kodnoga plana
- izrada vodiča za kodiranje
- kodiranje uzoraka pisanih radova
- sudjelovanje u tumačenju rezultata istraživanja.

Rezultati projekta:

- izrađen je reprezentativni uzorak pisanih radova osmog razreda osnovne škole (NI-OŠ-HJ-2007-8r)
- izrađen je reprezentativni uzorak školskih eseja s državne mature (DM-SŠ-HJ-DoA-2010.)
- sastavljen je kodni plan za ocjenjivanje pisanog rada u osnovnoj školi
- sastavljen je kodni plan za ocjenjivanje školskoga eseja u srednjoj školi
- ocjenjivanje je testirano na računanoj aplikaciji OKU
- prilagodba kodnoga plana računalnoj aplikaciji OKU
- sastavljen je Vodič za ocjenjivanje
- ocjenjivačice su uvedene u ocjenjivanje
- svaka od četiri ocjenjivačice ocijenila je isti uzorak od 500 školskih eseja (DM-SŠ-HJ-DoA-2010)
- statistički će se obraditi i protumačiti podaci za uzorak DM-SŠ-HJ-DoA-2010. s obzirom na cilj istraživanja koji se planira početkom 2013.

Predavanja o rezultatima istraživanja:

- 4. svibnja 2012.
Sanja Fulgosi održala je predavanje o metodama i rezultatima istraživanja za djelatnike Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja i za djelatnike Odjela za ispitne materijale (NCVVO) pod nazivom *Razvoj objektivnih kriterija za ocjenjivanje pisanoga rada iz Hrvatskoga jezika.*
- 6. srpnja 2012.
Sanja Fulgosi održala je predavanje o metodama i rezultatima istraživanja na 5. stručnom savjetovanju za lektore hrvatskoga kao inoga jezika (SIH) na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pod nazivom *Razvoj objektivnih kriterija za ocjenjivanje pisanoga rada iz Hrvatskoga jezika.*

5.1.2. Sekundarne analize sadržaja i rezultata ispita državne mature iz Geografije 2010., 2011. i 2012. godine

Stjecanjem uvida u sadržajne i metrijske karakteristike dosadašnjih generacija ispita iz Geografije na državnoj maturi, preko njihove kvalitativne i kvantitativne analize, ostvaruju se uvjeti u osmišljavanju smjernica za unapređenje postupka izrade i poboljšanje kvalitete novih ispitnih materijala kao i za sugestije nastavnicima za nastavnu praksu (vezano za procese poučavanja).

Cilj projekta:

- napraviti pregled discipline geografije koji će poslužiti kao polazište u analizama *Nastavnih planova i programa* i usporedbama sa sadržajima ispitanim testovima državne mature
- dobiti što bolji uvid u ostvarena obrazovna postignuća učenika koja su ispitana testom državne mature iz izbornog predmeta Geografija 2010., 2011. i 2012. godine
- vrednovati ispit državne mature iz perspektive predmetne ekspertne skupine prema specifičnim napucima
- izraditi komparativnu analizu rezultata ispita državne mature prema različitim dimenzijama proučavanja (npr. tip škole i različiti srednjoškolski programi pristupnika) i demografskim obilježjima pristupnika
- dati smjernice za unapređenje postupka izrade i poboljšanje kvalitete novih ispitnih materijala
- na temelju analize netočnih učeničkih odgovora sugerirati korekcije u poučavanju nastavnog predmeta Geografije
- ispitati povezanost rezultata u zadacima različitih domena s ukupnim učinkom na ispitu.

Za voditeljicu projekta imenovana je mr. sc. Biljana Vranković. Ostali suradnici na Projektu su:

- Zoran Žitnik, prof., Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Zagreb
- prof. dr. sc. Danijel Orešić, Sveučilište u Zagrebu, PMF, Geografski odsjek
- prof. dr. sc. Josip Faričić, Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju
- dr. sc. Ružica Vuk, Sveučilište u Zagrebu, PMF, Geografski odsjek

- mr. sc. Ivana Kuhta Bogić, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb
- Sonja Burčar, prof., Agencija za odgoj i obrazovanje, podružnica Osijek
- Mirjana Zagorc, prof., II gimnazija Varaždin.

Kvalitativna analiza sadržaja i rezultata ispita državne mature iz Geografije 2010., 2011. i 2012. je istraživanje koje se sastoji od dvije faze. U prvoj fazi u školskoj godini 2011./2012. radi se na razvijanju metodologije za sadržajnu analizu i analizu interpretacije rezultata državne mature iz Geografije, a u drugoj fazi, u školskoj godini 2012./2013. postavljena metodologija se primjenjuje na konkretnim rezultatima te se priprema izvještaj o rezultatima pod nazivom *Kvalitativne analize sadržaja i rezultata državne mature iz Geografije za 2010., 2011. i 2012.*

AKTIVNOSTI PROJEKTA U 2012.	VRSTE AKTIVNOSTI	DATUM
imenovati Povjerenstvo 1 koje će raditi na sadržajnoj strukturi znanstvenog polja geografije	organizacija koordinacija	veljača 2012.
imenovati Povjerenstvo 2 iz geografije koje će raditi na dijelu aktivnosti projekta <i>Kvalitativna analiza sadržaja i rezultata ispita državne mature iz Geografije provedene 2010. i 2011. godine</i>	organizacija koordinacija	veljača 2012.
rad Povjerenstva 1 na sadržajnoj strukturi znanstvenog polja geografije	stručni rad sastanci	ožujak – travanj 2012.
rad Povjerenstva 2 na sadržajnoj strukturi nastavnog predmeta Geografije prema gimnazijskom programu	stručni rad sastanci	ožujak – travanj 2012.
rad na unosu podataka (otvoreni tip pitanja) iz provedenog testa iz Geografije 2010.	unos podataka	ožujak 2012.
analiza unesenih odgovora (otvoreni tip pitanja) iz provedenog testa iz Geografije 2010. u SPSS programu (J. Šabić) što će poslužiti kao daljnja podloga za kategorizaciju netočnih odgovora	stručni rad sastanci	travanj 2012.
rad na unosu podataka (otvoreni tip pitanja) iz provedenog testa iz Geografije 2011. godine	unos podataka	travanj 2012.

analiza unesenih odgovora (otvoreni tip pitanja) iz provedenog testa iz Geografije 2011. u SPSS programu (J. Šabić) što će poslužiti kao daljnja podloga za kategorizaciju netočnih odgovora	stručni rad sastanci	travanj 2012.
odrediti za svaki ispitni zadatak kojem sadržajnom području pripada, kojoj vrsti znanja i kojoj dimenziji kognitivnih procesa za test iz 2010.	stručni rad	ožujak – travanj 2012.
odrediti za svaki ispitni zadatak kojem sadržajnom području pripada, kojoj vrsti znanja i kojoj dimenziji kognitivnih procesa za test iz 2011.	stručni rad sastanci	travanj – svibanj 2012.
kategorizacija i kodiranje otvorenog tipa pitanja: DM 2010.	stručni rad sastanci	srpanj – listopad 2012.
rad na unosu podataka (otvoreni tip pitanja) iz provedenog testa iz Geografije 2012. godine	unos podataka	studeni 2012.
suradnja sa znanstvenim institucijama i sudjelovanje na međunarodnim i domaćim konferencijama s radovima na ovu temu	stručno- znanstveni rad	listopad – studeni 2012.
interpretacija rezultata državne mature iz Geografije 2010. i smjernice za poučavanje nastavnih sadržaja obuhvaćenih ovim ispitivanjem	stručni rad	prosinac 2012. siječanj 2013.
kategorizacija i kodiranje otvorenog tipa pitanja: DM 2011.	stručni rad sastanci	studeni – prosinac 2012.

U siječnju 2012. godine imenovano je Povjerenstvo za izradu dokumenta *Sadržajni pregled pojedine grane znanstvenog polja geografije* u sklopu istraživanja *Kvalitativna analiza sadržaja i rezultata ispita državne mature iz Geografije 2010. i 2011. godine*. Prema Pravilniku o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama (od 22. rujna 2009.) geografija je svrstana u interdisciplinarna područja znanosti kao polje Geografija (8.02.), s granama: fizička geografija (8.02.01), društvena geografija (8.02.02), regionalna geografija (8.02.03), primijenjena geografija (8.02.04). Takva podjela je poslužila kao prijedlog početka rada na dokumentu. S obzirom na predmet i metodologiju proučavanja te podjelu geografije na grane, Povjerenstvo je u

svibnju 2012. godine napravilo detaljan sadržajni pregled pojedine grane znanstvenog polja geografije, a koja će biti opisana u publikaciji o provedenoj kvalitativnoj analizi sadržaja i rezultata državne mature iz Geografije.

Povjerenstvo za rad na sadržajnoj strukturi znanstvenog polja geografije

prof. dr. sc. Danijel Orešić, Sveučilište u Zagrebu, PMF, Geografski odsjek
prof. dr. sc. Josip Faričić, Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju
dr. sc. Ružica Vuk, Sveučilište u Zagrebu, PMF, Geografski odsjek
Zoran Žitnik, prof., NCVVO, Zagreb
mr. sc. Biljana Vranković, NCVVO, Zagreb

U siječnju 2012. godine imenovano je Povjerenstvo za sudjelovanje u dijelu aktivnosti u sklopu istraživanja *Kvalitativna analiza sadržaja i rezultata ispita državne mature iz geografije 2010. i 2011. godine*. Povjerenstvo je radilo na razvijanju metodologije za sadržajnu analizu i analizu interpretacije rezultata državne mature iz Geografije provedene u ljetnom roku 2010. i 2011. godine. Istraživanje se nastavlja i u 2013. godini te će se postavljena metodologija primijeniti na konkretnim rezultatima te pripremiti *Izvještaj o rezultatima kvalitativne analize sadržaja i rezultata državne mature iz Geografije za 2010., 2011. i 2012. godinu*.

Povjerenstvo iz geografije za rad na dijelu aktivnosti projekta Kvalitativna analiza sadržaja i rezultata ispita državne mature iz Geografije provedene 2010. i 2011. godine

dr. sc. Ružica Vuk, Sveučilište u Zagrebu, PMF, Geografski odsjek
mr. sc. Ivana Kuhta Bogić, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb
Sonja Burčar, prof., Agencija za odgoj i obrazovanje, podružnica Osijek
Mirjana Zagorc, prof., II gimnazija Varaždin
Zoran Žitnik, prof., NCVVO, Zagreb
mr. sc. Biljana Vranković, NCVVO, Zagreb

Tijekom ožujka i travnja 2012. godine napravljena je sadržajna struktura pojedine grane znanstvenog polja geografije što će poslužiti kao osnova za daljnje komparativne analize. U ovom razdoblju napravljena je i sadržajna struktura

nastavnog predmeta Geografije prema gimnazijskom programu što će također poslužiti kao osnova za daljnje komparativne analize.

Tijekom ožujka 2012. godine unesena je većina učeničkih odgovora otvorenog tipa iz 1 224 ispita za 2010. godinu. Nisu uneseni odgovori koje su učenici rješavali upisujući tražene pojmove na grafičke priloge. Za unesene odgovore napravljena je analiza temeljem koje je napravljena kategorizacija za kodiranje odgovora. Nakon preliminarnog kodiranja rade se dodatna čišćenja i verifikacije kodnog plana.

Tijekom travnja 2012. godine unesena je većina učeničkih odgovora otvorenog tipa iz 655 ispita za 2011. godinu. Nisu uneseni odgovori koje su učenici rješavali upisujući tražene pojmove na grafičke priloge. I za ove unesene odgovore napravljena je analiza temeljem koje je napravljena kategorizacija za kodiranje odgovora. Preliminarno kodiranje započeto je u svibnju 2012. i napravljeno je za dio zadataka.

Na sastancima u razdoblju od ožujka do svibnja 2012. godine, za svaki je ispitni zadatak određeno kojem sadržajnom području pripada, kojoj vrsti znanja i kojoj dimenziji kognitivnih procesa što će poslužiti za daljnje komparativne analize.

Od srpnja do listopada 2012. godine radilo se na ovoj aktivnosti. Za svaku ispitnu česticu postavljene su sljedeće kategorije odgovora: bez odgovora, točan odgovor, bez smisla, kategorije netočnih odgovora (ovisno o ispitnoj čestici). Tijekom studenog i prosinca 2012. godine radit će se na unosu odgovora otvorenog tipa iz 582 ispita za 2012. godinu.

U sklopu ovog projekta sudjelovalo se na sljedećim znanstvenim skupovima:

- međunarodna konferencija geografa BiH, listopad 2012., Tuzla
Odnosi uspjeha i strukture pristupnika državne mature iz Geografije 2010. godine i upisanih studenata 2010. godine na studijske programe na Geografskom odsjeku PMF-a Sveučilišta u Zagrebu (autori: dr. sc. Ružica Vuk, mr. sc. Biljana Vranković i Zoran Žitnik, prof.)
- znanstveni skup geografa s međunarodnim sudjelovanjem, 15. studenog 2012., Zagreb
Geografija u sustavu vanjskog vrednovanja u osnovnim i srednjim školama Republike Hrvatske (autori: mr. sc. Biljana Vranković i dr. sc. Jasmina Muraja).

Tijekom prosinca 2012. i siječnja 2013. godine radi se na interpretaciji rezultata državne mature iz Geografije 2010., te se na temelju analize netočnih učeničkih odgovora sugeriraju korekcije u poučavanju nastavnog predmeta Geografije vezano za one nastavne sadržaje koji su obuhvaćeni ovim ispitivanjem.

Od studenog do prosinca 2012. godine radilo se na kategorizaciji i kodiranju otvorenog tipa pitanja (državna matura 2010.). Za svaku ispitnu česticu postavljene su sljedeće kategorije odgovora: bez odgovora, točan odgovor, bez smisla, kategorije netočnih odgovora (ovisno o ispitnoj čestici).

Projekt se nastavlja i tijekom školske godine 2012./2013. kada će biti realizirani svi postavljeni ciljevi i zadaci te napisana publikacija/izvještaj pod nazivom *Kvalitativna analiza sadržaja i rezultata državne mature iz Geografije za 2010., 2011. i 2012.*

Djelatnica mr. sc. Biljana Vranković je u 2012. godini održala sljedeća predavanja na temu vanjskog vrednovanja iz Geografije:

1. *Značenje analize sadržaja i rezultata vanjskog vrednovanja iz geografije;* Zimski seminar za geografe; pozvano predavanje; 12. siječnja 2012., Zagreb
2. *Vrste vanjskog vrednovanja i značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja iz geografije;* pozvano predavanje; Županijsko stručno vijeće geografa; 3. travnja 2012., Pazin
3. *Kvalitativna analiza ispita vanjskoga vrednovanja obrazovnih postignuća učenika osmih razreda iz geografije;* radionica; Županijsko stručno vijeće geografa; 3. travnja 2012., Pazin
4. *Vrste vanjskog vrednovanja i značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja iz geografije;* pozvano predavanje; Županijsko stručno vijeće geografa; 4. travnja 2012., Rijeka
5. *Kvalitativna analiza ispita vanjskoga vrednovanja obrazovnih postignuća učenika osmih razreda iz geografije;* radionica; Županijsko stručno vijeće geografa; Rijeka, 4. travnja 2012.
6. *Vrste vanjskog vrednovanja i značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja iz geografije;* pozvano predavanje; Županijsko stručno vijeće geografa; 5. travnja 2012., Otočac
7. *Kvalitativna analiza ispita vanjskoga vrednovanja obrazovnih postignuća učenika osmih razreda iz geografije;* radionica; Županijsko stručno vijeće geografa; 5. travnja 2012., Otočac
8. *Značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja obrazovnih postignuća učenika osmih razreda provedenih 2008. godine iz geografije;* predavanje za kolege iz Centra iz Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja i Odjela za ispitne materijale; 17. travnja 2012., Zagreb

9. *Differences in educational achievement of students in geography on external evaluation exam in republic of Croatia as indicator of marginalization, Geographies of Marginality: The Realities of Physically Marginalized Areas*, 19. – 24. kolovoz 2012., Dubrovnik
10. *Vrste vanjskog vrednovanja i značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja iz geografije*; pozvano predavanje; Županijsko stručno vijeće geografa Splitsko-dalmatinske županije; 18. rujna 2012., Split
11. *Vrste vanjskog vrednovanja i značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja iz geografije*; pozvano predavanje; Županijsko stručno vijeće geografa Dubrovačko-neretvanske županije; 19. rujna 2012., Dubrovnik
12. *Odnosi uspjeha i strukture pristupnika državne mature iz geografije 2010. godine i upisanih studenata 2010. godine na studijske programe na geografskom odsjeku PMF-a Sveučilišta u Zagrebu*; 3. Kongres geografa BiH, 8. – 10. listopada 2012.
13. *Geografija u sustavu vanjskog vrednovanja obrazovnih postignuća učenika osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske*; znanstveni skup geografa; 15. studenog 2012., Zagreb
14. *Vrste vanjskog vrednovanja i značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja iz geografije*; pozvano predavanje; Županijsko stručno vijeće geografa Šibensko-kninske županije; 21. studenog 2012., Šibenik.

5.1.3. Razvoj ispita iz Povijesti/državna matura

Osiguranje sadržajne valjanosti ispita ključna je zadaća u razvoju ispita te uključuje razvoj sadržajne strukture ispita, nacрта ispita i ispitnih zadataka prema kriterijima kvalitete. Stoga je uspostavljena suradnja između Odjela za ispitne materijale (Mario Peranić), Odsjeka za psihometriju (Natalija Ćurković) i Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja (Natalija Gjeri) s ciljem poboljšanja kvalitete ispita državne mature iz Povijesti.

U 2012. godini napravljeni su dodatni koraci u poboljšanju ispita iz Povijesti za državnu maturu 2013. godine, uzimajući u obzir preporuke kvalitativnih analiza,

saznanja vezana uz izradu strukture i nacрта ispita te svakako uzimajući u obzir svrhu ispita državne mature iz Povijesti.

Rezultat suradnje navedena tri Odjela i provedenih aktivnosti jest novi, unaprijeđeni nacrt ispita iz Povijesti za 2013. godinu i poboljšani proces izrade ispita iz Povijesti. Navedeni koraci i preporuke mogu se primijeniti za svaki ispit državne mature.

Provedene aktivnosti u 2012. godini:

- rad na izmjenama u ispitnim materijalima iz Povijesti (komunikacija i sastanci: Mario Peranić, Natalija Gjeri, Natalija Ćurković)
- pisanje osvrta na novu predloženu strukturu ispita iz Povijesti za 2013. godinu
- sadržajna analiza ispita i Ispitnog kataloga iz Povijesti (državna matura)
- prema rezultatima analize, napisan je dokument pod nazivom *Ispit državne mature – Povijest: preporuke za izmjene u strukturi ispita te u procesu izrade ispita* (Natalija Gjeri)
- napisan je dokument *Ispit državne mature – Povijest: preporuke za izmjene ispita/Ispitnog kataloga* (Natalija Ćurković)
- prijedlozi za promjene u ispitnim materijalima poslani su stručnoj radnoj skupini za Povijest
- rad sa stručnom radnom skupinom iz Povijest vezano uz novu strukturu i nacrt ispita.

5.2. RAZVOJ STANDARDA ISPITIVANJA

5.2.1. Projekt Izrada konceptualnog okvira za ispitivanje Hrvatskog jezika u osnovnoj i srednjoj školi

Cilj Projekta je sastaviti dokument koji definira opće ciljeve ispitivanja Hrvatskoga jezika u četiri obrazovna ciklusa opisana u NOK-u s obzirom na četiri jezične djelatnosti: slušanje, govorenje, čitanje i pisanje.

U Zakonu o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja djelatnost Centra, uz ostalo, definirana je kao „obavljanje poslova vanjskog vrednovanja u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske i provođenje ispita temeljenih na nacionalnim standardima (članak 4.).“ Kvaliteta i valjanost objektivnoga ispitivanja i procjena znanja učenika ovisi o usklađenosti tih četiriju elemenata, odnosno o nacionalnim standardima u ovim elementima:

- u opisu općih ciljeva i koncepta nastavnoga predmeta i izvedbenih standarda
- u predmetnomu kurikulumu i sadržajnim standardima
- u standardima poučavanja
- u okviru za ispitivanje i ispitnomu materijalu (standardima ispitivanja).

U hrvatskom odgojno-obrazovnom sustavu navedeni elementi još nisu potpuno usklađeni. Nastava Hrvatskoga jezika u osnovnoj školi propisana je Nastavnim planom i programom za osnovnu školu (MZOŠ, 2006.), a nastava Hrvatskoga jezika u srednjoj školi temelji se na nekoliko konceptualno sličnih nastavnih programa koji opsegom odgovaraju pojedinomu srednjoškolskomu programu. Nastavni se program za osnovnu i oni za srednju školu razlikuju djelomično u određenju nastavnih područja te u razini na kojoj su opisani pojedini nastavni sadržaji. Godine 2010. donesen je *Nacionalni okvirni kurikulum* (NOK) kao polazište za kompetencijski pristup u poučavanju svih nastavnih predmeta. NOK se takvim pristupom konceptualno znatno razlikuje od nastavnih planova i programa, i za osnovnu i za srednju školu. Struktura navedenih dokumenta kojima se propisuje i usmjerava nastava Hrvatskoga jezika pokazuje da ne postoji jedinstveni cilj i koncept nastavnoga predmeta Hrvatskoga jezika (1). Iz toga proizlazi da ne postoji jasno definiran sadržajni standard (2) i standard poučavanja (3). Sve navedeno upućuje da na temelju postojećega nije moguće

sastaviti okvir i postaviti standard koji je potpuno primjeren za dugoročno objektivno ispitivanje znanja.

Centar mora, međutim, sustavno voditi brigu o ispitivanju Hrvatskoga jezika i dugoročno planirati ispitivanja. Kako sustavni opis cilja i koncepta Hrvatskoga jezika ne postoji u navedenim dokumentima, planiranje budućih ispitivanja u NCVVO-u mora poći od prijedloga općega koncepta i opisa nastavnoga predmeta Hrvatskoga jezika. Cilj izrade takvog općeg koncepta predmeta i njegova sadržajna razrada trebali bi biti teoretsko sadržajno polazište za eksperimentalno ispitivanje Hrvatskoga jezika prema jedinstvenomu konceptu i jedinstvenim standardima.

Sudionici Projekta su članovi Povjerenstva za izradu dokumenta Konceptualnoga okvira za ispitivane Hrvatskoga jezika u osnovnoj i srednjoj školi. Članovi Povjerenstva su osnovnoškolski i srednjoškolski nastavnici, sveučilišni profesori, djelatnici AZOO-a i akademici.

Članovi Povjerenstva su:

1. dr. sc. Sanja Fulgosi, NCVVO, Zagreb, voditeljica Povjerenstva
2. Sunčica Križan Kadi, prof. Osnovna škola Novi Marof
3. Marina Čubrić, prof., Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti, Zagreb
4. prof. dr. sc. Dunja Pavličević- Franić, Učiteljski fakultet, Zagreb
5. prof. dr. sc. Dubravka Težak, Učiteljski fakultet, Zagreb
6. prof. dr. sc. Zrinka Jelaska, Filozofski fakultet, Zagreb
7. prof. dr. sc. Ružica Pšihistal, Filozofski fakultet, Osijek
8. Linda Grubišić-Belina, prof., Agencija za odgoj i obrazovanje
9. akademik Mislav Ježić.

U sklopu Projekta sastavlja se dokument u kojem se, polazeći od službenih planova i programa za Hrvatski jezik u osnovnoj i srednjoj školi, Nacionalnoga okvirnoga kurikulumu (NOK) i znanstvenih spoznaja važnih za sadržaj Hrvatskoga jezika, definiraju najvažnije sastavnice Konceptualnoga okvira za objektivno ispitivanja Hrvatskoga jezika: sadržajna područja (domene) za ispitivanje nastavnoga predmeta Hrvatskoga jezika u osnovnoj i srednjoj školi i opći opisi i temeljni sadržaji svakoga sadržajnoga područja. Polazi se od tri ciklusa osnovne škole, a nakon toga se kreće na opis ciklusa u srednjoj školi. U izradi dokumenta polazi se od općega opisa sadržajnih područja (jezičnih djelatnosti), definiranja i opisa područja u sadržajnim područjima prema općem opisu sadržaja. U prvomu se koraku izrade Konceptualnoga okvira treba

usmjeriti na opise jezičnih djelatnosti i određivanje područja. Sadržajna bi područja (jezične djelatnosti) trebala definirati tako da se jasno vidi razlika u razini znanja među ciklusima. Sadržajna bi područja (jezične djelatnosti) trebala biti sustavno povezana u istom ciklusu.

Od početka provedbe Projekta u listopadu 2011. godine održano je 12 sastanaka Povjerenstva. Osim na sastancima, članovi Povjerenstva međusobno i s koordinatoricom Projekta komunicirali su elektroničkom poštom i telefonom.

Završeni su opisi za četiri jezične djelatnosti (domene) u sljedećim ciklusima definiranim prema NOK-u:

- slušanje za prvi i drugi obrazovni ciklus
- govorenje za prvi i drugi obrazovni ciklus
- pisanje za prvi, drugi, četvrti obrazovni ciklus
- čitanje za prvi, drugi, treći obrazovni ciklus

Do kraja 2012. godine održana su još tri sastanka Povjerenstva, završeni su opisi sve četiri jezične djelatnosti u četiri ciklusa. Sami opisi jezičnih djelatnosti prema ciklusima čine okosnicu dokumenta *Konceptualni okvir za ispitivanje Hrvatskoga jezika*. Budući da je Povjerenstvo radilo u skupinama prema ciklusima i domenama, dokument će biti potpuno završen kada se vertikalno i horizontalno uskladi i kada to potvrde svi članovi Povjerenstva. Taj je posao planiran za 2013. godinu.

5.3. IPA PROJEKT U SKLOPU KOMPONENTE IV, OPERATIVNOG PROGRAMA ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

Nacionalni centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja prijavilo je IPA projekt u sklopu Komponente IV, Operativnog programa za Razvoj ljudskih potencijala, prioritetne osi 3: Jačanje ljudskog kapitala i zapošljivosti, mjera 3.1 – Daljnji razvoj hrvatskoga kvalifikacijskog okvira.

Naziv prijavljenog projekta je *Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja*.

Partneri u projektu su:

- Institut za društvena istraživanja, Zagreb
- Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

- Osnovna škola Pučišća, Brač
- Poljoprivredna škola, Zagreb.

Nakon što nam je 30. srpnja 2012. godine pozitivno ocijenjen projektni sažetak, u Agenciju za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih kao ugovornom tijelu poslali smo potpuni prijavni obrazac projekta.

Glavni cilj Projekta je izrada nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje koji će doprinijeti daljnjem razvoju i provedbi Hrvatskog kvalifikacijskog okvira u sektoru obrazovanja.

Specifični ciljevi Projekta su:

- definirati nacionalni standard kvalifikacije za učitelje kao skup kompetencija određenih razina, obujma, profila i kvalitete, kao podloga u procesu uvođenja licenciranja
- odrediti ishode učenja kojima će se dokazati primjenjivost standarda kvalifikacije u postupku licenciranja.

Rezultati koji se očekuju na kraju Projekta je dokument koji definira standard kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, jačanje kapaciteta ciljnih skupina za uvođenje standarda kvalifikacija za učitelje u njihovo područje rada, te dizanje svijesti i razumijevanja krajnjih korisnika o standardu kvalifikacije za učitelje.

S obzirom da će definiranje standarda kvalifikacije za učitelje utjecati na njihovo inicijalno obrazovanje i trajno osposobljavanje i vrednovanje kvalitete postignutih ishoda učenja, kao ciljne skupine u projekt će biti uključeni i predstavnici ključnih sudionika u obrazovanju učitelja (Učiteljski fakulteti, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta, Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Agencija za znanost i visoko obrazovanje, nevladini sektor).

Kako se Projekt direktno odnosi na definiranje učiteljskih standarda kvalifikacije, krajnji korisnici u Projektu su učitelji u osnovnim i srednjim školama te studenti učiteljskih i nastavničkih fakulteta .

U procesu obrazovanja učitelja do sada nisu bile jasno definirane kompetencije niti ishodi učenja i procedure potrebne za stručni ispit kao glavni ulaz u nastavničku profesiju. Upravo zbog toga je definiranje nacionalnog standarda kvalifikacije za

učitelje izuzetno važno kako za razvoj kurikuluma u visokom obrazovanju, tako i za uvođenje standarda kvalifikacije za uvođenje sustava licenciranja učitelja.

Projekt će doprinijeti razvoju standarda kvalifikacije za učitelje. Upotrijebljena metodologija u Projektu će se također koristiti kao model za razvoj standarda kvalifikacije za ostale zaposlenike u školama (npr. ravnatelje, pedagoge, psihologe). Svrha razvoja standarda kvalifikacije za učitelje je utvrditi zajedničku bazu za razvoj kompetencija baziranih na kurikulumu za osnovno obrazovanje učitelja sa jasno definiranim postignutim ishodima učenja kao i podrška uvođenju ishoda učenja u program usavršavanja. Osim toga, nacionalni standard kvalifikacije za učitelje će koristiti za razvoj razumljivog (opsežnog) sustava licenciranja za učitelje. Dugoročni rezultat će biti daljnja profesionalizacija učitelja kroz poboljšanu kvalitetu obrazovanja učitelja i ishoda učenja.

Tijekom trajanja Projekta planirane su sljedeće aktivnosti:

- sastanci s radnom skupinom
- seminari za članove radne skupine, ciljne skupine, predstavnike nositelja Projekta i partnera
- studijsko putovanje
- analiza sadržaja relevantnih dokumenta i literature
- izrada radne i finalne verzije dokumenta koji definira standard kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira i priručnika za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje
- razgovor i izvješće fokus grupa
- radionice za predstavnike ciljnih skupina
- radionice za predstavnike krajnjih korisnika
- konferencije.

5.4. LICENCIRANJE UČITELJA, NASTAVNIKA, STRUČNIH SURADNIKA I RAVNATELJA

U Članku 117. Zakona o odgoju i obrazovanja u osnovnoj i srednjoj školi (NN, 87/08) navodi se da će postupak licenciranja učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja provoditi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje rezultata.

S obzirom da Republika Hrvatska nema iskustva u postupku licenciranja Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je osnovao Povjerenstvo za izradu dokumenta *Model za sustav licenciranja učitelja baziran na nacionalnom standardu kvalifikacije za učitelje*.

Za članove Povjerenstva imenovane se sljedeće osobe:

1. Vlasta Vizek Vidović, Institut za društvena istraživanja, Zagreb
2. Vlatka Domović, Učiteljski fakultet, Zagreb
3. Iris Marušić, Institut za društvena istraživanja, Zagreb
4. Sandra Antulić, NCVVO, Zagreb
5. Alenka Buntić Rogić, NCVVO, Zagreb (voditeljica Povjerenstva).

Dokument koji treba biti gotov do ožujka 2013. godine treba sadržavati znanstveno-teorijsku podlogu temeljenu na analizi dokumenata iz područja nastavničkih standarda i sustava licenciranja. Dokument će sadržavati bazu referentne literature za standard kvalifikacija za učitelje i nastavnike, izvještaj analize kurikuluma u inicijalnom obrazovanju učitelja i nastavnika te izvještaj analize programa trajnog usavršavanja učitelja i nastavnika. Na temelju komparativne analize sustava licenciranja učitelja i nastavnika u svijetu, izrada, provođenja i analize ankete o licenciranju namijenjena sudionicima koji sudjeluju u stručnim ispitima i analiza dosadašnjeg sustava stručnih ispita u RH dokument će dati prijedlog modela za sustav licenciranja učitelja i nastavnika koji se temelji na nacionalnom standardu kvalifikacije.

5.5. SURADNJA S MINISTARSTVOM UPRAVE: EDUKACIJA VEZANA UZ RAZVOJ DRŽAVNOG STRUČNOG ISPITA

U rujnu 2012. godine uspostavljena je suradnja između Ministarstva uprave (Stručna radna skupina za državni stručni ispit) i Centra. Uspostavljena suradnja vezana je uz edukacije koje Centar može provesti u polju razvoja ispita i ispitnih zadataka, za potrebe razvoja državnog stručnog ispita.

Prvi sastanak Stručne radne skupine za državni stručni ispit i predstavnika Centra održao se 27. rujna 2012. u Ministarstvu uprave. Prisutni su bili Ranko Lamza, Tomislav Mičetić, Marina Einbuchler-Stilinović, Marija Kordić, Božo Zeba, Sanda Pipunić, Kristina Ratković i Gordana Marčetić iz Ministarstva uprave te Goran Sirovatka i Natalija Gjeri iz Centra. Marija Kordić održala je prezentaciju pod nazivom *Redefiniranje postupka, načina i sadržaja polaganja državnog stručnog ispita*. Natalija Gjeri i Goran Sirovatka opisali su postupak provedbe državne mature te razvoj nove metodologije ispitivanja koja se razvija u sklopu projekta *Razvoj završnih ispita*.

Drugi sastanak Stručne radne skupine za državni stručni ispit i predstavnika Centra održao se 24. listopada 2012. u Ministarstvu uprave. Prisutni su bili Tomislav Mičetić, Marina Einbuchler-Stilinović, Marija Kordić, Kristina Ratković i Božo Zeba iz Ministarstva uprave te Goran Sirovatka, Jasmina Muraja i Natalija Gjeri iz Centra. Natalija Gjeri pripremila je i održala prezentaciju pod nazivom *Osiguranje kvalitete u procesu razvoja ispita - prijedlog edukacija vezano uz potrebe razvoja državnog stručnog ispita*. U prezentaciji su predstavljene radionice: *Radionice razvoja ispita i izrade ispitnih specifikacija* i *Radionica izrade zadataka višestrukog izbora*. Suradnja će se nastaviti u 2013. godini kroz edukacije u razvoju ispita i ispitnih zadataka koje će provesti Centar.

5.6. POBOLJŠANJE KVALITETE SUSTAVA STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOJNO-OBRAZOVNIH RADNIKA

Centar je uključen u rad projekta *Poboljšanje kvalitete sustava stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika* (IPA Projekt, Komponenta IV – Razvoj ljudskih potencijala). Projekt provodi konzorcij na čelu sa SPAN Consultants u partnerstvu s CIEP i WUS Austria. Partner u Projektu je Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO). Voditelj projektnog tima je Paul Roeders, a voditeljica projekta (AZOO) je Sanja Milović. Kao članica upravljačkog odbora iz Centra je imenovana Natalija Gjeri. Centar je sudjelovao i na sastancima sudionika Projekta u kolovozu i prosincu 2012. godine. Projekt je započeo 2. svibnja 2012. godine i provodit će se do kraja travnja 2014. godine.

Opći je cilj Projekta poboljšanje kvalitete i učinkovitosti institucija odgovornih za obrazovanje i usavršavanje. Svrha Projekta je izgradnja kapaciteta AZOO-a za razvoj poboljšanog sustava stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika.

Projekt je organiziran kroz tri komponente:

- Komponenta 1 – analiza postojećeg sustava stručnog usavršavanja AZOO-a i potreba usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika
- Komponenta 2 – AZOO-ova strategija stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika 2014. – 2020.
- Komponenta 3 – razvoj poboljšanog sustava stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika.

Aktivnosti u 2012. godini (upravljački odbor Projekta):

- prisustvovanje na svečanom otvorenju Projekta, 12. lipnja 2012.
- sudjelovanje na prvom sastanku upravljačkog odbora, 10. srpnja 2012.
- davanje osvrta/komentara na *Izvešće o zatečenom stanju Projekta*, 20. srpnja 2012.
- obavještanje ključnih sudionika u Centru o aktivnostima Projekta
- koordinacija prikupljanja podataka o edukacijama (stručnim usavršavanjima) koje provodi Centar, za sastanak s ključnim sudionicima koji se održao u kolovozu 2012.
- sudjelovanje na drugom sastanku upravljačkog odbora, 6. prosinca 2012.
- davanje osvrta/komentara na *Izvešće o napretku Projekta*, 14. prosinca 2012.
- komunikacija s ključnim stručnjacima Projekta.

5.7. PROJEKT IZRADE BANKE ZADATAKA

Cilj Projekta je izraditi aplikacijski i bazni sustav podrške cjelokupnom procesu ispitivanja znanja kao primarne djelatnosti te specifičnim projektima Centra.

Specifični ciljevi:

- osmisliti i izraditi aplikaciju za izradu i prikupljanje zadataka uz dodatke aplikacije za filtriranje, odabir, recenziju, lekturu, klasifikaciju, praćenje plaćanja i uspješnosti autora, te praćenje zadataka
- osmisliti i izraditi sustav za trajnu pohranu, pretraživanje i upravljanje zadacima
- detektiranje, osmišljavanje i izrada potrebnih podsustava (aplikacija i baznih podsustava) za provedbu ispitivanja koja se modularno nadograđuju
- integracija u jedinstveni sustav upravljanja specifičnim projektima Centra.

Svako profesionalno vođeno ispitivanje znanja podrazumijeva niz predradnji, planiranja i organizacije, ne samo u pogledu izrade nacrtu ispita, prikupljanja zadataka i osiguranja standarda ispitivanja, već i u domeni komunikacije sa školama kao i fizičke izrade te distribucije ispita. Cijeli proces usko je povezan i sukcesivno uvjetovan te zahtjeva dobru organizaciju i praćenje. Jedinstveni informatički sustav koji bi olakšao praćenje i organizaciju, kao i osigurao standardizaciju postupka ispitivanja te pohranu i povezanost informacija nužno je potreban za kvalitetno i učinkovito obavljanje primarne djelatnosti Centra.

Baratanje zadacima preko jedinstvenog sistema donosi veliku uštedu u vremenu i troškovima prikupljanja zadataka, kao i standardizaciju svih ispita. Osim toga stvara se baza koja uz zadatke pohranjuje i niz dodatnih podataka koji su ključni za izradu niveliranih i međusobno usporedivih ispita te praćenje i vrednovanje samih zadataka.

Izrađene dodirne aplikacije omogućuju bolju i jednostavniju komunikaciju sa školama tijekom priprema za ispitivanje i samog ispitivanja (KoM), ocjenjivanje, kodiranje i unos papirnatih i elektronskih verzija ispita (OKU) na brži, kontrolirani i jeftiniji način te kreiranje automatskih izvještaja za potrebe državne mature kroz *reporting* modul (ReM). Interni sustav baza Centra (SuNCe) omogućiti će jednostavnije

i neovisnije planiranje kao i izvedbu ispitivanja, ali i pohranu informacija i rezultata na način koji će osigurati upravljanje te kontrolirano i učinkovito daljnje korištenje.

Voditelj Projekta je ravnatelj Centra, Goran Sirovatka.

Suradnici na Projektu i njihova zaduženja:

- Zoran Žitnik – koordinator, nositelj dijela idejnog rješenja, planiranja i nadzora izvedbe
- Natalija Gjeri – nadzor izvedbe i dio idejnog rješenja, testiranje aplikacija, stručna i tehnička podrška s korisnicima aplikacije
- Goran Pecikoza – glavni programer, programska podrška
- Nives Bučić – programer, programska podrška (od rujna)
- Martina Golubić – bazna podrška
- Davor Jurišić – vanjski konzultant, programska podrška (od lipnja)
- Ivan Jović – vanjski konzultant, bazna podrška (do lipnja)
- Josip Šaban – vanjski konzultant, programska podrška (do lipnja)
- Srećko Španec – bazna podrška (do svibnja).

Projekt izrade Banke zadataka pokrenut je krajem 2011. godine iz potrebe kako za evidentiranjem i upravljanjem velikom količinom zadataka i ispita iz različitih predmetnih područja, na različitim razinama i kroz različita godišta, tako i za ujednačavanjem procesa samog ispitivanja, te olakšavanjem i racionaliziranjem procesa priprema za ispitivanje i procesa nakon ispitivanja. Koncept Banke zadataka izravno je, ili neizravno, povezan sa svim procesima koji se odvijaju oko ispitivanja znanja.

Pojedini zadatak i prije nego je nastao usko je povezan s nacrtom ispita, predmetom i razinama, generacijom ispitanika te različitim godištim ispitivanja znanja. Za svaki zadatak se očekuje da će imati određeno trajanje. Jednako tako tijekom procesa njegovog nastanka i aktivnog korištenja steći će niz informacija i vrijednosti koje će odrediti njegovo trajanje i vrijednost, njegovu korisnost i međuzavisnost o ostalim zadacima kao i zavisnost o generacijama i godištim ispitivanja te njihovom podrijetlu i vrsti obrazovanja. Sve te informacije visoko su međuzavisne unutar procesa koji se odvijaju tijekom priprema za ispitivanje, u samom ispitivanju i nakon ispitivanja. Praćenje i pohrana tih informacija ključni su dio dugoročne organizacije i planiranja te održavanja standarda ispitivanja znanja. U tome kontekstu Banka zadataka ne predstavlja samo pohranu i evidenciju zadataka već zahtjeva sustav

aplikacijskih i baznih dijelova koji će omogućiti praćenje i svih okolnih procesa te adekvatnu pohranu i baratanje širokim spektrom međuzavisnih podataka.

U svrhu kreiranja kvalitetnog sustava Projekt je organiziran u fazama:

- Prva faza projekta odnosi se na izradu aplikacijskog dijela za *online* prikupljanje zadataka (narudžba i izrada) prema predefiniranim sadržajnim strukturama pojedinih ispita, recenzije zadataka (3 recenzije), modifikacije i dorade zadataka te finalizaciju zadataka (lektura, korektura i dorada slika) do faze dodjele zadataka u verzije ispita. Prva faza projekta izrade aplikacije Banke zadataka usko je povezana s projektom *Razvoj završnih ispita* (RZI) kroz čije se odvijanje aplikacija testira i razvija.
- Druga faza izrade obuhvaća pohranu i pretraživanje zadataka, nadogradnju njihovih matičnih informacija te implementaciju pripadajućeg sustava upravljanja.
- Treća faza izrade bit će usmjerena na integraciju svih podsustava u jedinstven sustav upravljanja specifičnim projektima Centra primarno usmjerenih na provedbe ispitivanja znanja.

Izrada svih dodirnih aplikacija koje koriste provedbi i organizaciji različitih faza ispitivanja te koje se modularno naslanjaju na glavni projekt, a čija se izrada odvija paralelno s prvom fazom izrade aplikacije. Primjer aplikacijskih modula koji su dobili prioritet izrade prema recentnim potrebama pojedinih projekata Centra su modul za ocjenjivanje, kodiranje i unos (OKU), *reporting* modul (ReM), komunikacijski modul (KoM) te začetak sustava baza Centra (SuNCe).

Svi razvijeni moduli su pred beta fazom ili u beta fazi te zahtijevaju dodatni razvoj za funkcionalno samostalne jedinice. Tek će u sljedećim fazama izvedbe glavnog projekta biti moguće krenuti u finalizaciju funkcionalnosti ovih modula, a ovisno o ostalim dijelovima sustava.

5.7.1. Aktivnosti i rezultati Projekta u 2012. godini

Od početka planiranja u siječnju i početka faze izrade u veljači, do kraja travnja 2012. godine napravljena je aplikacija za izradu i predaju zadataka kao i sistem za upravljanje davanjem naloga za izradu zadataka te je završena izrada dijela aplikacije za recenzije, statistiku i praćenje.

Aktivan modul izrade i predaje zadataka uspješno je testiran i putem njega prikupljena je planirana količina zadataka za tu fazu RZI projekta (oko 2 100 zadataka za četiri predmeta) unutar vremenskog perioda od tri tjedna.

Do lipnja je završena izrada dijela programa za sve tri recenzije zadataka i većeg dijela statistika te praćenja. Završen je i testiran dio aplikacije za davanje novih naloga te praćenje statistika prema ciljanoj sadržajnoj strukturi. Svi pristigli zadaci su recenzirani i poslane su nove narudžbe zadataka prema statistikama i nacrtu ispita (za dijelove gdje nedostaju zadaci u smjeru postizanja plana).

Do listopada je završen izlazni dio aplikacije putem koje su odrađeni završni poslovi oko uređivanja zadataka (lektura, korektura i ujednačavanje za tisak).

Aplikacija se pokazala iznimno uspješnom u brzom prikupljanju velike količine zadataka i pratećih podataka (težina, složenost, trajanje) od mnogo autora preko internet pristupa. Iznimno se ubrzala i faza dorade i recenzije zadataka koje se rade pristupima unutar Centra, kao i jedinstvenost izgleda zadataka (lektura, korektura i ujednačavanje za tisak).

Aplikacije koje su izrađene i čija je izrada još u tijeku, obuhvaćaju module za ocjenjivanje, kodiranje i unos (OKU), *reporting* modul (ReM), komunikacijski modul (KoM) te začetak sustava baza Centra (SuNCe).

Prvo korištenje i testiranje OKU i KoM modula provedeno je u sklopu projekata RZI i *Nacionalni ispiti iz Matematike (NI-OŠ-MAT)* te projekta *Razvoj nekih kriterija za ispitivanje jezične vještine pisanja – izrada metodološkog pristupa i analiza*. Prvi dio OKU modula je izveden (ocjenjivanje) u lipnju. Drugi dio i nadogradnja je osmišljen i počela je izvedba tijekom srpnja (ocjenjivanje i kodiranje eseja – slika i skeniranog slikovnog materijala). ReM modul funkcionalan je od rujna te se koristi za prikaz rezultata uspjeha škola na državnoj maturi (ljetni rok 2012. godine, obavezni ispiti i jezici). Svi razvijeni moduli su razvijeni do planirane razine, a uvjetovano razvojnim fazama glavnog projekta.

Provedene aktivnosti i rezultati Projekta

AKTIVNOSTI	REZULTAT
osmišljavanje i izrada sustava za upravljanje pojedinih aplikacijskih dijelova, te sustava za praćenje	aplikacija je kontinuirano osposobljavana, ovisno o fazama izrade pojedinih aplikacijskih dijelova
osmišljavanje i izrada aplikacijskog dijela za izradu i prikupljanje zadataka	aplikacija je osposobljena i primijenjena u ožujku 2012.
osmišljavanje i izrada aplikacijskog dijela za prvu recenziju zadataka	aplikacija je osposobljena i primijenjena u svibnju 2012.
osmišljavanje i izrada aplikacijskog dijela za drugu recenziju zadataka	aplikacija je osposobljena i primijenjena u svibnju 2012.
osmišljavanje i izrada aplikacijskog dijela za treću recenziju zadataka	aplikacija je osposobljena i primijenjena u srpnju 2012.
osmišljavanje i izrada aplikacijskog dijela za dorade zadataka	aplikacija je osposobljena i primijenjena u svibnju 2012.
osmišljavanje i izrada aplikacijskog dijela za statistike/praćenja zadataka i dodjele novih naloga	aplikacija je osposobljena i primijenjena u lipnju/srpnju 2012.
osmišljavanje i izrada aplikacijskog dijela za unos lektura/korektura zadataka	aplikacija je osposobljena i primijenjena u listopadu 2012.
osmišljavanje i izrada aplikacijskog dijela za izradu ispitnih knjižica i ujednačavanje za tisak	aplikacija je osposobljena i primijenjena u studenom 2012.

5.8. PROIZVODNO-POSLOVNA DJELATNOST

5.8.1. Tiskani materijal

U 2012. godini tiskano je:

1. *Prvo europsko istraživanje jezičnih kompetencija*
2. *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja*
3. *Izvešće o pripremi, organizaciji i provedbi državne mature 2011./2012.*
4. *PIRLS 2011. Izvešće o postignutim rezultatima iz čitanja*
5. *TIMSS 2011. Izvešće o postignutim rezultatima iz matematike*
6. *TIMSS 2011. Izvešće o postignutim rezultatima iz prirodoslovlja.*

5.8.2. Materijal u pripremi

U pripremi su sljedeći materijali:

1. *Kako učiti hrvatski za uspjeh na državnoj maturi*
2. *Kako učiti za ispit biologije na državnoj maturi*
3. *Monografija o samovrednovanju srednjih škola*
4. *Analiza rezultata i sadržaja ispita iz matematike na državnoj maturi od 2010. do 2012. godine.*

6. MEĐUNARODNI PROJEKTI I SURADNJE

6.1. PIRLS

Nakon što je 2011. godine uspješno završena faza provedbe projekta Međunarodnog istraživanja razvoja čitalačke pismenosti – PIRLS 2011. (*Progress in International Reading Literacy Study*), tijekom 2012. godine Istraživačko-razvojni odjel provodi aktivnosti izrade izvješća pod nazivom *PIRLS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz čitanja*.

Hrvatska se u projekt PIRLS uključila 2008. godine. Nositelj istraživanja u Republici Hrvatskoj bio je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja uz potporu Vlade Republike Hrvatske i tadašnjeg Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

Istraživanje je potvrđeno od opće skupštine IEA (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement – Međunarodno udružena za vrjednovanje obrazovnih postignuća*) kao osnovna sastavnica IEA ciklusa temeljnih istraživanja, koji također uključuje i međunarodno istraživanje TIMSS (*Trends in International Mathematics and Science Study – Međunarodno istraživanje trendova u znanju matematike i prirodoslovlja*).

Istraživanje je osmišljeno s ciljem poboljšanja poučavanja čitanja i stjecanja čitalačkih sposobnosti diljem svijeta.

Osnovni cilj istraživanja PIRLS je vrednovanje kompetencija učenika i procjena do koje razine razumiju odabrane tekstove tematski vrlo širokog raspona.

U istraživanju se mjere međunarodni trendovi razvoja čitalačke pismenosti, ali i šire obrazovne politike i aktivnosti vezane uz čitanje i pisanje.

Istraživanje PIRLS osmišljeno je sa svrhom kako bi se odgovorni u obrazovanju upoznali s rezultatima učenja čitanja s razumijevanjem.

Provedbom istraživanja PIRLS u 2011. godini pribavljene su bitne informacije uporabne vrijednosti o nastavnom programu i tehnikama podučavanja, a dobivena je i mogućnost pregleda detaljnih podataka o učinkovitim školskim ozračjima i resursima za podučavanje. Istraživanje PIRLS pruža mogućnost međunarodne usporedbe trendova u obrazovanju u područjima:

- učeničkih dostignuća čitalačkih sposobnosti u četvrtom razredu osnovne škole
- učeničkih dostignuća u postavljenim nacionalnim obrazovnim ciljevima i standardima za čitanje na razini četvrtih razreda osnovne škole (devet do trinaest godina starosti)
- utjecaja kućnog ozračja i roditelja (skrbnika) na poticanje čitanja kod učenika
- organizacije, vremenskih okvira i obrazovnih materijala za učenje čitanja u osnovnim školama te obrazovnih pristupa učenju čitanja.

Nacionalna koordinatorica projekta PIRLS 2011. za Republiku Hrvatsku je dr. sc. Jasminka Buljan Culej, načelnica Istraživačko-razvojnog odjela.

Za potrebe baze podataka projekta PIRLS 2011., surađivala je i djelatnica Centra, Ines Elezović. Na Projektu su sudjelovali i sljedeći suradnici:

- dr. sc. Jasminka Buljan Culej – glavna urednica, koordinacija aktivnosti u izradi izvješća, stručna redakcija tekstova i tablica, recenzija uvoda i metodologije, izrada predgovora, uvoda, poglavlja objavljenih rezultata za Hrvatsku, revizija tablica i tekstova te pisanje izvješća
- Ines Elezović – izrada metodologije izvješća, opis 6 zadataka iz poglavlja 4
- Snježana Golubović – priprema tablica i tekstova iz baze skeniranih ispitnih knjižica, izrada nalogu protokola o preuzimanju, čuvanju i pohranjivanju tajnih dokumenata i računala za sve vanjske suradnike i djelatnike koji su radili na PIRLS izvješću, priprema ispitnih pitanja sa slikama za prijelom, priprema

tablica za lekturu i unos lekture tablica, priprema tablica za korekturu, unos prve i druge korekture tablica, uređivanje tablica i realizacija poslova referenta odjela

- Marija Gudelj – izrada nacрта uvoda izvješća, prvo čitanje lekture teksta, usklađivanje teksta i tablica te provjera upisa lekture tablica
- Željka Sambolek Mikota – izrada naslovnice.

U izradi izvješća *PIRLS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz čitanja* sudjelovali su:

- Maja Kušan – prijevod tekstova, odlomaka iz Nacrta istraživanja i nekolicine tablica, usklađivanje tablica i tekstova s upitnicima, rad na ispravku dijelova upitnika i tablica nakon lekture, usklađivanje teksta i tablica, unos korekture i lekture te izrada popisa bibliografskih podataka
- Tanja Miloš – prijevod tablica, usklađivanje tablica s upitnikom i provjera tablica nakon unesene lekture
- Marina Marić – usklađivanje tablica i teksta Izvješća, izrada uputa za grafičkog urednika, provjera tablica na temelju originala, korespondencija s organizatorima, provjera obrazovnih ishoda u analiziranim zadacima, izmjena i dopuna teksta u analizama obrazovnih ishoda i novo usvojenih termina, praćenje dosljednosti termina u Izvješću, unos dogovorenih i novo usvojenih termina u tablice prije finalne korekture, pisanje uputa za prijelom u vezi skeniranih ispitnih pitanja, pisanje uputa za prijelom u vezi pitanja iz svih korištenih upitnika (Upitnici za roditelje, učenike, učitelje i ravnatelje)
- Zlata Babić – lektura teksta i tablica
- Katarina Cvijanović – korektura teksta i tablica
- Josip Žagar – grafički urednik
- Željka Sambolek Mikota – izrada naslovnice.

Istraživanje PIRLS provodi se u petogodišnjim ciklusima. Prvi i drugi krug istraživanja provedeni su 2001. i 2006. godine. Republika Hrvatska uključila se u istraživanje u ciklusu PIRLS 2011., trećem krugu međunarodnoga istraživanja razvoja čitalačke pismenosti. U ciklusu istraživanja PIRLS 2011. sudjelovalo je ukupno 57 zemalja iz cijeloga svijeta, od čega je njih devet imalo status referentnih sudionica.

Istraživanje je provedeno školske godine 2010./2011. Centar je u cijelosti organizirao i proveo istraživanje PIRLS 2011. u 152 osnovne škole, s ukupno 295 uzorkovanih odjela

četvrtih razreda osnovnih škola prema stratificiranome nacionalnom uzorku. U projektu PIRLS 2011. sudjelovalo je 4 784 učenika četvrtih razreda.

Istraživačko-razvojni odjel u 2012. godini provodi aktivnosti pripreme i objave izvještaja pod naslovom *PIRLS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz čitanja*.

Nakon što je Nacionalna agencija za statistiku iz Kanade (Statistics Canada) poslala bazu podataka, u siječnju 2012. godine započele su aktivnosti čišćenja baze. Na zahtjev IEA DPC Hamburg izvršene su dodatne kontrole na čišćenju baze podataka nakon čega se započelo s aktivnostima skeniranja svih ispitnih knjižica. Izvršena je i priprema materijala za novu mrežnu stranicu projekta PIRLS.

Po primitku radne verzije *PIRLS Confidential Review* – statističkog pregleda o zemljama sudionicama, pretraživani su podaci na stranici Državnog zavoda za statistiku u svrhu provjere i prepravaka statističkih podataka za našu zemlju. Pretraživane su i inozemne stranice koje sadrže komparativan pregled po državama (UN data, World bank report i sl.) s ciljem provjere i prepravke podataka iz područja obrazovanja i zakonskih pravila o uključenosti djece s posebnim potrebama u obrazovni sustav. Za potrebe istraživanja izrađene su reference relevantnih članka iz EBSCO baze iz područja obrazovanja djece s posebnim potrebama.

U siječnju su nastavljene aktivnosti dopune *PIRLS Enciklopedije* s podacima za Hrvatsku te je izrađena usporedna analiza *PIRLS Nacrta za vrednovanje (PIRLS Assessment Frameworka 2011.)* i Nastavnog plana i programa za osnovnu školu iz Hrvatskoga jezika. Izvršena je analiza udžbenika i čitanki iz Hrvatskoga jezika za četvrti razred osnovne škole. U siječnju su održani i sastanci s djelatnicima Informacijsko-računalnog odjela radi organizacije aktivnosti za analize podataka PIRLS projekta. Tijekom veljače usuglašen je dogovor s psihometričarima oko opisa zadataka u poglavlju 4.

Za potrebe prijevoda *PIRLS 2011 Confidential Review* na hrvatski jezik izvršena je provjera termina iz područja edukacije u hrvatskom obrazovnom sustavu radi usporedbe s ostalim obrazovnim sustavima zemalja u PIRLS istraživanju te je izvršen ispravak i dopuna podataka za Hrvatsku i naše obrazovanje. Proučena su objavljena internacionalna izvješća projekata PIRLS iz prethodnih ciklusa.

U navedenom razdoblju započela je analiza PIRLS ispitnih knjižica te je izvršena procjena težine svakog zadatka u svih 13 ispitnih knjižica. Zbog potrebe prevođenja povjerljivih dokumenata Centar je sklopio ugovor o djelu s Majom Kušan. Tijekom veljače i ožujka završeno je skeniranje svih ispitnih knjižica, a knjižice su zatim pohranjene u arhivu Centra.

Rukovodeći poslovi vezani uz ažuriranje PIRLS projekata uključivali su učestalu korespondenciju s organizatorima u Boston Collegeu.

U ožujku je završen prijevod povjerljivih dokumenata *PIRLS 2011: P11_NRC7_BackgroundExhibits.pdf*, *4_P11_NRC7_IR_Appendices* i *1_P11_NRC7_IR_Outline*. Paralelno uz prijevode navedenih dokumenata izrađen je glosar za PIRLS 2011.

Budući da su uočene nepravilnosti, Međunarodnom udruženju za vrednovanje obrazovnih postignuća (IEA) upućeni su komentari na PIRLS i TIMSS bazu podataka. Prilikom revizije baze pokazala se potreba za revizijom dosadašnjih prijevoda, uređivane su tablice i izrađene nove tablice razlika s objašnjenjima.

Nastavljene su aktivnosti izrade usporedne analize PIRLS Nacrta za vrednovanje i Nastavnog plana i programa za osnovnu školu iz hrvatskoga jezika i analize svih 13 PIRLS ispitnih knjižica uz argumentiranje osnove dodjeljivanja težina zadataka. U analizi je izvršena procjena težine zadataka neovisno o psihometrijskim rezultatima iz almanaha.

U suradnji s Informacijsko-računalnim odjelom usuglašena je koordinacija poslova analize podataka prikupljenih tijekom provedbe projekta koja se realizirala tijekom listopada. Za realizaciju analize zadužena je Nataša Tepić. Nakon što su organizatori pripremili najnoviju inačicu *PIRLS Enciklopedije*, pristupilo se ponovnoj reviziji enciklopedije i izrađeni su komentari za ispravak prije objavljivanja završne verzije te je izvršen pregled i provjera točnosti podataka koji su ranije poslani. Organizatorima u Boston Collegeu prosljeđen je izvještaj i komentari prema reviziji inačice PIRLS Enciklopedije.

Nadalje, nastavljena je učestala korespodencija s organizatorima u Boston Collegeu u vezi odgovora oko revizije baze Upitnika za učenike - SQ i Upitnika za učitelje -TQ.

Krajem ožujka realiziran je dogovor oko korištenja rezultata prikazanih u PIRLS almanahu, prevedeni su statistički pojmovi iz almanaha i započelo je upisivanje dobivenih psihometrijskih vrijednosti u ispitne knjižice.

Tijekom travnja započela je integracija i korelacija sadržaja PIRLS ispitnih knjižica. Provedena je koordinacija planiranih aktivnosti za provođenje analiza. Temeljem dobivenih rezultata prvih analiza, planiran je nastavak analiza u kojima se povezuju socioekonomski čimbenici i podaci prikupljeni od škola s postignutim rezultatima učenika. Navedene analize odgođene su za listopad jer se ovisilo o datumu slanja podataka (svi podaci iz Boston Collegea stigli su tijekom mjeseca lipnja) kao i

raspoloživosti djelatnika iz Informacijsko-računalnoga odjela. Koordinacija aktivnosti i dogovor za analize, daljnji tijek i plan rada održan je 19. travnja. Odlučeno je da će Informacijsko-računalni odjel od rujna raditi na PIRLS podacima. Definirani su rokovi izvršenja zadataka i podjele aktivnosti te je usuglašeno da će na analizama raditi Ira Tretinjak (rujan) i Nataša Tepić (listopad). Za izradu analiza koordinatorica projekta zatražila je od prisutnih plan i popis materijala koji su potrebni za analize.

Tijekom travnja je nastavljen upis dobivenih psihometrijskih vrijednosti u ispitne knjižice prema PIRLS almanahu.

Početak svibnja organizator je poslao novu inačicu *PIRLS Enciklopedije* te je izrađena zadnja revizija prije tiska Izvadaka iz nacrtu enciklopedije (*PIRLS Encyclopedia exhibits*). Izvršena je provjera upisanih podataka i usporedba s ranije poslanim podacima te su ispisane primjedbe revizije.

Nakon što je izvršena analiza finalnih primjedbi revizije *PIRLS Encyclopaedia exhibits*, primjedbe su prosljeđene organizatorima u Boston College (*P_11_ Encyclopedia exhibits* i *Encyclopedia comment*).

Za potrebe objavljivanja zadataka na mrežnoj stranici Centra, na inozemnim su stranicama pretraživani objavljeni ispitni zadaci iz prethodnih ciklusa (IEA, ACER i Pedagoškog instituta Slovenije).

Nadalje, nastavljena je izrada integracije i korelacije sadržaja PIRLS ispitnih knjižica. Tijekom mjeseca lipnja pristigli su podaci iz Boston Collegea, te je izvršena revizija podataka. Krajem srpnja organizatori su objavili novu bazu za PIRLS (druga inačica baze objavljena je 31. srpnja), nakon čega je izvršena revizija PIRLS baze. Budući da su uočene pogreške ostvarena je komunikacija s organizatorima zbog opaski u reviziji baze.

Krajem kolovoza izrađen je nacrt sadržaja za izvještaj *PIRLS 2011.* i razrađena je koordinacija aktivnosti u vezi pisanja PIRLS izvještaja. U istom je mjesecu preuzeta zadnja inačica međunarodnog PIRLS izvještaja od organizatora iz Boston Collegea.

Završna inačica sadržaja za PIRLS izvješće izrađena je početkom rujna i pripremljen je raspored aktivnosti svih suradnika u izradi izvještaja. Početkom rujna angažirane su prevoditeljice za potrebe prevođenja povjerljivih dokumenata PIRLS izvještaja. Prilikom odabira suradnica provedeno je *online* testiranje kojemu su pristupile četiri kandidatkinje, nakon čega je izvršena provjera prijevoda i odabir dviju prevoditeljica. Prevoditeljice su angažirane na autorski ugovor za prijevod dokumenata iz međunarodnog izvještaja. Potom je utanačena procedura prijevoda tipskih tablica, a za potrebe prevođenja naručen je Englesko-hrvatski rječnik.

Vanjske suradnice koje su radile s povjerljivim dokumentima detaljno su prema izrađenoj proceduri upoznate s načinom zaštite povjerljivih podataka. Dogovorena je suradnja za lekturu i korekturu PIRLS izvještaja te su angažirane lektorica Zlata Babić i korektorica Katarina Cvijanović.

U rujnu je održan sastanak s Informacijsko-računalnim odjelom i Ines Elezović radi dogovora oko analiza i opisa zadataka te rasporeda aktivnosti u izradi Izvještaja. Suradnicima u analizi zadataka proslijeđene su komparativne tablice za što kvalitetniji opis PIRLS zadataka. Suradnici koji su radili analize i statističko testiranje na računalu s povjerljivim dokumentima, upoznati su s procedurom preuzimanja računala prema predviđenom rasporedu. Računalo je potom pohranjeno na sigurno mjesto u sef zbog potrebe osiguranja tajnosti povjerljivih dokumenata.

Za potrebe Izvještaja pretraživane su relevantne ispitne knjižice učenika iz baze i ID kodovi učenika radi pronalaženja otvorenih i zatvorenih pitanja i odgovora koji će biti u Izvještaju. U bazi su uočene pogreške te je izrađen popis pogrešaka u PIRLS tablicama. Zbog revizije baze ostvarena je korespondencija s Marcom Joncasom. Proslijeđen je i dopis statističarima u Njemačkoj, Eugeniu J. Gonzalezu i Oliveru Neueschmittu u vezi pomoći oko statističkih testiranja.

Nakon što je izvršen pregled svih tablica PIRLS izvještaja, izvršen je konačan odabir popisa tablica za prijevod, tisak i unos u nacionalni izvještaj. Dopunjen je nacrt sadržaja, izrađen konačan plan sadržaja i pripremljen nacrt uvoda. Odabrani su tekstovi za prijevod iz PIRLS međunarodnog izvještaja koji su ušli u nacionalni izvještaj.

Radi izrade Izvještaja, prevođenja dokumenata za Izvještaj, pripreme tekstova i tablica uslijedili su učestali sastanci vezani uz koordinaciju i organizaciju sljedećih aktivnosti: dogovor o korištenju terminologije kod prijevoda, dogovor o prijevodu statističkih pojmova, dogovor o korištenju skraćenica, dogovor o upisivanju prijevoda zemalja i ostalih nepromjenjivih tekstova u sve ostale PIRLS tablice, utanačenje termina, dogovor oko upisa u tablice i potvrde termina u NPiP-u, HNOS-u i Okvirnom kurikulumu, dogovor o preuzimanju podataka sa stranice Boston Collegea i tiskanju materijala pod embargom.

Izrađen je detaljan plan rada i hodogram aktivnosti tijekom izrade Izvještaja za sve suradnike. Također, održan je sastanak za grafičku pripremu uređivanja za tisak PIRLS izvještaja. Na sastanku je dogovoreno da će Josip Žagar obaviti kompletnu grafičku pripremu za tisak. Proslijeđen je upit Boston Collegeu za dizajn i grafički tisak

Izvještaja. Potom je izvršena štih proba grafičkoga uređenja te je pripremljena naslovnica, četiri tipa različitih tablica i dva poglavlja teksta Izvješća.

Krajem rujna zaprimljene su *PIRLS Enciklopedije* iz Boston Collegea.

Za grafički su tisak pripremljene slike iz ispitnih knjižica i upitnika koje će biti u Izvještaju. Izvršen je pregled slika s grafičkim urednikom za naslovnice i izrađen je predložak naslovnice.

Lektura tablica je izvršena klasičnim načinom papir-olovka, a unos lekture izvršen je u Excelu. Nakon unosa lekture izvršena je provjera ispravnosti unosa. Izvršena je i stručna redaktura prema kojoj su donesene odluke o potrebi unosa izmjena spornih termina i glagola.

Početak listopada realiziran je dogovor s Katarinom Cvijanović o korekturi tablica PIRLS 2011., kao i odluka o terminologiji korištenoj u Izvještaju. Nakon grafičke štih probe tablice su pregledane i usuglašen je dogovor oko fonta i izgleda tiska te su dostavljeni potrebni podaci za izradu naslovnica PIRLS i TIMSS izvještaja.

S obzirom da prethodno dogovorene statističke analize još uvijek nisu bile obavljene, upućeno je pismo djelatnici.

U Izvješću su provjerene i sadržajno pregledane sve tablice Izvješća, opisani su dobiveni podaci za PIRLS 2011. Izvještaj, izrađen predgovor i završetak uvoda. U tijeku su završni poslovi pisanja izvještaja o rezultatima Projekta.

Aktivnosti projekta PIRLS u 2012. godini

AKTIVNOSTI: (nastavno od siječnja 2012.)	MJESEC	OPASKE
održani sastanci s djelatnicima Informacijsko-računalnog odjela – dogovor oko analize podataka za PIRLS projekt	siječanj	niti jedna dogovorena statistička analiza nije provedena
dogovor s psihometričarima oko opisa podataka za PIRLS projekt	veljača	
koordinacija poslova oko analize podataka prikupljenih tijekom provedbe Projekta (dogovorena je realizacija tijekom listopada)	ožujak	niti jedna dogovorena statistička analiza nije provedena
dogovor oko korištenja rezultata prikazanih u PIRLS almanahu i prijevoda statističkih pojmova korištenih u almanahu	28. ožujka	
koordinacija poslova – temeljem prvih dobivenih rezultata trebale su se nastaviti analize u kojima se povezuju socioekonomski čimbenici i podaci	travanj	niti jedna dogovorena statistička analiza nije provedena

prikupljeni od škola s postignutim rezultatima učenika – odgađa se za listopad jer se ovisi o datumu slanja podataka (očekujemo tijekom mjeseca lipnja) kao i raspoloživosti kolega iz Informacijsko-računalnog odjela		
dogovor oko daljnjeg tijeka i plana rada analiza za PIRLS i definiranje rokova za izvršenja zadataka	19. travnja	
sudjelovanje na 8. NRC PIRLS i TIMSS sastanku – pregled analize rezultata	Singapore, 26. – 29. lipnja	
izrada nacrtu sadržaja za PIRLS Izvještaj i razrada koordinacije aktivnosti pisanja PIRLS izvještaja	29. kolovoza	
koordinacija o daljnjim aktivnostima u vezi pisanja PIRLS Izvještaja	30. kolovoza	
zaprimiteljna zadnja inačica PIRLS 2011. međunarodnog izvještaja	31. kolovoza	
izrada završne inačice sadržaja za PIRLS Izvještaj i priprema rasporeda aktivnosti svih suradnika u izradi Izvještaja	3. rujna	
održano <i>online</i> testiranje za prevoditelje	6. rujna	
sastanak za analize zadataka i raspored aktivnosti u izradi izvještaja	7. rujna	
sastanak s prevoditeljicama, dogovor o prevodenju	9. rujna	
dogovor o prijevodu statističkih pojmova i korištenju terminologije kod prijevoda	13. rujna	
dogovor za grafičku pripremu i tisak PIRLS Izvještaja, sastanak za korekturu	14. rujna	
dogovor suradnje za lekturu i korekturu	rujan	
završena recenzija uvoda	14. rujna	
izvršen odabir konačnih tablica za tisak, dopunjen nacrt sadržaja i izrađen konačni plan sadržaja	18. rujna	
završena recenzija metodologije	18. rujna	
priprema materijala za štih probu grafičkoga uređenja	20. rujna	
odabir svih tekstova za prijevod iz PIRLS međunarodnog izvještaja za nacionalni izvještaj	20. rujna	
pregled slika s grafičkim urednikom za naslovnice i predložak naslovnice	24. rujna	

sastanak s grafičkim urednikom – dogovor oko fonta i izgleda tiska	4. listopada	
sastanak s ravnateljem – dogovor o izgledu prijeloma sastanak s Katarinom Cvijanović – unos ispravaka u zadnji set tablica – odluka o terminologiji i dogovor o daljnjem tijeku aktivnosti	5. listopada	
kontaktiranje grafičke urednice i dostava potrebnih podataka za izradu naslovnica PIRLS i TIMSS	listopad	
konferencija o sekundarnim analizama međunarodnih projekata ESLC, PIRLS, TIMSS i PISA u organizaciji EU komisije	Cipar, 15. – 16. studenoga	
završna korektura na prelomljenom tekstu	19. i 20. studenoga	
izrada PowerPoint prezentacije rezultata za medije	prosinac	
organiziranje press konferencije i objava rezultata	11. prosinca (planirano)	

Svi objavljeni rezultati u Izvještaju odnosit će se isključivo na ukupne, nacionalne, a ne na pojedinačne, učeničke ili školske, rezultate. Svi elementi provedenih ispitivanja ostaju tajni do objave rezultata (11. prosinca 2012. godine) i završne međunarodne konferencije na kojoj će biti predstavljeni prvi nacionalni izvještaji, pa tako i Izvještaj Republike Hrvatske.

Dodatne informacije:

- Odjel je prisustvovao prezentaciji *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja – poslovi, projekti i plan za 2012.* koju je održala zamjenica ravnatelja dr. sc. Jasmina Muraja (siječanj).
- Odjel je pružio administrativnu pomoć PISA odjelu u izradi potvrda o stručnom usavršavanju (15. ožujka).
- Održana edukacija za Istraživačko-razvojni odjel na temu *Pretraživanje online baze podataka – EBSCO, CC.* Nakon prezentacije održana je radionica gdje su sve djelatnice pokazale primjenu usvojenog sadržaja (22. ožujka).
- Održana edukacija o psihometrikim pojmovima koji su se koristili u PIRLS i TIMSS almanahu. Edukaciju je vodila Ira Tretinjak iz Informacijsko-računalnog odjela (travanj).

- Sastanak Istraživačko-razvojnog odjela. Tema sastanka: Pravilnik o radu i Pravilnik o stručnom usavršavanju. Odjel je upoznat s mjerama osiguranja zaštite tajnih podataka tijekom projekta (25. travnja).
- Sudjelovanje na prvom državnom skupu za učitelje razredne nastave u zvanju mentora i savjetnika u organizaciji AZOO-a. Teme skupa: *Hrvatski kvalifikacijski okvir, Kompetencijski pristup u odgojno-obrazovnom procesu, Sastavnice strukture nastavnog predmeta Hrvatski jezik u prvom odgojno-obrazovnom ciklusu, Prezentacija i analiza prikupljenih i sortiranih kriterija vrednovanja – jedinica ishoda učenja za Hrvatski jezik u razrednoj nastavi* (Vodice, 19. – 21. lipnja).
- Istraživačko-razvojni odjel ispunjava Obrazac za samovrednovanje (krajem lipnja).
- Za potrebe istraživanja utjecaja međunarodnih studija (PIRLS, TIMSS, PISA) ispunjen je upitnik Rije Kijima (lipanj).
- Dežurstvo na ispitima državne mature iz Hrvatskog jezika i Matematike (kolovoz).

6.2. TIMSS

Nakon što je 2011. godine uspješno završena faza provedbe projekta *Međunarodno istraživanje trendova u znanju matematike i prirodoslovlja – TIMSS 2011. (Trends in International Mathematics and Science Study)*, tijekom 2012. godine Istraživačko-razvojni odjel provodi aktivnosti izrade dva TIMSS izvješća: *TIMSS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz matematike* i *TIMSS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz prirodoslovlja*.

U projekt TIMSS Hrvatska se uključila krajem 2010. godine, temeljem dopusnice Vlade. Nositelj istraživanja u Republici Hrvatskoj bio je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja uz potporu Vlade Republike Hrvatske i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

Istraživanje je potvrđeno od opće skupštine IEA (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement - Međunarodnog udruženja za vrednovanje obrazovnih postignuća*) kao osnovna sastavnica IEA ciklusa temeljnih istraživanja, koji

također uključuje i međunarodno istraživanje PIRLS (*Progress in International Reading Literacy Study – Međunarodno istraživanje razvoja čitalačke pismenosti*).

Osnovni cilj istraživanja TIMSS je dobiti usporedive informacije o obrazovnim postignućima sa svrhom poboljšanja učenja i podučavanja Matematike i Prirode i društva, tj. prirodoslovlja.

Provedbom istraživanja TIMSS u 2011. godini pribavljene su bitne informacije uporabne vrijednosti o nastavnom programu i tehnikama podučavanja, a dobivena je i mogućnost pregleda detaljnih podataka o učinkovitim školskim ozračjima i resursima za podučavanje.

Prikupljene informacije o obrazovnim sustavima, nastavnim planovima i programima, učinkovitosti nastave, karakteristikama učenika, učitelja i škola, kao i analize proizašle iz istraživanja TIMSS, omogućuju sagledavanje i unapređenje nastavnog procesa, komparativne usporedbe i praćenje trendova.

Rezultati vrednovanja učeničkih postignuća, popraćeni podacima dobivenima iz pozadinskih upitnika, pomažu obrazovnim stručnjacima u sljedećim ciljevima:

- određivanju općeg obrazovnog pristupa u područjima važnima za buduće podučavanje matematike i prirodoslovlja
- određivanju jakih i slabih strana podučavanja matematike i prirodoslovlja u međunarodnom kontekstu
- mjerenju napretka sudjelovanjem u više ciklusa istraživanja TIMSS
- informiranju nacionalnih i lokalnih vlasti o provođenju školskog kurikulumu
- prikupljanju dubinskih podataka o školskoj klimi, dostupnim nastavnim sredstvima i metodama podučavanja
- preispitivanju jednakosti pristupa obrazovanju.

Istraživanje TIMSS osmišljeno je sa svrhom da bi se odgovorni u obrazovanju upoznali s rezultatima o obrazovnim postignućima poboljšanja učenja i podučavanja Matematike i Prirode i društva, tj. prirodoslovlja.

Nacionalna koordinatorica projekta TIMSS 2011. za Republiku Hrvatsku je dr. sc. Jasminka Buljan Culej, načelnica Istraživačko-razvojnog odjela.

Suradnica – asistentica za potrebe za potrebe baze podataka projekta TIMSS 2011. je Ines Elezović. Na Projektu su sudjelovali i sljedeći suradnici:

- dr. sc. Jasminka Buljan Culej – glavna urednica, koordinacija aktivnosti u izradi izvješća, stručna redakтура tekstova i tablica, recenzija uvoda i metodologije,

izrada predgovora, uvoda, poglavlja objavljenih rezultata za Hrvatsku, revizija tablica i tekstova te pisanje izvješća

- Snježana Golubović – priprema tablica i tekstova iz baze skeniranih ispitnih knjižica, izrada nalogu protokola o preuzimanju, čuvanju i pohranjivanju tajnih dokumenata i računala za sve vanjske suradnike i djelatnike koji su radili na TIMSS izvješću, priprema ispitnih pitanja sa slikama za prijelom, priprema tablica za lekturu i unos lekture tablica, priprema tablica za korekturu, unos prve i druge korekture tablica, uređivanje tablica i realizacija poslova referenta odjela
- Marija Gudelj – izrada nacrtu uvoda izvješća, provjera upisa lekture tablica i usporedba terminologije na temelju PIRLS tablica
- Ines Elezović – izrada metodologije izvješća
- Josip Šabić - opis 6 zadataka u izvještaju TIMSS matematika
- Ira Tretinjak - opis 6 zadataka u izvještaju TIMSS prirodoslovlje.

U izradi izvješća *TIMSS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz matematike* sudjelovali su:

- Maja Kušan – prijevod tekstova i odlomaka iz TIMSS Nacrta istraživanja i nekolicine tablica, usklađivanje tablica i tekstova prema upitnicima, tekstu i tablicama PIRLS-a, nakon lekture ponovni ispravak dijelova koji se odnose na upitnike i tablice te usklađivanje teksta i tablica
- Tanja Miloš – prijevod tablica, usklađivanje tablica s upitnikom i provjera tablica nakon unesene lekture
- Marina Marić – usklađivanje tablica i teksta Izvješća, izrada uputa za grafičkog urednika, provjera tablica na temelju originala, korespondencija s organizatorima, provjera obrazovnih ishoda u analiziranim zadacima, izmjena i dopuna teksta u analizama obrazovnih ishoda i novo usvojenih termina, praćenje dosljednosti termina u Izvješću, unos dogovorenih i novo usvojenih termina u tablice prije finalne korekture
- Zlata Babić – lektura teksta i tablica
- Katarina Cvijanović – korektura teksta i tablica
- Josip Žagar – grafički urednik
- Nataša Tepić - statističko testiranje
- Željka Sambolek Mikota – izrada naslovnice.

U izradi izvješća *TIMSS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz prirodoslovlja* sudjelovali su:

- Maja Kušan – prijevod tekstova i odlomaka iz TIMSS Nacrta istraživanja i nekolicine tablica, usklađivanje tablica i tekstova prema upitnicima, tekstu i tablicama PIRLS-a, nakon lekture ponovni ispravak dijelova koji se odnose na upitnike i tablice te usklađivanje teksta i tablica
- Tanja Miloš – prijevod teksta, odlomaka iz TIMSS Nacrta istraživanja i tablica, usklađivanje tablica s upitnikom nakon unesene lekture, provjera točnosti i usklađenosti teksta i tablica
- Marina Marić – usklađivanje tablica i teksta Izvješća, izrada uputa za grafičkog urednika, provjera tablica na temelju originala, korespondencija s organizatorima oko, provjera obrazovnih ishoda u analiziranim zadacima, izmjena i dopuna teksta u analizama obrazovnih ishoda i novo usvojenih termina, praćenje dosljednosti termina u Izvješću, unos dogovorenih i novo usvojenih termina u tablice prije finalne korekture.
- Zlata Babić – lektura teksta i tablica
- Katarina Cvijanović – korektura teksta i tablica
- Josip Žagar – grafički urednik
- Željka Sambolek Mikota – izrada naslovnice.

Istraživanje TIMSS provodi se u četverogodišnjim ciklusima. Republika Hrvatska uključila se u istraživanje u ciklusu TIMSS 2011., petim u nizu IEA-inih istraživanja vrednovanja matematike i prirodoslovlja, koji se od 1995. provodi u četvrtim i osmim razredima svake četiri godine. U ciklusu istraživanja TIMSS 2011. sudjelovalo je ukupno 63 zemalja iz cijeloga svijeta, od čega je 14 zemalja imalo status referentnih sudionica.

Provedba ciklusa TIMSS 2011. bila je jedinstvena za međunarodno istraživanje u četvrtom razredu jer se petogodišnji ciklus PIRLS vremenski poklopio s četverogodišnjim ciklusom TIMSS. Dakle, sudjelovanjem u TIMSS-u i PIRLS-u za četvrti razred, zemlje su mogle provesti jedno opsežno ispitivanje znanja triju osnovnih predmeta: matematike, prirodoslovlja i čitanja.

Centar je u cijelosti organizirao i proveo istraživanje TIMSS 2011. u 152 osnovne škole, s 295 uzorkovanih odjela četvrtih razreda osnovnih škola prema stratificiranome nacionalnom uzorku. U projektu TIMSS 2011. sudjelovalo je 4 584 učenika četvrtih razreda.

Istraživačko-razvojni odjel u 2012. godini priprema dva TIMSS izvješća: *TIMSS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz matematike* i *TIMSS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz prirodoslovlja*.

Nakon što je Nacionalna agencija za statistiku iz Kanade (Statistics Canada) poslala bazu podataka izvršene su aktivnosti čišćenja baze. Na zahtjev IEA DPC Hamburg, izvršene su dodatne kontrole na čišćenju baze podataka, a potom se pristupilo skeniranju svih ispitnih knjižica koje su poslone u DPC Hamburg. Izvršena je i priprema materijala za novu mrežnu stranicu projekta TIMSS.

Po primitku radne verzije *TIMSS Confidential Review* – statističkog pregleda o zemljama sudionicama, pretraživani su podaci stranica Državnog zavoda za statistiku u svrhu provjere i prepravka statističkih podataka za našu zemlju. Pretraživane su i inozemne stranice koje sadrže komparativan pregled po državama (UN data, World bank report i sl.) s ciljem provjere i prepravke podataka iz područja obrazovanja i zakonskih pravila o uključenosti djece s posebnim potrebama u obrazovni sustav. Za potrebe istraživanja izrađene su reference relevantnih članka iz EBSCO baze iz područja obrazovanja djece s posebnim potrebama.

U siječnju su nastavljene aktivnosti dopune *TIMSS Enciklopedije* s podacima za Hrvatsku jer su nam organizatori prosljedili tekst na dopunu. Za dopunu enciklopedije izvršen je prijevod obrazovnih ciljeva Nastavnog plana i programa iz sljedećih predmeta: Kemija, Fizika i Geografija, od petog do osmog razreda. Nadalje, izvršena je usporedba obrazovnih ciljeva s TIMSS Nacrtom za vrednovanje za usporedbu područja kojih, u okviru onih zadanih TIMSS Nacrtom za vrednovanje, uče učenici do kraja osmog razreda.

U ovom je razdoblju izrađena usporedna analiza TIMSS Nacrta za vrednovanje (*TIMSS Assessment Framework 2011.*) i Nastavnog plana i programa za osnovnu školu iz Matematike i Prirode i društva. Izvršena je analiza svih odobrenih udžbenika iz Matematike i prirodoslovlja i uspoređene su sličnosti i razlike između propisanog Nastavnog plana i programa iz nastavnih predmeta Matematike i Prirode i društva i TIMSS Nacrta za vrednovanje.

Održani su sastanci s djelatnicima Informacijsko-računalnog odjela vezanim uz organizaciju aktivnosti analiza podataka TIMSS projekta.

Tijekom veljače je usuglašen dogovor s psihometričarima oko analize podataka za TIMSS projekt. Dogovoreno je da odgovorna osoba bude Ira Tretinjak pod mentorskim vodstvom Josipa Šabića.

Za potrebe prijevoda *TIMSS 2011 Confidential Reviewa* na hrvatski jezik izvršena je provjera termina iz područja edukacije u hrvatskom obrazovnom sustavu radi usporedbe s ostalim obrazovnim sustavima zemalja u TIMSS istraživanju. Izvršena je ispravka i dopuna podataka *TIMSS 2011 Confidential Reviewa* za Hrvatsku i naše obrazovanje. Proučena su objavljena internacionalna izvješća projekata TIMSS iz prethodnih ciklusa.

Izvršena je analiza TIMSS ispitnih knjižica i procjena težine svakog zadatka u svih 14 ispitnih knjižica. Zbog potrebe prevođenja povjerljivih dokumenata Centar je sklopio ugovor o djelu s Majom Kušan. Tijekom veljače i ožujka završeno je skeniranje svih ispitnih knjižica, a knjižice su pohranjene u arhivu Centra.

Rukovodeći poslovi vezani za ažuriranje TIMSS projekta uključivali su učestalu korespondenciju s organizatorima u Boston Collegeu. Budući da su uočene nepravilnosti, Međunarodnom udruženju za vrednovanje obrazovnih postignuća (IEA) upućeni su komentari na PIRLS i TIMSS bazu podataka.

Nastavljene su aktivnosti izrade usporedne analize TIMSS Nacrta za vrednovanje i Nastavnog plana i programa za osnovnu školu iz Matematike i Prirode i društva i analize svih 14 TIMSS ispitnih knjižica uz argumentiranje osnove dodjeljivanja težina zadataka. U analizi je izvršena procjena težine zadataka neovisno o psihometrijskim rezultatima iz almanaha.

U suradnji s Informacijsko-računalnim odjelom usuglašena je koordinacija poslova analize podataka prikupljenih tijekom provedbe Projekta koja će se realizirati tijekom listopada. Za realizaciju analize zadužena je Nataša Tepić.

Nakon što su organizatori pripremili najnoviju inačicu *TIMSS Enciklopedije*, pristupilo se ponovnoj reviziji Enciklopedije te su izrađeni komentari za ispravak prije objavljivanja završne verzije kao i pregled i provjera točnosti podataka koji su ranije poslani. Nakon što su TIMSS i PIRLS enciklopedije pregledane i vraćene od strane organizatora, izvršena je dopuna i pojašnjavanje na temelju zatraženih pitanja.

Organizatorima u Boston Collegeu prosljeđen je izvještaj za *TIMSS Enciklopediju* i komentari prema reviziji inačice *TIMSS Enciklopedije*.

Nastavljena je učestala korespondencija s organizatorima u Boston Collegeu u vezi odgovora na reviziju baze Upitnika za učenike i Upitnika za učitelje jer su uočene nepravilnosti. Izvršena je provjera zadatka koji su imali negativnu diskriminativnost kod učenika koji su ispunjavali knjižicu TIMSS_M07. Za potrebe provjere napravljen je još jednom neovisni prijevod koji je bio identičan s prijevodom u ispitnoj knjižici.

Za potrebe *TIMSS Test-curriculum matching analysis spreadsheets*, izvršena je analiza ispitnih knjižica iz Matematike i prirodoslovlja i svaki je zadatak uspoređen s Nastavnim planom i programom. Zadaci koje učenici nisu učili po Nastavnom planu i programu posebno su označeni, tako da se mogu provesti analize koje će iz cjelokupnog postignuća isključivati ove zadatke.

Krajem ožujka realiziran je dogovor oko korištenja rezultata prikazanih u TIMSS almanahu, prevedeni su statistički pojmovi iz almanaha te je započelo upisivanje dobivenih psihometrijskih vrijednosti u ispitne knjižice. Uslijedio je pregled almanaha uz tumačenje podataka dobivenih psihometrijskom analizom.

Za potrebe Projekta proučeni su materijali s press konferencije TIMSS 2007. i TIMSS 2003. Temeljem rezultata međunarodnih istraživanja proučene su USA smjernice za razvoj matematičke pismenosti, NAEP Helping Children Learn Mathematics, gdje su proučene vrijedne informacije za TIMSS izvještaj.

Tijekom travnja je započela integracija i korelacija sadržaja TIMSS ispitnih knjižica. Za potrebe razumijevanja pristupa matematičkim ispitnim zadacima i analizi TIMSS knjižica prevedeni su relevantni dijelovi knjige *Problems without figures* autora Y. S. Gillana.

Provedena je koordinacija planiranih aktivnosti za provođenje analiza. Temeljem dobivenih rezultata prvih analiza, planiran je nastavak analiza u kojima se povezuju socioekonomski čimbenici i podaci prikupljeni od škola s postignutim rezultatima učenika. Navedene analize odgođene su za listopad jer se ovisilo o datumu slanja podataka (svi podaci iz Boston Collegea stigli su tijekom mjeseca lipnja) kao i raspoloživosti djelatnika iz Informacijsko-računalnog odjela.

Koordinacija aktivnosti i dogovor za analize i daljnji tijek i plan rada održan je 19. travnja. Odlučeno je da će Informacijsko-računalni odjel na TIMSS podacima raditi od rujna. Definirani su rokovi izvršenja zadataka i podjele aktivnosti te je usuglašeno da će na analizama u rujnu raditi Ira Tretinjak, a u listopadu Nataša Tepić. Za izradu analiza koordinatorica Projekta zatražila je od prisutnih plan i popis materijala koji su potrebni za analize.

Tijekom travnja je nastavljen upis dobivenih psihometrijskih vrijednosti u ispitne knjižice prema TIMSS almanahu. Početkom svibnja od organizatora je preuzeta nova inačica *TIMSS Enciklopedije* i izrađena je zadnja revizija prije tiska Izvadaka iz nacrtu enciklopedije (*TIMSS Encyclopaedia exhibits*). Izvršena je provjera upisanih podataka i usporedba s ranije poslanim podacima te su ispisane primjedbe revizije.

Nakon što je izvršena analiza finalnih primjedbi revizije *TIMSS Encyclopaedia exhibits*, primjedbe su prosljeđene organizatorima u Boston Collegeu.

Za potrebe objavljivanja zadataka na mrežnoj stranici Centra, na inozemnim su stranicama pretraživani objavljeni ispitni zadaci (IEA, ACER i Pedagoški institut Slovenije) iz prethodnih ciklusa, te su popisane šifre svih objavljenih TIMSS zadataka. Izvršeno je pretraživanje EBSCO baze za analizu TIMSS istraživanja iz slovenske perspektive, proučeni su članci o TIMSS iskustvima iz prethodnog ciklusa i prosljeđen je upit za dobivanje relevantnih članaka.

Nadalje, nastavljena je izrada integracije i korelacije sadržaja TIMSS ispitnih knjižica. Tijekom mjeseca lipnja pristigli su podaci iz Boston Collegea, te je izvršena revizija podataka. Krajem srpnja organizatori su objavili novu bazu za TIMSS (druga inačica baze objavljena je 31. srpnja), nakon čega je izvršena revizija TIMSS baze. Budući da su uočene pogreške, ostvarena je komunikacija s organizatorima zbog opaski u reviziji baze. Krajem kolovoza izrađen je nacrt sadržaja za TIMSS Izvještaj i razrađena je koordinacija aktivnosti u vezi pisanja PIRLS Izvještaja.

Sa slovenskog jezika izvršen je prijevod *Dostignuća matematičkoga znanja* i relevantnih dijelova poglavlja izvještaja TIMSS 2007 Pedagoškoga instituta Republike Slovenije. Krajem kolovoza od organizatora iz Boston Collegea preuzeta je zadnja inačica međunarodnog TIMSS izvještaja. Završna inačica sadržaja za TIMSS Izvješće izrađena je početkom rujna te je pripremljen raspored aktivnosti svih suradnika u izradi Izvještaja.

Početkom rujna angažirane su prevoditeljice za potrebe prevođenja povjerljivih dokumenata TIMSS i PIRLS izvještaja. Prilikom odabira suradnica provedeno je *online* testiranje kojemu su pristupile četiri kandidatkinje, nakon čega je izvršena provjera prijevoda i odabir dviju prevoditeljica. Prevoditeljice su angažirane na autorski ugovor za prijevod dokumenata iz međunarodnog izvještaja. Potom je utanačena procedura prijevoda tipskih tablica, a za potrebe prevođenja naručen je Englesko-hrvatski rječnik. Vanjske suradnice koje su radile s povjerljivim dokumentima detaljno su upoznate s načinom zaštite povjerljivih podataka prema izrađenoj proceduri za potrebe izvještaja. Dogovorena je suradnja za lekturu i korekturu TIMSS Izvještaja, te su angažirane lektorica Zlata Babić i korektorica Katarina Cvijanović.

U rujnu je održan sastanak s Informacijsko-računalnim odjelom i Ines Elezović radi dogovora oko analiza i opisa zadataka te rasporeda aktivnosti u izradi Izvještaja. Suradnicima u analizi zadataka prosljeđene su komparativne tablice za što kvalitetniji opis TIMSS zadataka. Suradnici koji su radili analize i statističko testiranje na računalu

s povjerljivim dokumentima, upoznati su s procedurom preuzimanja računala prema predviđenom rasporedu. Računalo je potom pohranjeno na sigurno mjesto u sef zbog potrebe osiguranja tajnosti povjerljivih dokumenata. Za potrebe Izvještaja, pretraživane su relevantne ispitne knjižice učenika iz baze i ID kodovi učenika radi pronalazjenja otvorenih i zatvorenih pitanja i odgovora koji će biti u Izvještaju. U bazi su uočene pogreške i izrađen je popis pogrešaka u TIMSS tablicama. Zbog revizije baze ostvarena je korespondencija s Marcom Joncasom i Oliverom Neueschmittom.

Nakon što je izvršen pregled svih tablica TIMSS Izvještaja, izvršen je konačan odabir popisa tablica za prijevod, tisak i unos u nacionalni izvještaj. Dopolnjen je nacrt sadržaja, izrađen konačan plan sadržaja i pripremljen nacrt uvoda. Odabrani su tekstovi za prijevod iz TIMSS međunarodnog izvještaja koji su ušli u nacionalni izvještaj.

Izradi Izvještaja, prevođenju dokumenata za Izvještaj, pripremi tekstova i tablica prethodili su česti sastanci Istraživačko-razvojnog odjela, a radi koordinacije i organizacije brojnih aktivnosti: dogovor o korištenju terminologije kod prijevoda, dogovor o prijevodu statističkih pojmova, dogovor o korištenju skraćenica, dogovor o upisivanju prijevoda zemalja i ostalih nepromjenjivih tekstova u TIMSS tablice, utanačenje termina, dogovor oko upisa u tablice i potvrde termina u NPIP-u, HNOS-u i Okvirnom kurikulumu, dogovor o preuzimanju podataka sa stranice Boston Collegea i tiskanju materijala pod embargom.

Izrađen je detaljan plan rada i hodogram aktivnosti tijekom izrade Izvještaja za sve suradnike.

Održan je i sastanak za grafičku pripremu uređivanja za tisak. Na sastanku je dogovoreno da će Josip Žagar obaviti kompletnu grafičku pripremu za tisak. Prosljeđen je upit u Boston Collegeu za dizajn i grafički tisak Izvještaja. Izvršena je štih proba grafičkoga uređenja te je pripremljena naslovnica, 4 tipa različitih tablica i dva poglavlja teksta Izvješća.

Krajem rujna iz Boston Collegea su zaprimljene *TIMSS Enciklopedije*. Za grafički tisak pripremljene su slike iz ispitnih knjižica i upitnika koje će biti u Izvještaju. Izvršen je pregled slika s grafičkim urednikom za naslovnice i izrađen je predložak naslovnice. Lektura tablica je napravljena na klasičan način papir-olovka, a unos lekture izvršen je u Excelu. Nakon unosa lekture izvršena je provjera ispravnosti unosa lekture. Izvršena je stručna redakcija prema kojoj su donesene odluke za potrebe unosa izmjena spornih termina i glagola.

Nakon grafičke štih probe pregledane su tablice i usuglašen je dogovor oko fonta i izgleda tiska te su dostavljeni potrebni podaci za izradu naslovnica PIRLS i TIMSS. Budući da analize koje su prethodno dogovorene, nisu obavljene upućeno je pismo djelatnici. Sve tablice Izvješća su provjerene i sadržajno pregledane, opisani su dobiveni podaci, izrađen je predgovor i završetak uvoda.

U tijeku su završni poslovi pisanja izvješća o rezultatima istraživanja TIMSS – izvješća za matematiku i izvješća za prirodoslovlje.

Aktivnosti projekta TIMSS* u 2012. godini

AKTIVNOSTI (nastavno od siječnja 2012.)	MJESEC	OPASKE
održani sastanci s djelatnicima Informacijsko-računalnog odjela – dogovor oko analize podataka za TIMSS projekt	siječanj	niti jedna dogovorena statistička analiza nije provedena
dogovor s psihometričarima oko opisa podataka za TIMSS projekt	veljača	
koordinacija poslova analiza podataka prikupljenih tijekom provedbe Projekta (dogovorena je realizacija tijekom listopada)	ožujak	niti jedna dogovorena statistička analiza nije provedena
održan sastanak s Ines Elezović i Irom Tretinjak – zajednički pregled TIMSS baze podataka <i>Upitnika za učenike</i> i <i>Upitnika za učitelje</i> .	12. ožujka	
dogovor oko korištenja rezultata prikazanih u TIMSS almanahu i prijevoda statističkih pojmova korištenih u almanahu	28. ožujka	
koordinacija poslova – temeljem prvih dobivenih rezultata trebale su se nastaviti analize u kojima se povezuju socioekonomski čimbenici i podaci prikupljeni od škola s postignutim rezultatima učenika – odgađa se za listopad jer se ovisi o datumu slanja podataka (očekujemo tijekom mjeseca lipnja) kao i raspoloživosti kolega iz Informacijsko-računalnog odjela	travanj	niti jedna dogovorena statistička analiza nije provedena
dogovor oko daljnjeg tijeka i plana rada analiza za TIMSS i definiranje rokovi izvršenja zadataka	19. travnja	

sudjelovanje na 8. NRC PIRLS i TIMSS sastanku – pregled analize rezultata	Singapore, 26. – 29. lipnja	
izrada nacрта sadržaja za TIMSS izvještaj i razrada koordinacija aktivnosti pisanja TIMSS Izvještaja	29. kolovoza	
zaprimiteljna zadnja inačica TIMSS 2011. međunarodnog izvještaja	31. kolovoza	
koordinacija o daljnjim aktivnostima u vezi pisanja izvještaja za TIMSS	rujan	
izrada završne inačice sadržaja za TIMSS Izvještaj i priprema rasporeda aktivnosti svih suradnika u izradi Izvještaja	3. rujna	
održano <i>online</i> testiranje za prevoditelje	6. rujna	
sastanak za analize zadataka i raspored aktivnosti u izradi Izvještaja	7. rujna	
sastanak s prevoditeljima, dogovor o prevođenju	9. rujna	
dogovor o prijevodu statističkih pojmova i korištenju terminologije kod prijevoda	13. rujna	
dogovor za grafičku pripremu i tisak Izvještaja, sastanak za korekturu	14. rujna	
dogovor suradnje za lekturu i korekturu	rujan	
izvršen odabir konačnih tablica za tisak, dopunjen nacrt sadržaja i izrađen konačan plan sadržaja	18. rujna	
priprema materijala za štih probu grafičkoga uređenja	20. rujna	
pregled slika s grafičkim urednikom za naslovnice i predložak naslovnice	24. rujna	
sastanak s grafičkim urednikom – dogovor oko fonta i izgleda tiska	4. listopada	
sastanak s ravnateljem – dogovor o izgledu prijeloma sastanak s Katarinom Cvijanović – unos ispravaka u zadnji set tablica – odluka o terminologiji i dogovor o daljnjem tijeku aktivnosti	5. listopada	
kontaktiranje grafičke urednice i dostava potrebnih podataka za izradu naslovnica PIRLS i TIMSS	listopad	
konferencija o sekundarnim analizama međunarodnih projekata ESLC, PIRLS, TIMSS i PISA	Cipar, 15. – 16.	

u organizaciji EU komisije	studenoga	
završna korektura na prelomljenom tekstu	29. i 30. studenoga	
izrada PowerPoint prezentacije rezultata za medije	prosina	
organiziranje press konferencije i objava rezultata	11. prosinca (planirano)	

*navedene aktivnosti projekta TIMSS za 2012. godinu uključuju pripreme izvješća za matematiku i pripreme izvješća za prirodoslovlje

Rezultati istraživanja TIMSS 2011. biti će tiskani u dva izvješća: *TIMSS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz matematike* i *TIMSS 2011. Izvješće o postignutim rezultatima iz prirodoslovlja*.

Svi objavljeni rezultati u izvješćima odnosit će se isključivo na ukupne, nacionalne, a ne na pojedinačne, učeničke ili školske, rezultate. Svi elementi provedenih ispitivanja ostaju tajni do objave rezultata (6. prosinca 2012. godine) i završne međunarodne konferencije na kojoj će biti predstavljeni prvi nacionalni izvještaji, među kojima i izvještaj Republike Hrvatske.

Dodatne informacije:

- Održana edukacija za Istraživačko-razvojni odjel na temu *Pretraživanje online baze podataka, EBSCO, CC*. Nakon prezentacije održana je radionica gdje su sve djelatnice pokazale primjenu usvojenog sadržaja (22. ožujka).
- Održana edukacija o statističkim pojmovima koji su se koristili u PIRLS i TIMSS almanahu. Edukaciju je vodila Ira Tretinjak iz Informacijsko-računalnog odjela (travanj).
- Priprema podataka za Nataliju Gjeri i Zorana Žitnika o TIMSS 2011. ocjenjivačima i opis procesa edukacije i provedbe ocjenjivanja (travanj).
- Sastanak Istraživačko-razvojnog odjela. Tema sastanka: Pravilnik o radu i Pravilnik o stručnom usavršavanju. Odjel je upoznat s mjerama osiguranja zaštite tajnih podataka tijekom projekta (25. travnja).
- Čitanje sinopsisa Ines Elezović za doktorat i prezentacija sinopsisa doktorskog studija (svibanj).
- Za potrebe istraživanja utjecaja međunarodnih studija (PIRLS, TIMSS, PISA) ispunjen je upitnik Rije Kijima (lipanj).
- Istraživačko-razvojni odjel ispunjava obrazac za samovrednovanje (krajem lipnja).

6.3. ESLC

Nakon što je 2011. godine uspješno završena faza provedbe *projekta Europsko istraživanje jezičnih kompetencija – ESLC (European Survey on Language Competences)*, tijekom 2012. godine Istraživačko-razvojni odjel provodio je aktivnosti izrade izvješća pod nazivom *Prvo europsko istraživanje jezičnih kompetencija*.

Izvješće uključuje međunarodnu usporedbu Hrvatske s ostalim zemljama na području stranih jezika. Zaključno, 2012. godina bila je godina izrade Izvješća o provedenom istraživanju ESLC.

Opći ciljevi Projekta su:

- uspostava europskog indikatora jezičnih kompetencija i pružanje pouzdanih informacija o učenju jezika i jezičnim kompetencijama mladih ljudi
- pružanje strateških informacija autorima smjernica, učiteljima i učenicima u svim državama koje su sudjelovale u istraživanju.

Specifični ciljevi Projekta su pružiti usporedive rezultate:

- o stečenim kompetencijama prilikom poučavanja stranih jezika
- o spoznajama dobrih primjerima iz prakse prilikom učenja stranih jezika
- o napretku koji je učinjen na putu ka cilju usavršavanja učenja stranih jezika
- o povezanosti uspješnosti u učenju stranih jezika s različitim demografskim, socijalnim, ekonomskim i obrazovnim čimbenicima.

Svrha istraživanja ESLC je mjerenje učeničkih kompetencija iz stranih jezika u administrativnim jedinicama (zemljama ili govornim područjima država) koje su sudjelovale u istraživanju. Jezici koji su ispitani u istraživanju službeni su jezici Europske unije, a u administrativnim jedinicama predstavljaju prvi i drugi najzastupljeniji jezik u poučavanju. Ispitivani jezici u zemljama sudionicama ovoga istraživanja bili su engleski, francuski, njemački, talijanski i španjolski jezik.

Svrha projekta nije bila samo provesti istraživanje jezičnih kompetencija, nego i prikupiti podatke o učenju jezika, metodama poučavanja i kurikulumima. Kako bi se osiguralo da države članice imaju mogućnost usporedbe podataka, uz prikupljanje informacija o znanju jezika, prikupljeni su i pozadinski podaci iz *Upitnika za učenike*, *Upitnika za učitelje* i *Upitnika za ravnatelje*.

Podaci koji su se prikupili istraživanjem ESLC prikazali su administrativnim jedinicama uvid u relativne prednosti i nedostatke učenika što se tiče ispitanih jezičnih vještina te razmjenu dobrih praksi s ostalim jedinicama koje su sudjelovale u istraživanju.

Nacionalna koordinatorica projekta za Republiku Hrvatsku i članica Savjetodavnog tijela Europske komisije za potrebe projekta ESLC je dr. sc. Jasminka Buljan Culej, načelnica Istraživačko-razvojnog odjela.

Suradnica - asistentica projekta ESLC je Marina Marić.

U izradi izvješća **Prvo europsko istraživanje jezičnih kompetencija** sudjelovali su:

- dr. sc. Jasminka Buljan Culej – načelnica Istraživačko-razvojnog odjela, voditeljica tima
- Snježana Golubović – suradnica na Projektu, izrada tablica i grafikona
- Marina Marić – suradnica na projektu, recenzija Izvješća, rad na tablicama i tekstu
- Marija Gudelj – suradnica na Projektu, unos lekture i rad na tekstu
- Maja Kušan – suradnica na Projektu, prevoditeljica, recenzija Izvještaja
- Odsjek za psihometriju Informacijsko-računalnog odjela – izrada analiza za RH
- Petar Radelj – urednik Izvješća
- Mirjana Gašperov – lektura
- Mark Davies – lektor za engleski jezik.

Uz odobrenje Vlade Republike Hrvatske i podršku Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, glavno ispitivanje jezičnih kompetencija učenika osmih razreda, osnovnih škola iz engleskoga i njemačkoga jezika provedeno je 2011. godine. Centar je uspješno proveo *Europsko istraživanje jezičnih kompetencija* u 144 uzorkovane osnovne škole, s ukupno 3 342 uzorkovana učenika.

Glavno istraživanje provedeno je 2011. godine na uzorku učenika koji završavaju posljednju godinu nižeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 2) ili drugu godinu višeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 3). U Republici Hrvatskoj ISCED 2 završava s osmim razredom osnovne škole.

Europsko istraživanje jezičnih kompetencija (ESLC) temelji se na ispitima kojima su izmjerene sposobnosti čitanja, slušanja i pisanja na dva strana jezika učenika u dobi od 14 i 15 godina.

U projektu ESLC sudjelovalo je 14 zemalja Europske unije: Belgija (flamansko, francusko i njemačko govorno područje), Bugarska, Engleska, Estonija, Francuska,

Grčka, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugal, Slovenija, Španjolska, Švedska i Republika Hrvatska.

Istraživanjem ESLC vrednovale su se učeničke sposobnosti svrhovite upotrebe jezika za razumijevanje govorenih ili pisanih tekstova ili pisanog izražavanja. Kako bi se omogućila usporedba administrativnih jedinica koje sudjeluju u istraživanju, izmjereno znanje jezika, koje je uočeno kod učenika, opisano je s obzirom na razine Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike (ZEROJ).

Prednost u ESLC ispitivanju bio je individualizirani pristup koji se primjenjivao, što je novost u međunarodnim ispitivanjima. Uzorkovani učenici najprije su pisali kratki inicijalni test iz kojeg je vidljiv stupanj njihova znanja, na osnovu kojega su na glavnom ispitivanju dobili odgovarajuću razinu ispita. Svaka administrativna jedinica imala je dva odvojena uzorka: jedan uzorak za ispitivanje znanja prvoga stranog jezika i jedan za ispitivanje znanja drugoga stranog jezika, a svaki je uzorkovani učenik pisao ispit iz samo jednoga stranog jezika.

Istraživačko-razvojni odjel je u 2012. godini na projektu ESLC imao zadatak i cilj izrade izvještaja o provedenom istraživanju u 2011. godini i prezentirati ga nadležnima, što je i realizirano. Aktivnosti pripreme izvještaja pod naslovom *Prvo europsko istraživanje jezičnih kompetencija* provedene su navedenim slijedom.

Početak siječnja 2012. godine započete su aktivnosti izrade nacionalnoga izvještaja projekta ESLC. Budući da je prilikom obrade ESLC podataka iz *Upitnika za učenike* utvrđen nedostatak određenih varijabli, pretraživao se *Codebook* u svrhu provjere. Provjerene su varijable, te je izvršena usporedba s *Codebookom* za obradu ESLC rezultata.

Nakon što je sredinom veljače zaprimljeno *Završno izvješće za ESLC projekt (ESLC Final report)*, započeta je recenzija izvještaja. Izvršena je provjera točnosti podataka za Hrvatsku i usporedba s prethodno poslanim podacima u *National Questionnaire for the European Survey on Language Competences 2011 Main Study*, kao i provjera točnosti podataka i tabličnih prikaza o učenju klasičnih jezika u Hrvatskoj i informacija o formalnoj edukaciji učitelja. Prilikom provjere uspoređeni su *ESLC Final report* i *ESLC National Questionnaire*, za pitanja koja se odnose na formalnu edukaciju učitelja i mogućnosti učenja latinskog i grčkog u našim osnovnim školama, te njihove prezentacije u završnom izvješću.

Nakon zaprimanja *Tehničkog izvještaja za ESLC projekt - ESLC Technical report*, izvršena je provjera točnosti podataka o populaciji i stratifikaciji, a izrađen je i pregled izvještaja o informacijama za Hrvatsku, kao i druge zemlje. Pretraživane su ESLC baze

podataka i *Basecamp* (zaštićene mrežne stranice ESLC) za rezultate (*Country data set*) i kodere (*Codebook*), za potrebe obrade podataka od strane psihometričara.

Nadalje, pristupilo se provjeri baza za ESLC projekt, izvršena je provjera propisane razine znanja prema Zajedničkom referentnom europskom okviru za jezike koju trebaju imati učenici na kraju osmog razreda za engleski i njemački jezik (za prvi i drugi strani jezik) za usporedbu s postignućem škole kod izrade analiza za nacionalni izvještaj.

Početak ožujka organizatori su postavili nove datoteke na *Basecamp*. Izvršena je revizija datoteka te su sastavljeni komentari za završni izvještaj, koji su prosljeđeni Europskoj komisiji u svojstvu predstavnika Republike Hrvatske Savjetodavnom odboru (*Advisory Board*).

Potom je izrađen popis potrebnih statističkih analiza za potrebe ESLC izvještaja koji je predan Europskoj komisiji.

Prijevod izvještaja *ESLC Report* započeo je 13. ožujka, a završio je 17. travnja. Kod prevođenja izrađen je glosar za ESLC 2011. s popisom statističkih i drugih stručnih termina za Projekt te je prema rječniku usklađena terminologija Izvještaja. Tijekom prevođenja izvještaja ostvarena je suradnja s Informacijsko-računalnim odjelom oko usklađivanja stručnih pojmova i statističke terminologije.

Nakon što su organizatori poslali drugu, ispravljenu inačicu Završnog izvještaja ESLC, izvršena je provjera prijevoda i usklađivanje prema novoj inačici zaprimljenog izvještaja. Neki dijelovi izvještaja bili su naknadno dodani te je usklađivanje dviju inačica nastavljeno i u svibnju.

Za potrebe analiza u nacionalom izvještaju projekta ESLC, ostvarena je suradnja s Odsjekom za psihometriju Informacijsko-računalnog odjela. Tijekom travnja 2012. održani su redoviti tjedni sastanci četvrtkom na kojima je definiran način analiziranja podataka. Analize za ESLC nacionalni izvještaj izrađene su na deskriptivnoj razini (numeričkoj i grafičkoj), izrađene su na razini vještina i u analizama korišteni su PL-ovi, gdje je to metodološki opravdano, a od sociodemografskih varijabli koristio se samo spol. U analizama su grafički prikazane razlike postignuća po spolu i po vještinama na nacionalnom nivou za svaki jezik uz računanje deskriptivne statistike, a interpretacija postignuća škola izrađena je prema propisanim razinama znanja prema ZEROJ-u.

U travnju su za potrebe Izvještaja izrađeni sažeci priopćenja i vijesti vezane uz obrazovanje, zapošljavanje i tržište rada, pretraživane su mrežne stranice Europske

unije s ciljem pronalaženja informacija o konferencijama u organizaciji Europske komisije, o različitim obrazovnim institucijama i organizacijama.

Sredinom travnja Europska komisija priredila je *Završni izvještaj ESLC i Tehnički izvještaj ESLC*, te je izvršena revizija Izvještaja.

Tijekom sastanka, 26. travnja, definirane su analize koje će se slati Europskoj komisiji za nacionalni izvještaj. Budući da su pronađene pogreške u bazi u uzorku za ESLC, što je Gallupova pogreška, realizirana je prijava pogreške na *Basecampu* te se kontaktiralo statističare u Gallupu i CITO-u. Izvršena je provjera CB upitnika iz ESLC projekta čiji su podaci nedostajali u bazi. Uspoređeni su podaci iz tablica uzorkovanih ESLC škola i izvršena je provjera istovjetnosti podataka.

Početkom svibnja izvršena je revizija i usklađivanje nove (druge) inačice povjerljivog dokumenta *ESLC Reporta* s prijevodom prve inačice. Unesene su potrebne promjene te je započeta izrada tablica i grafova. Izradi grafova pristupilo se na temelju zaprimljenih SurveyLang Excel tablica. Izrađen je popis prevedenih naziva tablica iz *ESLC Reporta* i izvršena analiza tablica za ESLC izvještaj. Također, započeta je izrada nacionalnog ESLC izvještaja nakon čega su pripremljeni rezultati ESLC projekta za prezentaciju ravnatelju i zamjenici ravnatelja.

Za dogovor oko prezentacije tablica ESLC nacionalnih rezultata održan je sastanak s djelatnicama koje su radile analize.

U reviziji *Završnog izvješća ESLC* utvrđena je velika količina pogrešaka. Izrađen je detaljan osvrt i proslijeđeno je pismo Europskoj komisiji u kojem se objašnjavaju problemi prisutni u izvješćima ESLC. Izrađen je popis pogrešaka i nelogičnosti u dokumentima *ESLC Final Report* i *ESLC Appendix Chapters 4-5-6*. Pismo je sadržavalo 3 priloga s popisom pogrešaka na ukupno 7 stranica. Zbog navedenog ostvarena je konverzacija s Margot Kuzmom i dr. Forehlichom.

Rukovodeći poslovi vezani za ažuriranje ESLC projekta uključivali su učestalu korespondenciju s organizatorima tijekom izrade Izvještaja, napose za dodatna pojašnjenja recenzije ESLC Izvještaja i izrade statističkih analiza podataka za nacionalni izvještaj.

Sredinom svibnja organizatori su postavili nove baze na *Basecampu*, objavljeni su podaci za Englesku. Krajem svibnja održan je sastanak s Informacijsko-računalnim odjelom koji obavlja nacionalne analize ESLC podataka. Utvrđeno je da su analize za ESLC usporene jer su suradnice zauzete državnom maturom.

Europskoj komisiji upućen je zahtjev za slanjem 20-tak tablica čije podatke tada još nismo dobili. Zbog nedostatnih podataka Izvještaj ne bi mogao biti tiskan na

vrijeme, te je zbog toga kontaktirana Europska komisija. Europska je komisija nakon toga postavila treću inačicu *Završnog izvještaja ESLC*, te je izvršena revizija za treću inačicu. Izvršeno je usklađivanje treće inačice povjerljivog dokumenta *ESLC Report* s prijevodom druge inačice i unošenje potrebnih promjena. Izvršena je provjera naknadno dostavljenih podataka i slika za izradu grafova za Završno izvješće ESLC.

Prilikom izrade nacionalnog izvješća Republike Hrvatske, za Europsku komisiju su prikupljeni dokumenti Republike Hrvatske o školstvu i poučavanju stranih jezika. Pretraživani su relevantni radovi iz područja učenja stranih jezika u RH, pretraživani su statistički podaci o učenju engleskog jezika i ispunjen je upitnik *Country Survey for English Teaching and Learning Survey*.

U svibnju je započela lektura Izvješća, potom je izvršena korekcija i prilagodba lektoriranog teksta i izvršen je unos ispravaka u Izvješće.

U lipnju su pretraživani relevantni članci o istraživanju stranih jezika za potrebe Izvješća, razine ISCED-a za učitelje koji predaju strani jezik u osnovnoj školi i zastupljenost stranih jezika u osnovnoj školi od 2008. do 2011. školske godine, a za potrebe press konferencije izrađena je ESLC prezentacija. Tijekom lipnja su nastavljeni završni poslovi lekture, nacionalni izvještaj je izrađen i preveden na engleski jezik, te je predan lektoru Marku Daviesu. Nakon lekture izvršen je unos lektoriranih elemenata u englesku inačicu nacionalnog izvješća ESLC-a.

Prevedeni su sljedeći dokumenti s engleskog na hrvatski jezik: odlomci iz *Nacionalnog izvješća ESLC-a* (odlomak 4.1. i odlomak 4.8. iz *Tehničkog izvješća ESLC-a*). Pripremljen je nacionalni izvještaj na hrvatskom jeziku i dokumenti za mrežnu stranicu Centra.

U lipnju su nastavljeni završni poslovi oko tiska knjige: korektura, konzultacije oko prijeloma teksta i dizajna naslovnice i sl. Potom je u tiskari ITG tiskano izvješće *Prvo europsko istraživanje jezičnih kompetencija*. Izvješće sadrži 214 stranica, 114 slika i 33 tablice. U lipnju 2012. godine knjiga je izašla iz tiska u nakladi od 300 primjeraka. Otisnuti su i sljedeći dokumenti: *Prvo europsko istraživanje jezičnih kompetencija: Sažetak* i *Preliminarni hrvatski rezultati Prvoga europskog istraživanja jezičnih kompetencija*.

Za objavu rezultata izrađeno je priopćenje za javnost i pripremljena ESLC prezentacija za press konferenciju. Naposljetku, u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta održana je press konferencija za objavu ESLC rezultata. Budući da je Europska komisija u Bruxellsu održala konferenciju u isto vrijeme i predstavila rezultate za 14

zemalja čiji su učenici sudjelovali u istraživanju, upućen je poziv za sudjelovanje na konferenciji hrvatskim predstavnicima u Bruxellsu.

Aktivnosti projekta ESLC u 2012. godini

AKTIVNOSTI (nastavno od siječnja 2012.)	MJESEC
Analiza podataka prikupljenih tijekom provedbe projekta u suradnji s Informacijsko-računalnim odjelom (analiza nije realizirana).	siječanj 2012.
Temeljem dobivenih rezultata prvih analiza u siječnju, planirane su analize u kojima se povezuju socioekonomski čimbenici i podaci prikupljeni od škola s postignutim rezultatima učenika (analize nisu realizirane). Europska komisija poslala je prvi nacrt izvještaja, započelo se s analizom <i>Tehničkog izvještaja ESLC</i> .	veljača 2012.
Sudjelovanje na 12. sastanku Savjetodavnog odbora ESLC projekta (<i>Advisory Board</i>) s temom <i>Završni skupni i nacionalni izvještaj ESLC projekta</i> .	Bruxelles, 23. – 24. veljače
Recenzija prvog nacrta izvještaja Europske komisije.	ožujak 2012.
Sudjelovanje na sastanku Savjetodavnog odbora (<i>Advisory Board</i>).	Bruxelles, 27. ožujka
Početak prijevoda izvještaja <i>ESLC Report</i> .	13. ožujka – 17. travnja
Izrađen je popis potrebnih statističkih analiza za potrebe ESLC izvještaja koji je predan Europskoj komisiji.	14. ožujka
Koordinacija poslova analiza rezultata, definiran dogovor oko analiza za ESLC.	30. ožujka
Analiza podataka prikupljenih tijekom provedbe Projekta u suradnji s Informacijsko-računalnim odjelom.	travnja 2012.
Održani sastanci za ESLC analizu i ESLC baze i dogovori o daljnjem tijeku dogovorenih poslova. Teme sastanaka: <i>Pitanja i dogovori vezani uz zahtjev za statističkim analizama ESLC podataka</i> .	19. i 26. travnja
Sudjelovanje na 13. sastanku Savjetodavnog tijela Europske komisije na temu: <i>Diseminacija rezultata projekta ESLC koja će biti na konferenciji za novinare 21. lipnja 2012.</i>	Bruxelles, 23. - 24. travnja
Definirane su analize koje će se slati Europskoj komisiji – nacionalni izvještaj	26. travnja
Sastanak o provedbi analiza ESLC podataka za potrebe nacionalnoga izvještaja.	travnja 2012.
Početak rada na tablicama i grafikonima za ESLC projekt.	4. svibnja
Održan sastanak – ponovljene analize za statističko	10. svibnja

testiranje, kao i izrada novih analiza SES pokazatelja, po spolu, PB/CB. – nije realizirano	
Koordinacija poslova, sastanak s grafičkim urednikom, lektoricom i prevoditeljicom, dogovor o daljnjem tijeku suradnje.	10. svibnja
Pisanje pisma Europskoj komisiji – osvrt na veliku količinu pogrešaka u <i>Završnom izvještaju ESLC</i> .	11. svibnja
Sastanak u vezi lekture i unosa lekture.	14. svibnja
Održan je sastanak s Informacijsko-računalnim odjelom koji obavlja nacionalne analize ESLC podataka.	21. svibnja
Europska komisija postavila je treću (završnu) inačicu <i>Završnog izvještaja ESLC</i> .	24. svibnja
Predaja nacрта nacionalnog izvještaja ravnatelju na čitanje.	30. svibnja
Prepiska sa statističarima i zahtjev za dodatnim analizama – dodatne analize nisu realizirane	1. lipnja
Sastanak s Markom Daviesom – lektura prevedenog nacionalnog izvještaja. Sastanak s Petrom Radeljom - uređivanje <i>Završnog izvješća ESLC</i> .	lipanj
Prvi otisak knjige <i>Prvo europsko istraživanje jezičnih kompetencija</i> u ITG-u.	18. lipnja
Sastanak s Ministrom u MZOS-u. Tema: <i>ESLC objava rezultata</i> .	19. lipnja
Održana je press konferencija. MZOS – objava ESLC rezultata.	21. lipnja
Sudjelovanje na konferenciji: <i>Višejezičnost u Europskoj uniji – multilingvizam</i> .	Cipar, 26. – 28. rujna
Sudjelovanje na konferenciji o provedbi ESLC istraživanja u Europskom parlamentu. Održano pozvano predavanje na temu: <i>Rezultati ESLC za Hrvatsku</i> .	Bruxelles, 2. listopada
Konferencija o sekundarnim analizama međunarodnih projekata ESLC, PIRLS, TIMSS i PISA u organizaciji EU komisije.	Cipar, 15. – 16. studenoga

Rezultati projekta ESLC objavljeni su 21. lipnja 2012. u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta. Ministar dr. sc. Željko Jovanović objavio je nacionalne rezultate *Prvog europskog istraživanja jezičnih kompetencija*. Glavna saznanja europskog istraživanja jezičnih kompetencija predstavila je dr. sc. Jasminka Buljan Culej, nacionalna koordinatorica istraživanja i članica Savjetodavnog tijela Europske komisije za potrebe istraživanja ESLC.

Ministar Željko Jovanović zaključno je prezentirao stavove Ministarstva o korištenju rezultata sukladno programima Vlade kojoj je cilj unapređenje obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

Izvještaj *Prvo europsko istraživanje jezičnih kompetencija* u potpunosti donosi rezultate provedenog istraživanja ESLC kao i sve detaljne podatke rezultata u okviru ovoga Projekta. O rezultatima istraživanja ESLC javnost je informirana na tiskovnoj konferenciji, a Izvještaj je objavljen na mrežnoj stranici Centra.

Primijećen je pozitivan odnos između:

- znanja ispitanog jezika i učeničke percepcije roditeljskog znanja tog jezika
- ispitanog jezika i izloženosti ispitanom jeziku preko tradicionalnih i novih medija, kao i uporabe ispitanog jezika preko tradicionalnih i novih medija.

Što učenici i učitelji češće govore strani jezik na nastavi, to je bolji rezultat učenika u znanju stranih jezika. Raniji početak učenja stranih jezika i učenje većeg broja stranih i klasičnih jezika utječe na postizanje boljih rezultata.

Podaci istraživanja ESLC znatno pridonose bazi znanja ranije dostupnoj na europskoj razini ili u službenim nacionalnim statistikama. Podaci bi trebali služiti kao vrijedan izvor istraživačima, autorima smjernica, nastavnicima, roditeljima i učenicima i trebali bi omogućiti pregled napretka u vezi s ispunjenjem zaključaka o učenju dvaju stranih jezika od rane dobi donesenih na sastanku Vijeća Europe u ožujku 2002. godine u Barceloni.

Rezultati dobiveni ovim istraživanjem predstavljaju osnovno sredstvo pri određivanju i razvijanju obrazovnih smjernica o učenju stranih jezika i višejezičnosti u Republici Hrvatskoj i diljem Europe.

Dodatne informacije:

- U Europskom parlamentu u Bruxellesu 2. listopada je održano pozvano predavanje na temu *Rezultati ESLC za Hrvatsku*.
- Zamjenici ravnatelja poslan *Elaborat o određivanju pragova* (lipanj).
- Ispunjavanje obrasca o samoprocjeni i obrasca za kreda analizu (lipanj – kolovoz).
- Tiskani dokumenti ESLC projekta prosljeđeni su saborskom zastupniku Nikoli Vuljaniću (listopad).

6.4. OECD/PISA

Cilj PISA 2012 istraživanja je prikupiti međunarodno usporedive pokazatelje o vještinama i znanjima učenika i kontekstualnim čimbenicima koji doprinose uspješnosti učenja, škola i obrazovnih sustava. Cilj PISA 2012 istraživanja je vrednovati obrazovne sustave ispitujući vještine, znanja i stavove petnaestogodišnjih učenika u području matematičke, financijske, prirodoslovne i čitalačke pismenosti; prikupiti kontekstualne čimbenike koji oblikuju ishode učenja; pratiti napredak u ishodima učenja i postizanju ključnih obrazovnih ciljeva.

VODITELJICA:

- Michelle Braš Roth, nacionalni projektni menadžer/načelnica PISA centra

SURADNICI:

- Ana Markočić-Dekanić, viša stručna savjetnica
- Marina Markuš-Sandrić, stručna savjetnica
- vanjski suradnici: koderi, IT ispitni administratori i unosači podataka.

Realizirani zadaci su podijeljeni prema programskim etapama i kronološkim slijedom izvršenja:

1. Priprema ispitnog materijala (*siječanj-veljača*)

Ispitni materijal u ovom je PISA ciklusu sadržavao trinaest različitih ispitnih knjižica sa složenom rotacijom ispitnih cjelina iz matematičke, čitalačke i prirodoslovne pismenosti. Četiri ispitne knjižice s pitanjima iz financijske pismenosti, četiri različita kompjutorska modula za ispitivanje kompetencija rješavanja problema, tri različite forme upitnika za učenike, ICT upitnik i dodatni upitnik o tijeku školovanja, upitnik za roditelje te upitnik za ravnatelje uzorkovanih škola. Pažljiva i odgovorna organizacija procesa prevođenja, kontrole i prilagodbe kognitivnog instrumentarija te svih upitnika i prateće ispitne dokumentacije, rezultirala je visokokvalitetnim tiskom testova i upitnika kojima se, osim obrazovnih postignuća, ispituju i stavovi učenika, njihove strategije učenja te prikupljaju podaci o socioekonomskom statusu obitelji u funkciji mogućeg utjecaja na njihova postignuća. Upitnikom za školu prikupljeni su podaci o uvjetima i organizaciji rada škole.

Međunarodna verifikacija i završna optička provjera sukladna Tehničkim standardima dovršena je znatno prije zadanih rokova i to s visokom ocjenom kvalitete.

2. Uzorkovanje škola (siječanj)

Nakon prikupljanja statističkih podataka o populaciji svih učenika rođenih isključivo 1996. godine i upisanih u srednje škole izrađen je stratifikacijski nacrt temeljem kojeg su uzorkovane 163 srednje škole iz svih županija. Škole su proporcionalno podijeljene prema vrsti programa i stupnju urbanizacije mjesta u kojem se škola nalazi. Tijekom procedure uzorkovanja iz baze podataka je od ukupno 25 269 učenika odabran slučajni uzorak od 6 856 učenika, od kojih je po 14 učenika po školi ušlo u poduzorak za procjenu sposobnosti rješavanja problema. Ovaj dio testiranja obavljen je putem računala.

3. Priprema škola, učenika i roditelja (veljača)

Uzorkovane škole imenovale su svoje školske koordinate i ispitne administratore za koje je organizirano šest informativno-instrukcijskih seminara prema zadanim procedurama edukacije na prilagođenim međunarodnim materijalima. Veliki broj ravnatelja uzorkovanih škola također je prisustvovao navedenim radnim sastancima tijekom kojeg su škole dobile precizne upute za organizaciju prostora na dan testiranja i osiguravanje optimalnih preduvjeta za dio testiranja na računalima. Pripremljen je i školama distribuiran informativni letak za roditelje kojim je ujedno i zatražena njihova suglasnost za učenikovo sudjelovanje u PISA procjeni. Osim toga, pripremljen je i distribuiran poseban materijal za motivacijsku i psihološku pripremu uzorkovanih učenika (upute učenicima uz nekoliko objavljenih ispitnih pitanja iz prethodnih PISA ciklusa i prateće upute za bodovanje).

4. Priprema ispitnog perioda (veljača)

Najsloženiji dio pripreme ispitnog perioda odnosi se na koordinaciju svih sudionika u procesu procjene. Jedan od najzahtjevnijih zadataka je izrada rasporeda testiranja, posebice zbog vrlo ograničenih financijskih i tehničkih mogućnosti. Termini PISA procjene stoga su se nastojali optimalno uskladiti s organizacijskim mogućnostima škole i financijski izvedivim planom prijevoza računalne opreme i posebno angažiranih IT ispitnih koordinatora. Edukacija IT ispitnih administratora realizirana je kroz jednodnevni seminar i prilagođeni međunarodni priručnik za ispitne administratore.

5. Ispitni period (ožujak)

Testiranje i anketiranje uzorkovanih učenika uspješno je realizirano u razdoblju od 5. do 30. ožujka 2012. godine.

Desetak dana nakon realiziranog testiranja, škole su prikupile popunjene upitnike roditelja uzorkovanih učenika i vratile ih PISA centru na daljnju obradu.

Ravnatelji uzorkovanih škola uglavnom su bili nazočni na početku testiranja, a školski su koordinatori, uz ispitnog administratora, dežurali tijekom cijelog testiranja.

Zahvaljujući kvalitetnoj pripremi i suradnji svih škola, odaziv i učenika i roditelja u međunarodnoj komparaciji izrazito je visok. PISA procjeni odazvalo se ukupno 89,5% učenika i 95% roditelja testiranih učenika.

Dostava i povrat strogo čuvanog ispitnog materijala protekla je bez ikakvih problema. Preventivne mjere u svrhu čuvanja službene tajne poštivali su i učenici i djelatnici uzorkovanih škola tako da je cijeli ispitni period i ovoga puta prošao sigurno, tiho i medijski nezamijećeno.

Međunarodni nadzornik za praćenje kvalitete je tijekom ispitnog perioda obavio nadzor u sedam škola i o tome podnio izvješće OECD-u.

6. Kodiranje i unos podataka (travanj-lipanj)

Ispravljanje, odnosno kodiranje otvorenih pitanja u 17 različitih ispitnih knjižica započeto je odmah po povratu ispitnog materijala. Prethodno su izvršeni odabir i edukacija 12 kodera za ispitnu domenu matematičke, odnosno financijske pismenosti i sposobnosti rješavanja problema te po 8 kodera za domenu prirodoslovne i čitalačke pismenosti. Dvoje kodera radilo je na ISCO kodiranju roditeljskih zanimanja iz upitnika. Odabrano je 30 iskusnih profesora osnovnih i srednjih škola od kojih je većina već surađivala na istim poslovima tijekom prošlih ciklusa PISA istraživanja. Petero od njih su tijekom probnog istraživanja i prethodnih PISA ciklusa prošli međunarodni trening i edukaciju za kodiranje pitanja otvorenog tipa u području prirodoslovne, čitalačke i matematičke pismenosti i rješavanja problema kako bi mogli kompetentno i savjetodavno pratiti višetjedan rad ostalih kodera. U glavnom je istraživanju bilo 212 978 odgovora na kognitivna pitanja otvorenog tipa koja zahtijevaju kodiranje prema složenim kriterijima međunarodno usuglašenog Vodiča za kodiranje, te dodatnih 29 200 pitanja koja su se našla u postupku višestrukog kodiranja zbog provjere pouzdanosti kodera.

Stručna pomoć međunarodnog *online* servisa za upite koderu (*Coder Query Service*) nije se mogla koristiti u dovoljnoj mjeri jer je Hrvatska među prvih desetak zemalja završila testiranje i kodiranje.

Unos podataka započeo je već tijekom procesa kodiranja, jer je u kratkom roku trebalo unijeti nekoliko milijuna podataka u *KeyQuest* bazu. Posao su obavili studenti koji su prošli selekciju (kontrola točnosti unosa i brzina), a radilo se u dvije smjene.

Pročišćena baza podataka potom je poslana ACER-u na statističku analizu i daljnju obradu podataka.

7. Stručno usavršavanje i međunarodna edukacija za rad na Projektu *(tijekom godine)*

Individualna edukacija za potrebe rada na Projektu realizirana je prvenstveno kroz kontinuirano praćenje svih uputa na zaštićenim web stranicama *MyPISA*, *OECD/SDG/OLIS* i *VegaSuite*, kao i putem specijaliziranih priručnika za pojedine faze projekta (*Material Preparation Manual*, *Sampling Manual*, *Translation and Verification Procedures*, *Data Management Manual*, *National Project Manager Manual*, *Technical Standards*, *KeyQuest Manual*, *SC Manual*, *TA Manual*, *SA Manual*, *Instructions for QAS*, *MAS Instructions*, *TAS Preparation Instructions*, *Instructions for PVS Completion*, *Study Programme Table*, *ISCO Coding Guide*, *Item Coding Guide*, *Instructions for BAS*, *Instructions for Booklet Assembling and Cluster Rotation*).

Grupna edukacija odvijala se kroz sudjelovanje na obveznim međunarodnim sastancima nacionalnih projektnih menadžera i predstavnika Vijeća zemalja sudionica PISA 2012 ciklusa (1 NPM seminar i 2 zasjedanja PGB-a) te prisustvovanje na međunarodnom treningu vezanom za edukaciju ispravljачa/kodera ispitnih pitanja i unos podataka. Također je održan i prvi sastanak nacionalnih projektnih menadžera za ciklus PISA 2015.

8. Stručno usavršavanje i međunarodna edukacija za rad na Projektu *(siječanj – lipanj – srpanj – kolovoz – prosinac)*

Informiranje šire javnosti o PISA procjeni i dobivenim pokazateljima putem tiska i drugih medija odvijalo se tijekom cijele godine sukladno interesu i dostupnosti medijskog prostora. Osim toga, održan je i značajan broj predavanja na predmetnim seminarima u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje i time realiziran rad na stručnoj edukaciji različitih skupina učitelja i srednjoškolskih profesora s ciljem diseminacije konceptualnog pristupa PISA projekta. Održano je 18 seminara za

predmetne nastavnike na međužupanijskoj razini kao i 7 predavanja na Županijskim stručnim vijećima. Temeljem evidentiranja sudionika ovim je seminarima obuhvaćeno oko 2 000 prosvjetnih djelatnika. Okrugli stol u organizaciji MZOS-a bio je posvećen isključivo korištenju PISA rezultata u razvoju našeg obrazovnog sustava, pa je tom prilikom održano predavanje na tu temu.

9. Analiza rezultata (rujan – prosinac)

Nacionalna analiza započela je već početkom rujna, odmah po dobivanju prvih preliminarnih podataka o nizu pitanja sa značajnim psihometrijskim i statističkim odstupanjima. Tijekom zadnjeg tromjesečja izvršena je analiza podataka dobivenih iz upitnika za učenike, roditelje i upitnika za školu.

Na nacionalnoj razini završena je obrada rezultata svih kognitivnih instrumenata do mogućeg stupnja obrade s obzirom na činjenicu da još nisu poznati svi parametri potrebni za kompletnu obradu. Naime, trećina zemalja sudionica OECD/PISA projekta još je u periodu testiranja.

6.5. OECD/TALIS

Cilj TALIS 2013 istraživanja je prikupiti međunarodno usporedive pokazatelje o učiteljskoj profesiji s ciljem razvoja politike koja bi učinila učiteljsku profesiju privlačnijom i učinkovitijom. Cilj TALIS 2013 istraživanja je usporediti obrazovne sustave zemalja sudionica prikupljajući podatke o učiteljima od petog do osmog razreda osnovne škole s naglaskom na obrazovanje i stručno usavršavanje učitelja, evaluaciju rada učitelja i povratne informacije o evaluaciji, školskom ozračju, upravljanju školom, uvjerenjima i nastavnim metodama učitelja.

VODITELJICA:

- Michelle Braš Roth, nacionalni projektni menadžer/načelnica PISA centra

SURADNICI:

- Ana Markočić-Dekanić, viša stručna savjetnica
- Marina Markuš-Sandrić, stručna savjetnica
- vanjski suradnici: Mladen Brajica i unosači podataka.

U 2012. godini planiran je niz zadataka vezanih za probno i pripremu glavnog istraživanja, oni su u potpunosti realizirani i to kroz sljedeće aktivnosti:

1. Priprema ispitnog instrumentarija i pratećih priručnika za probno istraživanje (siječanj – veljača)

Realizirano je kroz prijevod i verifikaciju ponuđenog ispitnog instrumentarija, a nakon prilagodbe u odnosu na nacionalni obrazovni sustav i njegov kontekst. Također je realizirana i kompletna priprema za tisak upitnika za učitelje i školske ravnatelje.

2. Probno ispitivanje (ožujak – travanj – svibanj)

Početak ožujka započelo je probno ispitivanje na uzorku od 14 osnovnih škola, odnosno 281 učitelja predmetne nastave i 14 osnovnoškolskih ravnatelja. Od sredine travnja do kraja svibnja je učinjena obrada podataka i podnesen izvještaj međunarodnom istraživačkom konzorciju o provedenom probnom istraživanju i njegovim ishodima.

3. Nacionalna adaptacija ispitnog instrumentarija za glavno ispitivanje u 2013. godini (rujan – prosinac)

Konačne verzije međunarodnog ispitnog instrumentarija i priručnika za školske koordinate potrebno je prevesti i potom izvršiti nacionalnu prilagodbu. Osim terminološkog usklađivanja u ovom je postupku niz pitanja prilagođen našem obrazovnom sustavu, neke su ispitne varijable dodane, a neke izostavljene. Pri tome se vodilo računa o stručnom (obrazovnom), financijskom i socijalnom kontekstu učiteljske profesije u Hrvatskoj. Adaptirani nacionalni upitnici poslani su na verifikaciju početkom studenog, a postupak lektoriranja i pripreme za tisak bit će dovršen po dobivanju međunarodne verifikacije, odnosno do kraja prosinca.

4. Sudjelovanje na sjednicama Vijeća zemalja sudionica (svibanj i listopad)

Tijekom godine u sjedištu OECD-a održane su dvije dvodnevne sjednice na kojima je vođena rasprava o razvoju novog TALIS ciklusa i promjenama u odnosu na prethodni, o povezivanju s PISA istraživanjem i drugim izvorima statističkih pokazatelja u obrazovnim sustavima, donesene su odluke o izboru međunarodnog kontraktora zaduženog za provedbu istraživanja, usuglašeno imenovanje predstavnika u više stručnih tijela (*Executive/Strategic Group, Technical Advisory Group, IDEG - skupina za*

izradu instrumenata), analiziran je i prihvaćen proračun Projekta te su potvrđene odluke o nacionalnim opcijama. Osim toga, analizirani su i usvojeni ključni dokumenti za provedbu istraživanja (*Tehnički standardi, Konceptualni okvir, Plan uzorkovanja*) kao i istraživački instrumenti s pratećim priručnicima. Europska komisija i TUAC (*Trade Union Advisory Comitee*) također sudjeluju na svim sjednicama Vijeća zemalja sudionica i aktivno podržavaju novi TALIS ciklus svojim stručnim i financijskim doprinosom.

5. Sudjelovanje na sastancima nacionalnih projektnih menadžera i voditelja baze podataka (srpanj)

U ovoj je godini održan jedan višednevni sastanak za nacionalne projektne menadžere. Ti su sastanci instruktivnog karaktera i izuzetno su važni za kvalitetnu i uspješnu implementaciju Projekta. Osim analize i procjene ispitnog instrumentarija, usuglašavanja odrednica *Konceptualnog okvira* i *Tehničkih standarda*, sudionici dobivaju upute o komunikacijskoj strategiji u sklopu pripreme za glavno istraživanje, postupku prikupljanja podataka za uzorkovanje ispitanika, instaliranje i korištenje posebnog softwera za izradu nacionalnog uzorka te konstruiranje i vođenje baze podataka tijekom implementacije projekta.

6. Završna priprema za glavno ispitivanje (rujan – prosinac)

Ova etapa istraživanja odnosi se na prikupljanje statističkih podataka za uzorkovanje, izradu stratifikacijskog nacarta, definiranje nacionalnog uzorka učitelja odmah nakon dobivenog uzroka škola (kojeg za sve zemlje sudionice izrađuje Statistics Canada), početne kontakte s uzorkovanim školama i pripremu baze ispitanika za glavno istraživanje planirano za ožujak 2013. godine.

7. Informiranje javnosti i suradnja s Europskom komisijom (tijekom godine)

Najava novog međunarodnog istraživanja i motivacija prosvjetnih djelatnika da se u njega aktivno uključe realizirana je prilikom svakog od održanih predavanja na PISA seminarima za učitelje i ravnatelje u osnovnim školama. Radi se i na pripremi informativne brošure koja će se podijeliti uzorkovanim učiteljima u glavnom istraživanju 2013. godine. Europska komisija objavila je natječaj za dodjelu financijske pomoći zemljama članicama EU za provedbu TALIS istraživanja, no nakon konzultacija internih pravnih normi i Republika Hrvatska je dobila odobrenje da aplicira za takvu potporu. Stoga je pripremljena i kompletirana natječajna dokumentacija, podnesen

zahtjev i u kolovozu 2012. potpisan ugovor o dotaciji sredstava u iznosu koji pokriva 75% međunarodnih troškova RH, odnosno hrvatske članarine prema OECD-u.

6.6. IEA/ICILS

Cilj ICILS 2013 istraživanja je prikupiti međunarodno usporedive pokazatelje o računalno-informacijskim vještinama i znanjima učenika te kontekstualnim čimbenicima koji doprinose razvoju računalno-informacijske pismenosti kod učenika. Cilj ICILS 2013 istraživanja je ispitati ishode učeničke računalne i informacijske pismenosti u zemljama sudionicama, prikupiti podatke o obrazovnim politikama i praksama vezanima uz razvoj računalne i informacijske pismenosti, stručnim znanjima učitelja i školskim digitalnim resursima u zemljama sudionicama.

VODITELJICA:

- Michelle Braš Roth, nacionalni koordinator istraživanja/načelnica PISA centra

SURADNICI:

- Ana Markočić-Dekanić, viša stručna savjetnica
- Marina Markuš-Sandrić, stručna savjetnica
- vanjski suradnici: Mladen Brajica, IT administratori i unosači podataka.

Godina 2012. je druga godina Projekta i odnosi se na realizaciju probnog istraživanja početkom 2012. godine i pripremu za glavno istraživanje početkom iduće godine. Svi planirani zadaci su u potpunosti realizirani i to:

1. Priprema ispitnog materijala i pratećih priručnika za probno istraživanje (siječanj – veljača)

Kompjutorski moduli za testiranje učenika, *online* ankete za učenike, učitelje i školskog ravnatelja prevedeni su i lektorirani, izvršene su sve nacionalne prilagodbe i dobivena verifikacija, realizirana je i istovjetna priprema pratećih priručnika za školskog koordinatora i ispitnog administratora te završena kompletna priprema za tisak.

2. Testiranje računalne platforme i tehnička priprema za provođenje ispitivanja (veljača)

Priprema za provođenje probnog ICILS istraživanja uključila je testiranje računalne platforme, nabavku prijenosnih računala, instaliranje ispitnog softwera i pripremu USB stikova za bilježenje učeničkih odgovora. Osim toga, tiskan je i informativni letak za roditelje i uzorkovane učenike.

3. Probno ispitivanje (veljača – travanj)

Uzorak učenika i učitelja predmetne nastave iz 25 osnovnih škola dovršen je u veljači 2012. godine. Uzorkovane škole imenovale su školske koordinate koji su putem pisanih uputa i pratećeg priručnika dobili potrebitu edukaciju za pripremu učenika i ispitnog prostora. Ispitno razdoblje trajao je od 5. ožujka do 13 travnja 2012. godine. Potrebno je naglasiti da je raspored testiranja optimalno usklađen s PISA testiranjem zbog financijskih ušteda na prijevozu računalne opreme i ispitnih administratora. U probnom ispitivanju sudjelovalo je 508 učenika i 384 učitelja predmetne nastave te 25 ravnatelja uzorkovanih škola.

4. Obrada podataka nakon ispitnog perioda (travanj – lipanj)

Odmah po završetku ispitnog perioda pristupilo se *online* kodiranju učeničkih odgovora, a taj je posao povjeren vanjskim suradnicima koji su prethodno prošli edukaciju za kodere. Realiziralo se i ISCO kodiranje roditeljskih zanimanja i unos odgovora iz upitnika za učitelje i školske ravnatelje.

Čišćenje i podnošenje baze međunarodnom istraživačkom centru prethodilo je završnom izvješću o provedenom probnom istraživanju.

5. Sudjelovanje na međunarodnim sastancima nacionalnih koordinatora ICILS istraživanja (rujan – studeni)

Tijekom 2012. godine održana su dva višednevna sastanka za nacionalne koordinate ICILS istraživanja. Osnovna je svrha ovih sastanaka analiza, procjena i međunarodno usklađivanje ispitnog instrumentarija, sukladno *Konceptualnom okviru*, edukacija sudionika o pripremi i organizaciji glavnog istraživanja, proceduri uzorkovanja ispitanika te praktični trening za instaliranje, podešavanje i kompetentno korištenje posebnog softwera za konstruiranje i vođenje baze podataka tijekom implementacije Projekta. Osim toga, dva dana zadnjeg seminara nacionalnih koordinatora bio je posvećen vježbi *online* kodiranja učeničkih odgovora otvorenog tipa.

Suradnja s Europskom komisijom u vezi financijske potpore za provedbu ovog istraživanja ostvarena je na isti način kao i za TALIS, te se stoga u ovom izvješću neće ponavljati. Ključno je da su za ICILS istraživanje odobrena sredstva u visini 75% od iznosa međunarodne članarine prema IEA-u za 2012. godinu.

6.7. PRIKUPLJANJE PODATAKA I DOKAZIVIH ČINJENICA (EBPM – *Evidence Based Policy Making*) RADI RAZVOJA UČINKOVITOG SUSTAVA OBRAZOVANJA I OSPOSOBLJAVANJA

Centar se početkom 2012. godine uključio u predmetni Projekt kao jedna od relevantnih institucija, sudionika obrazovanog sustava, koja:

- može pridonijeti procesu prikupljanja podataka i dokazivih činjenica
- može ostvariti napredak u vidu poboljšanja svoga rada prilikom utvrđivanja procedura i standarda kvalitete prikupljanja podataka i dokazivih činjenica
- želi sudjelovati u budućem umrežavanju i suradnji institucija unutar sustava obrazovanja i osposobljavanja svojim kapacitetima i dosadašnjim aktivnostima.

U okviru inicijative *2011 ETF Torinet – learning4evidence4learning*, čiji je cilj doprinijeti povećanju učinkovitosti politike razvoja obrazovanja i osposobljavanja, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta u suradnji s *European Training Foundation* (ETF) je tijekom 2011. i 2012. godine pokrenulo niz aktivnosti u Hrvatskoj. Osnovni cilj je izgradnja stručnih kapaciteta za EBPM unutar dva glavna područja: prikupljanje, diseminacija i analiza podataka te usklađivanje vještina i potreba tržišta rada.

Kao suradnica na Projektu i predstavnica Centra u navedenim aktivnostima imenovana je Ines Elezović, mag. soc. Također, Centar se dobrovoljno prijavio za preuzimanje uloge jedne od triju institucija Mobilnog tima (uz AZOO i AZVO) koje nastavljaju aktivnosti diseminacije novostečenih znanja i nakon provedbe planiranih projektnih aktivnosti. Nositelj i glavni partner je *European Training Foundation* (ETF), te širok spektar sudionika iz raznih sektora koje je MZOS okupio oko projekta (Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Agencija za znanost i visoko obrazovanje, Agencija za odgoj i obrazovanje, Državni zavod za statistiku, Hrvatski

zavod za zapošljavanje, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska gospodarska komora i Hrvatska obrtnička komora).

Na zahtjev Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, kao nastavna aktivnost konferencije podizanja svijesti u rujnu 2011. godine organizirane su fokus grupe i nekoliko okruglih stolova u 2011. i 2012. godini. Glavni su ciljevi okruglih stolova bili potaknuti dublje rasprave o predmetnim pitanjima, stvoriti mrežu stručnjaka koji se bave prikupljanjem i analizom podataka te utvrditi glavne snage i slabosti postojećeg donošenja politika na temelju dokaza u obrazovanju. ETF je ovom prigodom imao ulogu moderatora osiguravajući alate za olakšavanje rasprava u nacionalnom kontekstu. Zaključci početne konferencije i okruglih stolova bili su temelj za studijski posjet u Švedsku u svibnju 2012. godine. Glavna su područja interesa tijekom studijskog posjeta bili suradnja između različitih sudionika u obrazovnom sektoru i sektoru tržišta rada tj. različitih švedskih institucija nadležnih za planiranje usklađivanja obrazovanja s potrebama tržišta rada; primjena donošenja politika na temelju dokaza u praksi te procesi prikupljanja podataka, analize i izvještavanja. Posebni je naglasak stavljen na švedsko zakonodavstvo i praksu u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju s ciljem praćenja zahtjeva tržišta rada. Po povratku iz Švedske, na dobrovoljnoj je osnovi osnovan Mobilni tim sastavljen od triju predstavnika institucija koje su sudjelovale u studijskom putovanju, a koji radi u suradnji s ETF menadžerom za Hrvatsku (Simon Rinaldi). Osnovni cilj osnivanja ovoga tima je širenje znanja stečenih kroz grupni rad i studijsku posjetu prema ključnim sudionicima u relevantnim institucijama i organizacijama. Planirana završna konferencija u prosincu odgođena je do 2013. godine radi što bolje pripreme rasprave o različitim aspektima korištenja dokaza za razvoj politike, uključujući i pristup podacima, raspoloživim resursima za njihovo prikupljanje, političkom i ekonomskom okruženju, i ulogama različitih institucija. Osnovna ideja ovog okupljanja ključnih organizacija u području obrazovanja u Hrvatskoj, jest dijeljenje iskustva i raspravljanje o relevantnim inicijativama u području kreiranja javnih politika na temelju prikupljenih dokaza.

28. veljače 2012. Centar se aktivno priključuje projektu sudjelovanjem na radnom sastanku (fokus grupi) *Evidence based policy making for effective education systems – EMPPM* održanome u MZOS-u.

21. – 24. svibnja 2012. godine Ines ELezović, kao predstavnica Centra, sudjeluje u studijskom putovanju u Švedsku nakon kojeg se priključujemo Mobilnom timu od tri institucije.

U listopadu su tri institucije Mobilnog tima održale radni sastanak na kojem se dogovario sadržaj i metode prijenosa znanja stečenih u Švedskoj, posebice strukture završne konferencije Projekta na kojoj se drže izlaganja povezana sa studijskim putovanjem.

ETF je postavio internetsku platformu za *online* zajednicu osoba i institucija u Hrvatskoj koja služi za prikupljanje, dijeljenje i raspravu oko relevantnih tema Projekta. Proširenje korištenja zajednice planirano je prilikom završne konferencije kada će se i šira javnost pozvati da je koristi u iste svrhe. Završna konferencija i okrugli stolovi *Donošenje politika na temelju dokaza u obrazovanju* planirana je u veljači 2013. (MZOS).

Najvidljiviji rezultati ovoga Projekta odnose se na studijsko putovanje u svibnju te završnu konferenciju i okrugle stolove planirane za početak iduće godine.

Studijsko putovanje u Švedsku (Stockholm) održano je od 20. do 24. svibnja 2012. i okupilo je 17 predstavnika različitih institucija koje podržavaju i utječu na donošenje odluka u području obrazovanja i tržišta rada. Ovaj posjet financiran je od strane ETF-a u organizaciji s MZOS-em, a glavni švedski domaćin je bila Nacionalna agencija za više strukovno obrazovanje (*Swedish National Agency for Higher Vocational Education*). Osnovna svrha ovog putovanja bila je omogućiti razmjenu informacija i iskustava između hrvatskog poslanstva i švedskih domaćina u vezi poboljšanja procesa prikupljanja podataka i dokazivih činjenica radi razvoja učinkovitog sustava usklađivanja obrazovnih kompetencija i potreba tržišta rada. Posebno područje interesa o kojem se raspravljalo tiče se dogovora i koordinacije suradnje između većeg broja sudionika u obrazovnom sustavu i sustavu rada, odnosno različitih švedskih institucija koje su zadužene za usklađivanje obrazovanja sa zapošljavanjem te procedura prikupljanja podataka, njihova analiziranja i izvještavanja o rezultatima. Posebna se pažnja obratila na švedsko strukovno obrazovanje te zakonodavstvo i dobre prakse povezane s njime.

Završna konferencija u organizaciji MZOS-a i ETF-a planira se održati u veljači 2013. u formi konferencije i okruglih stolova na temu *Donošenje politika na temelju dokaza u obrazovanju*. Kao jedna od institucija u Mobilnom timu, predstavnica Centra održat će izlaganje s naslovom *Prikupljanje istraživačkih podataka u javnim institucijama – otvaranje projektnih baza podataka akademskoj zajednici* iznoseći primjer dobre prakse jedne od javnih institucija u upravljanju bazama podataka.

7. DRŽAVNA MATURA 2011./2012.

Cilj je državne mature provjera i vrednovanje postignutih znanja i sposobnosti učenika stečenih obrazovanjem prema propisanim općeobrazovnim nastavnim planovima i programima. Državna matura sastoji se od obveznog i izbornog dijela. Ispiti državne mature su ispiti visokoga rizika i polažu se iz 28 predmeta. Ispite državne mature prepoznala su visoka učilišta kao dio razredbenoga postupka. Temeljni dokument za provedbu ispita državne mature jest *Zakon o odgoju i obrazovanju* (2008.), a svi postupci propisani su *Pravilnikom o polaganju državne mature*.

U školskoj godini 2011./2012. ispiti državne mature provedeni su po treći put, a detaljno izvješće o pripremi, organizaciji i provedbi ispita slijedi u nastavku.

Koraci u unapređenju poslovanja Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja su:

- funkcionalna reorganizacija poslovanja vezana za izradu ispitnih materijala
- formiranje Odjela za ispitne materijale
- jasnija organizacija posla u Odjelu za organizaciju i provođenje ispita nakon reorganizacije poslovanja
- formiranje Odsjeka za prilagodbu ispitnih materijala unutar Odjela za organizaciju i provođenje ispita
- potvrđivanje dokumenata pristupnika čime se potpuno nadziru svi pristupnici ispitima državne mature
- formiranje Odjeljka za komunikaciju s obrazovnim ustanovama unutar Odjela za organizaciju i provođenje ispita čime je poboljšana komunikacija sa svim sudionicima državne mature
- formiranje Odsjeka za psihometriju unutar Informacijsko-računalnoga odjela.

Koraci u unapređenju ispitnih materijala su:

- kontinuirani rad i sastanci s članovima stručnih radnih skupina
- metodološka podrška stručnih koordinatora i psihometričara u izradi ispita
- metodološka recenzija radnih inačica ispita – stručni koordinatori i psihometričari
- stručna recenzija svih ispita – profesori visokih učilišta i sveučilišta

- lektura ispita na stranim jezicima i jezicima nacionalnih manjina
- edukacija i stručno vođenje ocjenjivača i procesa ocjenjivanja
- povećana odgovornost za ispitne materijale članova stručnih radnih skupina i djelatnika Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji su sudjelovali u izradi ispitnih materijala.

Smjernice za unapređenje ispitnih materijala u školskoj godini 2012./2013. su:

- temeljita recenzija ispitnih materijala od strane djelatnika Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (unapređenje na temelju iskustva s trima ciklusima ispita državne mature, usklađivanje s preporukama Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta)
- uključivanje većega broja sveučilišnih profesora u izradu ispitnih materijala te u recenziju ispitnih materijala (pojačana komunikacija s rektorima i prorektorima sveučilišta, predstavljanje pripreme ispitnih materijala)
- tehničko unapređenje ispita (izmjene u grafičkom oblikovanju ispita, jasnije odrednice i smjernice za popunjavanje ispita)
- brža i kvalitetnija komunikacija s pristupnicima (jedinствено mjesto odgovora na sva pitanja u vezi ispita državne mature, nabava CRS sustava za učinkovitiju komunikaciju i bolje praćenje)
- brža i kvalitetnija komunikacija s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta (pravodobno informiranje, odgovori po potrebi)
- pojačana suradnja s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta (redovito izvještavanje o državnoj maturi, priprema dodatnih materijala za bolje informiranje).

Izazovi i problemi u radu Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja:

- podizanje odgovornosti svih uključenih u proces (kontinuirano izvještavanje i edukacije, kontakt sa školama te kontakt s pristupnicima putem svih dostupnih elemenata, suradnja sa školama, Agencijama i Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta)
- naš svakodnevni posao – uvijek prva godina za pristupnika (najveći broj pristupnika svake godine prolazi kroz ciklus ispita državne mature prvi put i zato se podjednaka pozornost mora obraćati na ispite u svakom ciklusu državne mature kao da je prvi)

- razumijevanje svih sudionika obrazovnog sustava (izvješća i informacije koje daje Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja i edukacije koje organizira Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, sva javna glasila nisu u svakome trenutku u potpunosti informirana)
- informiranost pristupnika, škola i šire javnosti (sve pristupnike, škole i širu javnost treba informirati jasno i jednoznačno; sve pristupnike treba pravodobno informirati zbog njihove zaštite; informacije moraju biti službene i stručne; utjecaj internetskih društvenih mreža stvara slike, mišljenja i stavove koji nisu službeni i stručni; javna glasila trebaju sve informacije temeljiti na provjerenim sadržajima koji su službeni i stručni; sve stručne i službene odgovore vezane za pripremu, organizaciju i provedbu ispita državne mature daje Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja)
- organizacija rada Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (nedostaje kadar zbog razvoja vanjskoga vrjednovanja i ispita državne mature; nemoguće je organizirati posao u redovnim radnim satima zbog načina rada članova stručnih radnih skupina koji dolaze u Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja u večernjim satima i subotom, a s obzirom na tajnost i zaštićenost materijala, nije moguća zamjena osoblja ili rad bez nazočnosti djelatnika Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja; u razdoblju najvećih aktivnosti vezanih za ispite državne mature, a naročito tijekom ocjenjivanja, predviđeno je radno vrijeme koje odgovara nastavnicima, ali ne i djelatnicima Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji moraju prekovremeno raditi praznicima i vikendima; tijekom prijava, odjava, provedbe, ocjenjivanja, objave rezultata i prigovora djelatnici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja moraju biti dostupni pristupnicima gotovo 24 sata dnevno kako bi se posao uspješno obavio u korist svih pristupnika i sudionika procesa; rad na ispitima državne mature kontinuirano traje cijelu kalendarsku godinu stoga djelatnici ne mogu zbog prekovremenoga rada uzeti slobodne dane; zbog racionalizacije poslovanja nije moguće imati dovoljno djelatnika u Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja pa određene tehničke i logističke poslove pod stručnim vodstvom djelatnika Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja mogu odraditi osobe zaposlene na ugovor i/ili studenti).

7.1. PRIPREMA ISPITA

Kalendar pripreme i izrade ispita državne mature

DATUM	POSLOVI
listopad 2010.	imenovanje članova stručnih radnih skupina i početak rada
listopad 2010. – lipanj 2011.	rad na ispitnim materijalima uz podršku Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja
lipanj 2011.	predaja radnih inačica ispita državne mature 2011./2012. godine
srpanj – rujan 2011.	metodološka recenzija (stručni koordinatori i psihometričari Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja)
kolovoz – listopad 2011.	stručna recenzija ispita (profesori s visokih učilišta i sveučilišta za sve predmete)
rujan – studeni 2011.	lektura ispita na stranim jezicima i jezicima nacionalnih manjina
listopad – prosinac 2011.	lektura ispita na hrvatskome jeziku
prosinao 2011. – veljača 2012.	grafička priprema i korektura ispita
ožujak – travanj 2012.	prilagodba ispitnih materijala i prijevodi na jezike nacionalnih manjina
siječanj – travanj 2012.	tisak ispita državne mature u AKD-u za velike naklade i u Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja za manje naklade

Prije izrade ispita državne mature 2011./2012., na temelju javnoga poziva, imenuju se članovi stručnih radnih skupina (Prilog 16). U listopadu 2010. godine još uvijek se završavaju prošlogodišnji ispiti koji se počinju provoditi u svibnju. Zbog toga se vrlo intenzivno radi uz dobro koordiniranje, organizaciju i veliku odgovornost djelatnika Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja zaduženih za ovaj posao.

U lipnju 2010. godine formiran je Odjel za ispitne materijale, odnosno nova organizacijska jedinica u kojoj rade stručni koordinatori zaduženi za određene predmete. Nakon što se formira stručna radna skupina, počinje se raditi na ispitnim materijalima. Uspostava toga Odjela omogućila je bolji i intenzivniji rad s članovima stručnih radnih skupina, uvid u ispitne materijale, ali i intenzivniji rad na ispitima. Stručni koordinatori su u suradnji s članovima stručnih radnih skupina pripremali ispitne materijale te uskladili ispit s ispitnim katalogom. Članovi stručnih radnih skupina pripremali su ispitne kataloge na samom početku svojega rada. Ti su materijali recenzirani i u nekoliko godina doživjeli su, ovisno o potrebama struke, manje ili veće

promjene. Temeljni dokument za izradu ispitnih kataloga je Nastavni plan i program, a u katalog su uključeni i udžbenici te druga korištena literatura po potrebi.

U listopadu 2010. godine svaki stručni koordinator preuzeo je odgovornost za nekoliko predmeta i koordinirao rad stručne radne skupine, a njihove članove uputio u nova pravila Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. U stvaranju tih pravila jako veliku ulogu sa stručno-metodološke strane imali su djelatnici Odjela za ispitne materijale. Članovi stručnih radnih skupina pripremali su sadržajno i stručno zadatke, ali su im na redovitim sastancima u Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja stručni koordinatori davali metodološke recenzije zadataka i konačnu inačicu ispita. Također, uvedeni su i sastanci s psihometričarima Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja na kojima su psihometričari davali strukturiranu podršku i pomoć već u početku izrade ispitnih materijala. U tom razdoblju, ovisno o stručnoj radnoj skupini, održan je velik broj sastanaka u Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Članovi stručnih radnih skupina su vrlo brzo prihvatili novi način rada te nadzor, koordinaciju, podršku i pomoć u izradi i pripremi ispita državne mature. Ti koraci uvedeni su od osnutka Odjela za ispitne materijale. Prije ih nije bilo moguće uvesti zbog ograničenja vremenskih i ljudskih resursa.

Na početku rada stručnim radnim skupinama zadan je rok za predaju radnih inačica ispita iz svih predmeta do 30. lipnja 2011. godine, što je većina i poštivala. Nekoliko stručnih radnih skupina je zbog većega opsega posla predalo materijale do 15. srpnja 2011. godine. Ispiti iz Hrvatskoga jezika, Matematike, stranih jezika, Talijanskoga materinskog jezika i Latinskoga jezika imaju dvije razine, višu i osnovnu, stoga stručne radne skupine za te predmete trebaju predati osam inačica ispita. Za sve izborne predmete te za Grčki jezik, Srpski materinski i Mađarski materinski jezik stručne radne skupine trebaju predati četiri inačice ispita. To je određeno Pravilnikom o polaganju državne mature koji je potpisalo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Nakon predaje radnih inačica ispita, stručni koordinatori odgovorni za pojedini predmet i psihometričari, radili su metodološku recenziju. Također, od lipnja do kolovoza 2012. godine svim stručnim radnim skupinama prikazana je psihometrijska analiza ispita 2010./2011. godine na temelju koje su se unosile ispravke i promjene u ispit za iduću godinu. Taj korak u izradi ispitnih materijala pokazao se nužnim i važnim jer detaljna analiza koju naprave djelatnici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja omogućuje potpuni uvid u radnu inačicu ispita te je u toj fazi

moguća intervencija i ispravci koje preporučuju stručnjaci Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. I ta novost u radu stručnih radnih skupina u konačnici je dobro prihvaćena. Rok za predaju ispita određen je prema kalendaru državne mature i bio je previđen za 30. rujna 2011. godine, što je većina stručnih radnih skupina poštivala. Naravno, ovdje treba naglasiti da su dodatni koraci recenzije i lekture, opisani u nastavku, u nekim predmetima odgodili formalni datum predaje ispitnih materijala, ali su u konačnici ispiti bili temeljito dorađeni, a svi sudionici bili su vrlo zadovoljni.

Osim svih inačica ispita 2011./2012. godine, stručne radne skupine predale su i tablice s detaljnim opisom ispita i zadataka te s ključem za odgovore. Nakon detaljnoga pregleda i unesenih primjedaba i ispravaka, na ispitima je napravljena stručna recenzija. Stručne recenzente odabrali su djelatnici Odjela za ispitne materijale, a imenovao ih je ravnatelj Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (Prilog 17). U pojedinim slučajevima Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja prihvatio je prijedloge članova stručnih radnih skupina za stručne recenzente na temelju dobrih preporuka. Recenzije su bile temeljite i trajale su nekoliko mjeseci, ovisno o predmetu. Neke stručne radne skupine nalazile su se s recenzentima kako bi zajednički poboljšali ispitne materijale, a jedan manji dio stručnih radnih skupina odlučio je prihvatiti recenziju i bez upoznavanja s recenzentom.

Ispitni materijali iz stranih jezika, jezika nacionalnih manjina i klasičnih jezika prosljeđeni su lektorima (Prilog 18) koji su svojim stručnim radom doprinijeli završnoj fazi izrade materijala. Ispitni materijali prosljeđeni su članovima stručnih radnih skupina koji su unosili promjene i dodatke u sadržaj ili konstrukciju zadataka i ispita. Lektorica Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja lektorirala je sve inačice ispita te je uslijedilo ponovno usklađivanje inačica ispita u suradnji sa stručnom radnom skupinom. Jezično uređivanje ispitnih materijala ne smije mijenjati smisao i sadržaj zadataka u ispitima niti smije previše ulaziti u pojedinu struku i mijenjati stručne termine.

Sve inačice su potom bile spremne za grafičku pripremu koja se odvijala u posebno zaštićenoj prostoriji. Zatim je uslijedila korektura svih ispitnih materijala. Nakon korekture članovi stručnih radnih skupina potpisali su inačice ispita i svojim potpisom preuzeli odgovornost za završeni uradak. Ispiti se nisu smjeli mijenjati nakon njihova potpisa. Taj ciklus izrade ispitnih materijala završio je za dio predmeta do kraja prosinca 2011. godine te je po prvi put od osnutka Nacionalnoga centra za vanjsko

vrednovanje obrazovanja ispitni materijal bio spreman za tisak početkom siječnja 2012. godine. Stručni koordinator koji je odgovoran za određeni predmet odabrao je inačicu za tisak, a nakon otiska probnoga ispitnog materijala, stručni koordinator je u tiskari svojim potpisom odobrio konačni tisak ispitnoga materijala prema unaprijed određenoj nakladi.

U posljednju fazu izrade ispitnoga materijala uključena je prilagodba ispitnih materijala za pristupnike s teškoćama koja se odvijala prema utvrđenoj proceduri Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja te prijevodi ispita na jezike nacionalnih manjina prema željama pristupnika. Prilagodba i prijevodi ispita odvijali su se od početka ožujka do kraja travnja jer su to, iako je manje takvih prijavljenih ispita, vrlo specifični i također odgovorni poslovi. Na taj se način svim pristupnicima omogućuju jednaki uvjeti tijekom polaganja ispita državne mature koji su određeni Pravilnikom o polaganju državne mature.

Nakon tiska ispitni materijali dostavljeni su u Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja gdje su se pakirali, dostavljali školama i zaprimali nakon njihove provedbe te poslali na ocjenjivanje, a zatim i na obradu podataka i rezultata. Tijekom provedbe ispita, kao i u pripremnim fazama, u Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja bio je aktivan Call centar, a za vrijeme ispita uz djelatnike Call centra bili su dežurni i stručni koordinatori koji su davali odgovore na pitanja o ispitu. Nakon provedbe ispita, stručni koordinator je ponovno pozvao članove stručne radne skupine u Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja da pregledaju ispit i ključ za odgovore. Time je u potpunosti završena priprema i provedba ispita te je uslijedila edukacija ocjenjivača, ocjenjivanje i obrada podataka. Nakon objave rezultata stručni koordinatori i članovi stručne radne skupine rješavali su prigovore pristupnika.

Sve faze do provedbe ispita su tajne, odnosno ispitni materijal izrađuje se u zaštićenom prostoru i čuva u sefovima s posebnim ulazom. Djelatnici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje, a i svi vanjski suradnici su vrlo odgovorni i poštuju sva pravila poslovanja Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje. Zaštita ispitnih materijala i priprema u tajnosti od velike su važnosti za razvoj sustava vanjskoga vrjednovanja. Svi rezultati i podaci o pristupnicima su nakon provedbe zaštićeni.

Psihometričari Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja povremeno su sudjelovali na sastancima stručnih radnih skupina za izradu ispita državne mature. Na tim sastancima komentirali su zadatke svih inačica ispita državne mature koje su izradili članovi stručne radne skupine. Suradnjom psihometričara,

stručnih koordinatora i članova stručnih radnih skupina na tim se sastancima nastojala osigurati što viša razina kvalitete zadataka u početnoj fazi njihove izrade. Nakon što su članovi stručnih radnih skupina predali radne inačice ispita, psihometričari Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja radili su metodološku recenziju zadataka i kriterija za bodovanje za sve inačice ispita državne mature. Pritom su koristili listu za procjenu kvalitete zadataka koju su razvili djelatnici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (Ćurković, N., Šabić, J., Buljan Culej, J., 2010, Lista za procjenu kvalitete zadataka. *Suvremena psihologija*, 13 (2), 257-273.). Metodološka recenzija zadataka je važna jer zadaci koji nisu konstruirani sukladno metodološkim načelima najčešće imaju i nezadovoljavajuća psihometrijska svojstva, što onemogućuje donošenje ispravnih zaključaka o razini ispitivanoga predmeta mjerenja u pristupnika

U metodološkoj recenziji zadataka poseban je naglasak bio na strukturi zadataka. Ispiti su se sastojali od zadataka zatvorenoga tipa (zadaci alternativnoga izbora, zadaci višestrukoga izbora, zadaci višestrukoga izbora s dopunjavanjem, zadaci višestrukih kombinacija i zadaci povezivanja) i od zadataka otvorenoga tipa (zadaci dopunjavanja, zadaci kratkoga odgovora, zadaci produženoga odgovora i zadatak esejskoga tipa).

U zadacima višestrukoga izbora, zadacima višestrukih kombinacija i zadacima povezivanja utvrđivalo se koliko su ponuđeni odgovori homogeni i smisleni, je li točan odgovor jednoznačan i jesu li ponuđeni odgovori podjednake duljine i podjednako složeni. Numerički odgovori bili su poredani redom (od najvećega do najmanjega ili obrnuto), a imena i nazivi abecedno. Osnova zadatka bila je jasna, bez suvišnih informacija i formulirana na način da pristupnik točno zna što se od njega u konkretnome zadatku traži.

Zadaci otvorenoga tipa formulirani su na način da pristupnik zna što treba odgovoriti kako bi dobio određeni broj bodova za taj zadatak. Stoga je u ključu za odgovore postojalo jasno obrazloženje kriterija prema kojima se pristupniku dodjeljivao određeni broj bodova za konkretan odgovor. U zadacima kratkoga odgovora pristupnik je morao odgovoriti s jednom do dvjema riječima, u zadacima produženoga odgovora s najviše nekoliko rečenica, a u zadatku esejskoga tipa očekivalo se da napiše sastavak prema unaprijed jasno određenim smjernicama.

Nakon metodološke recenzije inačica sazvan je sastanak s članovima stručne radne skupine za pojedini predmet na kojem su se iznosili komentari metodološke recenzije psihometričara. Međusobnom suradnjom donijele su se konačne odluke o izmjenama u

zadacima. Ako su članovi stručne radne skupine napravili značajnije izmjene zadataka u inačici ispita (primjerice, ako su se neki zadaci zamijenili novim zadacima), tada su psihometričari ponovno radili metodološku recenziju te inačice ispita.

Nakon provedbe ispita državne mature u ljetnome roku, slijedile su statističke i psihometrijske analize svih ispita. Detaljni rezultati provedenih analiza predstavljali su se svakoj stručnoj radnoj skupini pojedinačno. Cilj tih analiza bio je utvrditi razinu unutarnje valjanosti svakoga pojedinačnog ispita te obilježja svakoga pojedinog zadatka. Takva je analiza potrebna kako bismo bili sigurni da su rezultati nekoga ispita doista pravi pokazatelji znanja određenih nastavnih sadržaja. Povratne informacije o obilježjima pojedinih zadataka i cjelokupnoga ispita bile su važne članovima stručnih radnih skupina kako bi poboljšali zadatke u inačicama ispita.

Ravnatelj Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja angažirao je vanjske suradnike na ugovor o djelu za poslove stručnih koordinatora. Naime, ovaj vrlo zahtjevan i intenzivan posao traži visoko nadarene osobe koje su posvećene poslu te je prije zapošljavanja potrebno provjeriti uspješnost i mogućnost obavljanja dodijeljenih zadataka. Također, tijekom pripreme i provedbe državne mature bilo je zabranjeno zapošljavanje novih suradnika i osposobljenih stručnjaka u Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja iako je za tim postojala potreba.

7.2. OCJENJIVANJE ISPITA

Ocjenjivanju je prethodila edukacija svih ocjenjivača. Svi koji su bili uključeni u ocjenjivanje pohvalili su cijeli proces. Priprema svih ocjenjivača kroz edukaciju i kontrolne točke tijekom ocjenjivanja te stručna podrška i pomoć stručnih koordinatora iz Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja podigli su razinu kvalitete cijeloga procesa i doprinijeli unapređenju procedura, ali i pojačali pouzdanost, valjanost i objektivnost procesa te na taj način osigurali da svaki pristupnik ima najbolje moguće uvjete ocjenjivanja.

Edukaciju ocjenjivača planirali su djelatnici Odjela za ispitne materijale. Pripremili su i doradili nekoliko dokumenata za bolje praćenje ocjenjivača i procesa ocjenjivanja. Ti dokumenti, *Tehničke upute*, *Opće upute* i *specifične situacije* prikazani su ukratko tijekom edukacije. Potom su umnoženi za svakoga ocjenjivača kako bi bili

spremni na njegovome radnom mjestu. Ove godine većina stručnih radnih skupina odlučila se za edukaciju na temelju provedenih ispita pa je u skladu s tim napravljen raspored. Prvo su s edukacijama započele one stručne radne skupine koje su pripremile stručni dio edukacije na temelju provedenih ispita državne mature 2010./2011. godine te stručna radna skupina iz Hrvatskoga jezika i stručne radne skupine iz materinskih jezika nacionalnih manjina koje su prvi dio edukacije temeljile na opisivačima za zadatak esejskoga tipa. Stručne radne skupine mogle su dovoljno objektivno pripremiti prvi dio edukacije jer su na samom početku ocjenjivanja detaljno prošle kroz ovogodišnji zadatak esejskoga tipa i opisivač A.

Također, na temelju prošlogodišnjih ispita održana je edukacija za ocjenjivače iz Geografije, Informatike, Biologije i Engleskoga jezika. Za sve navedene predmete prijavilo se više ocjenjivača nego što je potrebno pa su ove edukacije bile ujedno i klasifikacijske. Procedura ocjenjivanja započela je objavom javnoga poziva od strane Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja kojim su se pozivale zainteresirane i kvalificirane osobe da se prijave za odabir ocjenjivača. Na taj je način svim pristupnicima edukaciji od samoga početka vrlo jasno dano na znanje da su pozvani svi koji su zadovoljili postavljene uvjete, ali konačni odabir ovisi o njihovu uratku tijekom edukacije.

Od 9. lipnja 2012. godine sve su se edukacije održale na temelju provedenih ispita državne mature. Iako je to organizacijski bilo vrlo zahtjevno, ovakav pristup pokazao se vrlo uspješnim jer su na temelju provedenih ispita članovi stručnih radnih skupina mogli s najvećom sigurnošću ponuditi gotove ključeve za odgovore. U dijelu pripreme za edukaciju članovi stručnih radnih skupina su prethodno pregledali određeni broj ispita kako bi dobili bolji uvid u rad pristupnika. Prethodno pregledavanje određenoga broja ispita bilo je češće kod obveznih predmeta s velikim brojem pristupnika, nego kod izbornih predmeta iako su i ocjenjivači brojčano manjih izbornih predmeta vrlo ozbiljno i detaljno pristupili tom procesu, naravno u skladu s tipovima zadataka i specifičnostima predmeta.

Stručni koordinatori svih predmeta, bez obzira na broj prijavljenih ispita, pristupnika i ocjenjivača, bili su dužni pripremiti i održati edukaciju za ocjenjivače. Broj ocjenjivača varira po predmetima, primjerice, 220 ocjenjivača Matematike, 215 ocjenjivača Hrvatskoga jezika, 120 ocjenjivača Engleskoga jezika, 6 ocjenjivača Likovne umjetnosti i 4 ocjenjivača Sociologije. Edukacije nisu održane samo za stručne radne skupine za ispite kojima nisu trebali ocjenjivači jer su ih ocjenjivali upravo članovi stručne radne skupine. Naravno, u tom su slučaju članovi stručne radne skupine u potpunosti vladali

sadržajem ispita i tehnikom ocjenjivanja, ali su u uvodnome dijelu uz podršku stručnih koordinatora dobili smjernice od strane Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja te su potaknuti da prije ocjenjivanja zajednički detaljno pregledaju ključ za odgovore i bodovne sheme kako bi se pripremili i usuglasili.

Temeljita priprema ocjenjivača uključila je upoznavanje s tehničkim i općim uputama te edukaciju na temelju ispitnih materijala. Takav način pripreme ocjenjivača te pravodobno rješavanje administrativnih pitanja doprinijeli su kvaliteti postupka ocjenjivanja. Naime, sva tehnička pitanja riješena su prije datuma ocjenjivanja, što je omogućilo odličan početak rada pri zakazanom susretu.

Također, sva stručna pitanja su unaprijed riješena te je definiran pristup ispitnom materijalu i način ocjenjivanja, što ponovno doprinosi vrlo konkretnom stručnom radu na ispitima od samoga početka ocjenjivanja. Cijela priprema omogućila je kvalitetniji, djelotvorniji, ali i brži postupak ocjenjivanja, što nije zanemariva činjenica s obzirom na vrlo kratke vremenske rokove koji su postavljeni kalendarom državne mature i koji su potrebni zbog objave rezultata i rang-lista, odnosno završetka školovanja i/ili upisa na sveučilište.

Plan ocjenjivanja pripremljen je u ožujku 2012. godine sukladno kalendaru državne mature za 2011./2012. školsku godinu. Pri planiranju vodilo se računa da organizacija ocjenjivanja bude neradnim danima kako bi se nastavnici mogli odazvati pozivu. Iako su ravnatelji škola upoznati s aktivnostima vezanim za državnu maturu, važno je uskladiti obveze nastavnika u školi i njihov angažman tijekom ocjenjivanja. Svi ispiti su nakon provedbe dostavljeni i zaprimljeni u Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja te u sigurnosnim uvjetima i uz nazočnost zaštitarske službe pripremljeni i raspoređeni za ocjenjivanje u prostorijama Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Ocjenjivanje ispita državne mature iz Matematike, materinskih jezika nacionalnih manjina (Srpski, Mađarski i Talijanski jezik) i stranih jezika (Francuski, Talijanski i Španjolski jezik) provedeno je 16. i 17. lipnja 2012. godine. Zatim je pripremljen drugi dio ocjenjivanja ispita iz svih ostalih predmeta prema rasporedu od 21. do 26. lipnja 2012. godine.

Za stručni dio ocjenjivanja bili su zaduženi djelatnici Odjela za ispitne materijale. Educirali su i odabirali ocjenjivače, pripremali dokumente za ocjenjivače (*Tehničke* i *Opće upute*) i tijekom ocjenjivanja pružali stručnu podršku i nadzirali cijeli proces te posebice pratili rad ocjenjivača.

7.3. ODREĐIVANJE PRAGOVA OCJENA NA ISPITIMA

Za svaki predmet iz kojega su pristupnici pisali ispite formirala se skupina procjenjivača čiji je zadatak predlaganje pragova ocjena. Procjenjivači su se birali na temelju javnoga natječaja, a svaku skupinu procjenjivača imenovao je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Skupine procjenjivača bile su sastavljene od sveučilišnih profesora, srednjoškolskih nastavnika i stručnjaka iz određenih područja koji rade u praksi. U skupinama procjenjivača trebao je biti što veći broj procjenjivača (po mogućnosti više od 30, a minimalno 12 iako je, s obzirom na slab odaziv osoba, broj za većinu ispita bio manji). Ako se nije javila niti jedna osoba za određeni predmet, kontaktirala se stručna radna skupina.

Nakon odabira procjenjivača, ravnatelj Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja donio je Odluku o imenovanju skupine stručnjaka za predlaganje pragova prema kvalifikacijama stručnjaka i preporukama stručnih koordinatora.

Informacijsko-računalni odjel priprema individualne protokole za procjenu zadataka za svaki pojedini ispit državne. Individualni protokoli izrađuju se na temelju dokumenta sa specifikacijom zadataka (MS Excel tablica). U individualnome protokolu mora biti po jedan redak za svaku bodovnu kategoriju koju pristupnik može ostvariti u pojedinome zadatku. Prije određivanja pragova za ocjene, djelatnici Odsjeka za psihometriju, koji je dio Informacijsko-računalnoga odjela, organiziraju edukaciju za stručne koordinatore na kojoj im objašnjavaju metodologiju predlaganja pragova ocjena i provode ih kroz čitavu proceduru.

Dana 27. lipnja 2012. godine počelo je predlaganje pragova ocjena na ispitima državne mature u školskoj godini 2011./2012. U postupku određivanja pragova ocjena na ispitima državne mature sudjelovali su predmetni stručnjaci zaposleni u obrazovnim ustanovama te izvan njih. Postupak predlaganja pragova ocjena odvijao se prema procedurama Informacijsko-računalnoga odjela te su u njemu sudjelovali djelatnici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja i studentice prema zaduženjima opisanima u protokolima.

Procjenjivači koji su prošle godine sudjelovali u postupku komentirali su kako su ove godine brže dobili povratnu informaciju o njihovoj zbirnoj procjeni težine ispita na temelju individualnih protokola. Ove godine je proces predlaganja pragova ocjena

raspoređen u više dana zbog čega je broj djelatnika Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji su komunicirali s grupama procjenjivača bio optimalan u odnosu na broj ispita za koje se predlagao prag ocjena toga dana, što je rezultiralo kraćim vremenom između popunjavanja individualnih protokola i započinjanja skupne rasprave.

Konačne pragove ocjena ispita državne mature na temelju ponuđenih pragova stručnih povjerenstva odredio je ravnatelj Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja nakon konzultacije sa stručnjacima iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, predstavnicima visokih učilišta te predsjednikom Nacionalnoga vijeća za visoko obrazovanje. Ravnatelj Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja je 3. srpnja 2012. godine potpisao Odluku kojom je imenovano Stručno povjerenstvo za odlučivanje o pragovima ocjena ispita državne mature za školsku godinu 2011./2012. koje je odredilo pragove ocjena.

7.4. RJEŠAVANJE PRIGOVORA PRISTUPNIKA NA ISPITIMA

Rješavanje prigovora na rezultate ispita državne mature započinje nakon objave rezultata. Vremenik zaprimanja prigovora sastavni je dio kalendara za državnu maturu koji se u svibnju donosi za iduću školsku godinu. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, sukladno ovlastima, započinje s rješavanjem prigovora odmah nakon objave rezultata kako bi pristupnici i osobe zadužene za unos prigovora u informacijski sustav imale duži vremenski rok.

U rješavanju prigovora sudjeluju povjerenstva koja imenuje ravnatelj Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, a čine ih članovi stručnih radnih skupina i stručni koordinator Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja: *Odluka o imenovanju povjerenstva za rješavanje prigovora pristupnika na ocjene (bodovanje) ispita državne mature u školskoj godini 2011./2012.*

Rješavanje prigovora obavlja se nakon pohrane svih materijala u NISpVU stoga ovaj osjetljivi posao stručnjaci rade u zaštićenim prostorijama Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja na računalima. Postupak traje do nekoliko dana ovisno o broju prigovora.

7.5. ORGANIZACIJA ISPITA

Organizacija ispita državne mature odnosi se:

- na prikupljanje podataka o školama i pristupnicima nakon potvrđenoga plana provedbe
- na pripremu informativnih materijala o načinu prijavljivanja, polaganja i provedbe ispita državne mature
- na suradnju s ispitnim koordinatorima u prikupljanju i ažuriranju podataka
- na edukaciju ispitnih koordinatora za organizaciju i provođenje ispita u školama
- na pravodobno obavještanje škola o aktivnostima u pripremi ispita
- na obradu i unos podataka o odjavama, naknadnim prijavama ispita i promjenama ispitnih razina u NISpVU
- na suradnju s djelatnicima Odjela za ispitne materijale u izradi uputa za provođenje svakoga pojedinog ispita
- na prikupljanje zahtjeva za polaganje ispita uz prilagodbu ispitne tehnologije za pristupnike s teškoćama
- na donošenje odluka o vrstama prilagodbe prema zahtjevima
- na pripremu ispitnih materijala za pristupnike koji su ostvarili pravo na pisanje ispita uz prilagodbu ispitne tehnologije
- na organizaciju i provedbu ispita za pristupnike izvan sustava redovnoga školovanja u RH (osiguravanje prostora za pisanje ispita, izrada rasporeda po ispitnim prostorijama u svim ispitnim centrima)
- na imenovanje ispitnih koordinatora u ispitnim centrima u kojima se provode ispiti za pristupnike izvan sustava redovnoga školovanja
- na redovito obavještanje pristupnika i ispitnih koordinatora na stranicama
- www.postani-student.hr i www.ncvvo.hr
- na organizaciju i provedbu ispita dodatnih provjera znanja koje se provode u suradnji s Učiteljskim fakultetom, Pravnim fakultetom i Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu
- na svakodnevno odgovaranje na upite korisnika pristigle e-poštom ili telefonom
- na organizaciju rada Call centra

- na zaprimanje, urudžbiranje i verifikaciju dokumentacije pristupnika koji su prijavili ispite državne mature
- na suradnju s Hrvatskom poštom tijekom dostavljanja ispitnih materijala u škole i vraćanja istih u Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja
- na objavu javnoga poziva za imenovanje ocjenjivača
- na sudjelovanje u odabiru ocjenjivača
- na obavještanje i pozivanje imenovanih ocjenjivača na ocjenjivanje
- na organizaciju edukacija ocjenjivača u suradnji sa stručnim radnim skupinama
- na organizaciju smještaja i rada ocjenjivača
- na prikupljanje i rješavanje zamolbi, prigovora pristupnika
- na redoviti unos podataka za koje je nadležan Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja u NISpVU
- na unos uplata naknada za troškove polaganja ispita i praćenje tijeka uplata
- na ispis potvrda i svjedodžbi o položenim ispitima državne mature iz sustava
- na podjelu potvrda i svjedodžbi u Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja te slanje potvrda i svjedodžbi poštom pristupnicima koji su to zatražili.

Prema *Pravilniku o polaganju državne mature* za sve pripremne i ostale poslove u vezi s organizacijom i provedbom ispita državne mature u školi zaduženo je Školsko ispitno povjerenstvo. Školsko ispitno povjerenstvo čine ravnatelj koji je predsjednik povjerenstva i šest članova iz nastavničkoga vijeća od kojih je jedan ispitni koordinator. Ravnatelj imenuje povjerenstvo u rujnu za tekuću školsku godinu, a za svaki ispitni rok imenuje dežurne nastavnike. Plan i program rada Školskoga ispitnoga povjerenstva i dežurnih nastavnika tijekom provedbe ispita dio je godišnjega plana i programa rada škole.

Ispitni koordinatori bili su kao i dosad najvažniji sudionici pripreme i provedbe ljetnoga i jesenskoga roka ispita državne mature. U pripremi i provedbi ispita državne mature u četvrtim razredima gimnazijskih i četverogodišnjih strukovnih programa sudjelovalo je 377 ispitnih koordinatora iz 375 srednjih škola u kojima su se provodili ispiti državne mature s područja cijele Republike Hrvatske. Za učinkovitiju komunikaciju s ispitnim koordinatorima Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja otvorio je e-adresu ik.dm@ncvvo.hr putem koje su ispitni koordinatori dobivali odgovore na postavljena pitanja, pomoć zbog nesnalaženja u radu s NISpVU, upute za otklanjanje problema, pomoć pristupnicima pri unosu broja mobitela u sustav

te slanja PIN-a i TAN-a i svaku pomoć koju je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja mogao brzo i djelotvorno pružiti.

Kako bi se škole mogle kvalitetno pripremiti za provedbu ispita državne mature, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja organizirao je dva ciklusa edukacija s temom *Priprema za provedbu ispita državne mature* za ispitne koordinate na način da se u kratkome roku obiđu sve županije i svi koordinatori istodobno dobiju valjane informacije o poslovima koji slijede. Pritom se vodilo računa da ispitni koordinatori ne putuju te su djelatnici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja putovali u sve županije.

Nakon što su svi ispitni koordinatori na prvoj ovogodišnjoj edukaciji dobili sve informacije koje su im nužne za obavljanje poslova do početka ispita državne mature, njihova je zadaća bila održati prve informativne sastanke s pristupnicima, roditeljima i nastavnicima u školi i s pristupnicima obaviti pretprijave ispita državne mature u skladu s člankom 16. *Pravilnika o polaganju državne mature*.

Pretprijave su obavljene prema *Pravilniku o polaganju državne mature*, prema pravilima Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja te uvjetima fakulteta prema kojima je obavljen upis u ljetnome roku prethodne državne mature. Osnovna zadaća postupka pretprijava je pripremanje pristupnika za prijave ispita državne mature koju će polagati na kraju četvrtoga razreda te njihovo osvještavanje za donošenje odluka i obavljanje zadaća nužnih za pristupanje ispitima. Sve ove poslove ispitni koordinatori obavljali su uz stalnu koordinaciju djelatnika Odjela za organizaciju i provođenje ispita.

Na stranici za ispitne koordinate objavljen je naputak za ispitne koordinate te obrasci za pretprijavu.

Ispitni koordinatori prikupili su od svojih učenika popunjene obrasce pretprijava, potpisali ih i dostavili Nacionalnomu centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja nakon 15. listopada kada je završen rok pretprijava. Odjel za organizaciju i provođenje ispita zaprimio je 31 196 obrazaca koji su nakon zaprimanja posloženi po županijama i školama i uneseni u MS Excel tablicu na temelju koje su dobiveni i prvi pokazatelji o željama naših učenika u vezi s polaganjem ispita i razina ispita državne mature. Pretprijave se ne obavljaju kroz aplikacije NISpVu-a jer se kroz sustav provodi i zimski rok državne mature za koji prijave počinju 16. listopada 2012. godine. U postupku pretprijavlivanja ispita državne mature 2011./2012. godine učenici četvrtih razreda srednjih škola (31 196) pretprijavili su 150 456 ispita.

Prijave ispita državne mature u ljetnome roku 2011./2012. godine počele su 1. prosinca 2011. i trajale su do 1. veljače 2012. godine. Tijekom prijava pristupnici su u tom razdoblju mogli mijenjati izabrane ispite i razine ispita te ih dodavati ili brisati. Praćenjem aktivnosti ispitnih koordinatora primijetili smo da dio koordinatora ne daje točne informacije pristupnicima pa smo im stavili obavijest na stranice za ispitne koordinate i podsjetili ih na njihove zadaće.

Nakon 1. veljače 2012. godine ispitni koordinatori ispisali su iz NISpVU-a obrasce prijava pristupnika i uručili ih pristupnicima na potpis za što su imali rok od tjedan dana. Potpisivanjem prijavnice prijava se smatra konačnom. Sve prijavnice poslane su Nacionalnomu centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja i zaprimljene su u Odjelu za organizaciju i provođenje ispita gdje su razvrstane prema županijama i školama.

Osim prijava redovnih učenika djelatnici Odjela za organizaciju i provođenje ispita vodili su postupak prijava pristupnika izvan redovnoga sustava srednjoškolskoga obrazovanja u Republici Hrvatskoj, odnosno svih pristupnika koji su obrazovanje završili prije 2011. ili ga završavaju u ustanovama za obrazovanje odraslih ili u inozemstvu. Postupak prijava obavljao se na isti način kao i za redovne učenike, a dokumentaciju koja je propisana u uvjetima objavljenima u brošuri prikupljali su djelatnici Odjela za organizaciju i provođenje ispita te ih prema utvrđenoj postupku zaprimili, urudžbirali, provjerili podatke i verificirali dokumente. Dostava dokumentacije potrebne za prijavu ispita državne mature u ljetnome roku trajala je od 1. prosinca 2011. do 1. veljače 2012. godine. Dotad je zaprimljena dokumentacija za ukupno 6330 pristupnika uz odobren produljeni rok do 15. veljače 2012. godine za nadopunu nepotpune dokumentacije. Tog je datuma završeno optičko čitanje i urudžbiranje dokumenata.

Tijekom ljetnoga roka, nakon što su 1. veljače završile prijave ispita državne mature, 7 108 pristupnika poslalo je zahtjeve za promjenama prijavljenih ispita, naknadnom prijavom ili odjavom. Svi takvi zahtjevi rješavali su se pojedinačno na sljedeći način:

- odluku o naknadnim prijavama, odjavama za redovne pristupnike donosi Školsko ispitno povjerenstvo
- odluke Školskih ispitnih povjerenstva dostavljene su Odjelu za organizaciju i provođenje ispita
- djelatnici Odjela za organizaciju i provođenje ispita na temelju odluka u sustavu mijenjaju podatke u prijavama pristupnika.

Ispitno povjerenstvo Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja je na temelju pisanih zamolbi donosilo odluke o naknadnim promjenama, prijavama i odjavama za sve ostale pristupnike.

7.6. PROVEDBA ISPITA

U razdoblju od 22. svibnja do 12. lipnja 2012. godine provedeni su svi ispiti državne mature u ljetnome roku. Ispiti državne mature provedeni su u 375 škola za učenike četvrtih razreda koji su ih prijavili te u šest ispitnih centara po gradovima za sve ostale pristupnike. Provedeno je 160 545 ispita.

Djelatnici Odjela za organizaciju i provođenje ispita u suradnji s djelatnicima zaduženima za logističku podršku nadzirali su organizaciju i provedbu ispita.

S obzirom da učenici srednjih škola polažu ispite državne mature u svojim školama, ispitni koordinatori mogu, nakon što su poznati podaci o prijavljenim ispitima državne mature, u sustavu raspoređivati učenike po ispitnim prostorijama.

No, za pristupnike koji su izvan sustava redovnoga obrazovanja ispitna mjesta određuje Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. U ljetnome roku državne mature 6 956 pristupnika prijavilo je 23 337 ispita. U ljetnome roku 2011./2012. godine Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja donio je odluku o ispitnim centrima za pristupnike izvan redovnoga sustava obrazovanja prema sljedećem rasporedu:

- Sveučilište u Osijeku i Strojarski fakultet u Slavonskome Brodu za pristupnike s područja Slavonije
- Sveučilište u Splitu za pristupnike s područja Dalmacije
- Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci za pristupnike iz Hrvatskoga primorja
- Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Pučko otvoreno učilište, X. gimnazija „Ivan Supek” i Tehnička škola Fausta Vrančića za sve ostale pristupnike.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je za pristupnike iz zapadne Hercegovine (učenici četvrtih razreda srednjih škola), a na zamolbu Ministarstva prosvjete zapadne Hercegovine da se njihovim učenicima omogući

polaganje ispita bliže mjestu stanovanja (ispite polažu u vrijeme trajanja nastave), u dogovoru sa školama osim navedenih ispitnih mjesta osigurao ispitno mjesto u Gimnaziji dr. Mate Ujevića u Imotskom.

Višnja Francetić, načelnica Odjela za organizaciju i provođenje ispita koordinirala je provedbu ispita državne mature za pristupnike izvan redovnoga sustava obrazovanja i izradila raspored za polaganje pojedinih ispita. Poteškoće koje su se javljale u organizaciji ispita za pristupnike izvan redovnoga sustava obrazovanja odnosile su se na nepoštivanje rokova za uplate naknada za troškove ispita koje su pristupnici bili dužni uplatiti kao uvjet za pristupanje ispitu.

Nakon isteka roka svim pristupnicima koji nisu platili ispit odjavljeni su ispiti. Podaci o broju ispita dostavljeni su djelatnicima zaduženima za logističku podršku koji su na temelju tih podataka organizirali distribuciju ispita po ispitnim centrima.

Osim ispita državne mature u ljetnome roku 2011./2012., Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja organizirao je i provedbu ispita dodatnih provjera znanja za upis:

- na Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- na Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- na Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Djelatnici Odjela za organizaciju i djelatnici zaduženi za logističku podršku organizirali su provedbu dodatnih provjera znanja u suradnji s fakultetima.

7.7. ISPITI DRŽAVNE MATURE 2011./2012. GODINE U JESENSKOM ROKU

Dostava dokumentacije potrebne za prijavu ispita državne mature u jesenskome roku trajala je od 17. do 20. srpnja 2012. godine.

Završetkom prijava započeo je jesenski rok ispita državne mature. Svi postupci provodili su se na isti način kao i u ljetnome roku. Razlika u načinu prijavljivanja odnosila se na pristupnike koji su u ljetnome roku prijavljivali ispite elektroničkim putem na stranici www.postani-student.hr, ali nisu u školama potpisivali prijavnice.

Tijekom srpnja i kolovoza pristupnici su mogli naknadno prijaviti, odjaviti ili promijeniti razinu ispita. Svim pristupnicima omogućeno je slanje zamolbi

elektroničkim putem za što je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja otvorio novu e-adresu: naknadna.prijava@ncvvo.hr.

Nakon što je utvrđen konačni broj pristupnika, podaci su dostavljeni djelatnicima zaduženima za logističku podršku koji su pakirali i isporučili ispitne materijale po ispitnim mjestima. U jesenskome se roku nije organizirala provedba ispita državne mature za ostale pristupnike u ispitnim centrima u kojima su provedeni ispiti ljetnoga roka. Svi ispiti pisani su u Zagrebu u prostorijama Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja koje smo osposobili za provedbu ispita državne mature u skladu s propisanim pravilima. Za vrijeme trajanja ispita dežurali su djelatnici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

U jesenskome roku Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je u suradnji s Učiteljskim i Pravnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu organizirao i proveo ispite dodatnih provjera znanja.

7.8. PRILAGODBA ISPITNIH MATERIJALA

Ukupno su bila dostavljena 253 zahtjeva za prilagodbu u ljetnome, te 59 ponovljenih zahtjeva u jesenskome roku. Uvidom u broj potrebnih nadopuna i u broj odbijenih zahtjeva vidljivo je kako su ispitni koordinatori u tri godine provedbe ispita državne mature i nacionalnih ispita stekli potrebno znanje i iskustvo te su uz jasne obavijesti, koje su dobili od djelatnika Odsjeka za vanjsko vrednovanje uz prilagodbu ispitne tehnologije, kvalitetno obavili vrlo važne poslove koji omogućuju jednakopravnost pristupnika.

Također, broj dostavljenih zahtjeva nije znatno povećan u odnosu na državnu maturu u školskoj godini 2010./2011. Povjerenstvo za procjenu zahtjeva, imenovano odlukom ravnatelja Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, održalo je ukupno 11 sastanaka u trajanju od najmanje 6 sati dnevno: 20. siječnja 2012., 25. siječnja 2012., 7. veljače 2012., 10. veljače 2012., 13. veljače 2012., 15. veljače 2012., 22. veljače 2012., 23. veljače 2012. i 15. ožujka 2012., a zbog naknadnih prijava koje je odobrilo Ispitno povjerenstvo i 3. travnja te 10. svibnja 2012. godine.

Svim su pristupnicima dostavljene pojedinačne odluke o prilagodbi ispitne tehnologije za svaki ispit kojemu su pristupali. Nije bilo žalbi na odluke o prilagodbi.

Javni poziv za osobne pomagače objavljen je na mrežnoj stranici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja 3. veljače 2012. godine. Zbog nedostatnoga broja prijavljenih stručnjaka, rok poziva produljen je do 25. ožujka 2012. godine. Unatoč zamolbi upućenoj kolegama Agencije za odgoj i obrazovanje i Agenciji za strukovno obrazovanje, koji su zaduženi za suradnju s edukacijsko-rehabilitacijskim stručnjacima u školama i koji su pomogli poticanju djelatnika škola, ipak se ni na ispitima treće državne mature nije javio potreban broj stručnjaka iz nekih županija, što je povećalo troškove obavljanja toga dijela podrške pristupnicima.

Vesna Vuković, Ivana Bitunjac i Sanja Horvatić su u skladu s odlukom pripremile, organizirale i provele edukaciju za osobne pomagače. Edukacija pomagača održana je 14. travnja 2012. od 10.00 do 13.10 sati. Sanja Horvatić i kolegice s iskustvom u poslovima osobnih pomagača, Davorka Dragojević i Vedrana Šenjuga, održale su predavanja. Bilo je nazočno 85 od 91 prijavljenoga stručnjaka, a tri su osobe imale opravdan razlog izostanka. Bili su osobni pomagači tijekom provedbe ispita prve i druge državne mature pa smo predložili ponovno imenovanje. Osobni pomagači imenovani su Odlukom ravnatelja Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Prilagodbe ispitnih materijala proveli su stručnjaci imenovani Odlukom ravnatelja Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Ukupno su prilagođene 22 vrste ispita, odnosno ukupno 88 inačica.

7.9. OSTALI POSLOVI ORGANIZACIJE I PROVEDBE DRŽAVNE MATURE

Djelatnici Odjela za organizaciju i provođenje ispita su, osim stalne komunikacije s ispitnim koordinatorima, odgovarali na pitanja svih korisnika (redovnih učenika, ostalih pristupnika i roditelja) u vezi s prijavama i polaganjem ispita, dokumentacijom i teškoćama na koje su nailazili u radu sa sustavom. U tu svrhu osnovan je i Call centar, a nadzirali smo i rješavanje pitanja koja su se odnosila na tehničku podršku korisnicima rješavanjem teškoća kroz sustav *ticketinga* pristiglih e-poštom ili telefonskim upitima helpdesku.

Djelatnici Call centra svakodnevno vode evidenciju poziva i uz evidenciju upisuju pitanja koja su primili. Educirani su pa mogu odgovoriti na sva postavljena pitanja koja se odnose na proceduru vezanu za ispite države mature prema Pravilniku o polaganju državne mature, brošuri izdanoj za tekuću školsku godinu, pravilima koja je propisao Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja i obavijestima koje Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja objavljuje na mrežnim stranicama www.ncvvo.hr i www.postani-sudent.hr te uputiti na brojeve telefona i e-adrese svih ustanova i pojedinaca uključenih u provedbu ispita državne mature.

Nakon završetka ispita državne mature te nakon službene objave rezultata, posljednja aktivnost je tiskanje i podjela svjedodžbi o državnoj maturi i potvrda o položenim ispitima državne mature. Za redovne učenike ovaj posao obavljaju djelatnici škole, odnosno ispitni koordinatori, a za sve ostale pristupnike djelatnici Odjela za organizaciju i provođenje ispita. Podjela dokumenata organizirana je na način da su svi pristupnici mogli osobno preuzeti dokumente u Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja, za što je bilo organizirano dežurstvo vikendom i radnim danima od 9.00 do 20.00 sati. Pristupnicima koji nisu mogli osobno preuzeti dokumente omogućili smo dostavu dokumenata poštom na kućnu adresu.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja obvezan je izdati i druge vrste potvrda pa su djelatnici Odjela za organizaciju i provođenje ispita od 1. rujna 2011. do 1. rujna 2012. izdali sljedeće potvrde:

- Uvjerenje o pristupanju za upis na inozemna sveučilišta – 129
- Uvjerenje za upis na inozemna sveučilišta – 57
- Potvrdu o opravdanome izostanku – 8
- Potvrde o uspjehu – 34.

7.10. UPITNICI I ANKETE

7.10.1. Stavovi maturanata o školovanju i studiranju

Djelatnice Informacijsko-računalnog odjela zadužene su za pripremu, organizaciju provođenja anketiranja, kao i provjeru te čišćenje podataka. Statistički i psihometrijski podaci obrađuju se naknadno, te se javnost izvještava o rezultatima. Aktivnosti djelatnika Informacijsko-računalnog odjela provode se sa svrhom pripreme, organizacije provedbe te obrade podataka upitnika kojim se ispituju stavovi maturanata vezano uz školovanje, kao i studiranje kako bi se moglo kontinuirano pratiti promjene njihovih stavova od školske godine 2009./2010.

Djelatnice Informacijsko-računalnog odjela angažirane su na projektu *Stavovi maturanata o školovanju i studiranju* kao statističarke, organizatorice te administratorice. Djelatnici Informacijsko-računalnog odjela na projektu *Stavovi maturanata o školovanju i studiranju* surađuju s djelatnicima Odjela za logistiku i grafičku pripremu, Odjela za organizaciju i provođenje ispita te Službom općih poslova i odnosa s javnošću. Stručnjak za metodologiju s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu sudjelovao je u izradi originalnog upitnika koji je korišten u ovom Projektu.

Nastavljen je projekt *Stavovi maturanata o školovanju i studiranju* vezano uz ispitivanje stavova učenika završnih razreda koji polažu ispite državne mature. Revidiran je anketni upitnik koji se koristio u školskoj godini 2010./2011. Nakon provođenja ispitivanja učenika tijekom provedbe državne mature, podaci se čiste, validiraju, povezuju s drugim varijablama te analiziraju. S obzirom na zahtjevnost tog procesa, podaci iz školske godine 2010./2011. su u tijeku procesa čišćenja.

Aktivnosti u 2012. godini:

- pripremljen je upitnik u razdoblju od siječnja do ožujka 2012.
- provedeno je anketiranje tijekom ljetnog roka (23. svibnja 2012.)
- podaci iz školske godine 2010./2011. su čišćeni tijekom 2012. godine.

U 2012. godini ostvareni su svi planirani ciljevi Informacijsko-računalnog odjela vezano uz projekt *Stavovi maturanata o školovanju i studiranju* s obzirom na planove,

obim posla i aktivnosti Odjela. Uspješno je provedeno anketiranje učenika, kao i aktivnosti oko obrade podataka koje slijede nakon toga.

7.10.2. Upitnici na mrežnoj stranici Postani student

Web upitnik o instrukcijama tijekom školovanja

Namjena i cilj upitnika je praćenje pohađanja instrukcija tijekom školovanja iz Matematike i Hrvatskog jezika kroz više generacija učenika te dobivanje uvida u trendove promjena tijekom godina.

Privatne instrukcije često se nazivaju „obrazovanjem u sjeni“ (*shadow education*, npr. Stevenson i Baker, 1992). Primarna djelatnost Centra je vanjsko vrednovanje obrazovnih postignuća te se u smjeru sveobuhvatnosti paradigme obrazovanja nametnula potreba za uvidom u institut instrukcija kao dodatka i pratilje obrazovnog sistema. Praćenje trendova pohađanja instrukcija tijekom školovanja za dva obavezna predmeta na maturi (Hrvatski jezik i Matematika) kroz više generacija može u značajnoj mjeri doprinijeti potpunijoj slici i točnijem uvidu u obrazovanje.

Web upitnik o iskustvu pisanja mature

Namjena i cilj upitnika je praćenje zadovoljstva i mišljenja pristupnika državne mature te posredno detektiranje potencijalnih problema s naglaskom na dva glavna obavezna predmeta (Hrvatski jezik i Matematika).

Kontinuirano praćenje zadovoljstva i mišljenja pristupnika državnoj maturi omogućuje značajan uvid u proces pisanja državne mature. Perspektiva pristupnika i njegovi dojmovi jedan su od bitnih aspekata praćenja kvalitete provedbe, procesa i ozračja pisanja mature. Pravovremena detekcija i otklanjanje potencijalnih problema te unapređenje kvalitete provedbe mature predstavljaju kontinuirano nastojanje i važan cilj u djelatnosti Centra.

Suradnici na Projektu:

- Zoran Žitnik – voditelj
- Zlatko Zadelj – voditelj

Uloga i zaduženja na Projektu:

- izrada i oblikovanje pitanja
- izrada web upitnika i aktivacija
- sređivanje i obrada podataka.

Detaljan opis poslova:

- suradnja na osmišljavanju i izradi aplikacije (s g. Mornarom)
- testiranje i prijedlozi modifikacije aplikacije
- izrada upitnika
- implementacija upitnika u elektronički oblik
- aktivacija upitnika i praćenje ispunjavanja
- definicija popratnih varijabli i njihovo prikupljanje (automatsko dio varijabli preko NISpVU baze, a dio preko baze Centra – Martina Golubić)
- plan koncepta praćenja, obrada i izvješća.

Web upitnici Centra na portalu Postani student kao jedinstvenom informativnom mjestu na kojem pristupnici državne mature dobivaju i uređuju podatke potrebne za pisanje mature i upise na fakultete, omogućuju reprezentativno i neposredno prikupljanje informacija od učenika koji pristupaju pisanju državne mature. Pristupnici upitnike ispunjavaju na dobrovoljnoj osnovi, aktivni su neposredno prije i nakon pisanja mature kada je posjećenost portala najveća, a čime se dodatno povećava aktualnost i točnost pojedinih podataka (poglavito vezano za dojmove pisanja mature).

Od početka projekta 2011. godine, u praćenju stavova i dojmova o pisanju mature te ispitivanju pohađanja instrukcija tijekom školovanja, djelatnici Centra Zlatko Zadelj i Zoran Žitnik odgovorni su za izradu i implementaciju upitnika te nadzora ispunjavanja i praćenje rezultata.

Uspostavom kontinuiranog praćenja kroz dvije i više godina nastojati će se uspostaviti komparativni i standardizirani model prezentacije rezultata upitnika, odnosno uvida u promjene trendova u obrazovanju i stavova pristupnika državnoj maturi.

Upitnik o instrukcijama tijekom školovanja nastavak je ispitivanja čiji je prvi ciklus započeo 2011. godine. Nakon uspješno provedenog ciklusa i 2012. godine namjera je uspostaviti kontinuirano praćenje i uspoređivanje promjena kroz generacije učenika, odnosno pristupnika mature. U svakom od oba ciklusa 2011. i 2012. godine

upitnik je ispunilo preko 11 000 redovnih pristupnika državne mature (matična generacija koja je završila srednju školu te godine).

Web upitnik o iskustvu pisanja mature zamišljen je kao kontinuirani program praćenja zadovoljstva, dojmova, prijedloga, problema i općenito skupa strukturiranih povratnih informacija od strane pristupnika državne mature. Nakon prvog ciklusa upitnika 2011. godine i preliminarnih rezultata u tekućoj godini zadržan je prvotni oblik upitnika i u drugom ciklusu 2012. godine kao osnovica za daljnje praćenje. U ciklusu 2011. godine upitnik je ispunilo preko 13 000 redovnih pristupnika državne mature, dok je u ciklusu 2012. broj pristupnika koji su ispunili upitnik prešao 15 000.

Rezultati projekta u 2012. godini

- Web upitnik o instrukcijama tijekom školovanja

Početak ožujka aktiviran je *online* upitnik o instrukcijama tijekom školovanja na stranicama Postani student te je bio aktivan do početka pisanja mature. Plan obrada podataka izrađen je tijekom listopada za cikluse 2011. i 2012. godine. Na osnovu dobivenih rezultata biti će osmišljen i izveden kontinuirani izvještaj te prikaz praćenja u koji će se smisleno moći implementirati rezultate sljedećih ciklusa.

- Web upitnik o iskustvu pisanja mature

Upitnik je aktiviran nakon završetka pisanja ispita državne mature i bio je aktivan do objava prvih rezultata. Plan obrada podataka izrađen je tijekom listopada za 2011. i 2012. godinu. Nakon sređivanja podataka iz oba ciklusa biti će predložen jedinstveni prikaz praćenja u obliku kontinuiranog i standardiziranog izvještaja za višegodišnje praćenje iskustava pisanja mature.

Dio rezultata Web upitnika o iskustvu pisanja mature iskorišten je za kreiranje tri sumativna pokazatelja (motivacija, iskustvo pisanja i stav prema maturi) za potrebe dijela izlaganja *Challenges and implication of State Matura in Croatia* (dr. sc. Jasmina Muraja, PhD, konferencija 2012 WERA FOCAL MEETING, Sydney, Australia).

8. SUDJELOVANJE DJELATNIKA CENTRA NA KONFERENCIJAMA I STRUČNIM SKUPOVIMA TE ORGANIZACIJA ISTIH

	NAZIV SKUPA	ORGANIZACIJA	PREDAVAČ	SUDIONIK	OSTALO	DATUM	MJESTO	TROŠKOVI
1.	Vanjsko vrednovanje i samovrednovanje	Hrvatski studiji, Sveučilište u Zagrebu	Sandra Antulić: Vanjsko vrednovanje i samovrednovanje			siječanj	Zagreb	
2.	RADIONICA: Izrada ispitnih zadataka	NCVVO	Eduardo Cascallar, AGI	NCVVO, SRS za Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fiziku		siječanj	Zagreb	
3.	Prezentacija za vanjske partnere na poslovima državne mature	NCVVO	Jasmina Muraja: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja 2012. i dalje...			9. siječnja	Zagreb	
4.	Studijsko putovanje „IT u obrazovanju: međunarodni sajam proizvoda, resursa i primjera najbolje prakse u području korištenja tehnologije u odgojno-obrazovne svrhe“; KONFERENCIJA: Education World Forum, BETT	WYG International i Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih		Nataša Tepić Goran Sirovatka		10. – 15. siječnja	London, Velika Britanija	IPA projekt
5.	Zimski seminar geografa	Hrvatsko geografsko društvo	Biljana Vranković: Značenje analize sadržaja i rezultata vanjskog vrednovanja iz geografije			12. siječnja	Zagreb	
6.	Prezentacija za djelatnike Centra	NCVVO	Jasmina Muraja: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja 2012. i dalje...			17. siječnja	Zagreb	
7.	Edukacija suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola	NCVVO	Vlasta Vizek Vidović, Antonija Žižak	Biljana Vranković		26. siječnja	Zagreb	
8.	I. sastanak suradnika mreže podrške	NCVVO	Biljana Vranković: Samovrednovanje srednjih škola			27. siječnja	Zagreb	

	samovrednovanju škola		u šk. god. 2011./2012.; RADIONICA: Kreiranje modela podrške školama za različite situacije; B.Vranković – B. Bodin Petrov ; RADIONICA: Pozitivna iskustva suradnika Mreže podrške samovrednovanju škola					
9.	PISA 2012 – trening za kodiranje ispitnih pitanja i ISCO			Michelle Braš Roth	trening za kodiranje: Maja Marić	veljača	Salzburg, Austrija	
10.	Predstavljanje poslovanja Centra ministru dr. sc. Željku Jovanoviću i njegovom timu		Jasmina Muraja : Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja	Goran Sirovatka		6. veljače	Zagreb	
11.	12. sastanak Savjetodavnog odbora ESCL projekta (Advisory Board)	EU komisija		Jasminka Buljan-Culej		23. – 24. veljače	Bruxelles	putni troškovi – EU komisija
12.	Stručni skup za ravnatelje osnovnih škola	AZOO	Jasmina Muraja : Vanjsko vrednovanje u funkciji unapređenja kvalitete rada u školi	Goran Sirovatka		27. – 29. veljače	Vodice	
13.	Samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	NCVVO	Sandra Antulić, Sonja Pribela Hodap (DV Radost, Crikvenica)			veljača – ožujak		
14.	Gathering the Evidence for Assessing VET systems in Western Balkans and Turkey			Goran Sirovatka		1. – 2. ožujka	Torino, Italija	
15.	Transverzalni program – studijski posjet „The teaching profession, teacher training and basic education in Finland“	Agencija za mobilnost i programe Europske unije		Josip Šabić		26. – 30. ožujka	Joensuu, Finska	NCVVO
16.	13. sastanak Savjetodavnog odbora ESCL projekta (Advisory Board)	EU komisija		Jasminka Buljan-Culej		27. ožujka	Bruxelles	putni troškovi – EU komisija
17.	Samovrednovanje	NCVVO	Sandra Antulić, Sandra Sečak			ožujak –		

	osnovnih škola					travanj		
18.	PISA - Upravno vijeće			Michelle Braš Roth		15. – 19. travnja	Tallin, Estonija	
19.	16. dani dječjih vrtića grada Zagreba	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport, dječji vrtići grada Zagreba			okrugli stol: Jasmina Muraja, Sandra Antulić	travanj	Zagreb	
20.	Stručni skup za ispitne koordinate	NCVVO	Višnja Francetić, Sanja Horvatić, Mirjana Smoljić			travanj	po županijama	
21.	14. sastanak Savjetodavnog tijela Europske komisije	EU komisija		Jasminka Buljan-Culej		23. – 24. travnja	Bruxelles	putni troškovi – EU komisija
22.	Županijsko stručno vijeće geografa	AZOO	Biljana Vranković: Vrste vanjskog vrednovanja i značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja iz Geografije; RADIONICA: Kvalitativna analiza ispita vanjskog vrednovanja obrazovnih postignuća učenika 8. razreda iz Geografije			3. – 5. travnja	Pazin, Otočac, Rijeka	NCVVO
23.	Konferencija „National Council on Measurement in Education“ (NCME)		Natalija Ćurković: „Which Cognitive Level Do Knowledge Tests Really Measure? Comparison of Students, Teachers and Test Makers Perspectives“	Jasmina Muraja		12. – 17. travnja	Vancouver, Kanada	
24.	AERA “American Educational Research Association” Conference			Jasmina Muraja, Natalija Ćurković		13. – 17. travnja	Vancouver, Kanada	
25.	Edukacija osobnih pomagača	NCVVO	Sanja Horvatić			14. travnja	Zagreb	
26.	RADIONICA: Načela za sastavljanje zadataka objektivnog tipa	NCVVO	Sanja Fulgosi, Tea Gerić			14. travnja	Zagreb	
27.	Razmjena iskustava djelatnika Centra	NCVVO	Biljana Vranković: Značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja obrazovnih postignuća učenika 8. razreda provedenih 2008. god. iz	Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja, Odjel za ispitne		17. travnja	Zagreb	

			Geografije	materijale				
28.	Studijski posjet i suradnja s Teachers College, Columbia University	Columbia University		Jasmina Muraja		18. – 23. travnja	New York	
29.	Stručno usavršavanje nastavnika sociologije	NCVVO, AZOO, Hrvatsko sociološko društvo	Ines Elezović: Karakteristike različitih tipova zadataka u školskoj primjeni; Ines Elezović, Irena Matoić: radionica			3. svibnja	Zagreb	
30.	Konferencija Nacionalne koordinacije E4E	E4E i HGK	Ines Elezović: Preliminarni rezultati u projektu Zastupljenost poduzetničkih sadržaja u srednjim školama			4. svibnja	Zagreb	
31.	TALIS – vijeće zemalja sudionica			Michelle Braš Roth		10. – 12. svibnja	Haag, Nizozemska	
32.	TALIS – sastanak nacionalnih voditelja			Michelle Braš Roth		15. – 19. svibnja	Rejkyavik, Island	
33.	Uspješna škola	NCVVO u suradnji s POU Korak po korak	Vlasta Vizek Vidović, Vlatka Domović: izlaganje i radionice	Sandra Antulić		28. – 30. svibnja	Šibenik	
34.	ITJ 17 Seventeenth International Conference: Informational Technology and Journalism	Institute for New Media and E-democracy	Ines Elezović, Jasmina Muraja: Information Ecology Surrounding Educational Institutions: Possibilities of Developing Knowledge Intrepreneurship Climate			28.svibnja – 1. lipnja	Dubrovnik	
35.	Samovrednovanje Centra: procjena radne uspješnosti	NCVVO	Sandra Antulić: prezentacija projekta Samovrednovanje Centra	načelnici Odjela		svibanj	Zagreb	
36.	Predstavljanje Centra u Agenciji za mobilnost	Agencija za mobilnost	Jasmina Muraja: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja – ULOGA I ZADACI	Goran Sirovatka		1. lipnja	Zagreb	
37.	Godišnja konferencija Hrvatskoga sociološkog društva 2012.	Hrvatsko sociološko društvo		Kristina Svalina		1. – 2. lipnja	Zagreb	
38.	8. NRC PIRLS i TIMSS sastanak – pregled analize rezultata			Jasminka Buljan-Culej, Ines Elezović		26. – 29. lipnja	Singapore	
39.	Profesionalno usmjeravanje i obrazovanje učenika s	AZOO i HZJZ	Sanja Horvatić			27. lipnja	Zagreb	

	teškoćama u razvoju za strukovna zanimanja							
40.	Okrugli stol u MZOS	MZOS	Michelle Braš Roth: „Što su druge zemlje napravile temeljem rezultata PISA-e, a mi nismo“			26. lipnja	Zagreb	
41.	Druga međunarodna konferencija o učenju za poduzetništvo, ICEL 2012.	Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje „Nikola Šubić Zrinski“	Ines Elezović, Tafra, Sertić: Percepcija karijere poduzetnika kod srednjoškolskih učenika strukovnih škola u Republici Hrvatskoj			28. lipnja	Novi Sad, Srbija	
42.	II. sastanak suradnika mreže podrške samovrednovanju škola	NCVVO	Biljana Vranković, Ines Elezović, Bojana Bodin Petrov: edukacija i razmjena iskustava suradnike mreže podrške samovrednovanju škola			4. srpnja	Zagreb	
43.	Ispitivanje pisanja	Filozofski fakultet u Zagrebu, Croatikum	Sanja Fulgosi			5. srpnja	Zagreb	
44.	Predstavljanje Centra u sklopu međunarodne suradnje	Institut za povijest	Jasmina Muraja: Uloga i značaj vanjskog vrednovanja u obrazovnom sustavu RH			9. srpnja	Zagreb	
45.	Samovrednovanje Centra: procjena radne uspješnosti	NCVVO	Sandra Antulić: prezentacija projekta Samovrednovanje Centra	Istraživačko-razvojni odjel		srpanj	Zagreb	
46.	Međunarodna znanstvena konferencija	Geografski odsjek, PMF, Sveučilište u Zagrebu	Biljana Vranković: „Differences in education achievement of students in geography on external evaluation exam in Republic of Croatia as indicator of marginalization“			19. – 24. kolovoza	Dubrovnik	NCVVO
47.	Stručni skup	AZOO	Sanja Fulgosi: PREDAVANJE: Kvalitativna i metrijska analiza testa iz hrvatskoga jezika u 8. raz., RADIONICA: Načela za sastavljanje zadataka objektivnoga tipa			23. – 28. kolovoza	Rijeka, Zadar	
48.	Stručni skup	AZOO	Sandra Antulić: Ishodi učenja i elementi vrednovanja u nastavi			28. kolovoza	Zagreb	

			psihologije					
49.	Razmjena iskustava djelatnika Centra	NCVVO	Ines Elezović: Uvod u PT11 istraživanja; Uvod u IDB Analyzer program; Hipoteze, analize i zaključivanje u PT11 istraživanjima; vježbe analiza podataka za učenike, nastavnike i škole/ravnatelje	Zaposlenici Centra uključeni u aktivnosti obrade i analize podataka korištenjem IDB Analyzer programa u projektima PIRLS i TIMSS 2011.		4. rujna	Zagreb	
50.	Županijsko stručno vijeće geografa	AZOO	Biljana Vranković: Vrste vanjskog vrednovanja i značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja iz geografije			18. – 19. rujna	Split, Dubrovnik	NCVVO
51.	ESA RN20 Midterm Conference: Curiosity and Serendipity – A Conference on Qualitative Methods in the Social Science	European Sociological Association – Research Network 20	Ines Elezović, Natalija Ćurković: Using Focus Groups as a Tool in Evaluating New Educational Programs			20. – 21. rujna	Lund, Švedska	
52.	ICILS – sastanak nacionalnih koordinatora istraživanja			Michelle Braš Roth		23. – 27. rujna	Brig, Švicarska	
53.	PISA 2015 – sastanak nacionalnih voditelja			Michelle Braš Roth		23. – 27. rujna	Pariz, Francuska	
54.	MED & EFT Conference		Jasmina Muraja: Education for Education in Croatia			25. – 27. rujna	Jordan	
55.	Konferencija: Višejezičnost u Europskoj uniji – multilingvinizam	EU komisija		Jasminka Buljan-Culej		26. – 28. rujna	Cipar	svi troškovi plaćeni od EU komisije
56.	Međunarodni znanstveni skup	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	Sanja Fulgosi, Sanja Horvatić: Analiza i kategorizacija pogrešaka u pisanju učenika s disleksijom na završetku srednje škole			27. – 29. rujna	Zagreb	
57.	Međunarodni znanstveni skup	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	Sanja Horvatić: Analiza rješivosti ispita iz biologije prema konceptima i razinama znanja uz prilagodbu ispitne tehnologije			27. – 29. rujna	Zagreb	
58.	Konferencija o provedbi	Europski	Jasminka Buljan-Culej:			2. listopada	Bruxelles	organizator platio sve

	ESCL istraživanja	parlament	European Survey on Language Competences in the Croatian Context					troškove
59.	Stručni skup ravnatelja srednjih škola		Jasmina Muraja: Razvoj vanjskog vrednovanja i samovrednovanja u srednjim školama	Goran Sirovatka		2. – 4. listopada	Mali Lošinj	
60.	3. kongres geografa BiH	Geografsko društvo Federacije BiH	Biljana Vranković, Ružica Vuk, Zoran Žitnik: Odnosi uspjeha i strukture pristupnika državne mature iz geografije 2010. god. i upisanih studenata 2010. god. na studijske programe na Geografskom odsjeku PMF-a Sveučilišta u Zagrebu			8. – 10. listopada	Tuzla	NCVVO
61.	senat zagrebačkog sveučilišta, rektorat Sveučilišta u Zagrebu		Jasmina Muraja: Državna matura, priprema, organizacija i provedba	Goran Sirovatka		12. listopada	Zagreb	
62.	2012 ISSA DECET ANNUAL CONFERENCE: co-constructing Professional Learning: Pathways towards Quality, Equity and Respect for Diversity in ECEC	ISSA, DECET, KORAK PO KORAK uz pokroviteljstvo MZOŠ	Sandra Antulić: A self-assessment model for preschool educational institutions			15. – 17. listopada	Opatija	
63.	Transverzalni program – studijski posjet „The impact of school evaluation on quality improvement“	Agencija za mobilnost i programe Europske unije		Ira Tretinjak		22. – 26. listopada	Lisabon, Portugal	
64.	Konferencija „1. dani obrazovnih znanosti“		Natalija Ćurković: Slaganje nastavnika u procjenama kognitivnih razina matematičkih zadataka	Jasmina Muraja		25. – 26. listopada	Zagreb	OSOBN0
65.	Znanstvena konferencija: Perspektive obrazovnih politika u visokom obrazovanju – pogled na europsku dimenziju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci		Sandra Antulić		26. – 27. listopada	Rijeka	

66.	PISA – upravno vijeće			Michelle Braš Roth		28. listopada – 1. studenoga	Madrid, Španjolska	
67.	Edukacija školskih timova za kvalitetu – „nove“ škole	NCVVO	Biljana Vranković: O projektu Samovrednovanje srednjih škola u šk.god. 2012./2013.; RADIONICA: KREDA-analiza; Ines Elezović: Smjernice za ispunjavanje obrasca za Izvješće o samovrednovanju škola			29. listopada	Zagreb	
68.	Edukacija školskih timova za kvalitetu	NCVVO	Biljana Vranković: O projektu Samovrednovanje srednjih škola u šk.god. 2012./2013.; Biljana Vranković, Bojana Bodin-Petrov: RADIONICA: KREDA-analiza i Školski razvojni plan ; Ines Elezović: Smjernice za ispunjavanje obrasca za Izvješće o samovrednovanju škola			30. listopada	Zagreb	
69.	Stručni skup za ispitne koordinate	NCVVO	Višnja, Francetić, Anđa Fofić, Mirjana Smoljić			tijekom listopada	po županijama	
70.	Stručni skup za ispitne koordinate	NCVVO	Sanja Horvatić			tijekom studenog	po županijama	
71.	Završna konferencija projekta „Zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola“	NCVVO, Obrazovna grupa Zrinski	Ines Elezović: Metodologija istraživanja u projektu Zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola; Rezultati istraživanja – informiranosti i stavovi učenika srednjih škola prema poduzetničkim sadržajima			6. studenoga	Zagreb	
72.	Završna konferencija projekta „Zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola“	NCVVO, Obrazovna grupa Zrinski	Jasmina Muraja: predstavljanje projekta “Zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola“			6. studenoga	Zagreb	
73.	TALIS – vijeće zemalja sudionica			Michelle Braš Roth		7. – 11. studenoga	Pariz, Francuska	
74.	Simpozij profesora	AZOO	Sanja Fulgosi: interaktivno			12.	Zagreb	

	hrvatskoga jezika		predavanje: usmjereno čitanje			studenoga		
75.	Stručni skup ravnatelja osnovnih škola	Udruga ravnatelja	Goran Sirovatka: Provedba vanjskog vrednovanja u osnovnim školama u školskoj godini 2012./2013.			12. studenoga	Pula	
76.	Sastanak SGIB grupe EU komisije	EU komisija		Jasminka Buljan-Culej		14. studenoga	Cipar	putni troškovi – EU komisija
77.	18. dani predškolskog odgoja Splitsko-dalmatinske županije „Mirisi djetinjstva“	DV Čarobni Pianino, Split; DV Mrvica, Supetar	Sandra Antulić, Sonja Pribela Hodap: Plenarno predavanje	Goran Sirovatka		14. – 16. studenoga	Split	
78.	18. dani predškolskog odgoja Splitsko-dalmatinske županije „Mirisi djetinjstva“	DV Čarobni Pianino, Split; DV Mrvica, Supetar	Jasmina Muraja: predstavljanje Priručnika za samovrednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje		Okrugli stol	14. – 16. studenoga	Split	
79.	Znanstveni skup geografa	Hrvatsko geografsko društvo	Biljana Vranković, Jasmina Muraja: Geografija u sustavu vanjskog vrednovanja postignuća učenika osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske			15. studenoga	Zagreb	
80.	Konferencija o sekundarnim analizama međunarodnih projekata ESCL, PIRLS, TIMSS i PISA	EU komisija		Jasminka Buljan-Culej		15. – 16. studenoga	Cipar	putni troškovi – EU komisija
81.	PISA 2012 – sastanak nacionalnih voditelja			Michelle Braš Roth		18. – 23. studenoga	Madrid, Španjolska	
82.	Sjednica rektorskog zbora		Jasmina Muraja: Državna matura, priprema i organizacija	Goran Sirovatka		19. – 20. studenoga	Dubrovnik	
83.	5th International Conference of Education, Research and Innovation	IATED	Sandra Antulić, Tajana Crnobrnja Miljković: The importance of School Quality Assurance Teams in the Self-Evaluation Process			19. – 21. studenoga	Madrid, Španjolska	
84.	Županijsko stručno vijeće geografa Šibensko-kninske županije	AZOO	Biljana Vranković: Vrste vanjskog vrednovanja i značenje analize sadržaja i rezultata ispita vanjskog vrednovanja iz Geografije			21. studenoga	Šibenik	NCVVO
85.	Samovrednovanje Centra: procjena radne	NCVVO	Sandra Antulić: Prezentacija projekta Samovrednovanje	Odjel za organizaciju i		26. studenoga	Zagreb	

	uspješnosti		Centra	provođenje ispita, Služba općih poslova				
86.	ICILS – trening za kodiranje ispitnih modula			Michelle Braš Roth		26. – 29. studenoga	Hamburg, Njemačka	
87.	Završna konferencija Tempus projekta EduQuality: Izjednačavanje mogućnosti za studente s invaliditetom u visokom obrazovanju u RH	Središnji ured za studije i upravljanje kvalitetom. Sveučilište u Zagrebu		Sanja Horvatić		29. – 30. studenoga	Zagreb	
88.	Uspješna škola	NCVVO u suradnji s POU Korak po korak	Vlatka Domović: izlaganje	Sandra Antulić		30. studenoga	Šibenik	
89.	senat splitskog sveučilišta, rektorat Sveučilišta u Splitu		Goran Sirovatka: Državna matura, priprema, organizacija i provedba			4. prosinca	Split	
90.	WERA conference U suradnji s AAREA i APAERA conference		Jasmina Muraja: Challenges and Implication of State Matura in Croatia			4. prosinca	Sydney, Australia	
91.	Studijski posjet i suradnja Prezentacija	University of Western Australia	Jasmina Muraja: Introduction of external evaluation in Croatia			11. prosinca	Perth, Australia	Dio troškova snosi Department of Education, UWA, Perth
92.	Konferencija “Međunarodna ispitivanja”	NCVVO	Jasminka Buljan Culej: PIRLS, ESLC, TIMSS-matematika, TIMSS- prirodoslovje			18. prosinca	Zagreb	
93.	senat zadarskog sveučilišta, rektorat Sveučilišta u Zadru		Jasmina Muraja: Državna matura, priprema, organizacija i provedba	Goran Sirovatka		19. prosinca	Zadar	